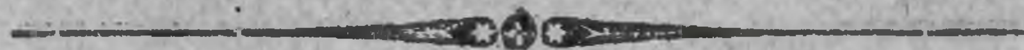
DZIENNIK PRAW

z Roku 1839.

W DRUKARNI ST. GIESZKOWSKIEGO.

REGESTR
DZIENNIKA PRAW
z roku 1839.

Urządzenie

SŁUŻBY ŻANDARMERYI

M. WOLNEGO KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

ROZDZIAŁ I.

Główne przepisy służby dla Żandarmeryi.

Żandarmeryi przeznaczeniem jest zabespieczać społeczność nietylko przeciw zbrodniarzom, lecz nadto przeciw wszystkim, którzyby przez naruszenie praw stawali się jéj nieprzyjaciołmi. — Do niéj należy nietylko przytrzymywać złoczyńców, lecz starać się o zachowanie pod każdym względem publicznego bespieczeń-

stwa. — Z tego stanowiska zawsze uważaną być powinna, a działać może nawet nie będąc o to używaną. — Obowiązaną jest mieć nieprzerwaną wiadomość wszelkich wypadków jakie się w jéj rewirze wydarzyć mogą i zwracać uwagę nie tylko na istotnych zbrodniarzy, lecz także i na to wszystko, coby mogło być powodem do zamieszania spokojności publicznéj.— Istotnie przeto czynności Żandarmeryi zasadzają się na utrzymaniu Policyi, — do niéj należy:

1) Wykrywać wszelkiemi sposobami nietylko popełnione zbrodnie, lecz i ciężkie policyjne przestępstwa, i bez zwłoki o takowych właściwe Władze zawiadomiać.
2) Złoczyńców pilnie wyśledzać.
3) Aresztować wszystkich na uczynku schwytanych zbrodniarzy jako to: roz-

bójników, morderców, złodziejów i t. p.

4) Żebraków, włóczęgów i inne podejrzane osoby przytrzymywać i właściwym Władzom przedstawiać.

5) Wszelkie zbiegania się i kupienia się ludzi wymierzone przeciw spokojności publicznéj, najprzód dobrocią usuwać, a gdyby ta była bezskuteczną za wiedzą i upoważnieniem Władzy miejscowéj mocą rozpędzać i hersztów aresztować.

6) Bronić własności jako też osobistego bezpieczeństwa każdego mieszkańca od pogwałcenia jakiego bądź rodzaju, a sprawców onym zagrażających, aresztować.

7) Dodawać pomocy Władzom cywilnym w razie gdy w swojem urzędowaniu bądź do wyexekwowania wy-

roków bądź do przyaresztowania siły zbrojnéj potrzebować będą.

8) Schwytanych zbrodniarzy z największą bacznością aby nie zbiegli, exkortować.

9) W ogólności czuwać nad wykonywaniem praw a przeciw przekraczającym takowe, przepisanych środków używać.

ROZDZIAŁ II.

O służbie w ogólności.

1) Żandarmerya powinna szczególniéj odbywać patrole po ulicach głównych i ubocznych jako téż w zakresie swojego stanowiska.

2) Na wszystkich targach publicznych uroczystościach i wszelkich zgromadzeniach ludu ma być obecną i za-

pobiegać temu coby było prawu przeciwném.

3) Wyszukiwać podejrzanych cudzoziemców i żądać od nich passportów dla przejrzenia; wypytywanie się o passport podróżujących extrapocztą lub pocztą nie ma miejsca.

4) Na ulicach ułatwiać przejście wolne i kommunikacyą furmanów jakiegokolwiek rodzaju znaglać aby koni bez dozoru nie zostawiali, w przeciwnym razie stawić ich przed właściwe Władze cywilne, które z niemi wedle przepisów policyjnych postąpią.

5) Zatrzymywać tych, którzyby przez nieostrożność, niedbalstwo, rozpędzenie koni lub innym jakimkolwiek sposobem zagrażali komu bądź uszkodzeniem po ulicach lub drogach publicznych.

6) Wszystkie prawem ściganc osoby pil-

nie śledzić i według możności przytrzymywać. — Żandarm idący w pogoń za tak opisanym zbrodniarzem, wszystkim obcym których w drodze przy rewizyi karczem lub ustronnych domów napotka mocno się przypatrywać, z rysopisem porównywać, a w razie zgodności, jeżeli się osoba podobna natychmiast nie wytłomaczy z padającego na nię podejrzenia, takową przed najbliższego Kommissarza Dystryktowego stawić powinien.

7) Mieć baczne oko na żebraków włóczęgów i innych bez służby zostających ludzi, tym celem też każdy Kommissarz Dystryktowy obowiązanym jest podobne indywidua w jego gminie znajdujące się Żandarmom wskazać, gdyby się zaś żebraki lub włóczęgi na granicy pokazali, natychmiast

winni są onychże cofnąć, w razie zaś nieposłuszeństwa, lub gdyby głębiéj w kraj weszli przed najbliższą Władzę stawić.

8) Żandarmerya ma prawo aresztować tych którzy przez noszenie krwią zbroczonéj broni, posiadanie skradzionych lub zrabowanych effektów, albolitéż przez inne jakie pewne poszlaki podejrzenie o zbrodnię na siebie ściągają.

9) Donosić ma nietylko Zwierzchności miejscowéj lecz także własnym przełożonym o znalezionysh trupach, powstałych pożarach, rabunkach, morderstwach lub innych zbrodniach ślady po sobie zostawiających, w których to przypadkach należy do niéj wykryć sam czyn, i inne towarzyszące mu szczególne okoliczności, tu-

dzież sprawców onegóż lub téż o popełnienie zbrodni podejrzane osoby.

10) Umieści w swoim rapporcie objaśnienia i zeznania jakie otrzyma od mieszkańców miejsca w którém zbrodnia była dokonaną, od sąsiadów krewnych i t. p. względem sprawy zbrodni i współwinowajców i zanotuje dokładnie nazwiska donosicieli.—Jeżeli natrafi na pozornie umarłego chorego lub téż na utratę życia narażonego, przedsięweźmie dla jego ratunku wszystko cokolwiek będzie w jéj mocy lub innych na pomoc przez nią wezwanych.

11) Przestrzegać ma aby stósownie do ogólnych Policyi przepisów w dni niedzielne i święta w godzinach temi przepisami wskazanych, szczególniéj zaś w czasie nabożeństwa sklepy i

szynkownie były pozamykane, i aby w bliskości kościoła wrzawy żadnéj i nieprzyzwoitości się niedopuszczano.

12) W czasie targów i jarmarków, porządku publicznego przestrzegać winna.

13) Uszkadzających zasiewy, lasy, zarośla, mury, baryery, okopy, tudzież wszelkie ogrodzenia przeznaczone na opasywanie publicznéj lub prywatnéj własności, jeżeli na gorącym uczynku schwytani będą, aresztować.

14) Uszkodzeniu drzew przy drogach, spacerach i innych miejscach publicznych posadzonych, tudzież mostów i poręczy przy tychże znajdujących się ile możności zapobiegać, a dopuszczających się podobnego przekroczenia Władzy właściwéj wskazać lub dostawić.

15) Przestrzegać aby drogi i mosty w do-

brym stanie utrzymywanémi były, a w razie dostrzeżenia złego stanu tychże, nietylko miejscową Władzę o tém ostrzegać ale nadto Kommissarzowi Dystryktowemu wypadki podobne donosić.

16) Kalectwem dotknięte ubogie, osierociałe dzieci, niemające sposobu wyżywienia się, ani też mogące spodziewać się wsparcia z strony swoich krewnych, żebractwem trudniące się, Żandarmerya Zwierzchności wskaże, a gdyby to było bezskuteczném, swoim przełożonym zarapportuje.

17) Właścicieli domów i mieszkańców na wsi, którzy bez wiadomego majątku przy bezczynném życiu liczną żywią familiją, często przez kilka dni i nocy są nieobecni, a niewiadomo jakim rzemiosłem trudnią się, Żan-

darmerya często niespodzianie zwiedzać powinna, zapytywać o powód ich nieobecności i miejsce przebywania, a jeżeli podczas takich rewizyj coś podejrzanego się okaże, jak n. p. nocujące niemeldowane obce osoby, lub téż miejsce wskazanego przez nie pobytu nie sprawdza się, natychmiast miejscowéj Władzy donieść, lub gdyby zwłoka była niebezpieczną, tymczasowo przyaresztować.

18) Jeżeli Żandarm napotka psa wściekłego lub innego jakiego drapieżnego zwiérza, natychmiast powinien go zastrzelić a względem zakopania takowego, lub w razie chybienia, względem dalszych środków zabezpieczających donieść. Toż samo uczyni w razie; gdy złego psa postrzeże.

19) Jeżeli wybuchnie pożar w okręgu W.

M. Krakowa wszyscy Żandarmi odlegli od miejsca pożaru nie więcéj na dwie lub trzy mile, udadzą się zaraz po odebranéj w téj mierze wiadomości na miejsce pogorzeliska i oczekiwać będą tamże rozporządzeń Urzędników ogniowych. a w razie ich nieobecności zastąpią ich miejsce. —

19) Ogólnie przyczyniać się powinni do ugaszenia ognia, i starać się o ocalenie ruchomości pożarem zagrożonych, niedopuszczając kradzieży i rabunków.

20) Dla uniknienia pożaru Żandarm winien mieć baczność ażeby mianowicie po oberżach i karczmach z ogniem i światłem ostrożnie się obchodzono, w bliskości zabudowań, po ulicach, stodołach, stajniach i na słomie fajki niepalono, dopilnować aby furmani

wiozący proch i inne palne towary ostrożnie się ile być może z temi rzeczami obchodzili; gdyby ktokolwiek mimo ostrzeżenia w wymienionych miejscach fajki palić nieprzestał, mocen jest Żandarm odebrać fajkę, którą wszakże do Władzy miejscowéj złożyć powinien.

21) Wzbraniać strzelania, puszczania rakiet i szmermelów szczególniéj w bliskości stodół, używania garnków napełnionych węglami na miějscach publicznych, młocenia, rznięcia sieczki lub wykonywania innych robot podobnych w stodołach, stajniach i chlewach przy świetle.

22) Chodzenia z gołą świécą po ulicy, po stajniach, oberżach i karczmach, koło wozów furmańskich, w prze-

cIwnym zaś razie donieść o tém Zwierzchności miejscowéj.

23) W razach powodziów, przyczyniać się do ocalenia tak osób niebezpieczeństwem zagrożonych, jako téż ratowania i zabezpieczenia ich rzeczy.

24) W przypadku wynikłéj zarazy bądź na ludzi bądź na bydło, złożyć o tém zaraz rapport Zwierzchności miejscowéj i własnéj, tudzież mieć na to uwagę, aby osoby z takich okolic przybywające gdzie jest zaraza mianowicie handlujący bydłem i furmani ze skórami i futrami, wywiedli się świadectwem zdrowia przed oberżystą lub karczmarzem, nakoniec

25) Mieć na to baczność aby słupy graniczne tudzież wystawione na publicznych miejscach tablice ostrzegające lub jakiegokolwiek bądź rodzaju ob-

wieszczenia obejmujące, nie były uszkadzane i donosić niszczących takowe do Zwierzchności.

26) W koszarach zawsze jeden przynajmniéj Żandarm na usługi Władz cywilnych w razie potrzeby pozostać powinien, wyjąwszy gdyby cała brygada była zmuszoną iść w pogoń za złoczyńcami, lub inną jaką naglącą służbę wykonać.

O Patrolach.

27) Kommendant Żandarmeryi wydawać będzie co miesiąc pojedynczym brygadom stósowne rozporządzenia, podług których patrole odbywać się mają, a zwracając przytém uwagę szczególniéj na cel służby, wysyłać patrole do miejsc przeznaczonych tyle razy, ile tego zajdzie potrzeba. —

W ogólności wszakże patrole, odbywać się powinny w ten sposób, aby wszystkie dla jednéj brygady wydzielone miejsca, w zakresach swoich co 8 do 14 dni w dzień i w takimże czasie w nocy objeżdzanémi były.

28) W ogóle Żandarm niedłużéj nad godzin 48, na swojéj stacyi zostawać powinien, a w każdym razie jedna kommenda ma być w drodze. — Patrol składać się będzie z jednego podofficera i jednego lub dwóch prostych żołnierzy, z których jeden książkę patrolową ma utrzymywać.

29) Przy odbywaniu patroli nie tylko wsie, lasy, chałupy, kryjówki około gościeńca będące, ale i te które w bok od drogi leżą na oku mieć trzeba; — dla tego Żandarm przedewszystkiem obeznać się powinien w swoim re-

wirze z drogami ubocznémi wychodami i wchodami, lasami, kryjówkami etc.

30) Patrole nocne winny się z cichością odbywać, — mają się wywiadywać czyli jakie podejrzane osoby nienocują, i czyli straż wiejska wypełnia powinność swoję, i do téjże straży wedle przepisów zdatne indiwidua są używane.

31) O wszelkim nieporządku jakiby podczas służby téj lub innéj spostrzegli, winni swoim przełożonym donosić, około granicy patrolujący żołnierze ciągłą baczność mieć powinni na punkta wchodowe; a gdyby się jaka podejrzana osoba w kraj wcisnąć usiłowała, w takim razie postąpią sobie wedle przepisów.

32) Patrolujący Żandarmi donosić mają

Kommissarzom Dystryktowym przez których sekcyą przejeżdżać będą o ważnych zdarzeniach w sekcyi téj zaszłych o ileby takowe służby policyjnéj dotyczyły.

33) Kommendant Żandarmeryi codzień urządzi patrole w ten sposób: aby się patrolujące brygady w pewnych stanowiskach i czasie oznaczonym z sobą stykały, przy któremto stykaniu Żandarmy udzielać sobie będą nawzajem wiadomości pod względem służby, oddawać ujętych którzy od brygady do brygady winni być transportowani, raportując o tém w czasie swoim Kommendantowi Żandarmeryi.

34) Nadto książki służbowe każdéj brygady winny w sobie obejmować wymienienie akuratne czasu spotkania się patrolów, rzetelne oddanie uję-

tych osób, rapporta i t. p. dla czego patrolujący w dowód nawzajem w swych książkach świadectwa wzmiankowane zamieszczać mają.

35) Porządek patrolów przez Kommendanta Żandarmeryi zakréślony jest regułą od któréj brygadyerowie w szczególnych tylko wypadkach odstąpić mogą. — Wypadek atoli taki winien być w urzędowym raporcie należycie wykazanym.

36) Kommendanci stacyów powinni udzielać swym ludziom należytą instrukcyą co do kierunku patrolów odbyć się mających, i na to uważać, aby patrole niedłużéj nad potrzebę za kwaterą stacyi oddalonémi zostawały, żądając z nieobecności dłuższéj nad zakréśloną ścisłéj sprawy.

37) Żandarm winien być zaopatrzonym

w książeczkę patrolową w któréj dokładnie będzie zapisywaném, którędy się ma udać, które wsie, domy i t. p. przejrzéć, tudzież na jakie przedmioty szczególniéj uwagę swoją zwracać powinien. — W szczególności rysopis osób w niéj zanotowanym będzie, które śledzić, a w razie wykrycia zaaresztować ma. — Gdyby który Żandarm pisać nieumiał, natedy sam brygadyer w ciągnie mu rzeczoną instrukcyą.

38) W książeczce o któréj mowa notować winien Żandarm wedle porządku czasu, które miejsca patrolując zwiedzał, i co na każdém z nich spostrzegł. — Nadto powinien otrzymać od Kommissarza Dystryktowego świadectwo w książeczce zapisać się mające, o jego tam znajdowaniu się, w któréj także

winno być poświadczoném, ile razy będzie Mu zdawał rapport ze swoich czynności. — Książeczki takowe co kwartał składać będzie dowódzca Żandarmeryi Kommendantowi Milicyi, który łącznie z Dyrektorem Policyi ich treść roztrząsnie i spostrzeżonemu złemu zaradzi. — Powracając do swéj stacyi Żandarm, uczyni swojemu przełożonemu brygadyerowi sprawozdanie, co mu się podczas służby wydarzyło; czego treść tenże w rapporcie swym do dowódzcy zamieści. — Brygadyerowie mianowicie co dni cztérnaście rapportować będą o zaszłych w tym przeciągu czasu wypadkach, o odbytych patrolach dziennych i nocnych z wyszczególnieniem miejsc w których je odbywali i podaniem dnia. — Rapporta rzeczone

obejmować będą w sobie świadectwa zachowania się Żandarmów, wykazy przyaresztowań przez Kommissarzy Dystryktowych wydane, transportów i t. p. — Rapporta brygad na ustne podania Żandarmów uczynione, mają moc doniesień Urzędowych.

Rewizye po domach.

39) Żandarmi są upoważnionymi do odbywania w nocy rewizyj po szynkowniach, oberżach i innych domach dla publiczności otworem stojących, po upłynieniu wszakże czasu w którym domy te według przepisów policyjnych zamkniętémi być winny, a to dla wykrycia osób sobie opisanych, lub których przyaresztowanie im właściwa Władza poleciła.

40) Są obowiązani domy zajezdne utry-

mujący, gdyby od nich poprzednio tego żądano, produkować Żandarmom listę cudzoziemców u nich zostających.

41) Gdy dom każdego obywatela podczas nocy jest nietykalném schronieniem, przeto Żandarmerya tylko wrazie pożaru albo wylewu wniejścia doń żądać może, lub gdy o to przez mieszkańców wezwaną zostanie. — Pora nocna jest zakréśloną od 1 Kwietnia do 30 Września od 9 godziny wieczór do 4 z rana; a od 1 Październik do 31 Marca od 6 godziny wieczór do 6 z rana.

42) Ogólnie niepowinna Żandarmerya w domu prywatnym chociażby wiedziała o tém że się w nim jaki winowajca ukrył rewizyi samowolnie odbywać, lecz za upoważnieniem szczególném

Władzy właściwéj, — może wszakże dom otoczyć i wartą obstawić, dopóki rozkazu do rewizyi nie odbierze.

Aresztowanie i transport ujętych.

43) Prócz przypadków instrukcyą niniejszą objętych, może Żandarm uskutecznić przyaresztowanie, ale za upoważnieniem na piśmie Władzy właściwéj.

44) Jeżeli aresztowanie podczas nocy w otwartém polu nastąpi, i gdyby się obawiano, by aresztowany wolności swéj przemocą nie uzyskał, natedy ile można w najbliższéj chałupie, stodole i t. p. osadzonym, albo w przeciwnym razie na otwartém polu przez całą noc strzeżonym być winien, i zaraz o świcie transportowanym.

45) Gdyby kto w lesie został aresztowa-

nym, tedy najspieszniéj z niego wyprowadzonym będzie, bowiem umknięcie w lesie jest snadniejszém.

46) Żandarmy oddawać będą bezzwłocznie aresztantów w mieście Dyrekcyi Policyi, w Okręgu zaś Kommissarzom Dystryktowym za stósowném w książeczce patrolowéj poświadczeniem. — Tylko w razie ich nieobecności, co wszakże rzadko trafić się może, wolno jest aresztanta bez dalszego przesłuchania pod obserwacyą trzymać, który atoli w przeciągu 24 godzin urzędowi dostawionym być winien.

47) Gdy rozbójnicy, złodzieje, podejrzane włóczęgi aresztowanémi bądą, trzeba ich aż do koszuli zrewidować, znalezioną przy nich broń, gotowiznę lub inne jakie effekta poodbierać i ta-

kowe do Zwierzchności miejscowéj za konsygnacyą oddać. Transport do Zwierzchności Dystryktowéj odbywać się ma bez wyjątku przez samego Żandarma.

48) Gdyby atoli tenże z zakréślonéj mu drogi miał za daleko zboczyć, albolitéż doznać przeszkody w dopełnieniu jakiego ważniejszego celu, natedy odda aresztantów najbliższéj Zwierzchności miejscowéj, która się winna jest zająć ich transportem.

49) Jeżeliby który Żandarm dla niepewności okolicy albo dużéj ilości lub grożącego niebezpieczeństwa z strony ujętych nie mógł podjąć sam transportu, albolitéż gdyby się między ujętemi słabowici lub chorzy znajdowali, którzyby pieszo drogi bez utrudzenia odbywać nie byli w sta-

nie, najbliższa Zwierzchność miejscowa do któréj się uda jest obowiązaną wesprzéć go potrzebnémi ludźmi i furami.

50) Aresztantom przed każdem ruszeniem w drogę należy oznajmić, iż jeżeli się który z nich z przepisanéj drogi lub ścieszki zboczywszy, na zawołanie *stój* natychmiast nie zatrzyma, lub rozkazów Żandarma którędy iść powinien zaraz nieusłuchnie, zostanie ukaranym.

51) Gdy który aresztant zbiegnie, Żandarm natychmiast doniesie o tém najbliższéj miejscowéj Zwierzchności i użyje wszelkich możebnych środków do wykrycia i ujęcia zbiega.

52) Czeladź rzemieślnicza tylko przechodzić może przez wsie na gościeńcu do miasta Krakowa prowadzącym

leżące, chyba, że się wywiedzie, że ją konieczna potrzeba zmusiła przechodzić inną wsią uboczną. — W przeciwnym razie Żandarm zobaczywszy jakiego czeladnika rzemieślniczego, błąkającego się po wsiach daleko od gościeńca leżących, ostrzeże go by na swoją powrócił drogę, zagrażając mu zarazem, iż gdygo jeszcze raz w miejscu niewłaściwém zdybie, naówczas go jako włóczęgę transportować ma prawo.

53) Transportowani niemający z czego żyć, odbierać powinni strawne w kraju przepisane, w razie gdyby który aresztant w drodze zachorował, i bez narażenia jego zdrowia na niebezpieczeństwo, daléj transportowanym być nie mógł, Zwierzchność miejscowa obmyśli mu ratunek.

54) Rozumie się przez się że między żebrakami a włóczęgami obojéj płci żadna różnica nie ma miejsca.

ROZDZIAŁ III.

Wyłączne prawa Żandarmeryi.

1) Każdy podróżny cudzoziemiec jakiegokolwiek jest stanu winien jest gdy od niego zażądaném będzie passport Żandarmowi okazać.

2) Nietylko Zwierzchność ale i każdy podróżny obowiązany jest Żandarmowi gdy tego żąda udzielać informacyi w okolicznościach jego służby dotyczących.

3) Równie każdego mieszkańca będzie obowiązkiem nieodmawiać Żandarmowi w służbie pomocy pod karą surową jeżeli o to wezwanym będzie.

4) Dopuszczanie się urazy lub zagroże-

nia na osobie Żandarma albo jakiejkolwiek bądź przeszkody w jego służbie uważaném i karaném będzie jako obraza szyldwacha.

ROZDZIAŁ IV.

Szczególne przepisy dla Kommendanta, Podofficerów i Trębacza Żandarmeryi.

I. Kommendant Żandarmeryi

1) Odbywa lustracyą brygad co miesiąc a to w różnym czasie, przedmiotem lustracyi takowéj jest przekonywanie się o służbie zachowaniu się i karności Żandarmów, o stanie koni, koszar i stajen o zapasie furażu i jego dobroci, tudzież o zachowaniu się Podofficerów i Żandarmów, wydaje zarazem przepisy i rozkazy wedle potrzeby, wywiaduje się od Kommissarzy Dystryktowych, czy Żandarm

pilnuje swego obowiązku, wpisuje albo złe albo dobre noty jako też i powzięte wiadomości i uwagi do regestru mającego być prowadzonym wedle wzoru *A)* a następnie zdaje Kommendantowi Milicyi na zasadzie tego regestru rapport o skutku lustracyi.

2) Nim lustracya zostanie przedsiewziętą, powinien o tém w przód Kommendant Żandarmeryi Kommendanta Milicyi jako swego bezpośredniego przełożonego zawiadomić.

3) Kommendant Żandarmeryi utrzymywać będzie książkę, w którą na zasadzie nadséłających mu się meldunków brygad wszelkie uchybienia w służbie, kary, dobre i złe postępki, odznaczające się zasługi i t. p. każde-

Podofficera i Żandarma w szczególności zapisane być winny.

4) Książka ta służyć będzie do każdéj nominacyi na miejsce wakujące. — Kommendant dawać nadto będzie na zasadzie téjże książki publiczną naganę Podofficerom i Żandarmom, którzy przez swoje obejście się byli przyczyną do uciążliwości, i zarządzi karę dyscyplinarną, która dla uczynienia jéj skuteczniejszą, odłożoną była.

5) W udzieleniu urlopów stósować się będzie Kommendant Żandarmeryi do normy dla Kommendanta Kompanii Milicyi przepisanéj, wszelako urlop w gwałtownym tylko razie udzielanym być winien.

ROZDZIAŁ V.

Stosunek Żandarmeryi do Władz cywilnych.

Władze cywilne używać mogą Żandarmeryi do służby a to tylko w razie tym, gdyby się okazały niewystarczającémi środki które w ich ręku zostają. — Żandarmerya wezwaniom takowym zadosyć uczyni, wszakże Władze za każde nadużycie w téj mierze są ściśle odpowiedzialnémi, takowe rekwizycye powinny, gdy zwłoka żadnćm nie zagraża niebezpieczeństwem być na piśmie wydawane. Na samą rekwizycyą podrzędnych urzędników sądowych lub policyjnych, w tenczas tylko Żandarmerya da pomoc, jeżeli zwłoka jakiem zagraża niebezpieczeństwem.

Władze cywilne nie mogą używać Żandarmów do służby po za ich okręgiem

wypełnić się mającéj. — Prywatne osoby mogą także Żandarmów na pomoc ku osobistéj obronie wezwać, która im dopóty odmawianą być niepowinna, dopóki niebezpieczeństwo nie przeminie i Zwierzchność właściwa temu niezaradzi. — Gdyby który Żandarm dopuszczał się excesów większéj wagi (do których i pijaństwo należy) każden urządnik publiczny ma prawo przestępcę prowizoryjnie areszłować, w takim razie należy mieć troskliwe staranie o jego koniu, i Komendanta o tém zawiadomić, dla przedsięwzięcia w téj mierze stósownych kroków i ukarania winnęgo.

ROZDZIAŁ VI.

Udzielanie pomocy Żandarmeryi przez Władze miejscowe.

Zwierzchności miejscowe obowiązane

są Żandarmeryą w wykonaniu jéj poleceń we wszelkich przypadkach, gdy o to wezwane będą wspierać. — Żandarmerya żądać pomocy może tylko w razie koniecznym.

ROZDZIAŁ VII.

O dyslokacyi.

1) Miejscem pobytu Kommendanta Żandarmów i niejakiéj części korpusu jest miasto Kraków. — Nadto pojedyncze oddziały Żandarmeryi zostające pod kommendą brygadyerów będą rozlokowane w Kościelnikach, w Krzeszowicach, w Chrzanowie i Czernichowie.

2) Zmiana konsystencyi następować ma w regule co dwa miesiące.

3) Zmiana i luzowanie się oddziałów odbędzie się bez podwód.

Senat Rządzący W. M. Krakowa i Jego Okręgu niniejszą instrukcyą zatwierdza.

Kraków d. 6 Maja 1837 r.

Prezes Senatu

(M. P.) HALLER

Sekr. Jlny Senatu

DAROWSKI

Nowakowski Sekr. Exp. Sen.

Nro 3,388. D. G. S.

MY PREZES

I SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego

MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU

Zważywszy iż urządzenie Szynków w Mieście Krakowie w dniu 1 Maja 1822 r. przez Nas wydane, jedynie przez lat 3 obowiązywać miało, a po perjodzie tym czasu, uledz odmianie wskazanéj przez okoliczności; zważywszy nadto, iż zastąpienie rzeczonego urządzenia innem, tém jest nieodzowniejszém, że doświadczenie wskazało, iż zbyt wielka i do ludności bynajmniéj niezastósowana ilość Szynków, nietylko obyczajom ale i samemu bezpieczeństwu publicznemu jest szkodliwą; tak

więc w celu zapobieżenia powyższym skutkom jakie wedle zebranego doświadczenia urządzenie dotychczasowe za sobą wiedzie, jak nadto w zamiarze powiększenia z źródła tego przemysłu dochodów publicznych, mającego posłużyć na pokrycie ubytków w innych dochodach wynikłych, tudzież zasłonienia ubytku w dochodach z tego samego źródła jaki skutkiem zmniejszającéj się ilości szynków nastąpić musi, postanowiliśmy na wstępie oznajmione urządzenie zastąpić innéin, i w skutku tego stanowimy co następuje.

ARTYKUŁ I.

Począwszy od dnia 1 Lipca 1839 roku każden mieszkaniec Miasta Krakowa prawo Miejskie posiadający, chcący się trudnić jakiego kolwiek rodzaju szynkiem lub utrzymywać Oberżę, Dom Zajezdny, Traktyernią Garnkuchnią Billard lub Cukiernią, nim do

prowadzenia tego przemysłu przystąpić będzie mocen, zyskać powinien na to Konsens od Senatu Rządzącego i opłacać regularnie z góry do Kassy Głównéj co pół roku w terminach 1 Lipca i 1 Stycznia taką należytość jaka Taryffą niżéj umieszczoną jest oznaczoną. Odbierający zaś Konsens winien także będzie opłacić stępel prawem na żądany rodzaj przemysłu oznaczony, wyjąwszy tych, którzy przy posiadanych przez siebie Konsensach nadal utrzymani będą, i którzy udowodnią że takowy stępel już raz opłacili. Nadto sprzedający jaki bądź rodzaj trunków, winien przed swym domem na tablicy drewnianéj koloru białego umieścić napis kolorem czarnym pokostowanym treści następującéj:

Oberża, Dom Zajezdny, Traktyernia, Garnkuchnia, Szynk tego lub owego trunku za Konsensem Uchwałą Senatu z d. N. ro-

ku N. do Nru N. udzielonym, do Nru Kontrolli N. i tym podobnie.

Kupcy sprzedający trunki za Konsensami, niepotrzebują tablic takowych wywieszać na ulicę, lecz zamieszczonemi mieć takowe w Sklepie w miejscu widocznem i łatwém do czytania.

Rzeczone Tablice mają być w miejscach powyżéj wyznaczonych od dnia 1 lipca 1839 roku zawieszone, a dla ich akuratności posiadający jakiegokolwiek rodzaju Konsens, winien jest zgłosić się do Inspektora Dochodów Niestałych, i żądać aby mu dokładna data i Numer Uchwały Senatu, tudzież Numer Kontrolli były udzielonemi. Któryby właściciel Konsensu w takową tablicę do 1 Sierpnia r. 1839 niebył opatrzonym, ulegnie karze złp. 30. Kto się w nią niezaopatrzy do 1 Września t. r. karze złp. 60, a kto takowéj przed szynkiem lub w Sklepie

do 1 Października r. 1839 mieć nie będzie, takowy utraci prawo do Konsensu. Posiadający więcéj gatunków Konsensów, wszystkie w powyższy sposób, na jednéj tablicy wyszczególnić jest winien.

ARTYKUŁ 2.

Liczba Oberz, Traktyerni, Domów Zajezdnych i Garnkuchni może być nieograniczoną; jednakże Konsensa na takowe, niepociągają za sobą Konsensów na jakikolwiek rodzaj szynków, o które gdy liczba ich jest ograniczoną, Właściciele Oberż, Domów Zajezdnych, Traktyerniów lub Garnkuchni w osobnéj drodze starać się są obowiązanymi. Właściciel chcący Dom swój obrócić na Oberżę lub Dom Zajezdny, winien będzie przed Kommissyą do tego wyznaczyć się mającą udowodnić, iż Dom na Oberżę przeznaczony obejmuje najmniéj sześć pokoi do

codziennego wynajęcia dla przybywających gości, tudzież stajnię mogącą umieścić przynajmniéj sześć koni, rachując na każdego konia łokci dwa i pół długości żłobu, a nakoniec przyzwoite dla powozów schronienie. Ażeby zaś Dom za Zajezdny mógł być uważanym, powinien mieć, *na przedmieściu* Stajnię najmniéj na 18 koni, rachując na każdego konia łokci dwa i pół długości żłobu, izbę urządzoną na przyjęcie przybywających gości, schronienie na wozy, bryki lub powozy do przybywających należące w ilości najmniéj sześciu; tudzież być przy uczęszczanéj drodze publicznéj w miejscu przystępném i do zajazdu łatwém; *w Obrębach zaś Miasta* pomiędzy plantacjami tudzież na Stradomiu i Kaźmierzu, Domy Zajezdne powinny mieć Stajnię przynajmniéj na 12 koni wedle powyższego wymiaru, a prócz Izby wspolnéj najmniéj 4 pokoje do

najmowania codziennego dla podróżnych, tudzież schronienie na powozy. Zastrzega się niemniéj, iż z względu na wygodę podróżnych tudzież dla zapewnienia Im spokojności i bezpieczeństwa, muzyki i tańce karczemne, w Oberżach i Domach Zajezdnych miejsca mieć niemogą.

Pomiędzy Traktyernią a Garnkuchnią stanowi się ta różnica, że w pierwszéj śniadania, obiady i wieczerze; w drugiéj zaś tylko śniadania i wieczerze i to pospolitego gatunku, dawane być mogą.

ARTYKUŁ 3.

1) Konsensa na Szynki dzielić się będą na sześć gatunków jako to:

a) Na Szynk trunków ordynaryjnych to jest wódki prostéj i słodkiéj czyli zaprawianéj tudzież piwa krajowego wyrobu.

b) Na Szynk wina wszelkiéj nazwy i rodzaju,

c) Na Szynk miodu, wiśniaku, maliniaku i dereniaku,

d) Na Szynk piwa zagranicznego i porteru,

e) Na Szynk samego piwa krajowego wyrobu wszelkiéj nazwy i rodzaju,

f) Na Szynk kawy, herbaty i ponczu,

g) Na cukiernie, którym obok sprzedaży cukrów i wszystkich gatunków chłodników jako to: lodów, limonad, orszad groków i t. p. służy prawo szynkowania likierów, rosolisów, śliwowicy, ponczu, araku, rumu i esencyi ponczowéj, maraskino i wódek francuzkich lub gdańskich.

2) Oprócz Konsensów na rzeczone gatunki szynków, będą także wydawane, i wedle niżéj umieszczonéj taryffy opłacane, następujące Konsensa jako to:

a) Na sprzedaż hurtową trunków krajowego wyrobu.

b) Na Oberże.

c) Na Domy Zajezdne.

d) Traktyernie.

e) Garnkuchnie.

f) Szynk piwa i kawy w ogrodach w miesiącach letnich.

g) Billardy.

h) Na Szynk trunków w własnych browarach, miodosytniach i fabrykach likierów.

3) Liczba wszystkich Szynków ogranicza się od dnia 1 Lipca r. 1839 w stosunku ludności Miasta 37,027 dusz obecnie liczącéj, z których jest 25,574 Chrześcian a 11,453 Starozakonnych, w następujący sposób; i tak ma być:

A. Szynków trunków ordynaryjnych
a) dla Chrześcian . . 134.
b) dla Starozakonnych 66.

Razem 200.

B. Szynków win wszelkiego rodzaju
a) dla Chrześcian . . 40.
b) dla Starozakonnych 20.

Razem 60.

C. Szynków miodu, wiśniaku, maliniaku i dereniaku
a) dla Chrześcian . . 8.
b) dla Starozakonnych 4.

Razem 12.

D. Szynków piwa angielskiego i porteru
a) dla Chrześcian . . 12.
b) dla Starozakonnych 6.

Razem 18.

E. Szynków kawy, herbaty i ponczu

a) dla Chrześcian . . 36.

b) dla Starozakonnych 18.

Razem 54.

F. Cukierni

a) dla Chrześcian . . 12

b) dla Starozakonnych 3.

Razem 15.

Ogół wszystkich Konsensowych Szynków 359.

4) Do téj ograniczonéj liczby szynków nienależą:

a) Szynki piwa krajowego i kawy po ogrodach w miesiącach letnich to jest: od 1 Maja do ostatniego Września każdego roku, na rok tylko jeden wydawać się mające.

b) Propinacye Rządowe na Zamku w Browarach Królewskich i na Grzegorzkach.

c) Konsensa na szynki z tytułu restauracyi domów na czas ograniczony wydane, które trwać mają aż do expiracyi czasu tego na któren były nadanemi, poczém udzielanie podobnego rodzaju Konsensów ustanie.

5) Konsensa na Oberże, Domy Zajezdne, Traktyernie Garnkuchnie i Billardy, niepociągają jak się wyżéj rzekło koniecznie za sobą Konsensów na jaki kolwiek rodzaj trunków, takowe jednak posiadaczom Oberż Domów Zajezdnych Garnkuchni i Traktyerni na ich żądanie tak długo jak wyżéj oznaczona liczba Szynków nie jest zapełnioną, przed wszystkiemi innemi, udzielane będą.

6) Toż samo ma się rozumieć o Sklepach korzennych, co do szynków wina, piwa zagranicznego i porteru.

7) Oberże Domy Zajezdne, Traktyernie i Garnkuchnie posiadające nateraz Konsensa na jeden lub więcéj rodzajów wyżéj rzeczo-

nych szynków, pozostaną przy teraźniejszéj regulacyi przy takowych, aż do legalnego ich wygaśnięcia, jednakowoż z obowiązkiem opłacania niżéj wyrażonych podwyższonych opłat.

8) Toż samo rozumie się o sklepach korzennych co do piwa zagranicznego, porteru i wina. Co bowiem dotycze szynku wódek, wszelkiego rodzaju likierów, rossolisów, araku i ponczu, takowy od dnia 1 Lipca r. 1839 onymże wzbronionym zostaje, i Konsensa na wyszynk powyższych artykułów wydane z dniem powyższym za skasowane uważanemi być mają.

9) Sprzedaż hurtowa wódek bądź słodkich bądź ordynaryjnych a mianowicie prostki bądź okowity, na beczki baryłki lub inne naczynia najmniéj dwóchgarncowe dozwoloną zostanie każdemu, kto udowodniwszy kwalifikacye prawem Sejmowem z r. 1838 do

L. 794 D. G. wymagane, uzyska Konsens na prowadzenie tego przemysłu. Jak zaś Szynkarzom nie jest wolno trudnić się hurtową sprzedażą, tak hurtownikom wzbrania się pod jakimkolwiek bądź pozorem na mniejsze miary jak 2 garncowe sprzedawać, a tem mniej na kieliszki szynkować, a to pod karami policyjnemi, za pierwszem dostrzeżeniem złp. 100 w połowie na fundusz policyjny, a w połowie dla donosiciela, za drugiem złp. 200 z podobnymże podziałem i nieochybną utratą prawa tego.

Posiadający Konsensa na hurtową sprzedaż trunków, nie będą mogli uzyskać Konsensów na sprzedaż cząstkową, wyjąwszy fabrykantów likierów, miodosytników i piwowarów, którym wyszynk tych trunków w Ich własnych fabrykach za oddzielnemi jednakże Konsensami dozwolonym być może. Składy piwa, miodu i likierów krajowego

wyrobu, i w nich sprzedaż hurtowa na beczki półbeczki baryłki najmniéj 8 garncowe a co do likierów na butelki trzy kwaterkowe, każdemu mieszkańcowi kraju jest pozwolona pod wymienionemi powyżéj warunkami i karami.

Prowadzący hurtową sprzedaż trunków będą mieli zawieszoną przed domem swoim tablicę z napisem stósownem i wejście jedno z Ulicy, a Składy wódek i okowit winny być utrzymywanemi w miejscach od ognia zabezpieczonych, to jest w piwnicach lub magazynach sklepionych. Niezachowujący powyższych przepisów ściągną na siebie kary powyżéj na hurtowników przepisane.

ARTYKUŁ 4.

1) Konsensa na jakikolwiek rodzaj szynków nie będą udzielanemi jak tylko miesz-

kańcom M. Krakowa prawo miejskie posiadającym a mianowicie:

a) Wdowom po mieszkańcach M. Krakowa pozostałym i bez żadnego sposobu do życia będącym, w Krakowie urodzonym, lub od lat 10 zamieszkałym, jeżeliby powtórnie za mąż nieposzły.

b) Tym którzy równie w Krakowie zrodzeni lub od lat 10 zamieszkali, wiary godnemi świadectwami lub kwitami Kassowemi z opłacanego podatku zarobkowo-przemysłowego udowodnią, że handlem lub rzemiosłém rzeczywiście trudnili się, lecz że dla starości lub słabości zdrowia lub nakoniec dla upadku w majątku, takowego sposobu zarobkowania zaniechać musieli, i żadnego innego sposobu utrzymania się niemają.

c) Tym którzy lubo są właścicielami domów, dla szczupłych jednak lub żadnych z nich lub z kądinąd niecciągnionych dochodów, wyżywić siebie i familij swoich nie są wstanie.

d) Wdowom po Urzędnikach publicznych pozostałym, żadnego majątku nieposiadającym, i pensyi emerytalnéj niepobierającym.

2) Konsensa w powyższy sposób udzielane, są wyłącznie do osób przywiązane i gasną

a) z ostatnim Czerwca 1849 roku.

b) przez śmierć ukonsensowanego lub ukonsensowanéj,

c) przez złożenie dobrowolne konsensu,

d) przez oddalenie się osoby ukonsensowanéj bez paszportu za granicę, lub za paszportem na dłuższy czas jak na rok jeden.

e) za karę z przyczyn w Art. 6 wyrażonych.

ARTYKUŁ 5.

Od prawa szynkowania do osób przywiązanego wyłączają się:

a) Wszyscy Urzędnicy w służbie publicznéj jakiegobądź stopnia zostający, jeżeli

pensyą etatową z Skarbu Publicznego pobierają; tudzież ich żony, żadnego niedozwalając pozoru; co się także rozciąga i do tych, którzy posiadając już konsens na szynk jaki, otrzymaliby późniéj jaki urząd publiczny z Skarbu płatny.

b) Wszyscy Rzemieślnicy i Rękodzielnicy professyą swą rzeczywiście prowadzący,

c) Wszyscy Kupcy z wyjątkiem korzennych, którym wszakże szynk wina, piwa angielskiego i porteru może być pozwolonym.

d) Osoby obojéj płci w służbie prywatnéj będące.

e) Ci którzy o prowadzenie niemoralnego życia przekonanymi są.

f) Ci którzy na liście defraudantów opłat konsumpcyjnych są umieszczonymi.

Jeżeliby który Urzędnik z Skarbu publicznego płatny, był Członkiem Kongrega-

cyi kupieckiéj i trudnił się handlem korzennym, wolno mu jest za konsensem trudnić się szynkiem trunków lecz tylko tego rodzaju, które Kupcom korzennym wedle niniejszego urządzenia są dozwolonemi.

ARTYKUŁ 6.

Utraca konsens na szynk:

a) Kto Skarbowi należytości w terminach półrocznych z góry płacić się mających, najdaléj po upłynieniu miesiąca jednego od zaczęcia się półrocza nieopłacił.

b) Kto się poważył szynkować nie objęty udzielonym mu konsensem trunek; końcem dostrzegania czego przez Urzędników policyjnych, winien jest każdy szynkujący jakiegobądź rodzaju trunek, konsens i kwit ostatni mieć zawieszonym w miejscu prowadzonego przemysłu, tak iżby od każdego mógł być łatwo spostrzeżonym i czytanym,

tudzież mieć jeden exeplarz niniejszego Urządzenia w pogotowiu do okazania go żądającemu Urzędnikowi policyjnemu, a to pod karą złp. 30 na niezachowujących przepisu tego.

c) Ktoby się po trzykroć poważył używać bez upoważnienia Policyi kogobądź za szynkarza lub szynkarkę; lub pod pozorem szynkarza lub szynkarki szynk swój sposobem potajemnym bez wiedzy Rządu poddzierżawiać bądź za opłatą, bądź za jaką inną umową, takowy ulegnie karze policyjnéj za pierwszym razem złp. 50, za drugim zaś złp. 100, za trzecim utracie konsensu.

d) Ktoby się po trzykroć dopuścił oszustwa w napojach lub miarach, takowy oprócz poniesienia kary ustawami na podobne przestępstwo przepisanéj, za dopuszczeniem się po raz trzeci tego przekroczenia, konsens utraci.

e) Ktoby został przekonanym o defraudacyą dochodów kosumpcyjnych.

f) Ktoby się dopuścił zbrodni lub występku, i za takowe karze uległ.

g) Ktoby przechowywał złodziei i włóczęgów; gdyby zaś i rzeczy skradzione przechowywał lub takowe nabywał, oprócz utraty konsensu ulegnie nadto jako wspólnik zbrodni karom przez Ustawę karną oznaczonym.

h) Ktoby po trzykroć przeciwko policyjnym przepisom w zakazane godziny szynkował lub utrzymywał muzykę w szynku bez uzyskania na to pozwolenia od Dyrekcyi Policyi, takowy za pierwszém dostrzeżeniem ulegnie karze Policyjnéj w kwocie złp. 12, za drugiém karze podwojonéj, a za trzeciém konsens utraci.

i) Ktoby po trzykroć przekonanym został iż gościom swoim aż do zupełnéj utraty

zmysłów trunków upajających dodawał, takowy ulegnie za pierwszym razem karze pieniężnéj złp. 12, za drugim złp. 24, za trzecim złp. 40 i nadto utraci konsens na szynk którym się trudnił.

k) Kary pieniężne powyżéj wymienione przysądzanemi być mają w połowie Skarbowi, a w połowie donosicielowi, którym jeżeli będzie Urzędnik z obowiązku swego do przestrzegania wyżéj rzeczonych przekroczeń wyznaczony, kara cała Skarbowi przysądzoną być winna.

l) Wymierzanie kar pieniężnych należeć będzie do Dyrekcyi Policyi z wolném odwołaniem się skazanego do Wydziału Spraw Wewn. i Policyi; tam zaś gdzie zachodzić będzie utrata konsensów, orzekać będzie Wydział Dochodów Publ. z wolném odwołaniem się do Senatu Rządzącego.

m) Ktoby bez otrzymanego konsensu szynk prowadzić poważył się, nietylko utraci na zawsze prawo do otrzymania konsensu, chociażby kwalifikację niniejszém urządzeniem przepisane posiadał, ale nadto ulegnie karze policyjnéj pieniężnéj od złp. 50 do złp. 100 w miarę śmiałości wykroczenia, i szynk taki natychmiast zamkniętym będzie.

n) Każdy posiadacz szynku odpowiedzialnym jest za osoby, którychby do wyręczenia się w prowadzeniu tego rodzaju przemysłu używał; niemoże więc wymawiać się iż przestępstwo bez jego wiedzy i zezwolenia przez służących jego lub wyręczycieli popełnioném było, i karę bądź pieniężną lub utratę prawa szynkowania za sobą prowadzącą, sam ponosić winien będzie; jeżeli zaś konsensa są za pozwoleniem Rządu wydzierżawione, przekroczenia niniejszéj Usta-

wy ściągać będą kary na dzierżawców, a nie na właścicieli konsensów.

ARTYKUŁ 7.

Wszystkie oberże, domy zajezdne, traktyernie, garnkuchnie, cukiernie, kawiarnie, billardy i wszelkie szynki trunków z wyjątkiem składów sprzedaży hurtowéj trunków krajowych, dzielić się będą pod względem miejscowości większą lub mniejszą łatwość do zarobkowania nastręczającéj, na 3 klassy:

do 1éj klassy należą wszystkie oberże i t. d. mieszczące w sobie najmniéj pokoi 21, położone

a) w Rynku Głównym

w Gminie I. Nro 2, 3, 4, 5, 7, potém od Nru 14, do 23, *inclusive*,

w Gminie II. od Nru 235 do 240. potém od N. 259 do 265, *inclusive*,

w Gminie III. od N. 337 do 340, potem Nro 354 i od N. 356 do 358 *inclusive*,

w Gminie IV. od Nru 452 do 458, *inclusive* potem od N. 493 do 499, *inclusive*;

b) w Rynku Małym.

w Gminie I. Nro 57, 58, 59, 61, 67,

w Gminie V. Nro 625, 626, potem od Nru 675, do 681, *inclusive*,

c) około jatek rzeźniczych od północy,

w Gminie I. Nro 61, 67, potém od Nru 69, do 75 *inclusive*.

w Gminie V. Nro 654, 655, 670, 671,

d) przy placu Szczepańskim z przecznicą Teatralną.

w Gminie III. Nro 359, 361, 362, 363, 369, 381, potém od Nru 389, aż do 393 *inclusive*;

e) przy targu trzodnym.

w Gminie VIII Nro 246, 248, 249, 250.

f) przy targu bydła.

w Gminie VIII. Nro 250 1/2, 251, 267 276, potém od Nru 277 do 282, *inclusive.*

g) przy targu zbożowym na Kleparzu.

w Gminie VII. od Nru 2, aż do 8, *inclusive*; potém N. 24, 25, 26, 29, potém od Nru 40 do 47 *inclusive.*

h) na targowisku końskiém.

w Gminie VII. Nro 32, potém od Nru 49, do 55 *inclusive,*

i) przy Składach Nadwiślańskich.

w Gminie IX. od Nru 263, aż do 267, *inclusive.*

k) część ulicy Starowiślnéj przy szlachtuzie,

w Gminie VIII. Nro 271, 272, i 273,

l) Ulica Nadwiślana przy moście Podgórskim.

w Gminie VI. od Nru 174, aż do 187 *inclusive.*

l) Ulica Wielicka od Ratusza Kazimierskiego do mostu Podgorskiego,

w Gminie VI. od Nru 1 do 31 *inclusive*, potém N. 43, 44, 45 i 47,

m) Ulica Krakowska od mostu Stradomskiego do Ratusza Kazimiérskiego.

w Gminie VI. od Nru 61, do 98 *inclusive* potém od Nru 120, do 128 *inclusive*,

n) Ulica długa na Kaźimierzu.

w Gminie VI. od Nru 99, do 119, potém Nro 131 i 132.

w Gminie X. Nro 81, 88, 89, 198, 207, 210, aż do 213 *inclusive*,

w Gminie XI. Nro 1; 2, potém od N. 20, do 25,

o) Ulica Szeroka na Kaźimierzu.

w Gminie XI. Nro 41, 42, od 46 do 54, *inclusive*,

w Gminie X. od Nru 55 do 62, potém od Nru 68 do 85 *inclusive*. Nro 209,

p) okolice około Górnych Młynów. w Gminie VII. Nro 56, 64, 66, 67 i 68,

q) Okolice około Dolnych Młynów, w Gminie IX. Nro 104, 105, 106, 111, 112, 126 i 127,

do 2giéj klassy należeć mają wszystkie oberże i t. d: mieszczące w sobie pokoi od 11 do 20, w obrębach plantacyj M. Krakowa i Miasta Kazimierza i na Stradomiu położone, poprzednią klassą nieobjęte.

do 3ciéj klassy zaś wszystkie oberże i t. d. mieszczące w sobie pokoi od 1 do 10, a na przedmieściach M. Krakowa pomiędzy plantacjami i okopami Miasta położone.

Opłaty w powyższych klassach ustanawiają się następujące:

a) w 1éj klassie.

1) od szynku trunków ordynaryjnych . . . . . . złp. 300

2) od szynku wina wszelkiego rodzaju . . . . . . „ 150

3) od miodu, maliniaku, dereniaku i wiśniaku . . . . . „ 60
4) od piwa zagranicznego i porteru złp. 75
5) od kawy herbaty i ponczu „ 36
6) od cukierni . . . . . „ 150
7) do jednego billardu . . „ 60
8) od oberży . . . . . „ 60
9) od domu zajezdnego . . „ 45
10) od traktjerni . . . . „ 45
11) od garnkuchni . . . . „ 30
12) od szynku kawy i piwa w ogrodach „ 30
13) od szynku wszelkiego rodzaju piwa krajowego wyrobu „ 30

b) w 2giéj. klassie.

1) od szynku trunków ordynaryjnych . . . . złp. 200
2) od szynku wina . . . „ 100
3) od miodu . . . . . „ 40
4) od piwa angielskiego . . „ 40
5) od kawy herbaty i ponczu . „ 24

6) od cukierni . . . . . . „ 100
7) od jednego billardu . . „ 40
8) od oberży . . . . . . „ 40
9) od domu zajezdnego . . złp. 30
10) od traktjerni . . . . . „ 30
11) od garnkuchni . . . . . „ 20
12) od szynku piwa i kawy w ogrodach . . . . . „ 30
13) od Szynku wszelkiego rodzaju piwa krajowego wyrobu „ 20

c) w 3ciéj klassie.

1) od szyuku trunków ordynaryjnych . . . . . . „ 100
2) od wina . . . . „ 50
3) od miodu . . . . . . „ 20
4) od piwa angielskiego i porteru „ 20
5) od kawy herbaty i ponczu . „ 12
6) od cukierni . . . . . . „ 50
7) od jednego billardu . . . „ 20
8) od oberży . . . . „ 20

9) od domów zajezdnych . . „ 15
10) od traktjerni . . . . . „ 15
11) od garnkuchni . . . . „ 10
12) od szynku piwa i kawy w
ogrodach . . . . . . złp. 30
13) od szynku wszelkiego rodzaju
piwa krajowego wyrobu „ 10
14) od sprzedaży hurtowéj wódek
ordynaryjnych . . . „ 100
15) od sprzedaży hurtowéj piwa miodu i likierów krajowego wyrobu „ 50
16) od wyszynku piwa miodu i likierów w własnych browarach, miodosytniach i likierniach . „ 30

Właściciele gorzelń w Okręgu mogą do M. Krakowa swe wódki sprowadzać, i takowe sprzedawać bez posiadania konsensu na hurtowy handel, i wnoszenia z tytułu tego jakowéj do Skarbu Publicznego opłaty, zastósowując się jednak do przepisów

przez Rząd krajowy wydanych a składów wódek w Okręgu dotyczących.

Kto w przeciągu dni ośmiu po doręczeniu mu zawiadomienia, iż żądane pozwolenie otwarcia szynku udzieloném mu zostało, stempla przyzwoitego nie złoży i konsensu niepodniesie, sam sobie winien będzie, iż konsens onemu udzielony, skasowaniu ulegnie.

ARTYKUŁ 8.

Stanowi się daléj:

a) że żaden z mieszkańców wyjąwszy utrzymujących oberże, domy zajezdne i traktjernie, niemniéj sklepy korzenne, niebędzie mógł uzyskać więcéj konsensów jak na jeden rodzaj szynku z powyżéj wyszczególnionych.

b) że nikomu niebędzie wolno dwóch szynków jednego rodzaju utrzymywać.

c) że dwa szynki jednego rodzaju w jednym domu exystować niemogą.

d) że na jednéj i téj saméj ulicy jeden szynk od drugiego tego samego rodzaju przynajmniéj o dwa domy oddalonym być winien, ani też jeden naprzeciwko drugiego exystować nie będzie mógł.

e) że żadnego szynku w miejscu do defraudacyi dochodów konsumpcyjnych łatwém, otwierać niewolno.

f) że niewolno jest przed upływem jednego półrocza i w innéj epoce jak w dniu 1 Stycznia lub 1 Lipca szynku z jednego miejsca w inne przenosić.

g) że niewolno bez zezwolenia Wydziału Dochodów Publ. i Skarbu konsensów na szynki wydzierżawiać

h) że dzierżawcy konsensów też same kwalifikacje posiadać powinni, co i sami szynkarze ukonsensowani.

i) że do przeniesienia konsensu z jednego miejsca w drugie, potrzebne jest zezwolenie Wydziału Dochodów Publ. i Skarbu.

k) niewolno jest utrzymywać po szynkowniach kantorów loteryi.

ARTYKUŁ 9.

Jakikolwiek kto konsens posiada, niemoże go złożyć w trakcie roku etatowego z dniem 1 Stycznia zaczynającego się, aż końcem grudnia kończącego się; kto więc konsens na rok następujący etatowy złożyć zamyśla, winien złożyć deklaracją przed dniem 15 grudnia poprzedzającego roku Inspektorowi Dochodów Niestałych; a kto tego nieuczyni, będzie uważany za chcącego użytkować z swego konsensu na rok etatowy następujący; i z opłatą od tegoż konsensu przypadającą, będzie w ciągnionym na tenże rok

w Regestr Biórczy; i żadne poźniejsze przedstawienia w téj mierze słuchanemi nie będą.

ARTYKUŁ 10.

Kto w własnym lub najętym ogrodzie szynk piwa otworzyć zamyśla, chociażby nawet miał prawo szynkowania w domu ogrodowi temu przyległym, winien będzie celem uzyskania konsensu na właściwym stęplu, zamysł swój Wydziałowi Dochodów Publ. najdaléj do dnia 20 kwietnia każdego roku oświadczyć, i opłacać taxę taryffą oznaczoną, a to pod karą złp. 40 na przestępujących niniejszy przepis.

ARTYKUŁ 11.

Ponieważ jak się wyżéj rzekło w Art. 4, konsensa do osób, nie zaś do realności są przywiązane; przeto takowe nikomu ani ty-

tułem darowizny lub sprzedaży, ani też spadku ustąpionemi być niemogą; w przypadku więc śmierci posiadacza takowych konsensów spadkobiercy lub prawa ich reprezentujący, obowiązani są pod karą policyjną złp. 18 takowe konsensa w przeciągu dni ośmiu od dnia zejścia ukonsensowanego wraz z kwitem ostatniéj opłaty Wydziałowi Dochodów Publicznych złożyć.

Wtym tylko razie, gdyby taxa konsensowa przez zmarłego ukonsensowanego przed zejściem jego z tego świata za pół roku naprzód opłaconą już była, pozostała wdową lub wdowiec używać może prawa szynkowania jakie zmarłemu lub zmarłéj służyło, a to aż do końca opłaconego półrocza; po upływie którego to terminu, jezeli konsens który jéj mężowi lub jego żonie służył, chce mieć na siebie przeniesionym, winien lub winna jest o takowe przeniesienie do-

praszać się Wydziału Dochodów Publ. i przy zamkniętym szynku oczekiwać orzeczenia Senatu; gdyby zaś wdowa uzyskawszy takowe przeniesienie weszła w nowe małżeńskie związki, prawo jéj udzielone tém samém wygaśnie, i obowiązaną będzie złożyć konsens na dni ośm przed zawarciem nowych ślubów w Wydziale Dochodów Publ. pod karą złp. 50 z których 1/3 część dla donosiciela przeznacza się.

W żadnym razie przeniesienie konsensu na imie małoletnich lub ich opiekunów żądaném i uzyskaném być nie może.

ARTYKUŁ 12.

Przepisy niniejszém postanowieniem wskazane, obowiązują równie chrześcian jak i staroząkonnych, którym prawo szynkowania w

miejscach onymże do zamieszkania pozwolonych, udzieloném być może.

ARTYKUŁ 13.

Ci którzy przy posiadanych obecnie konsensach nadal utrzymanymi zostaną, udzielonemi sobie mieć będą nowe konsensa bez opłaty nowego stępla.

ARTYKUŁ 14.

Urządzenie szynków wydane przez Nas w dniu 1 maja 1822 r. tudzież wszystkie inne późniejsze szynków dotyczące szczegółowe rozporządzenia, o ileby z niniejszém urządzeniem przez które zastąpionemi zostają w sprzeczności się znalazły, z dniem 1 lipca r. b. obowiązywać przestają.

ARTYKUŁ 15.

Wykonanie niniejszego urządzenia w czém do kogo należy, a czuwanie nad jego

wykonaniem obydwom Wydziałom w Senacie Rządzącym, Dyrekcyi Policyi i Inspektorowi Dochodów Niestałych polecamy.

Działo się i uchwalono na posiedzeniu Naszém dnia 1̄1̄ Stycznia 1839 roku.

Prezydujący
X. Bystrzonowski
Sekr. Jlny Senatu
Darowski.
Nowakowski Sekr. D. R. Senatu.

Nro 5,511 *D. G.*

Instrukcya

SŁUŻĄCA DLA

ŻANDARMERYI

M. WOLNEGO KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

ROZDZIAŁ I.

Główne przepisy służby dla Żandarmeryi.

Żandarmeryi przeznaczeniem jest zabespieczać społeczność nie tylko przeciw zbrodniarzom, lecz także przeciw wszystkim, którzyby przez naruszenie praw stali się jéj nieprzyjaciołmi. Do niéj należy

nie tylko przytrzymywać złoczyńców, lecz także starać się o zachowanie pod każdym względem publicznego bezpieczeństwa. Z tego stanowiska zawsze uważaną być powinna, a działać może nawet nie będąc o to wzywaną. Obowiązaną jest mieć nieprzerwaną wiadomość wszelkich wypadków, jakie się w jéj rewirze wydarzyć mogą i zwracać uwagę nietylko na istotnych zbrodniarzy, lecz także i na to wszystko, coby mogło być powodem do zamieszania spokojności publicznéj. Istotnie przeto czynności Żandarmeryi zasadzają się na utrzymaniu Policyi. Do niéj należy:

1. Wykrywać wszelkiemi sposobami nie tylko popełnione zbrodnie, lecz i ciężkie przestępstwa policyjne i bez zwłoki o takowych właściwe Władze zawiadomiać.

2. Złoczyńców pilnie wyśledzać.

3. Aresztować wszystkich na uczynku schwytanych przestępców praw, jakoto: rozbójników, morderców, złodziejów i t. p.

4. Żebraków, włóczęgów i inne podejrzane osoby przytrzymywać i właściwym Władzom przedstawiać.

5. Wszelkie zbieganie i kupienie się ludzi, wymierzone przeciw spokojności publicznéj, najprzód dobrocią usuwać, a gdyby ta była bezskuteczną, przemocą rozpędzać i hersztów aresztować. Officer wysełający w tym celu żandarmów natychmiast o tém Dyrekcyą Policyi zawiadomi.

6. Bronić własności jakoteż osobistego bezpieczeństwa każdego mieszkańca, od pogwałcenia jakiegobądź rodzaju, a sprawców onym zagrażających aresztować.

7. Dodawać pomocy Władzom cywilnym w razie gdy w swojém urzędowaniu bądź do wyexekwowania wyroków, bądź

do przyaresztowania, siły zbrojnéj potrzebować będą.

8. Schwytanych zbrodniarzy z największą bacznością aby się nie wymknęli exkortować.

9. W ogólności czuwać nad wykonywaniem praw, a przeciwko wykraczającym, przepisanych środków używać.

ROZDZIAŁ II.

A. *O przymiotach osobistych Żandarmów.*

1. Żandarmowi nie wolno w miejscach publicznych mowić o swojéj słuźbie.

2. Żandarm powinien być poważnym i więcéj skrytym niż otwartym.

3. W czasie słuźby w uniformie ma występować.

4. W swojéj powierzchowności pewną godność, męzką i wojowniczą postawę przybierać i zachowywać powinien.

5. Utrzymywać w dobrym stanie ubior, broń i konia swego.

6. Z bronią ostrożnie i przezornie obchodzić się, używać tylko takowéj w ostatniéj potrzebie i wtedy tylko, gdy gwałt gwałtem odeprzéć mu wypadnie.

7. Powinni się odznaczać chrześciańskiém i moralném postępowaniem.

8. Wystrzegać się pijaństwa, unikać gry i nieprzestawać z nierządnicami.

9. Instrukcyi swojéj dokładnie na pamięć wyuczyć się i w czasie służby zawsze ją mieć przy sobie.

10. Władzom cywilnym przynależne uszanowanie okazywać.

11. Broni swojéj nigdy do polowania nie używać.

12. Nie wolno mu wychodzić za swój rewir, chyba w ściganiu zbrodniarza, którego ślad pewny odkrył.

13. Wzbrania się każdemu podofficerowi lub żandarmowi utrzymywanie szynku, lub trudnienia się jakimbądź innym rzemiosłem lub rękodziełem, również nie wolno ich żonom w Gminach, w których stanowiska mają swoje wyznaczone, utrzymywać billardu, kawiarni, szynku, ani téż żadnego innego zatrudnienia wykonywać, któreby ludzi do nich sprowadzało.

14. Ma się wystrzegać gwałtownych uniesień i źle użytéj gorliwości w pełnieniu swéj służby.

15. Ważna część służby zawisła na kontrolli, jaką jeden Żandarm nad drugim sprawować powinien, każde przestąpienie, nadużycie Władzy, wszelkie przekupstwo, jakich się któren z nich dopuści, ani współkollegom jego obcym, ani Przełożonemu zatajoném być niepowinno.

B. Służba w ogólności.

1. Żandarmerya powinna szczególnie odbywać patrole po ulicach głównych i ubocznych, jakotéż w zakresie swojego stanowiska.

2. Na wszystkich targach publicznych, uroczystościach i wszelkich zgromadzeniach ludu, ma być obecną i zapobiegać temu coby było prawu przeciwném.

3. Wyszukiwać podejrzanych cudzoziemców i żądać od nich passportu dla przejrzenia; wypytywanie się o passport podróżujących extrapocztą lub pocztą, nie ma miejsca.

4. Na ulicach ułatwiać wolne przejście i kommunikacyą, furmanów jakiegokolwiek rodzaju znaglać aby koni nie zostawiali, w przeciwnym razie stawić ich przed właściwe Władze cywilne które

z niemi wedle przepisów policyjnych postąpią.

5. Zatrzymywać tych którzyby przez nieostrożność, niedbalstwo, rozpędzenie koni, lub innym jakimkolwiek sposobem zagrażali komubądź uszkodzeniem po ulicach lub drogach publicznych.

6. Wszystkie prawem ścigane osoby pilnie śledzić i według możności przytrzymywać. Żandarm idący w pogoń za tak opisanym zbrodniarzem, wszystkim obcym których w drodze przy rewizyi karczem lub ustronnych domów napotka, mocno się przypatrywać, z rysopisem porównywać a w razie zgodności jeżeli się osoba podobna natychmiast nie wytłomaczy z padającego na nią podejrzenia, takową przed najbliższego Kommissarza dystryktowego stawić powinien.

7. Mieć baczne oko na żebraków, włó-

częgów i innych bez służby zostających ludzi, tym celem też każdy Kommissarz dystryktowy obowiązany jest podobne indywidua w jego dystrykcie się znajdujące Żandarmom wskazać; jeżeli się żebrak lub włóczęgi pokażą na granicy, natychmiast ich oddalić, w razie nieposłuszeństwa lub gdy głębiéj w kraj wejdą przed najbliższą Władzą miejscową stawić należy.

8. Aresztować ma prawo tych którzy przez noszenie broni zdradzieckiéj jako to: sztyletu, wiatrówki, szpady i strzelby w laskach ukrytéj, posiadanie skradzionych lub zrabowanych effektów albolitež przez inne jakie pewne poszlaki podejrzenie o zbrodnie na się ściągają.

9. Donieść ma nie tylko Zwierzchnikowi miejscowemu, lecz także własnym przełożonym o znalezionych trupach, powstałych pożarach, rabunkach morder-

stwach lub innych zbrodniach ślady po sobie zostawujących, w których to wypadkach należy do niéj wykryć sam czyn i inne towarzyszące szczególne okoliczności, tudzież sprawców, lub téż za takowych, podejrzanych.

10. Umieści w swoim rapporcie objaśnienia i zeznania jakie otrzyma od mieszkańców miejsca w którém zbrodnia była dokonaną, od sąsiadów, krewnych i t. p. względem sprawcy zbrodni i współwinowajców i zanotuje dokładnie nazwisko donosicieli. — Jeżeli natrafi na pozornie umarłego lub umierającego, przedsięweźmie dla jego ratunku wszystko cokolwiek będzie w jego mocy, lub innych na pomoc wezwanych.

11. Przestrzegać ma aby w dni Niedzielne i Święta szczególnie w czasie nabożeństwa sklepy były pozamykane, aby

po szynkach goście się nie znajdowali i aby w bliskości kościoła żadnéj wrzawy i nieprzyzwoitości się nie dopuszczano.

12. Kupno i sprzedaż żywności ułatwiać, a osoby gwałtem się jéj opierające Zwierzchności oddać.

13. Uszkadzających lasy, zasiewy drzewa, zarośla, mury i okopy przeznaczone na opasywanie publicznéj lub prywatnéj własności, jeżeli na gorącym uczynku schwytani będą, aresztować.

14. Uszkodzeniu drzew po drogach i miejscach publicznych, szpalerach, plantacjach, ile możności zapobiegać, a dopuszczających się podobnéj winy Władzy właściwéj wskazać lub dostawić.

15. Ubogie, ułomne, osierociałe dzieci nie mające sposobu wyżywienia się ani też mogące się spodziewać wsparcia z strony swoich krewnych i żebractwem się

trudniące, Żandarm Zwierzchności wskaże, a gdyby to było bezskutecznem, swoim przełożonym zarapportuje.

16. Mieszkańców którzy bez wiadomego majątku przy bezczynnem życiu, liczną żywią familją, często przez kilka dni lub nocy są nieobecni, a niewiadomo jakim rzemiosłem się trudnią, Żandarm często niespodzianie zwiedzać powinien, zapytywać o powód ich nieobecności i miejsce przebywania, a jeżeli podczas takich rewizyj coś podejrzanego się okaże jak n. p. nocujące niemeldowane osoby obce, lub też miejsce wskazanego przezeń pobytu nie sprawdza się, natychmiast miejscowéj Władzy donieść, lub gdyby zwłoka była niebespieczną témczasowo przyaresztować.

17. Jeżeli Żandarm napotka psa wściekłego lub innego jakiego drapieżnego

zwierza, natychmiast powinien go zastrzelić, a względem zakopania takowego lub w razie uchybienia względem dalszych środków zabespieczających donieść. Toż samo uczyni w razie gdy złego psa postrzeże.

18. Jeżeli wybuchnie pożar w Okręgu Wolnego Miasta Krakowa wszyscy Żandarmy odlegli od miejsca pożaru nie więcéj na dwie lub trzy mile, udadzą się zaraz po odebranéj w téj mierze wiadomości na miejsce pogorzeliska i oczekiwać będą tamże rozporządzeń Urzędników ogniowych, a w razie ich nieobecności zastąpią ich miejsce. Ogólnie przyczyniać się powinni do ugaszenia ognia i starać się o ocalenie ruchomości pożarem zagrożonych nie dopuszczając kradzieży i rabunku.

19. Dla uniknienia pożaru Żandarm winien mieć baczność, ażeby mianowicie po

oberżach i karczmach z ogniem i światłem ostrożnie się obchodzono, w bliskości zabudowań po ulicach, w stodołach, stajniach i na słomie fajki nie palono; dopilnować aby furmani wiozący proch i inne palne towary, ostrożnie się ile być może z temi rzeczami obchodzili; gdyby ktokolwiek mimo ostrzeżenia w wymienionych miejscach, fajki palić nie przestał, mocen jest Żandarm odebrać mu fajkę, którą wszakże do Władzy miejscowéj złożyć powinien.

20. Wzbraniać strzelania, puszczania rakiet i szmermelów szczególniéj w bliskości stodół, używania garnków napełnionych węglami na miejscach publicznych, młócenia przy świetle.

21. Chodzenia z gołą świecą po ulicy, po stajniach, szczególniéj w oberżach i

karczmach, w przeciwnym zaś razie donieść o tém Zwierzchności miejscowéj.

22. W razie niebespieczeństwa od wody, płynienia kry, wylewów, przyczyniać się do ocalenia tak osób niabespieczeństwem zagrożonych jakotéż uratowania i zabespieczenia ich rzeczy.

23. W przypadku zarazy na bydło i zaraźliwych chorób złożyć rapport Zwierzchności miejscowéj i własnéj, równie mieć na to uwagę, aby cudzoziemcy z takich okolic przybywający, mianowicie handlujący bydłem i furmani ze skórami i futrami, wywiedli się świadectwem zdrowia przed oberżystą lub karczmarzem.

24. Mieć na to baczność aby wystawione na publicznych miejscach tablice ostrzegające lub jakiekolwiekbądź obwieszczenia nie były uszkodzone i donosić sprawców do Zwierzchości — nakoniec:

25. W koszarach zawsze jeden przynajmniéj Żandarm na usługi Władz cywilnych w razie potrzeby pozostać powinien, wyjąwszy gdyby cała brygada była zmuszoną iść w pogoń za złoczyńcami, lub inną jaką naglącą służbę wykonać.

C. O Patrolach.

Kommendant Żandarmeryi wydawać będzie co miesiąc pojedynczym brygadom stosowne rozporządzenia, podług których patrole odbywać się mają, a zwracając przytém uwagę szczególniéj na cel służby, wyséłać patrole do miejsc oznaczonych tyle razy ile tego zajdzie potrzeba. W ogólności wszakże, patrole odbywać się powinny w ten sposób, aby wszystkie dla jednéj brygady wydzielone miejsca w zakrésach swoich co 8 do 14 dni

w dzień i w takimże czasie w nocy objeżdżane były.

Zwyczajnie Żandarm nie dłużéj nad 48 godzin na swojéj stacyi zostawać powinien, a w każdym razie jedna kommenda ma być w drodze. Patrol składać się będzie z jednego Podofficera i jednego lub dwóch prostych żołnierzy z których jeden książkę patrolową ma utrzymywać.

Przy odbywaniu patroli nie tylko wsie, lasy, chałupy, kryjówki około gościńca będące, ale i te które w bok od drogi leżą na oku mieć trzeba. Dla tego Żandarm przedewszystkiém obeznać się powinien w swoim rewirze z drogami ubocznemi, wychodami i wchodami, lasami, kryjówkami etc.

Patrole nocne winny winny się potajemnie odbywać, zapytując się bez hałasu Zwierzchników miejscowych lub innych

osób, czyli tam jakie podejrzane osoby nie przemieszkują i czyli gospodarze lub mieszkańcy wbrew przepisom o cudzoziemcach nie działają? Szczególniéj mają na to uwagę zwracać czyli straż wiejska wypełnia powinność swoją i czyli do tejże straży wedle przepisów zdatne Individua są używane.

O wszelkim nieporządku jakiby podczas służby téj lub innéj spostrzegli, winni swoim Przełożonym donosić. Około granicy patrolujący żołnierze ciągłą baczność mieć powinni na punkta wchodowe, a gdyby się jaka podejrzana osoba w kraj wsunąć usiłowała, w takim razie postąpią sobie wedle przepisów.

Patrolujący Żandarmi donosić będą Kommissarzom przez których Dystrykt przechodzą, o ważnych zdarzeniach o ile takowe służby publicznéj dotyczą.

Kommendant Żandarmeryi w dzień urządzi patrole w ten sposób, aby się patrolujące brygady w pewnych stanowiskach w czasie oznaczonym z sobą stykały, przy którém to spotkaniu Żandarmi udzielać sobie będą nawzajem wiadomości pod względem służby, oddawać ujętych, którzy od brygady do brygady winni być transportowani rapportując o tém w czasie swoim Kommendantowi Żandarmeryi. Nadto książki służbowe każdéj brygady winny w sobie obejmować wymienienie akuratne czasu spotkania się patrolów, rzetelne oddanie ujętych, rapporta i t. d. co sobie patrolujący w dowód nawzajem w swych książkach zaświadczać mają.

Porządek patrolów przez Kommendanta Żandarmeryi zakréślony jest regułą od któréj brygadjerowie w szczególnych tylko wypadkach odstąpić mogą. Wypadek

atoli taki, winien być w urzędowym rapporcie należycie wykazanym.

Kommendanci stacyjni powinni udzielać swym ludziom należytéj instrukcyi co do kierunku patrolów odbyć się mających i na to uważać, aby patrole nie dłużéj nad potrzebę za kwaterą stacyjną oddalone zostawały, żądając z nieobecności dłuższéj nad zakréśloną ścisłéj sprawy.

Żandarm winien być zaopatrzony w książeczkę patrolniczą, w któréj dokładnie będzie zapisywaném, którędy się ma udać, które wsie, domy i t. d. zwiedzić, tudzież na jakie przedmioty szczególnie uwagę swoją zwracać powinien. W szczególności rysopis osób w niéj zanotowanym będzie, które śledzić, a w razie wykrycia zaaresztować ma. Gdyby który Żandarm pisać nie umiał, natedy sam Brygadjer wciągnie mu rzeczoną instrukcją. W ksią-

żeczce o któréj mowa notować winien Żandarm wedle porządku czasu, które miejsca patrolując zwiedzał i co na każdém z nich spostrzegł. Nadto powinien otrzymać od Kommissarza dystryktowego, miejsca, przez które przechodzi piśmienne świadectwo, o swéj tamże obecności, w powyższą książeczkę zapisać się mające, w któréj także winno być poświadczoném, ile mu razy zdawał rapport ze swoich czynności. Książeczki takowe co kwartał składać będzie Dowódca Żandarmeryi Kommendantowi milicyi, który łącznie z Dyrektorem Policyi ich treść roztrząśnie i spostrzożonemu złemu zaradzi. Powracając do swojéj stacyi Żandarm uczyni swemu przełożonemu brygadjerowi sprawozdanie, co mu się podczas służby wydarzyło, czego treść tenże w rapporcie swym do Dowódzcy zamieści. Brygadje-

rowie mianowicie co dni cztérnaście rapportować będą o zaszłych w tym przeciągu czasu wypadkach, o odbytych patrolach dziennych i nocnych z wyszczególnieniem miejsc w których je odbywali i podaniem dnia. Rapporta rzeczone obejmować będą w sobie świadectwa zachowania się i przyaresztowań, wykazy transportu i podwód.

Rapporta Brygad na ustne podania Żandarmów uczynione, mają moc doniesień urzędowych.

D. Rewizje po domach.

1. Żandarmy są upoważnieni do odbywania w nocy rewizyj po szynkowniach, oberżach, karczmach i domach innych dla publiczności otworem stojących, po upłynieniu wszakże czasu, w którym domy te według przepisów policyjnych zamknięte-

mi być winny, a to dla wykrycia osób sobie opisanych lub których przyaresztowanie im, właściwa Władza poleciła.

2. Oberżyści są obowiązani gdyby od nich poprzednio tego żądano produkować Żandarmom listę cudzoziemców u nich zostających.

3. Gdy dom każdego obywatela podczas nocy jest nietykalném schronieniem przeto żandarmerya tylko w razie pożaru albo wylewu wody wnijścia doń żądać może, lub gdy o to przez mieszkańców onegoż wezwaną zostanie, wyjąwszy wypadek przywiedziony punktem 16 Rozd: II. Lit. B. tudzież gdzieby zwłoka niebespieczeństwem zagrażała. Pora nocna jest zakreśloną od 1 Kwietnia do 30 Września od 9 godziny wieczór do 4 z rana a od 1 Października do 31 Marca od 6 godziny wieczór do 6 z rana.

4. Ogólnie nie powinna żandarmerya w domu prywatnym chociażby wiedziała o tém że się w nim jaki winowajca ukrył, rewizyi samowolnie odbywać, lecz za upoważnieniem szczególnem Władzy właściwéj, może wszakże dom otoczyć i wartą obstawić dopóki rozkazu do rewizyi nie odbierze.

E. Aresztowanie i transport ujętych.

1. Prócz przypadków instrukcją niniejszą objętych może żandarm uskutecznić przyaresztowanie, ale za upoważnieniem na pismie Władzy właściwéj.

2. Jeżeli aresztowanie pod czas nocy w otwartém polu nastąpi, i gdyby się obawiano, by aresztowany wolności swéj przemocą nie uzyskał, na tedy ilemożna w najbliższéj chałupie, stodole i t. p. osadzonym albo w przeciwnym razie na

otwartém polu przez całą noc strzeżonym być winien i zaraz o świcie transportowanym.

3. Gdyby kto w lesie został aresztowanym, tedy najspieszniéj z niego wyprowadzonym będzie, bowiem umknięcie w lesie jest snadniejszém.

4. Żandarmy oddawać będą bezzwłocznie aresztantów w mieście, Dyrekcyi Policyi, w Okręgu zaś, Kommissarzom dystryktowym za poświadczeniem w książeczce patrolowéj. Tylko w razie ich nieobecności, co wszakże rzadko nastąpi, wolno jest aresztanta bez dalszego przesłuchania pod obserwacją trzymać, który atoli w przeciągu 24 godzin Urzędowi dostawionym być winien.

5. Gdy rozbójnicy, złodzieje, osoby podéjrzane, włóczęgi aresztowanemi będą, trzeba ich aż do koszuli zrewidować, zna-

lezioną, przy nich broń, gotowiznę lub inne jakie effekta poodbierać i takowe do Zwierzchności miejscowéj za konsygnacją oddać. Transport do Kommissarza dystryktowego odbywać się ma bez wyjątku przez samego żandarma.

6. Gdyby atoli przyszło w tym zamiarze z zakréślonéj mu drogi z daleka zboczyć, albolitéż doznać przeszkody w dopełnieniu jakiego pewnego ważniejszego celu, tedy odda aresztantów najbliższemu Zwierzchnikowi miejscowemu, który się winien zająć ich transportem.

7. Jeżeli który żandarm dla niepewności okolicy, albo iż ma dużo i niebespiecznych aresztantów nie podjął się transportu, albolitéż gdyby się między ujętemi słabowici lub chorzy znajdowali, którzyby pieszo drogi bez utrudzenia odbywać niebyli w stanie, najbliższy przeto Zwierz-

chuik miejscowy do którego się uda jest obowiązany wesprzeć go potrzebnemi ludźmi i furami.

8. Aresztantom przed każdém ruszeniem w drogę należy oznajmić, iż jeżeli się który z nich z przepisanéj drogi lub scieżki zboczywszy na zawołanie »stój« natychmiast nie zatrzyma, lub rozkazów żandarma którędy iść powinien zaraz nie usłuchnie, natenczas zostanie ukaranym. Gdyby zaś aresztant okazał chęć ucieczki i tak się mimo wołania oddalił, że go żandarm dogonić nie jest w stanie, strzelić nawet do niego wolno będzie żandarmowi, czego jednak przed zastanowieniem się nad środkami łagodniejszemi dostania aresztanta czynić nie powinien.

9. W obec osób transportować się mających, żandarm broń swoją nabije, nasypie świeżego prochu na panewkę, nastę-

pnie wyciągnie pałasz, a obejrzawszy dobrze jego ostrze i koniec, schowa do pochwy.

10. Żandarm pozwalać nie powinien aby aresztant samowolnie postawał, albo się schylał, by tym sposobem nie nabrawszy kamieni, piasku lub zwiru oczów mu nie zasypał. W drodze powinien iść aresztant zawsze przed żandarmem a nigdy obok niego lub za nim.

11. W miejscu zajezdném powinni aresztowani za stołem od ściany usiąść, żandarm zaś usiądzie przed stołem.

12. Żandarm w żadnéj karczmie broni składać niepowinien, a pałasza wcale nigdy, powinien tak usiąść aby aresztantów zawsze miał na oku.

13. Aresztantowi nie potrzeba pozwalać noża ani widelca ani szklanki do picia.

14. Gdy który aresztant zbiegnie, żan-

darm natychmiast doniesie o tém najbliższéj miejscowéj Zwierzchności i użyje wszelkich możebnych środków do wykrycia i ujęcia zbiegu.

15. Czeladź rzemieślnicza tylko przechodzić może przez wsie około gościńca do miasta Krakowa prowadzącego leżące, chyba że się wywiodą że ich konieczna potrzeba zmusiła przechodzić inną wsią uboczną. W przeciwnym razie żandarm zobaczywszy jakiego czeladnika rzemieślniczego, błąkającego się po wsiach daleko od gościńca leżących ostrzeże go, by na swoją powrócił drogę, zagrażając mu zarazem iż gdy go jeszcze raz w miejscu nie właściwém napotka, na ówczas go, jako włóczęgę transportować ma prawo.

16. Transportowani nie mający z czego żyć, odbierać powinni strawne w kraju przepisane. W razie gdyby który are-

sztant w drodze zachorował, i bez narażenia jego zdrowia na niebespieczeństwo daléj transportowanym być nie mógł, Zwierzchność miejscowa zajmie się jego zdrowiem.

17. Rozumie się przez się, że między żebrakami a włóczęgami obojéj płci żadna różnica nie ma miejsca.

ROZDZIAŁ III.

Wyłączne prawa Żandarmeryi.

1. Każden podróżny jakiegokolwiek jest stanu, winien jest gdy od niego zażądanym będzie passport, żandarmowi okazać.

2. Nie tylko Zwierzchność, ale i każdy poddany obowiązany jest żandarmowi gdy tego żąda, udzielać wiadomości jego służby dotyczących.

3. Równie każdego mieszkańca będzie obowiązkiem nieodmawiać żandarmowi w

służbie pomocy pod karą surową jeżeli o to wezwanym będzie.

4. Dopuszczanie się urazy lub zagrożenia na osobie żandarma, albo jakiéjkolwiek bądź przeszkody w jego służbie uważaném i karaném będzie jako obraza szyldwacha.

5. Prosty żandarm używa stopnia podofficera milicyi.

6. Żandarmeryi wolno się będzie przebierać, nie samowolnie wszakże, ale za otrzymanym na piśmie roskazem, a wówczas prócz pistoletu nie wolno jéj innéj używać broni.

ROZDZIAŁ IV.

Szczególne przepisy dla Kommendanta, Podofficerów i Trębacza żandarmeryi.

I. Kommendant Żandarmeryi.

1. Kommendant ma sobie poruczoném

centralne dowództwo całości, odbiera meldunki, zdaje rapporta o wszelkich wydarzeniach Kommendantowi Milicyi i Dyrektorowi Policyi, a w ważniejszych przypadkach i Prezesowi Senatu bezpośrednio. Zajmuje się podaniami brygadjerów sobie nadesłanemi i utrzymuje gospodarstwo.

2. Odbywa lustracyą brygad w każdym miesiącu a to w różnym czasie. Przedmiotem lustracyi takowéj jest przekonanie się o służbie, zachowaniu się i karności ludzi, o stanie koni, koszar i stajen, o zapasie furażu i jego dobroci, tudzież o zachowaniu się podofficerów i żandarmów, wydaje zarazem przepisy i rozkazy wedle potrzeby. wywiaduje się od Kommissarzy dystryktowych czy żandarm swego pilnuje obowiązku, wpisuje albo złe albo dobre noty, jakotéż i powzięte wiadomości i uwagi do regestru mającego

być prowadzonym wedle wzoru *A.* i następnie zdaje Kommendantowi Milicyi na zasadzie tego regestru rapport o skutku lustracyi.

3. Nim lustracja zostanie przedsięwziętą powinien w przód o tém Kommendant żandarmeryi, Kommendanta Milicyi jako swego bezpośredniego przełożonego zawiadomić.

4. Kommendant żandarmeryi utrzymywać będzie książkę w któréj na zasadzie nadséłających mu się meldunków brygad, wszelkie uchybienia w służbie, kary, dobre i złe postępki, odznaczające się zasługi i t. p. każdego podofficera i prostego żołnierza w szczególności zapisane być winny.

5. Książka ta służyć będzie za wskazówkę do każdéj nominacyi na miejsce wakujące. Kommendant dawać nadto bę-

dzie na zasadzie tejže książki, publiczną naganę podofficerom i prostym žołnierzom którzy przez swoje obejście się byli przyczyną do uciążliwości i zarządzi karę dyscyplinarną, która dla uczynienia jéj przez publiczne wykonanie skuteczniejszą, odłožoną była.

6. W udzielaniu urlopu stosować się będzie Kommendant žandarmeryi do normy dla kommendanta kompanii milicyi przepisanéj, wszelako urlop w gwałtownym tylko razie udzielonym być winien.

II. Wachmistrz i Brygadjer.

Brygadjer co miesiąc nadséłać będzie obok zwykłych rapportów świadectwo od Kommissarzy dystryktowych swego rewiru, o zachowaniu się ludzi pod rozkazami jego zostających. Starać się winien wedle možności o utrzymanie w swoim re-

wirze spokojności i publicznego bespieczeństwa. Nie dosyć odczytać swoim podwładnym instrukcją, ale starać się o to, aby ją w całości zrozumieli i zapytywać się każdego z osobna nie tylko pod czas wizytowania, lecz przy każdéj zdarzonéj okoliczności o jego powinności, a gdy nie odbierze dostatecznéj na zapytanie takowe odpowiedzi, dołoży wszelkiéj pracy do uczynienia im w téj mierze objaśnienia dokładnego.

Powinien się zajmować nauką żandarmów która zawisła na ćwiczeniu wojskowém, uczeniu się ogólnych i szczególnych przepisów o służbie, doskonaleniu się w czytaniu i pisaniu, sporządzaniu małych rapportów i konceptów a szczególniéj na gymnastyce dla żandarmeryi tak ważnéj; ćwiczyć ich będzie mianowicie w bieganiu, passowaniu się, wol-

tyżowaniu, fechtowaniu, strzelaniu do tarczy z karabinków i pistoletów, i nakoniec w pływaniu. Oprócz tego powinien okazywać dowody moralności i odwagi.

Odbywanie patrolów po nocach szczególnym jest obowiązkiem Brygadjera, powinien je uskuteczniać ze wszelką akuratnością i ostrożnością, powinien się starać częścią osobiście lub przez stosowne wywiadywania się, mieć pewną wiadomość o toku patrolów i służby, uchybieniom zawczasu zaradzać.

Wachmistrz i Brygadjer o tyle odpowiedzialnymi nie są za uchybienia prostych żandarmów, o ile nie byli w stanie takowym zawczasu zapobiedz.

Podofficerowie przeto powinni prostych żandarmów w pomniejszych uchybieniach poprawiać i do porządku nakłaniać, a gdy na które uchybienia w służbie prze-

pisana jest kara jaka, donieść natychmiast Kommendantowi a w razie potrzeby i areszt poprzednio jako detencją uskutecznić. W jakim sposobie Brygada Kommendantowi rapporta zdawać powinna, o tém powiedziano już w rozdziale o patrolach.

III. Trębacz.

Trębacz odbywać będzie służbę prostego żandarma z powodu że żandarmerya prawie nigdy w komplecie nie występuje.

ROZDZIAŁ V.

Stosunek żandarmeryi do Władz cywilnych.

Władze cywilne używać mogą żandarmeryi do usług, a to tylko w razie konieczným, kiedy własnemi środkami wydołać nie będą w stanie. Żandarmerya

wezwaniom takowym według możności zadosyć uczyni. Wszakże Władze i Zwierzchność za każde nadużycie w téj mierze są ściśle odpowiedzialnemi. Takowe rekwizycye powinny gdy zwłoka żadném nie zagraża niebespieczeństwem, być na piśmie wydawane, a Władze nie powinny takowemi dysponować, albowiem wykonanie przy żandarmeryi zostaje. Na samą rekwizycją podrzędnych Urzędników sądowych lub policyjnych w tenczas tylko żandarmerya da pomoc, jeżeli zwłoka jakiém zagraża niebespieczeństwem.

Władze cywilne nie mogą używać żandarmów do pomocy za ich okręgiem spełnić się mającéj. Prywatne osoby mogą także żandarmów na pomoc ku osobistéj obronie wezwać, która im dopóty odmówiona być nie powinna dopóki nie-

bespieczeństwo nie przeminie i Zwierzchność właściwa temu nie zaradzi.

Gdyby który żandarm dopuszczał się excessów większéj wagi (do których i pijaństwo należy) każden Urzędnik publiczny ma prawo przestępcę prowizoryjnie do aresztu wsadzić kazać. W takim razie potrzeba mieć troskliwe staranie o jego koniu, i Kommendanta o tém zawiadomić dla przedsięwzięcia w téj mierze stosownych kroków i ukarania winowajcy.

ROZDZIAŁ VI.

Posługa do któréj żandarmerya nie należy, mianowicie:

1. Do exekucyi o podatki, bo przez to ściągnęłaby na siebie nienawiść i utraciłaby szacunek u ludu, a w służbie doznawałaby przerwy.

2. Stałe warty.

3. Ordynanse i expedycje urzędowe mogą być przez żandarmów tylko przy okazyi gdzie wyjeżdżają przeséłane, wszelako uważać potrzeba by służba właściwa na tém nie cierpiała.

ROZDZIAŁ VII.

Zaostrzenie środków exekucyjnych przez służbę żandarmeryi i milicyi.

Gminy obowiązane są żandarmerją w wykonaniu jéj poleceń we wszelkich przypadkach gdy o to wezwane będą wspierać.

Żandarmerya żądać pomocy może tylko w razie koniecznym. (Obacz Rozdz. II. lit. E. o aresztowaniach). Jeżeli zwłoka żadném nie zagraża niebespieczeństwem, zdać należy o tém rapport Kommendantowi milicyi, który zniósłszy się z Dyrektorem Policyi, w téj mierze osądzi, czy-

liby nie było snadniéj użyć do pomocy przyzwoitego milicyi oddziału. Milicyanci w pomoc dani należeć będą pod kommendę Brygadjera właściwego rewiru, jeżeli nie zostają pod rozkazami którego milicyanta wyższéj rangi.

ROZDZIAŁ VIII.

O mianowaniu, stopniach i kapitulacyi osób będących przy żandarmeryi.

1. Officer jeden z oddziału policyjnego przez Kommendanta wyznaczony, będzie miał dozór nad żandarmerją.

2. Żandarmów, Podofficerów i Wachmistrza mianuje Kommendant milicyi po należytém przekonaniu się o dobréj konduicie jako odpowiedzialny naczelnik, a o każdéj nominacyi Senatowi Rządzącemu zda rapport, oraz Dyrekcją Policyi zawiadomi.

a) Do żandarmeryi nie może być nikt przyjętym kto poprzednio przez lat 6 w wojsku jedném z Trzech Opiekuńczych Mocarstw nie służył, lub w milicyi tutejszéj przynajmniéj przez lat trzy. Wiek przepisany do służby w żandarmeryi stanowi się od lat 25 do 40 wzrost przynajmniéj 5 stóp i 4 cale.

Żandarm każdy winien czytać i pisać po polsku i przyjąć kapitulacyą na lat sześć pod przysięgą na rotę następującą »Ja przysięgam Panu Bo»gu Wszechmogącemu w Trójcy S. »Jedynemu jako wszedłszy z własnéj »ochoty do oddziału żandarmeryi M. »W. Krakowa i Jego Okręgu, Sena»towi Rządzącemu i moim Przełożo»nym wiernym i posłusznym będę, »ściśle i pilnie, a nawet z narażeniem

»na niebespieczeństwo własnéj osoby, »wszelkie rozkazy, jakie mi wydane »będą wykonam, w przestrzeganiu »porządku Publicznego, bezpieczeń- »stwa osób i majątkow, w śledzeniu »zbrodni i przestępstw jak najwięk- »széj dokładać będę usilności. Gdzie- »kolwiek spostrzegę co przeciwnego »prawu lub Rządowym przepisom, al- »bo gdyby to jakimbądź sposobem do »wiadomości mojéj doszło, natych- »miast o tém komu będzie należało »doniosę, w każdym zaś powierzonym »mi czynie, postępować będę z jak »największą punktualnością sekretem »i bezstronnością. — Tak mi Panie »Boże dopomóż etc.«

b) Żonaci mogą także być przyjmowanymi do żandarmeryi jednakże liczba ich sześciu przechodzić nie może.

3. Starszeństwo żandarmów równego stopnia stanowi czas służby w oddziale żandarmeryi.

ROZDZIAŁ IX.

1. Wyznaczoną być ma pewna summa na wynagrodzenie zandarmeryi za nadzwyczajne usługi.

2. Każdy czyn odznaczający się w służbie żandarma przedstawi Kommendant milicyi Prezesowi Senatu, który z funduszu wspomnionego, stosowną nagrodę zaassygnuje i która żandarmowi natychmiast wypłaconą zostanie.

3. W razie nastąpionéj śmierci żandarma w czasie służby, gratyfikacją takową dostaną prawi jego spadko-biorcy.

4. Kontrolla udzielanych nagród żandarmom ma być utrzymywaną przez Kom-

mendanta milicyi, która służyć ma temuż za zasadę do udzielania awansów.

5. W razie niezdolności do służby wzgląd będzie miany na żandarmów szczególnie zasłużonych przy obsadzeniu posad cywilnych.

ROZDZIAŁ X.

O Dyslokacyi.

1. Miejscem pobytu Kommendanta żandarmów i niejakiéj części korpusu jest miasto Kraków. Nadto pojedyncze oddziały żandarmeryi zostające pod kommendą Brygadjerów, będą rozlokowane w Mogile, Krzeszowicach, Chrzanowie i Czernichowie.

2. Względem zmiany konsystencyi żandarmeryi lub szczegółowo którego żandarma sam Kommendant milicyi stanowi.

3. Zmiana i luzowanie się oddziałów odbędzie się bez podwód.

ROZDZIAŁ XI.

Urządzenie o ukaraniu wykroczeń pod czas służby w Żandarmeryi.

1. Żandarmerya w przypadkach prawnych kryminalnych i wojskowych ulega ustawom obowiązującym milicyą.

2. W razie wykroczenia przeciwko karności, postępowanie ma się stosować do szczególnego w téj mierze obowięzującego urządzenia, w takich razach Kommendant milicyi przelewa na Kommendanta żandarmeryi część służącego mu prawa karania.

3. Kary na żandarmów za przewinienia przeciwko karności wymierzać się mające polegają:

a) na napomnieniu

b) na prostym areszcie

1. domowym
2. w miejscu na to przeznaczoném

c) nareszcie zaostrzonym przez

1. trzymanie o chlebie i wodzie w dniach naprzemian idących.
2. przez zamknięcie w łańcuszki wolniejsze lub ściślejsze, co jednak może tylko mieć miejsce w dniach naprzemian idących a nigdy dłużéj nad 6 godzin bez przerwy dwugodzinnéj.*

ROZDZIAŁ XII.

O wykroczeniach tyczących się wewnętrznéj służby w żandarmeryi i ukaraniu tychże.

1. Żandarm ubliżający słownie swemu Przełożonemu winnego szacunku, ulega za piérwszym razem prostemu aresztowi,

za powtórnym, aresztowi zaostrzonemu, uchybiający zaś po raz trzeci, subordynacyi jak równie za każdym razem kiedy zachodzić będą okoliczności obciążające, jeszcze surowszą ściąga na się karę. Wykroczenia przeciwko subordynacyi połączone z zaciętą uporczywością lub téż z gwałtami, czy przy takowych nastąpiło skaleczenie lub nie, winny być karane podług przepisów wojennych.

2. Postępowanie przełożonego z podwładnym przeciwne przepisom służby pociąga za sobą karę aresztu, do któréj według okoliczności degradacya przydaną być może, jeżeli takowemu towarzyszy ranienie na ciele, przypadek takowy podaje pod odpowiedzialność według przepisów wojennych.

3. Żandarm podczás służby nienoszący munduru, nie otrzymawszy do tego w

szczególnych przypadkach od swojéj Zwierzchności upoważnienia lub dowolnie zmieniający kształt, kolor lub krój munduru ściąga na siebie karę aresztu zwyczajnego, w razie kilkokrotnego zaś w téj mierze przekraczania, karę aresztu zaostrzonego, któréj stosownie do okoliczności nawet przeniesienie do milicyi towarzyszyć będzie.

4. Takim samym karom jakie w poprzedzającym §. wspomnione są, ulegnie żandarm nie utrzymujący swego rynsztunku w stanie zdolnym do użycia, lub téż ten który takowy zgubi, lub nareszcie rzeczy do umundurowania należących nie utrzymuje w należytym porządku.

5. Pozbycie broni, zamiana lub téż przedaż konia winny być karane według przepisów wojennych.

6. Pijaństwo po poprzedniém napomnieniu, stopniowym aresztem w razie powtórzenia takowego karane będzie, za czwartym lub téż według jakości obciążających okoliczności, nawet za trzecim razem pociąga za sobą karę przeniesienia do milicyi.

7. Takim samym karom ulegnie żandarm, którego dostrzegą przy grach hazardownych lub téż w ogóle grze się oddający.

8. Zabronione przepisami stosunki z kobiétami po poprzedniém napomnieniu, za drugim razem przeniesieniem do innéj brygady, za trzecim razem aresztem, a gdy i te kary bezskuteczne się okażą, przeniesieniem do milicyi karane być powinny.

9. Żaden żandarm bez zezwolenia Zwierzchności które tą samą drogą jaka

i dla innych wojskowych jest wskazana otrzymane być winno, nie może zawierać ślubów małżeńskich, a to pod karą przeniesienia do milicyi, co nie tamuje dalszych kar jakie prawo na niedozwolone małżeństwo stanowi.

10. Żandarm oddający się sam rzemiosłu, wyszynkowi lub innemu zabronionemu zatrudnieniu lub którego żona w miejscach do których się służba jéj męża rozciąga, przy jakiémkolwiek podobném zatrudnieniu dostrzeżoną zostanie, ulegnie karze przeniesienia do innéj brygady, w razie powtórnego w téj mierze przekroczenia, karze przeniesienia do milicyi.

11. Jeżeli patrol dłużéj nad noc lub nad potrzebę z właściwego miejsca się oddali, i stosowném do przepisów zaświadczeniem w książce patrolowej zapisaném, przyczyny takowego się oddalenia nie u-

sprawiedliwi, każden żandarm w szczególności do tego patrolu należący, piérwszy raz aresztem od 4ch do 8 dni, drugi raz od 8 do 14 dni, trzeci raz przeniesieniem do milicyi ukaranym zostanie, jeżeli skutki z takowego oddalenia się wynikłe, surowszéj kary wymagać nie będą.

12. Wszelka nierzetelność w książce patrolowéj, wszelkie nierzetelne doniesienia, każdy nierzetelny raport, według okoliczności prostym lub zaostrzonym aresztem, zatrzymaniem awansu, a w razie powtórzenia jeszcze surowiéj ukarane będą, z tém zastrzeżeniem, iż takowe przypadki wedle okoliczności mogą za sobą pociągać postępowanie podług przepisów wojennych.

13. Gdy żandarm bez pozwolenia opuści swój dystrykt lecz jédnak przed upływem dnia trzeciego powróci, ulegnie

karze prostego aresztu od 3ch do 12 dni, jeżeli zaś nie powróci przed 3 dniem jak niemniéj jeżeli natura okoliczności lub téż częstotliwość wykraczania w tym względzie wymagać tego będzie, przeniesieniem do milicyi ukaranym zostanie.

14. Samowolne przedłużenie urlopu, jeżeli żandarm urlop otrzymujący jeszcze przed upływem szóstego dnia powróci, ukaraném będzie czasowém zrzeczeniem się urlopu i prostym aresztem, jeżeli zaś tenże dopiéro po powyższym terminie powróci, oprócz ustania prawa żądania na pewny przeciąg czasu urlopu, podpadnie zaostrzonemu aresztowi.

15. Rozumie się samo przez się że w obudwóch dopiéro wymienionych przypadkach nie legalnego oddalenia się, ma miejsce wytrącenie całkowitéj gaży.

16. Kary w artykułach 13. 14. 15. postanowione nie będą miały miejsca w razie udowodnionego niebespieczeństwa wcześniejszego powrotu.

17. Żandarm nie może dozwolić powierzonemu sobie aresztowanemu żadnéj zewnętrznéj kommunikacyi, tém mniéj niedopuści, aby go odwiedzano lub donoszono mu żywności lub inne rzeczy o ile nie ma na to upoważnienia od Zwierzchności.— Wszelakie zaniedbanie pociągnie za sobą karę prostego aresztu od 2ch do 4ch dni, wszelkie umyślne w téj mierze pobłażanie zaostrzonym aresztem w razie powtórzenia i przy obciążających okolicznościach jeszcze surowiéj karane być winno.

18. Każdy niechcący uważać na doszłe do niego wiadomości, uchybienia swych podwładnych lub kollegów, lub też dostrzeżonych nie ukarze, lub nie doniesie,

ukaranym będzie obostrzonym aresztem, w razie powtórzenia, zatrzymaniem awansu, z kolei dawniejszości służby nań przypadającego, za trzecim zaś takowym wykroczeniem zostanie przeniesionym do milicyi.

O wykroczeniach przeciw karności w służbie zewnętrznéj i o ich ukaraniu.

1. Gdy każdy żandarm jest obowiązanym względem każdego przyzwoicie się zachować, wszelkie przeto niegrzeczności wyrządzone osobie prywatnéj lub Urzędnikowi w służbie, lub mimo służby, każde odmówienie lub ociąganie się w przyłożeniu się do działania jakiego dobro służby wymaga, według okoliczności prostym lub zaostrzonym aresztem ukaraniém będzie.

2. Wszelkie uciski, każde bezzasadne aresztowanie, każda napaść na mieszkania

prywatnych bez upoważnienia, każde złe obchodzenie się z aresztantem, w ogólności jako ciężkie wykroczenie przeciwko karności zaostrzonym aresztem, w razie powtórzenia zatrzymaniem awansu, następnie dymissyą karane być winno. Jeżeli takowe wykroczenie ma cechę nadużycia urzędu, w tedy poddaje pod odpowiedzialność według pospolitych ustaw wojskowych.

3· Zamieszczenie rozmyślne w doniesieniu fałszywych okoliczności celem zaszkodzenia komu na korzyść żandarma lub trzeciéj osoby, ukarane być ma według przepisów wojennych.

4. Żandarm od pojmanego lub aresztować się mającego przyjmujący podarunek, podpada karze ścisłego aresztu. Jeżeli to wykroczenie okaże się być prze-

słępstwem, przestępstwo sądzone być ma według przepisów wojennych.

5. W razie ucieczki aresztowanego, żandarm którego straży poruczony był, winien pod karą aresztu od 8 do 14 dni donieść o tém natychmiast ze wszelkiemi szczegółami.

6. Żandarm przez którego niedozór zbiegnie aresztowany, stosownie do okoliczności obostrzony areszt lub jeszcze surowszą ściągnie na siebie karę.

7. Wszelka zmowa lub rozmyślne przyłożenie się pilnującego żandarma do ucieczki pojmanego, będzie sądzone według przepisów wojennych.

8. Za niedbalstwo w odstawieniu i zachowaniu mogących się im powierzyć effektow. Żandarm podpada karze prostego lub stosownie do okoliczności obostrzonego aresztu od dni 8 do dwóch miesię-

cy, ile w téj mierze nastąpiła zmowa lub uszkodzone zostały effekta powierzone za przyłożeniem się pilnującego żandarma ma miejsce zastosowanie powszechnych ustaw wojskowych.

9. Gdy niepodobna jest przytoczyć wszystkich zachodzić mogących wykroczeń, stanowi się za główne prawidło, iż wszelki czyn lub opuszczenie okazujące zuchwałość, lub brak uczucia honoru w ogóle wszelkie przestąpienie przepisów służby niekwalifikujące się ze swéj natury do postępowania według powszechnych ustaw wojskowych ściąga na żandarma stosownie do okoliczności karę prostego lub zaostrzonego aresztu od 1 dnia do 3ch miesięcy, zatrzymanie awansu a nawet przeniesienie do milicyi może za sobą pociągnąć.

10. Każden żandarm winien się poddać karze dyscyplinarnéj jaką na niego Przełożony wymierzy, wolno mu jednak po wyciérpianéj karze swoje uciążliwości w drodze właściwéj przedstawić.

ROZDZIAŁ XIII.

Urządzenie ogólne.

1. Instrukcja niniejsza zastępuje miejsce urządzenia wydanego dla służby żandarmeryi w dniu 6 Maja 1837 r. i takowe od chwili ogłoszenia niniejszego obowiązywać przestaje.

2. Wykonanie niniejszéj Instrukcyi w czém do kogo należy polecamy.

Kraków dnia 20 Września 1837 r.

Prezes Senatu
(M. P.) HALLER.
Sekr. Jlny Senatu
DAROWSKI.

Nowakowski Sek. Dz. K. Sen.

WZOR *A.*

Żandarmerya Wolnego Miasta Krakowa

REGESTR LUSTRACYJNY

Brygada N.

Na stacyi w N.

Imie i Nazwisko Podofficerów i Żandarmów	Stopień	Wiek	Wzmianka o dopełnionych usługach	Czyli żonaty lub nie żonaty i ile ma dzieci	Miejsce urodzenia	Noty		Opis konia	Szczególne Uwagi
						dobre	złe		
			1.			2.	3.		4.

1. Rubryka ta musi być dość obszérna aby można w niéj wedle porządku umieścić służbę Podofficerów i Żandarmów.

2. W téj rubryce trzeba wyszczególnić zdatność żandarmów, ich zręczność w służbie, moralność, odwagę, odznaczające się szczególne posługi, ważniejsze aresztowania, uległość niebespieczeństwa z jakiemi walczyć byli przymuszeni; ich prywatne i służbowe cnoty, umiejętności, przezorność aresztowania na rabusiach, złodziejach i mordercach dokonane, śledztwo i ważne odkrycia dla ogólnego bespieczeństwa, słowem wszystko co może posłużyć do promocyi zachęcenia albo zaszczytnéj pochwały.

3. Ta rubryka obejmować będzie kary na nich rozciągnione, grubijaństwa, nieposłuszeństwo, nieobyczajność, opilstwo, złe utrzymanie się, niedbałość, uchybie-

nie w służbie, przewinienia i zbrodnie, przekupstwo, ucieczki ujętych które bądź za porozumieniem się, alboli téż z niedozoru nastąpiły, słowem wszystko, co może być przeszkodą do promocyi i to co do stawiennictwa pod sąd wojenny kwalifikuje się.

4. Rubryka ta obejmuje dalsze uwagi złagodzające albo obciążające złe noty w ubocznych rubrykach zamieszczone, tak jak o tém brygadjerowie od Władz cywilnych lub innych stron wiadomość powzięli.

Wzor *B.*

STAN ŽANDARMERYI

Wolnego Miasta Krakowa.

Głowy	Razem	Wymienienie	Uwagi.
1.		Wachmistrz	Kommendant žandarmeryi jest Porucznikiem albo Podporucznikiem kompanii Policyjnéj.
6.		Brygadjerów	
1.	50.	Trębacz	
32.		Žandarmów kon.	
10.		Žandar. piesz.	

WZOR C.

Etat płacy
Żandarmeryi W. Miasta Krakowa.

Liczba	Wymienienie stopni	Żołd dziennie Złp.	Żołd dziennie gr.	Żołd rocznie Złp.	Żołd rocznie gr.	Furaż Owsa gar.	Furaż Siana funtów	Furaż Słomy funtów	Słomy na posłanie dla jednego żandarma na dwa miesiące funtów	Uwagi
1.	Wachmistrz	2.	12.	876.	—	$2\frac{1}{2}$	10.	5.	30.	Zandarmerja opłaca 2f100 ze swego żołdu na fundusz Inwalidów. Co 10 dni żandarmerja odbierać będzie pieniądze za kwitem z kasy milicyjnéj i złoży z końcem miesiąca rachunek. Furaż dostarczać będzie Liwerant co 3 miesiące którego dozór poruczonym jest Kommendantowi Milicyi.
1.	Brygadjer	1.	15.	547.	15.	$2\frac{1}{2}$	10.	5.	30.	
1.	Trębacz	1.	2.	389.	10.	$2\frac{1}{2}$	10.	5.	30.	
1.	Żandarm	1.	—	365.	—	$2\frac{1}{2}$	10.	5.	30.	

WZOR *D.*

WYKAZ

Umundurowania, rynsztunków, koni i ludzi i ich czas noszenia, w jakie žandarm každy W. M. Krakowa podług Etatu *zaopatrzonym być powinien.*

sztuki	Wyszczególnienie effektów
	Na rok jeden.
2	Koszul.
1	Para spodni letnich.
2	Halstuchy.
1	Para rękawic ze sztylpami.
2	Pary onucek.
1	Ręcznik.
1	Para bótów.
1	Para poszywek.
1	Para podeszew.
1	Para gatek.
	Rekwizyta stajenne.
1	Zgrzebło.
1	Grzebień.

sztuki	Wyszczególnienie effektów.
1	Szczotka.
1	Powróz na furaż.
1	Powód do uzdzienicy.
2	Worki na obrok.
	Na lat dwa.
1	Mundur ciemno-granatowy
1	Rajtuzy granatowe podszyte płótnem.
1	Szpencer granatowy.
1	Para rajtuzów skórą obszytych szaraczkowych z lampasami jasno niebieskiemi.
1	Furażerka ciemno-granatowa z opaską jasno-niebieską i daszkiem okutym.
1	Akselbanty z białych nici.
1	Postronek policyjny.
	Rekwizyta stajenne.
1	Dera
1	Sakwy na owies.
1	Uzdzienica stajenna.

sztuki	Wyszczególnienie effektów
	Na lat Trzy.
3	Prześcieradła.
3	Poszewki.
1	Siennik.
1	Wsypek.
1	Płaszcz kawaleryjski.
	Na lat cztéry.
1	Koc z grubego sukna.
1	Kordony kawaleryjskie.
1	Pompon pół biały, a pół jasno niebieski z kokardą.
2	Mantelzaczki szaraczkowe.
	Na lat sześć.
1	Kaszkiet kapeluszowy z wierzchem skórzanym.
1	Czaprak.
1	Popręg z przystułą skóry czarno glancownéj.
1	Obergórt z antabkami i krzyżownikami.

sztuki	Wyszczególnienie effęktów
	Na lat siedm.
1	Wyłok skórą pokryty.
	Na lat dziewięć.
1	Szyld mosiężny z herbem W. M. Krakowa.
1	Para podpinek łuskowych.
1	Pendent do pałasza z skóry na biało.
1	Temblak z kutasem skórzanym do pałasza.
	Effekta stajenne.
1	Terlica z pasem.
1	Podpiersie z luftami na olstra i trokami do płaszcza.
1	Para olstrów z sznurowaniem i nawiązaniem.
1	Para puślisk z sprzączkami.
1	Podogonie z pasem.
3	Troki do przytroczenia mantelzaka.
1	Umlaufer i trok do ściągania obergorta.

sztuki	Wyszczególnienie effektów.
1	Ryngorak.
1	Munsztuk z nawiązaniem kompletném i tranzlą.
	Na lat ośmnaście.
1	Ładownica z pasem.
1	Para szlif z blachy mosiężnej.
1	Pałasz kawaleryjski z gryfem mosiężnym.
1	Para pistoletów i jeden karabinek.
1	Para ostróg
1	Łańcuszki policyjne.
	Na lat dwadzieścia pięć.
1	Para strzemion żelaznych
1	Munsztuk żelazny.
1	Łańcuszek żalazny.
1	Numera lane mosiężne na ładownicy, popiersiu i na czole munsztuka.
1	Tranzla żelazna.
	Effekta koszarne.
4	Kociołki na lat 12.

sztuki	Wyszczególnienie effektów.
6	Siekiery detto
8	Konewek na rok jeden.
8	Szaflików detto
352	Mioteł brzozowych na rok jeden.
8	Koszyków do noszenia węgli na rok jeden.
21	Tapczanów podwójnych drzewianych na lat 20.
8	Łóżek pojedynczych.
	Effekta stajenne.
12	Łopat na rok jeden.
12	Wideł detto
4	Grabi detto
4	Taków na lat cztéry.
8	Wiader — sześć.
2	Stągwie czyli wanny na lat 6.
3	Miary jakoto: 1. Cwierć 1. garniec i ½ garniec na lat 12.
1	Sieczkarnia na lat 30.
4	Przetaki na rok jeden.

Nro. 6995 *D.G.S.*
ex 1837.

MY
PREZES I SENATOROWIE
Wolnego Niepodległego i Sciśle Neutralnego
MIASTA KRAKOWA I J. OKRĘGU.

Konferencya JWW. Rezydentów udzieliła Senatowi postanowienie Najjaśniejszych Opiekuńczych Dworów zaprowadzające niektóre zmiany w Ustawie Konstytucyjnéj pod względem poddania Milicyi krajowéj pod oddzielne prawodawstwo kryminalne i poprawcze. — Podając niniejszym to objawienie Najwyższéj Woli do powszechnéj wiadomości Obywateli i Mieszkańców Miasta Krakowa i Jego Okręgu tak w texcie francuzkim

który za autentyczny uważany być ma, jak w przekładzie na język krajowy, takowe w Dzienniku Praw umieścić polecamy, oznaczając termin ogłoszenia na dzień 1 Lipca r. b. od którego postanowienie to obowiązywać zacznie.

Kraków d. 22 Maja 1839 r.

Senator Prezydujący
(M. P.) Schindler
Sekr. Jlny Senatu
Darowski.
Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

AMENDEMENT

DES ARTICLES VII. ET XVIII. DE LA CONSTITUTION DE CRACOVIE.

Le second àlinéa de l'article VII. sera de la téneur suivante.

Le droit de prononcer sur les recours en grâce de toutes les peines, hormis celles encourues par les membres de la Milice, à l'égard des quelles il à été statué autrement, appartient en partie au Sénat et en partie à Son Président en sa qualité de chef du Gouvernement.

Nouveau §§. ajouté à la fin de l'Article XVIII.

La Milice et soumise à une législation penale et correctionelle séparée conformement aux lois et règlemens en vigueur pour ce corps.

In fidem copiae

L. S. (signé) de HARTMANN.

POPRAWA

ARTYKUŁOW VII. I XVIII KONSTYTUCYI KRAKOWA.

Drugi Ustęp Artykułu VII. ma być osnowy następującéj.

Prawo orzekania w odwołaniach się do drogi łaski od wszystkich kar, z wyłączeniem tych na które skazanemi zostały Osoby do składu Milicyi należące, względem których inaczéj zostało postanowioném, należy w części do Senatu w części do Jego Prezesa jako Naczelnika Rządu.

Nowy §. dodany w końcu Art. XVIII.

Milicya poddaną jest oddzielnemu Prawodawstwu kryminalnemu i poprawczemu a to stosownie do praw i urządzeń korpus ten obowiązujących.

Za wierność odpisu
(podpisano) de HARTMANN.

Za zgodność z aktami Sekr. Jlny Sen. DAROWSKI.
(M. P.)

KODEX KARNY
WOJSKOWY
MILICYI WOLNEGO MIASTA KRAKOWA.

MY
PREZES I SENATOROWIE
Wolnego, Niepodległego i Sciśle Neutralnego
MIASTA KRAKOWA I J. OKRĘGU.

Wysokie Opiekuńcze DWORY postanawiając zaprowadzenie niektórych odmian w Ustawie Konstytucyjnéj przy modyfikacyi Art. XVIII. orzekły: iż Milicya poddaną jest oddzielnemu prawodawstwu kryminalnemu poprawczemu, a to stosownie do praw i urządzeń korpus ten obowiązujących; w skutku czego gdy przygotowanym został projekt do Kodexu karnego wojskowego zastosowany do myśli powyższego artykułu, a Konferencya JJWW.

Rezydentów oznajmiła Senatowi: iż Wysokie Opiekuńcze DWORY zaradzając potrzebie zezwoliły, aby projekt w mowie będący zanim stanowcze przyjęcie na drodze konstytucyjnéj uzyska, był tymczasowo w wykonanie wprowadzonym; Senat zatém podając poniżéj ogłaszającą się Ustawę karzącą wojskową, do powszechnéj wiadomości, a w szczególności osób należących do składu milicyi, kompanii policyjnéj, żandarmeryi i oddziału weteranów jako nią odtąd rządzonemi być mających, oznajmuje zarazem, iż dzień 1. Lipca r. b. uważanym być ma jako termin od którego Ustawa ta obowiązywać zacznie.

Kraków dnia 22 Maja 1839 r.

Prezydujący
X. BYSTRZONOWSKI
Sekr. Jlny Senatu
DAROWSKI.
Nowakowski Sekr. D. K. Sen.

KODEX KARNY WOJSKOWY

CZĘŚĆ I.

O Występkach i karach

DZIAŁ I.

O występkach i karach w ogólności.

ROZDZIAŁ I.

O występkach w ogólności.

§. 1.

Wszelkie występki jakiegokolwiek rodzaju wynikają albo z złego zamiaru, albo téż pochodzą z prostéj winy.

§. 2.

Zły zamiar nie tylko w ówczas ma miejsce kiedy przed albo przy przedsięwziętéj czynności lub opuszczeniu, to sa-

mo złe, które z przestępstwa wypływa zamyślone i postanowione było, ale nawet i w ówczas kiedy cośkolwiek takiego w złym zamiarze przedsięwziętém lub opuszczoném zostanie, z czego pospolicie złe, które z tego wynikło, zwykło następować lub łatwo nastąpić może. Nikt jednakże nie może być pociąganym do odpowiedzialności o myśl albo wewnętrzny zamysł, jeżeli wcale żadna nie nastąpiła prawu przeciwna zewnętrzna czynność albo nie zaszło opuszczenie obowiązku prawem włożonego.

§. 3.

Przestępstwo z prostéj winy pochodzące jest w tenczas, kiedy kto bez złego zamiaru przedsiębierze taką czynność która prawem dla zapobieżenia występkowi, lub w celu zmniejszenia szkody

jest zabronioną, albo kiedy opuszcza czynić to co do powyższego celu prawem jest nakazane.

§. 4.

Gdzie nie ma ani złego zamiaru ani winy, tam nie ma występku, a następnie i kara miejsca mieć nie może; ztąd wypływa że czynności lub opuszczenia nie mogą być uważanemi za występki, jeżeli:

a) Sprawca użycia rozumu zupełnie jest pozbawionym.

b) Jeżeli czyn był popełnionym w stanie zupełnego pijaństwa, które jednak bez ułożonego naprzód zamiaru nastąpiło, lub nakoniec w innem jakiemkolwiek pomięszaniu zmysłów tego rodzaju, że winny sam niewiedział co robił.

Jak dalece zaś pijaństwo oprócz przywiedzionego wypadku stanowi

przestępstwo, to w dalszym ciągu niniejszego kodexu postanowioném będzie.

c) Jeżeli winny nieskończył jeszcze 14go roku życia swego.

d) Jeżeli przez przemoc, któréj się oprzéć nie mógł do popełnienia czynu prawu przeciwnego był znaglonym.

e) Jeżeli złe powstało z omyłki dla któréj mylący się nieprawości czynu swojego poznać nie był w stanie, albo téż z nieznajomości skutków, jakie czyn przedsięwzięty za sobą pociąga; w obydwóch tych wypadkach jednak, potrzeba żeby zamiar winnego, tak przy przedsięwziętéj czynności, jako téż przy opuszczeniu nie był złośliwym, i aby z resztą onemu żadna wina przypisaną być nie mogła.

§. 5.

Niewiadomość niniejszéj Ustawy karnéj nie wymawia tych którzy do jéj zachowania są zobowiązanymi, albowiem objęte nią czynności lub opuszczenia, albo są téj natury iż ich nieprawość każdemu sama z siebie poznać się daje, albo téż takie które pochodzą z pominięcia tych przepisów z którémi sprawca z powodu swéj rangi stanu lub innych stosunków obznajmić się był powinien.

§. 6.

Zły zamiar sprawcy stanowi występek, nie zaś stan osoby, na któréj czyn występny popełniono, — ztąd wynika że występek także na zbrodniarzu, dziecku, spiącym, szalonym, a nawet na takich osobach popełnionym być może, któreby swego uszkodzenia same żądały lub na

nię zezwalały, nie mając do tego prawnego upoważnienia.

§. 7.

Nie tylko sam bezpośredni sprawca staje się winnym występku, lecz nawet każdy, który przez wyraźny rozkaz, radę lub nauczanie do złego dał pochop, albo w złym zamiarze sposobność do tego ułatwił, — daléj, każdy któren przestępcy w wykonaniu onegóż, już to przez podanie środków, już przez oddalenie przeszkód w jakikolwiekbądź sposób, do zapewnienia skutku przyłożył się: — równie staje się winnym, ten który się wprzód z przestępcą względem dania mu pomocy porozumiał, co do czynu lub korzyści po dopełnionym czynie, albo o podział zysku i pożytku który stąd mógłby wyniknąć.

§. 8.

Kto bez poprzedniego porozumienia się z występnym, po dopełnionym występku onemuż pomoc i obronę daje, albo kto z wiadomego sobie występku zysk i pożytek odnosi, nie staje się wprawdzie winnym tegoż występku, lecz innego który w dalszym ciągu niniejszéj Ustawy karnéj, oznaczonym będzie.

§. 9.

Ażeby czyn stał się występkiem, niekoniecznie potrzeba ażeby był rzeczywiście spełnionym, samo nawet usiłowanie jest występkiem, jak skoro kto w złéj myśli rozpoczął czynność prowadzącą do rzeczywistego wykonania przestępstwa, chociażby dopełnienie tejże, jedynie z własnéj jego niemocy lub z wydarzonych postronnych przeszkód, lub téż dla jakiegobądź przypadku do skutku nie przyszło.

§. 10.

Gdyby przestępca zajęty już był ostatnią czynnością do zupełnego wykonania występku prowadzącą, usiłowanie to (attentat) nazywa się ostatecznym zamiarem. Usiłowanie jednak takie, ostateczne może mieć tylko miejsce przy występkach, które wynikają w czynnościach prawu przeciwnych, nie zaś gdzie proste jedynie opuszczenie jakiego obowiązku zachodzi, albowiem tam gdzie się coś nie stało, o większéj lub mniejszéj odpowiedzialności mowy być nie może.

§. 11.

Wszystkie czyny lub opuszczenia przeciwne prawu, które niniejszym kodexem za występki nie są uważane, będą poczytane jako przestępstwa ulegające ukara-

niu na drodze porządkowéj według oddzielnego Regulaminu wojskowego.

ROZDZIAŁ II.

O karach w ogólności.

§. 12.

Przez karę rozumie się złe, którem prawo przestępcom zagraża, i takowe rzeczywiście na tychże wykonywa.

§. 13.

Wedle różnych rodzajów i ważności występków, tudzież wedle więcéj lub mniéj niebespiecznych pobudek do tego skłaniających, różne są także kary zagrożone. Odnoszą się one do ciała, życia, honoru i majątku.

§. 14.

Równie okoliczności czasu w którym występek jest popełnionym w stanie woj-

skowym, mają wpływ na użycie surowszéj lub łagodniejszéj kary.

§. 15.

Kary wojskowe albo są takie które tylko przez Sąd do tego w przepisanéj formie zebrany, wymierzonemi być mogą, albo téż mniejsze czyli proste porządkowe kary, do wymierzania których właściwi Kommendanci wojskowi bez poprzedniego pismiennego badania są upoważnieni.

§. 16.

Kary przez sąd wojskowy orzekane są:

a) Kara śmierci.

b) Kara cielesna.

c) Kara pieniężna.

d) Kassacja — destytucja — utrata znaków honorowych i degradacja.

§. 17.

Przepisy o karach porządkowych i spo-

sób ich wymierzenia, objęte są Regulaminem służby wojskowéj.

ROZDZIAŁ III.

O Karze śmierci.

§. 18.

Kara śmierci wykonaną będzie albo przez powieszenie albo przez rozstrzelanie.

ROZDZIAŁ IV.

O karach cielesnych.

§. 19.

Kary cielesne są:

a) bezpośrednie, które sprawują bezpośrednio dla ciała ciérpienie, jakiemi są bieganie przez rózgi i chłosta kijmi;

b) pośrednie, które się zasadzają na stałych ciężkich robotach lub ogranicze-

niu wolności osobistéj, a témi są: więzienie ciężkie — więzienie proste i areszt u Profosa.

§. 20.

Kara biegania przez rózgi wykonaną będzie przez zadanie pewnéj liczby razów, które osądzony od swoich kolegów pojedynczemi rózgami na obnażone plecy odbierze.

§. 21.

Najniższy stopień rzeczonéj kary polega na 1200 razach to jest: na przejściu dwa razy tam i na powrót przez 300 ludzi — najwyższy stopień zaś na przejściu 10 razy tam i na powrot przez 300 ludzi to jest 6000 razów dwa razy odnawianemi rózgami.

§. 22.

Jeżeliby liczba 300 ludzi, nie mogła być skompletowaną, brak tychże zastąpio-

nym być powinien przez powiększenie liczby przechodów, w tym sposobie, iżby osądzony tę samę liczbę razów otrzymał, która w stosunku 300 ludzi oznaczoną była.

§. 23.

Najwyższy stopień kary cielesnéj kijmi jest 85 razów, najmniejszy 35.

§. 24.

Chłosta kijem ma być wykonywaną na tylnéj części ciała — na gatki i sukienne spodnie, nie samym końcem lecz całym kijem — kij zaś być powinien z leszczyny nie grubszy od kalibru karabinu, nie okuty i bez sęków.

§. 25.

Na karę bezpośrednią cielesną wskazanym tylko być może obwiniony, po u-

znaniu przez Urzędnika zdrowia, iż karę tę wytrzymać zdoła.

§. 26.

Jeżeli wskazany na karę cielesną bezpośrednią, takowéj wedle uznania lekarza wytrzymać nie jest zdolnym, kara orzeczona na drugą bezpośrednią zamienioną być ma, — i tak, gdy występek jest takiego rodzaju żeby pociągał za sobą karę więcéj jak 60 kijów, naówczas kara pędzenia przez rózgi jako zdrowiu mniéj szkodliwa użytą będzie. Jeżeli zaś skazany żadnéj bezpośredniéj karze uledz nie jest w stanie, w tenczas kara bezpośrednia stosownie do przewinienia na karę pośrednią zamienioną być ma. Kary cielesne wykonywanemi być mają wewnątrz koszar Milicyjnych nie publicznie.

§. 27.

Kara ciężkiego więzienia zasadza się na ścisłém zamknięciu ukaranego, w którém nie ma mu być dozwoloném widzenie się ani rozmawianie z nikim oprócz z należącymi do jego straży, i tylko w takim języku który dozorcy jest zrozumiałym. Posłanie skazanego składa się z siennika słomą wypchanego, podobnejże poduszki, prześcieradła i kołdry. Co do pożywienia i okrycia stosować się należy do zwyczaju miejscowego.

§. 28.

Z karą ciężkiego więzienia połączony jest obowiązek roboty. Każden ukarany obowiązany jest do roboty któréj urządzenia w miejscu do kar przeznaczoném wymagają. Wzgląd ściśle na to dawanym być powinien, żeby winowajcy ile mo-

żności, podług tego jak są na ciężką karę więzienia skazani, tak też do cięższych robót używani byli.

§. 29.

Sposoby zaostrzenia kary są:

a) zamknięcie w łańcuch 5 funtów ważący krótko lub długo; —

b) post w ten sposób, że winowajca w pewnych dniach, jedynie o chlébie i wodzie trzymanym będzie; zaostrzenie to jednak nie może mieć miejsca tylko trzy razy na tydzień i to w dnie na przemian idące, to jest co drugi dzień.

§. 30.

Kara prostego więzienia zależy, na pilnem strzeżeniu winowajcy w miejscu do trzymania inkwizytów przeznaczoném gdzie obchodzenie się z nimi i żywienie

takie samo być winno, jak z będącymi pod inkwizycją.

§. 31.

Kara prostego więzienia może być zaostrzoną:

a) przez post.

b) zamknięcie w łańcuch długo,

c) zamknięcie w łańcuch krótko: — zaostrzenie jednak to może być tylko użytém na początku i na końcu kary, i nie może przechodzić za każdym razem 48 godzin, — przyczém uważać należy ażeby winowajca co 6 godzin przynajmniéj przez dwie godziny od tego zaostrzenia był wolnym.

§. 32.

Areszt u Profosa zależy na zamknięciu ukaranego w oddzielném na to przezna-

czonem miejscu, pod bezpośrednim dozorem Profosa.

§. 33.

Karze téj podlegają wszyscy wojskowi od feldfebla poczynając w górę.

§. 34.

Przeciwko wojskowym niższego stopnia od officera obok aresztu u Profosa, mogą być użyte zaostrzenia więzieniu prostemu właściwe.

§. 35.

Żywienie wskazanych na areszt u Profosa, uskuteczniać się będzie sposobem w drugiéj części téj Ustawy karnéj, względem zostających pod inkwizycją w tymże areszcie przepisanym.

§. 36.

Czas trwania aresztu prostego, lub u Profosa przez Sąd orzeczony, najkrótszy

jest do dwóch miesięcy, najdłuższy do roku jednego.

§. 37.

Jeżeli obwiniony według natury występku ściąga na siebie karę cielesną bezpośrednią, i takową odnieść może, kara ta powinna być na niego orzeczoną, i nie może być w jéj miejsce stanowioną kara pośrednia, jeżeli nie ma do tego dostatecznych powodów. Tylko prości żołnierze mogą być na karę cielesną skazywani — podoficerowie zaś tylko wtenczas, jeżeli ich występek jest tego rodzaju, że pociąga za sobą degradacją na zawsze.

ROZDZIAŁ V.

O karach pieniężnych.

§. 38.

Kara pieniężna zależy na złożeniu przez obwinionego w kassie oznaczonéj pewnéj

summy pieniędzy, jaka na niego orzeczoną będzie.

§. 39.

Kara pieniężna może być przeciwko każdemu jurisdykcyi wojskowéj ulegającemu wymierzoną.

§. 40.

Tylko w wypadkach wyraźnie przez Ustawę wymienionych, i w tenczas kiedy winny z własnych funduszów zaspokoić ją może, kara pieniężna może mieć miejsce

§. 41.

Jeżeli winny nie jest wstanie zapłacić kary pieniężnéj, kara ta będzie zamieniona według stopnia na karę więzienia prostego lub u Profosa, albo téż na stósowną karę cielesną bezpośrednią.

ROZDZIAŁ VI.

O kassacyi, destytucyi z urzędu, odjęciu znaków honorowych, degradacyi i oddaleniu od służby.

§. 42.

Kassacya ma tylko miejsce co do officerów, i jest połączona albo z wyraźném orzeczeniem niesławy, albo prosta, albo téż z wyraźném utrzymaniem sławy.

§. 43.

Kassacya z orzeczeniem niesławy może tylko być zawyrokowaną wówczas, kiedy występny na karę śmierci przez powieszenie jest skazanym, i uważaną być powinna jedynie jako naturalny skutek, który taż kara zawsze za sobą pociąga.— O czém mowa będzie w następującym rozdziale.

§. 44.

Prosta kassacya pozbawia tylko officera jego stopnia, znaków honorowych, godności i służby, tudzież wszelkich połączonych z nią praw i korzyści, czyli zaś wskazany ma pozostać na zawsze niezdolnym do odzyskania tych prerogatyw, to zostawione jest rostropności sędziego.

§. 45.

Kassacja z utrzymaniem sławy, pociąga za sobą pozbawienie stopnia. znaków honorowych, godności i urzędu. — Ulegający téj kassacyi może jednak być do tych korzyści przywróconym.

§. 46.

To co powiedziano jest w §. 43 o kassacyi połączonéj z niesławą, stosuje się także do destytucyi tego rodzaju, pro-

sła zaś destytucja pociąga za sobą skutki w §. 44 wymienione.

§. 47.

Z karą ciężkiego więzienia połączoną jest zawsze kara destytucyi bez infamii, i może także być orzeczoną bądź sama jako kara, bądź w połączeniu z aresztem u Profosa.

§. 48.

Pensje dla officerów, pozostałych po nich wdów i dzieci, i wypadki w których ciż officerowie lub pozostałe po nich wdowy takowe utracają, wskazane są oddzielną ogólną Ustawą o emeryturach; — dla podofficerów, muzykantów i żołnierzy ustanowioną jest osobna tego rodzaju instytucja emerytalna pod nazwiskiem kassy weteranów znana.

§. 49.

Z kassacyą albo destytucyą jakiegokolwiek rodzaju, połączona jest utrata znaków honorowych, zaś od feldfebla idąc wstecz, ci tylko utracają znaki dawności służby, którzy są wskazani na karę cielesną bezpośrednią, na ciężkie więzienie lub śmierć.

§. 50.

Degradacya zależy na zniżeniu podofficera na prostego żołnierza, albo na zawsze, to jest: na cały czas, przez jaki osadzony, ma w służbie pozostać, albo téż czasowo, to jest na oznaczony krótszy przeciąg czasu.

§. 51.

Jeżeli podofficer skazany jest na przejście przez rózgi, na ciężkie więzienie, lub na śmierć, z karą tą połączona jest

w każdym razie degradacya na zawsze — kara jednak degradacyi może być sama jako kara orzeczoną.

ROZDZIAŁ VII.

O różnych stopniach kary i innych ogólnych rozporządzeniach.

§. 52.

Jakkolwiek dla rozmaitych okoliczności mniéj lub więcéj występki obciążających, jak niemniéj dla rozmajtości kar i osób tymże karom podległych, stopień kary użytym być mający, naprzód prawnie oznaczyć się nie da, przy każdym jednak rodzaju przestępstwa wskazanym będzie w ogólném oznaczeniu najkrótszy i najdłuższy przeciąg czasu — największa i najmniejsza liczba razów przy karze cielesnéj, bezpośredniéj, w których to granicach kara w stosunku występku wymierzoną być ma.

§. 53.

W każdym przypadku gdzie prawo przy orzeczeniu kary oznacza piérwszy stopień — wskazanie nastąpi na proste więzienie lub areszt, u Profosa, z degradacyą lub bez degradacyi z destytucją lub bez destytucyi, z kassacyą lub bez kassacyi, albo może być orzeczona degradacya, destytucja, kassacya na zawsze bez infamii, tudzież kara od 35 do 60 kijów od 2 do 6 razy biegania przez rózgi przez 300 ludzi — co jednak nie wyłącza obostrzeń które w każdym przypadku wedle Ustawy oznaczone być mogą.

§. 54.

Na występki które chociaż nie pociągają za sobą niesławy, jednak jako skutek wysokiego skażenia plamią charakter, zawsze przy piérwszym stopniu kary,

kassacja lub destytucja orzeczoną będzie; w innych przypadkach jednak w ówczas tylko może mieć miejsce, jeżeli ta przy tymże stopniu kary wyraźnie jest Ustawą oznaczona, lub gdy czyn z nadzwyczajną złośliwością jest popełniony, albolitéż towarzyszą mu rozmajte obciążające okoliczności. To samo zachowaném być ma co do degradacyi.

§. 55.

Przez wyrażenie,,drugi stopień kary, rozumie Ustawa ciężkie więzienie od roku do pięciu lat, lub karę cielesną od 60 do 85 kijów włącznie, albo bieganie przez rózgi od 6 do 10 razy włącznie tam i na powrot przez 300 ludzi ze zmianą rózg pojedynczą lub powtórzoną nie wyłączając innych prawnych zaostrzeń.

§. 56.

Przez trzeci stopień kary rozumie się

ciężkie więzienie od 5 do 10 lat połączone z zaostrzeniami prawem oznaczonemi.

§. 57.

Przez czwarty stopień kary rozumie się ciężkie więzienie od 10 do 20 lat połączone z zaostrzeniami.

§. 58.

Z wyroku wskazującego występcę na karę śmierci, wynikają jeszcze na mocy téj Ustawy następujące skutki, które według stanu jego osoby, w wykonanie wnijść mogą — to jest:

a) Utraca winowajca swój stopień, wszystkie znaki honorowe, godność, służbę i połączone z tą korzyści i prawa, imie jego wykréśloném będzie z matrykuły albo księgi oddziału wojskowego w którym był zaciągnionym.

b) Winowajca od dnia ogłoszonego mu wyroku jest niezdolnym do zawierania umów, zaciągania obowiązków i rozporządzania między żyjącymi, lub na przypadek śmierci; prawny ten skutek ma także miejsce przy karze ciężkiego więzienia przez czas trwania téjże orzeczonéj na występek który z powodu wielkości kary jaką za sobą pociąga, za hańbiący jest uważanym; poprzednie jednak zobowiązania lub rozporządzenia winowajcy, nie tracą swéj mocy z przyczyny orzeczonéj kary.

§. 59.

Jeżeli z powodu występku niesławę za sobą pociągającego, wyrok wydanym będzie, winowajca nie może więcéj według przepisu §. poprzedzającego odzyskać prerogatyw, jeżeli do nich szczegól-

ném postanowieniem Senatu przywróconym nie będzie.

§. 60.

W ogólności na każden występek oznaczonym będzie jeden tylko rodzaj kary, mogą jednak według natury czynu i okoliczności nie tylko przy zbiegu różnych występków, ale nawet przy każdym szczególnym w różnych czasach popełnionym występku, różne kary być wymierzone, jeżeli są tego rodzaju iż wedle przepisów niniejszego prawa mogą i powinny być razem orzeczone.

§. 61.

Ponieważ występny sam tylko staje się winnym kary, ta przeto kara na niego tylko samego spada.

§. 62.

Żaden również inny rodzaj kary nie może być na winowajcę oznaczonym, jak

tylko ten, który niniejszą Ustawą wyraźnie jest wskazany, ani téż postanowiona kara przez ugodzenie się winowajcy z uszkodzonym zniesioną być może.

§. 63.

Jeżeli występny kilka i różnych występków popełnił, wskazany będzie na karę na najcięższy występek postanowioną, z zachowaniem jednak uwagi i na inne występki.

§. 64.

Przez ukaranie występku nie utraca obrażony lub poszkodowany prawa dochodzenia swoich szkód i zadosyć uczynienia na winowajcy lub majątku przez spadkobierców odziedziczonym.

ROZDZIAŁ VIII.

O okolicznościach obciążających.

§. 65.

Występek w ogólności tém jest cięż-

szym im z większą rozwagą i większym namysłem środki do popełnienia onego przygotowane były, im większa ztąd wynikła szkoda, lub im większe niebespieczeństwo jeszcze szkodliwszych skutków z témže jest połączone, im trudniéj takowego ustrzedz się było można lub im więcéj przez takowe zgwałconych zostaje obowiązków.

§. 66.

Szczególne obciążające okoliczności są:

a) Kiedy więcéj występków różnego gatunku jest popełnionych.

b) Kiedy ten sam występek będzie powtórzony.

c) Kiedy winowajca za podobny występek był już karany.

d) Kiedy innych do występku uwiódł.

e) Jeżeli kto jest hersztem, podżega-

czem i przywodcą występku przez więcéj osób popełnionego.

§. 67.

Obciążającą jest także okolicznością gdy obwiniony w czasie inkwizycyi Sędziego przywiedzeniem fałszywych okoliczności w błąd wprowadzić usiłuje.

ROZDZIAŁ IX.

O okolicznościach zwalniających.

§. 68.

Okoliczności zwalniające przez wzgląd na osobę przestępcy są:

a) Kiedy winowajca nie ma jeszcze lat dwudziestu, albo jest niedołężnego umysłu.

b) Kiedy przed popełnionym występkiem nienaganne życie prowadził.

c) Jeżeli dopuścił się występku z pod-

żegania innéj osoby, z bojaźni, lub z posłuszeństwa.

d) Jeżeli się uniosł do popełnienia występku w mocném umysłu poruszeniu, czułości ludzkiéj zwykłém.

e) Gdy bardziéj przez daną sobie niedbalstwem drugich sposobność do wykonania występku zachęconym został, niżeli z poprzednio ułożonego zamiaru takowego dopuścić się postanowił.

f) Kiedy do występku z przyczyny dotkliwéj nędzy był przywiedziony.

g) Kiedy uczynioną szkodę z czynną gorliwością wynagrodzić, lub dalszym złym skutkom zapobiedz starał się.

h) Kiedy mogąc łatwo umknąć lub ukryć się, sam się oskarżył i zeznał występek.

i) Kiedy winowajca innych, zupełnie niewiadomych współwinnych odkry-

wa i do ujęcia onychże sposobność lub środki podaje.

k) Kiedy z przyczyny inkwizycyi mimo swéj winy przedłużonéj przez dłuższy czas w areszcie zostawał.

l) Niewiadomość Ustawy, jeżeli czyn lub opuszczenie nie jest téj natury, aby samo przez się za złe lub zakazane uważaném być mogło.

§. 69.

Okoliczności zwalniające przez wzgląd na jakość czynu są:

a) Jeżeli winowajca poprzestał na samém tylko usiłowaniu wykonania występku, w miarę jak to usiłowanie od samego dokonania występku jeszcze oddaloném było.

b) Jeżeli winowajca pomimo dokonania występku wstrzymuje się dobrowol-

nie od poczynienia większych szkód, lubo do tego otwartą miał sposobność.

c) Kiedy szkoda z występku wynikła jest małą, albo uszkodzony zupełne wynagrodzenie i zadosyć uczynienie otrzymał.

ROZDZIAŁ X.

O zastósowaniu okoliczności obciążających lub zwalniających przy wymiarze kary.

§. 70.

Na okoliczności obciążające w tenczas tylko wzgląd miany będzie, jeżeli temu przeciwnę nie zachodzą okoliczności zwalniające, równie i na okoliczności zwalniające w tenczas tylko uważać należy, kiedy przeciwko tym nie zachodzą okoliczności obciążające, podług tego więc jak

jedne lub drugie przeważają, zaostrzenie lub złagodzenie kary skutkują.

§. 71.

Przez zaostrzenie ani rodzaj kary, na każden szczególny występek postanowionéj, odmienionym, czas trwania tejże nad zakres prawem oznaczony przedłużonym, ani téż wyższy stopień co do kar cielesnych bezpośrednich nad przepisany prawem użytym być nie może.

§. 72.

Co do występku na który jest kara śmierci postanowiona, żadne zaostrzenie miejsca nie ma.

§. 73.

Co do innych występków kara ciężkiego więzienia, w miarę obciążających okoliczności na dłuższy lub na najdłuższy

czas jaki jest Ustawą oznaczony postanowiona, i według §. 29 zaostrzoną zostanie; również co do kary cielesnéj bezpośredniéj, liczba razów większa lub największa odpowiednia stopniowi na przestępstwo przez prawo oznaczonemu, wymierzoną będzie.

§. 74.

Kiedy przy występku na któren jest kara śmierci postanowiona zachodzą okoliczności zwalniające, Sędzia w prawdzie powinien wydać wyrok stósowny do prawa, obowiązanym jest jednak zastosować się do przepisu w II. Części niniejszéj Ustawy umieszczonego.

§. 75.

Co do innych występków stanowi się również że dla zwalniających okoliczności rodzaj kary cielesnéj, ani co do długości

czasu, ani co do stopnia zmienionym być nie może, ale tylko czas kary w przeciągu prawem dozwolonym skrócony być może. Co się tycze jednak kary cielesnéj bezpośredniéj, ta stanowioną być ma na mniejszą lub najmniejszą liczbę razów przez prawo na przestępstwo oznaczonych.

W tenczas tylko gdy idzie o sam i to bardzo odległy zamiar do przestępstwa, mianowicie gdy prócz tego inne są zwalniające okoliczności, wolno jest Sędziemu wymierzyć karę poniżéj nawet stopnia przez prawo oznaczonego.

ROZDZIAŁ XI.

O różnych rodzajach występków.

§. 76.

Występki w ogolności dzielą się na pospolite i wojskowe. Pospolitemi występkami są te, które nie zostają w żad-

nym związku z obowiązkami stanowi wojskowemu właściwemi: takowe mogą być zarówno przez żołnierzy jako téż każdą inną osobę wojskową tudzież przez osoby cywilne popełnionemi.

Występki wojskowe są tę które się sprzeciwiają powinnościom do których żołnierz na mocy wykonanéj przez siebie przysięgi jest obowiązanym, i które z téj przyczyny do niego samego tylko odnosić się mogą; — lub téż te, które z natury swojéj w osobie przestępcy przymiotu żołnierza domniemywać się każą.

§. 77.

Występki pospolite naruszają bezpośrednio bezpieczeństwo publiczne względnie społeczności i kraju, w publicznych onegoż urządzeniach i zaufaniu publicznem, albo naruszają bespieczeństwo pry-

watnych, co do ich osoby, majątku, wolności lub innych praw.

§. 78.

Pod tym względem charakterystycznym dzielą się pospolite występki:

1. Na zdradę główną i inne publiczną spokojność naruszające czynności.
2. Bunty i rozruchy tudzież uwiedzenie do dania odporu Zwierzchności.
3. Gwałt publiczny.
4. Fałszowanie publicznych kredytowych papiérów.
5. Fałszowanie monety.
6. Obraza Religii.
7. Porubstwó i inne przeciwko naturze sprosności.
8. Zadawniony nałóg do pijaństwa, jeżeli towarzyszy popełnieniu niegodziwej czynności.

9. Gry hazardowne.
10. Morderstwo i zabójstwo.
11. Stracenie płodu.
12. Niebespieczne podrzucenie dziecka.
13. Skaleczenie i inne podobne obrażenia ciała,
14. Pojedynek.
15. Podpalenie.
16. Kradzież.
17. Rozbój.
18. Oszustwo.
19. Lichwiarstwo.
20. Wielożeństwo.
21. Potwarz i inne obrazy honoru.
22. Danie pomocy przestępcom.

§. 79.

Ażeby kara przez prawa na występki powszechne oznaczona, wymierzoną być mogła, potrzeba ażeby takowe w złym zamiarze dopełnione były. — Jeżeli jedy-

nie przewinienie zachodzi, może tylko być kara porządkowa wymierzoną, wyjąwszy gdyby prawo wyraźnie wyższy stopień kary stanowiło; przeciwnie przestępstwa wojskowe chociażby tylko z przewinienia pochodziły, ulegają zawsze karom przez prawo postanowionym.

§. 80.

W tym względzie podzielają się występki wojskowe:

1. Na niesubordynacją (nieuległość) Przełożonym.
2. Na spiskowe opiéranie się Zwierzchności.
3. Na opor i obrazę warty.
4. Zbiegostwo (dezercją).
5. Samowolne oddalenie się.
6. Umyślne skaleczenie, aby się od stanu wojskowego wyłączyć.

7. Ciężkie przewinienia przeciwko szczególnym obowiązkom służby.
8. Rabunek.

DZIAŁ II.

O Występkach pospolitych.

ROZDZIAŁ XII.

O zdradzie głównéj i innych czynnościach przeciwko bezpieczeństwu publicznemu i związkowi społeczności.

§. 81.

Zdrady główněj staje się winnym kto cośkolwiek przedsiębierze takiego co zmierza do gwałtownego, przekształcenia formy Rządu krajowego, bądź jawnie lub skrycie, bądźto że więcéj osób pojedynczych do tego celu zmierza albo w towarzystwo złączyło się czy to knowaniem, poradą, własną czynnością z użyciem bro-

ni lub bez tego, odkryciem tajemnicy lub innych prowadzących do tego układów, wreszcie łączenie się w jakiebądź towarzystwo powyższy cel mające.

§. 82.

Kara na ten występek, chociażby nie był uskuteczniony, ale tylko knowany (attentat) jest kara śmierci przez powieszenie. Jeżeli występny schwytanym jest na gorącym uczynku, naówczas postępowanie Sądu doraźnego ma przeciw niemu miejsce.

§. 83.

Kto mogąc snadno i bez własnego niebespieczeństwa zatamować szerzenie się zamachów zdradę główną na celu mających, tego rozmyślnie uczynić zaniechał, staje się winnym tego samego występku i ulega karze czwartego stopnia.

§. 84.

Ten także jako wspólnik ma być uważanym, ktoby wiadomego sobie zdrady głównéj winowajcę Zwierzchności z umysłu nie doniósł, wyjąwszy gdyby z okoliczności okazało się: iż z opuszczonego doniesienia, żadnych szkodliwych skutków obawiać się nie było powodu. Takowy współwinny czwartym stopniem kary ukarany będzie.

§. 85.

Ktoby w związki za cel zdradę główną mające w §. 81 opisane, wdał się, późniéj jednak żałując tego, Zwierzchności o członkach takowego związku jego ustawach, celu, zamachach doniósł w tym czasie, gdy te jeszcze ukryte były i szkodliwym skutkom zapobiedz się mogło, temu zabezpiecza się zupełne uwolnienie

od kary i zamilczenie uczynionego doniesienia. Oprócz tego jeżeli nie jest hersztem lub naczelnikiem spisku zapewnia mu się stosowna nagroda.

§. 86.

Kto złośliwie innym współobywatelom przez mowy, pisma, lub obrazy, albo inne jakie wyobrażenia sposoby takie maxymy wpajać stara się, z których nienawiść przeciwko formie Rządu, jego kierowaniu lub krajowemu urządzeniu wypływać może, ten popełnia występek zamieszania publicznego pokoju.

§. 87.

Wymieniony w poprzedzającym §fie występek, karany będzie drugim stopniem kary.

§. 88.

Również zakazanem jest wszelkie łą-

czenie się w towarzystwa tajemne, chociażby te nie miały celu §. 81 oznaczonego, i chociażby takowe w jakimkolwiek innym zamiarze i pod jakimkolwiek nazwiskiem lub postacią ustanowione były, lub powstać miały.

§. 89.

Ponieważ łączenia się nieszkodliwe nie mają przyczyny być ukrytémi przed wiedzą Rządu, zatém w powszechności każde łączenie się za towarzystwo tajemne poczytaném będzie.

a) Kiedy byt onego przed Zwierzchnością jest ukrywany.

b) Kiedy byt onego wprawdzie jest wiadomy, jednakże tegóż Ustawy i Urządzenia albo ukrywane albo też fałszywie są podane.

c) Jeżeli współczłonkowie, aczkolwiek

znane jest towarzystwo, zamilczeni zostaną.

d) Kiedy członkowie towarzystwa dawniéj dozwolonego lub ciérpianego, ale teraz już zniesionego lub więcéj niecierpianego, schadzki utrzymują lub odbywają.

§. 90.

Uczestnictwa towarzystwa tajemnego każdy wojskowy staje się winnym:

a) Który takowe towarzystwo założyć usiłuje lub istotnie zakłada.

b) Kto członków do jakiego w kraju znajdującego się albo do obcego towarzystwa tajemnego zaciąga.

c) Kto jest przełożonym lub członkiem jakiego krajowego lub zagranicznego towarzystwa tajemnego.

d) Kto korrespondencje z takiemże towarzystwem utrzymuje.

e) Kto na schadzki towarzystwa takowego w jakiembądź znaczeniu lub charakterze uczęszcza.

f) Na schadzki onegóż wiadomie dom swój lub pomieszkanie wynajmuje lub użycza.

g) Nakoniec Zwierzchnik któren wiedząc iż podwładny należy do towarzystwa tajemnego, zaniedbuje uczynić doniesienia Władzy przyzwoitéj.

§. 91.

Kara za występek ten jest różna według rodzaju uczestnictwa; założyciele jakowego towarzystwa tajemnego i ci którzy do niego zaciągają lub jako przełożeni schadzki odbywają, mają być wskazani na piérwszy stopień kary.

§. 92.

Ci którzy na schadzki towarzystwa

tajemnego uczęszczają, albo przez korrespondencją są uczęstnikami, za piérwszym razem ulegają karze dyscyplinarnéj, za powtórzeniem zaś występku karze piérwszego stopnia. Jeżeli jednak winowajca jest officerem lub w randze officera, ulega zaraz za pierwszym razem karze piérwszego stopnia.

§. 93.

Ktoby swego domu lub mieszkania na schadzki towarzystwa tajemnego wiadomie użyczał, jeżeliby sam niebył współczłonkiem tego towarzystwa, ulega karze porządkowéj; jeżeli jednak te schadzki przez dłuższy czas w jego domu lub mieszkaniu utrzymywane będą, ulega karze piérwszego stopnia; oprócz tego jeżeli dom lub pomieszkanie było wynajęte czynsz dzierżawny przepada.

§. 94.

Jeżeli ten który dla schadzek towarzystwa tajemnego w swoim domu lub pomieszkaniu sposobność podaje, jest zarazem członkiem tegóż towarzystwa, natenczas oprócz utraty umówionéj ceny dzierżawnéj ściąga na siebie karę piérwszego stopnia.

§. 95.

Przełożony któren mając wiadomość że jeden z jego podwładnych należy do towarzystwa tajemnego podług obowiązku doniesienia uczynić zaniedbuje, podlega karze porządkowéj.

§. 96.

Gdyby Przełożonemu wiadome podwładnego należenie do towarzystwa tajemnego, przez dłuższy czas trwało, a przez to porządek publiczny był zagrożony,

wówczas przełożony ten ściąga na siebie karę piérwszego stopnia.

§. 97.

Kto przy odkryciu tajemnego towarzystwa, dowody i korrespendencje towarzystwa albo inne do tegoż należące effekta lub rzeczy przed Zwierzchnością ukrywa, ulega karze porządkowéj. Kassa i sprzęty towarzystwa użytemi będą na pomnożenie funduszu weteranów.

§. 98.

We wszystkich wypadkach w których według §§. 91. 92. 93. 94. i 96. ma miejsce kara pierwszego stopnia, orzeczoną będzie przeciwko officerom kara kassacyi lub destytucja.

§. 99.

Kto drukarnią pokątną lub prassę ręczną z literami utrzymuje, ten oprócz utraty wszelkich narzędzi drukarskich ule-

ga karze porządkowéj, a jeżeliby dowiedzioném było, że jaka książka lub inne pismo ulotne z niej wydaném było, wówczas podług dążności takowego ściąga na siebie karę piérwszego stopnia.

§. 100.

Kto książki lub inne drukowane pisma roznosząc je po domach przedaje, lub niedozwolonego niemi handlu jakimkolwiek sposobem dopuszcza się, ten oprócz utraty książek, ściąga na siebie karę porządkową. Gdyby zaś takim sposobem rozdane pisma drukowane, zakazane były, lub obyczajom zagrażały, wówczas przestępca karą piérwszego stopnia ma być ukaranym i wedle stanu osoby, kassacyi albo destytucyi ulegnie.

§. 101.

Uznaje się za występek fałszywego werbowania każdy czyn przedsiębrany i wykonywany w celu namawiania i zacią-

gania mieszkańców krajowych do służby wojskowéj, przez nie mającego od Władzy przyzwoitéj krajowéj stósownego upoważnienia, dopuszczający się tego występku, jeżeli był hersztem, ulegnie karze 3go stopnia; jeżeli był współwinnym 2go stopnia — jeżeli zaś tylko był uczestnikiem karze 1go stopnia; kto zaś rozmyślnie zaniedbuje udaremnić czynność jaką do fałszywego werbunku do wojska w jakimkolwiekbądź sposobie odnoszącą się, jeżeli bez własnego niebezpieczeństwa rozszerzaniu się tego mógł zapobiedz, jako téż kto rozmyślnie o wiadomym sobie fałszywym werbunku Zwierzchności nie czyni doniesienia, jeżeli według okoliczności nie należy obawiać się żadnych złych z niedoniesienia skutków; taki jako współwinny na karę 2go stopnia skazanym być winien.

§. 102.

Kto należąc do fałszywego werbowa-

nia z żalu jednak sprawców takowego przed Zwierzchnością w czasie takim którym czyn lub przedsięwzięcie może być udaremnionym, i wykonaniu przestępstwa zapobiedz można, wskazał, temu zapewnia się zupełne uwolnienie od kary; a jeżeli nie jest hersztem do fałszywego werbowania otrzyma nawet stósowne wynagrodzenie.

ROZDZIAŁ XIII.

O buntach i rozruchach, tudzież uwodzeniu do oporu.

§. 103.

Skupianie się wielu osób dla dania gwałtownego oporu Zwierzchności jest buntem; czyli cel takowego skupiania się dla wymuszenia czego, dla wyłamania się od jakiéj powinności, dla zniesienia jakiego rozporządzenia lub też do zamieszania jakimkolwiek sposobem publicznéj spo-

kojności był zamierzony, czyliby gwałtowny ten opór na saméj osobie Zwierzchność sprawującéj, czyli na Urzędniku, na starszych gromad, lub na sługach urzędowych do wykonania urządzeń wyznaczonych był dopełnionym.

§. 104.

Przez Zwierzchność rozumie się każda osoba pojedyncza lub moralna przez Rząd pośrednio lub bezpośrednio do przestrzegania i wykonywania publicznych urządzeń i ustaw powołana. W przypadku gdy osoby przysięgą wojskową zobowiązane, przeciwko Przełożonym swoim wojskowym, którym posłuszeństwo są winne, dopuszczają się w sposobie w powyższym §fie opisanym czynu przeciwnego służbie wojskowéj, czyn ten jako nienależący do tego Rozdziału, według prze-

pisów Działu III Występków wojskowych ma być ukaranym.

§. 105.

Każden staje się winnym buntu, kto do takowego czyli to zaraz z początku, czyli téż dopiéro w ciągu przystępuje.

§. 106.

Ci, którzy przy takowym buncie przybywającym do uśmierzenia niespokojności, urzędowym osobom albo warcie stale opierają się, podpadają karze 3go stopnia.

§. 107.

Podżegacze i herszci ulegają karze 3go stopnia; wszyscy inni współwinni w miarę niebezpieczeństwa, szkody i udziału jaki w buncie mieli, na karę drugiego stopnia skazani będą.

§. 108.

Jeżeli niespokojność w pierwszych za-

zaraz początkach bez dalszego niebezpiecznego wybuchnięcia uśmierzoną zostanie, wtedy sami podżegacze i herszty na karę drugiego stopnia, a wszyscy inni współwinni na karę pierwszego stopnia wskazanymi będą.

§. 109.

Kiedy z przyczyny skupiania się z jakiegokolwiek bądź powodu wynikłego, a mimo poprzedniego upomnienia Zwierzchności, i dla zjednoczenia środków istotnie gwałtownych, rzecz tak daleko posuniętą będzie, iżby dla przywrócenia pokoju i porządku siła nadzwyczajna użyta być miała, wtedy zachodzi rozruch, i każdy staje się występku tego winnym, który do takowego zgiełku przyczynia się.

§. 110.

Przy wybuchnieniu rozruchu ogłoszo-

nym będzie Sąd doraźny, a ktokolwiek po tym zgiełku schwytanym zostanie, podpada karze śmierci przez powieszenie.

§. 111.

Po uśmierzonym rozruchu, działania Sądu doraźnego ustają, a postępowanie Sądów wojskowych zwyczajnych chociażby Sąd doraźny agitował się jeszcze, ma miejsce.

§. 112.

Wyjąwszy przypadek Sądu doraźnego użycia, przywódzcy i herszty na karę trzeciego stopnia, a gdyby zachodził wielki stopień złości i niebezpieczeństwa, na karę czwartego stopnia skazani będą.

§. 113.

Inni współwinni podpadają karze 2go stopnia, a gdyby stopień złości i uczęstnictwa był większy, karze 3go stopnia.

§. 114.

Kto celem stawienia oporu Urzędnikowi lub publicznym sługom w wykonaniu służby będącym, wiele osób, bez użycia jednak gwałtu podżega, ten staje się winnym uwodzenia do oporu i podlega karze pierwszego stopnia.

§. 115.

Téjże saméj karze podpadają ci, którzy w skutku takiego podbudzania łączą się z podżegaczem dla dania mu pomocy, albo dla stawienia odporu, o ile przytém jednak ani groźba ani gwałt użytemi nie były.

§. 116.

Kto przez obrażające i uwłaczające mowy podwładnych przeciwko swym Zwierzchnikom zniechęca i do bezgruntownych zażaleń pobudza, ten jako podże-

gający przeciw Zwierzchności ulega karze porządkowéj. Gdyby zaś do osiągnienia jednomyślności zbierał podpisy lub składki pieniężne, naówczas karze 1go stopnia, a według rangi osoby jako téż podług tego, jeżeli takowe pisma większe niesprawiedliwsze obwinienia i bardziéj obrażające wyrazy zawierają, kassacyi lub destytucyi ulega.

§. 117.

Gdyby bunt, rozruch i inne gwałty publiczne popełnionemi były przez wojskowych wprost przeciw Przełożonym swym, którym uległość z wykonanéj przysięgi wojskowéj są winni, natedy takowi nie mogą być według przywiedzionych powyżéj przepisów sądzeni i karani, lecz jako za przestępstwa wojskowe ulegają przepisom Działu 3go Części I. niniejszéj Ustawy karnéj.

ROZDZIAŁ XIV.

O gwałtach publicznych.

§. 118.

Przestępstwo gwałtu publicznego zachodzi w następujących przypadkach:

I. Kiedy kto chociażby sam jeden, bądź więcéj razem, jednak bez skupiania się Sędziemu osobie zwierzchniczéj albo ich w rzeczach urzędowych Zastępcom, lub téż kto Warcie w wypełnieniu publicznego rozkazu niebezpiecznem odgrażaniem, albo gwałtowną mocą, chociażby bez broni i zranienia, opiera się.

§. 119.

Przestępca taki wskazany będzie na karę Igo stopnia, a gdyby odpór był dany zbrojną ręką, i skutkiem tego było uszkodzenie lub zranienie, albo gdyby téż przeszkoda w wykonaniu służby rzeczy-

wiście nastąpiła, rozciągnienie kary drugiego stopnia ma miejsce.

§. 120.

Słowne sług publicznych i warty w wykonanin służby urazy, chociaż bez zamiaru przeszkodzenia im wypełnienia ich powinności, jednakowoż z zamiarem zelżenia dopełnione, jako gwałt publiczny uważane być mają, i pociągają za sobą karę pierwszego stopnia; pomniejsze inne słowne urazy osób wymienionych podlegają karze porządkowéj. Jeżeli jednakowoż bez ważnéj przyczyny stają się urazami honoru, ściągają na siebie karę pierwszego stopnia. Gdzie w powyższych wypadkach piérwszy stopień kary ma zastósowanie, tam nawet orzeczoną być może według charakteru, osoby winowajcy kassacja lub destytucja.

§. 121.

Ten także staje się winnym gwałtu publicznego, kto Uniwersały, rozporządzenia lub inne pod jakiemkolwiek nazwiskiem i kształtem w celu publicznego obwieszczenia, przybite pisma albo wystawione i przez Zwierzchność podpisane oddziera, zabiera, lub podarciem, zwalaniem albo innym sposobem znieważa.

Jeżeli przestępstwo to następuje z lekkomyślności tylko i swawoli, ulega karze porządkowéj, jeżeli jednak z inkwizycyi okazuje się zamiar spotwarzenia Zwierzchności lub przeszkodzenia w obwieszczeniu i dopełnieniu rozporządzeń, natenczas kara pierwszego stopnia ma miejsce.

§. 122.

Nawet przy piérwszym stopniu gwałtu publicznego, o którym dopiéro była mo-

wa, zachować należy przepisy codo buntów, rozruchów i uwiedzenia do oporu w §. 117 orzeczone.

§. 123.

2. Kiedy kto nieudawszy się do właściwéj Zwierzchności spokojne cudze posiadanie gruntu i ziemi, albo polegające na niéj, innéj osoby prawa, z pomocą więcéj osób, gwałtownèm swém napadnieniem narusza; albo gdy na dom lub mieszkanie cudze, zbrojno chociażby sam pojedynczo napada, i tamże na osobie właściciela, lub na tegóż domownikach majątku i dobru gwałt wyrządza, czyli to dla wykonania zemsty za krzywdę mniemaną, czy z nienawiści, czyli dla osiągnienia prawa mniemanego, dla wymuszenia jakowéj obietnicy lub uzyskania dowodu potrzebnego, czynił.

§. 124.

Sprawca tego gwałtu ściąga na siebie karę 2go stopnia, pomocnicy ulegają karze Igo stopnia.

§. 125.

Kto dobrowolnie i złośliwie uszkadza cudzą własność mianowicie broń skarbową, amunicyą, ubior i zaprzęgi skarbowe, publiczne budowle, pracownie, płoty, drogi, drzewa owocowe, pola, łąki, ogrody; kto złośliwie zrzuca albo uszkaza mosty, groble, budowy wodne lub poręcze któremi brzegi rzék, albo strumieni są zabespieczone, ścieki przy gościńcach zawarowane, jak równie ten kto latarnie dla publicznego oświécenia wystawione z umysłu rozbije lub innym sposobem uszkodzi, albo znaki przestrzegające dla zapobieżenia nieszczęściu posta-

wione usuwa lub uszkadza, ściąga na siebie w miarę złości lub zrządzonéj szkody karę pierwszego stopnia, a w razie zachodzącéj większéj złości i szkody wynikłéj karę drugiego stopnia.

§. 126.

Jeżeli swawola lub złośliwość w najniższym stopniu zachodzi, a szkoda jest nieznaczącą, kara porządkowa ma miejsce.

§. 127.

3. Kiedy kto bez wiedzy i zezwolenia właściwéj Zwierzchności podstępem czy gwałtem człowieka na ten cel porywa, albo go poniewolnie w cudzą moc wydał.

§. 128.

W przypadku tym ma miejsce zastósowanie kary 3go stopnia; jeżeliby zaś przez to pokrzywdzony na niebespieczeń-

stwo życia lub utratę wolności był wystawionym, może być wówczas wymierzona kara czwartego stopnia.

§. 129.

4. Kiedy kto człowieka sobie żadnem prawem niepodległego i którego ani za występnego ani za niebespiecznego i szkodliwego uznawać nie ma powodu, samowładnie w zamknięciu trzyma, albo innym jakimkolwiek sposobem onegóż osobistéj wolności pozbawia, lub téż uwięziwszy go z gruntownych według mniemania swego przyczyn, o uwięzieniu takowém rozmyślnie właściwéj Zwierzchności donieść zaniedbuje.

§. 130.

Za taki występek jest kara piérwszego stopnia, jeżeliby jednak przytrzymanie dłużéj niż dni 3 trwało, lub przy-

trzymany stąd jakąkolwiek szkodę poniósł, albo oprócz utraty wolności innéj jeszcze krzywdy lub bicia doznał; wówczas kara 2go stopnia może być zastósowaną.

§. 131.

5. Kiedy kto kobiétę poniewolnie bądź w myśli żenienia się z nią bądź celem dopełnienia cielesnego uczynku, gwałtem lub podstępem porywa, lub żonę chociażby z jéj zezwoleniem od męża, dziecię od rodziców, sierotę od opiekuna albo dozorcy, podstępnie albo gwałtownie porywa, bądź by jego zamiar był dopełnionym lub nie.

§. 132.

Kara za takowe porwanie na niezezwalającéj lub dziecinnego wieku osobie dokonane, jest 3go stopnia podług różności środków do takowego porwania u.

żytych i wielkości zamyślonych lub ztąd wynikłych złych skutków; jeżeli jednak uwiedziona osoba lata dziecinne przeszła, i sama zezwoliła, kara Igo stopnia wymierzoną będzie.

§. 133.

6. Kiedy żołnierz poczynając od feldfebla wstecz na urlopie zostający lub z wojska zbiegły, albo osoba do stanu wojskowego należąca nosi broń zakazaną lub stanowi swemu niewłaściwą, lub takową przechowuje. Do rodzaju téj broni należą: sztylety, puginały zaostrzone, a co więcéj ukryte w lasce, noże ręczne nie składane, tudzież składane z sprężyną, daléj wszelkiego gatunku broń palna, szczególniéj zaś krótkie pistolety, lub krucice, broń palna z większym otworem przy końcu, jakotéż wszelkiego rodzaju wiatrówki, i w ogólności każde ukryte

narzędzie, do ciężkiego zranienia służyć mogące jakiegokolwiekbądź kształtu lub nazwiska, jeżeli do noszenia takowych i posiadania nie ma zezwolenia od Kommendanta Milicyi.

§. 134.

Przestępca taki ulega karze Igo stopnia, jeżeli ten jednak był już za podobne przestępstwo karanym i jest złéj konduity, albo charakteru złośliwego, z powodu czego słusznie niegodziwego zamiaru obawiać się można, a zakazana broń jest szczególniéj niebespieczną i z łatwością ukryć się dającą, jako to: sztylety, puginały, laski z szpadami, krucice, albo jeżeliby przestępca w nocy w miejscu podejrzaném z zakazaną bronią w ręku był napotkanym, albo w ogólności, jeżeliby z czasu lub miejsca w którém winowajca przestępstwa się dopuścił, według więk-

szego lub mniejszego prawdopodobieństwa niegodziwy zamiar przypuszczać można, wówczas kara drugiego stopnia ma miejsce; w każdym zaś przypadku broń zakazana zabraną będzie.

§. 135.

Ten kto gwałtownym sposobem kordon morowy i środki w celu wstrzymania zarazy lub morowego powietrza ustanowione nadweręża albo też działalność ich udaremnia, ten przez Sąd wojskowy wedle oddzielnych w téj mierze wydanych Ustaw sądzonym i karanym będzie.

ROZDZIAŁ XV.

O nadużyciu urzędowéj Władzy.

§. 136.

Kto powierzonéj sobie Władzy pochodzącéj z Urzędu do którego jest obowią-

zanym, dla wyrządzenia komu szkody jakimkolwiek bądź sposobem, na złe używa, ten czyliby chęcią własnego pożytku, czyli dla innéj jakiéj namiętności, lub pobocznego celu do tego skłonił się; przez takowe złe władzy swéj użycie dopuszcza się nadużycia urzędu.

§. 137.

Podług tych okoliczności występku tego staje się winnym:

a) Sędzia, tudzież każden Sądu wojskowego lub doraźnego przysięgły Assessor, Officer i każdy inny, który w wykonaniu urzędu swego lub służby przepisanych mu niedopełnia obowiązków.

b) Każdy wojskowy, który w rzeczach urzędu swego i służby nieprawdę zaświadcza.

c) Kto zawierzony sobie z urzędu sekret zdradliwie wyjawia.

d) Kto pod straż swą urzędową, oddane dokumenta niszczy, lub takowych komu przeciwko swojemu obowiązkowi udziela.

§. 138.

Występek ten pociąga za sobą karę drugiego stopnia, a według wielkości szkody i użytego podstępu także trzeciego stopnia.

§. 139.

Jeżeli przełożony dopuszcza się względnie podwładnego w służbie samowolnego uderzania nogą, uderzania w twarz bądź pięścią, kijem lub bronią, lub jakimkolwiek innym sposobem gwałtownym uszkadza, albo kiedy kto w sprawowaniu swojéj służby dopuszcza się urazy uczyn-

kowéj przeciwko drugiemu wojskowemu, lub téż osobie cywilnej, wówczas winowajca ulega karze pierwszego stopnia; szczególniéj zaś jeżeli złym traktowaniom towarzyszyły okoliczności, które stały się powodem do nieuległości, lub pociągnęły za sobą pojedynek, zbiegowisko, albo jeżeli obrażony znany był obrażającemu z rangi i godności, wówczas według ważności okoliczności tych, wymierzoną będzie kara drugiego stopnia.

§. 140.

Obelgi słowami znieważającemi, których kto w wykonaniu służby przeciwko wojskowym lub osobie cywilnéj używa, powinny być surowo na drodze porządkowéj karanémi, ustne obelgi zniesławiające, których się Przełożony przeciwko Officerowi w służbie dopuszcza, po-

ciągają za sobą karę pierwszego stopnia zwykle z karą prostéj kassacyi połączoną.

§. 141.

Urzędnik, który administrując sprawiedliwość przy udzielaniu urzędów lub rozstrzyganiu interessów publicznych, obowiązek swój wprawdzie tak jak należało dopełnił, jednakowoż z przyczyny wykonania tegoż, podarunek bezpośrednio lub pośrednio przyjął, lub téż inny jakowy pożytek zyskał, lub przyrzeczenie onegóż odebrał, równie i ten który tym sposobem w ogólności w czasie sprawowania swych obowiązków Urzędowych do stronności uwieść się dał, ulega karze Igo stopnia, i jest obowiązanym oprócz tego podarunek lub jego wartość na fundusz weteranów oddać; jeżeli zaś strona przeciwna lub służba znaczną

szkodę albo niebespieczeństwo stąd ponosi, w ówczas kara drugiego stopnia zastósowaną być winna.

§. 142.

Kto Zwierzchność podarunkiem albo Urzędnika służbę pełniącego, w rzeczy urzędowéj do parcyalności, w razie wydarzonéj promocyi przeciągnąć, lub w ogóle do zgwałcenia obowiązku swego urzędu uwieść usiłuje, ten uwodzeniem takiem staje się winnym występku, czyliby ta chęć do własnego jego lub osoby trzeciéj pożytku dążyła, czyliby uskutecznioną była lub nie.

§. 143.

Za karę takowego uwodzenia stanowi się oprócz obowiązku złożenia ofiarowanego, lub istotnie danego podarunku na fundusz weteranów kara Igo stopnia.

§. 144.

Gdyby zaś na ten koniec ktoś większego użył podstępu, i znaczna stąd szkoda wynikła, może być wymierzoną wówczas kara drugiego stopnia.

§. 145.

Jeżeli podarunek pośredni lub bezpośredni składa się tylko z rzeczy do jedzenia i picia w ilości małéj albo z innych małéj wartości przedmiotów; wówczas ofiarowanie takowego podarunku lub przyjęcie onegóż ulega tylko karze porządkowéj.

ROZDZIAŁ XVI.

O fałszowaniu publicznych kredytowych papiérów.

§. 146.

Występku tego dopuszcza się kto publiczne kredytowe papiéry, które albo są-

me przez się za gotowe piéniądze uchodzą, albo jako Obligacje kass publicznych w obieg puszczone są, przygotowanémi do tego narzędziami naśladuje; czyli to sfałszowanie tutejszych lub zagranicznych kredytowych papiérów pod jakiemkolwiek nazwiskiem będących dotycze się, i bez względu czyli podrobiony papiér kredytowy już jest wydanym, i szkoda ztąd wynikła lub nie.

§. 147.

Współwinnym tego występku staje się ten, który używane do publicznych kredytowych papierów zwyczajne herby naśladując wyrzyna, papiér, stęple, macice, litery, prassy i cokolwiek innego, coby do podrabiania papierów tychże służyć mogło, chociaż tylko po jednéj sztuce pojedynczéj sporządza i fałszującym dla uskutecznienia sfałszowania wiado-

mie podaje, lub nakoniec innym jakimkolwiekbądź sposobem do sfałszowania przykłada się, chociażby nawet to jego współdziałanie żadnego nieodniosło skutku.

§. 148.

Jeżeli papier kredytowy za monetę uchodzący rzeczywiście podrobionym został, tak występny jakotéż każdy współwinny śmiercią karany będzie.

§. 149.

Kara śmierci ma także przeciw uczęstnikowi zastósowanie, który podrobione publiczne kredytowe papiéry porozumiawszy się z podrabiaczem lub współwinnym w obieg puścił, bez względu czyliby porozumienie to przed, w czasie, lub po sfałszowaniu nastąpiło.

§. 150.

Jeżeli podrabianie publicznych kredy-

towych papiérów za monetę uchodzących było wprawdzie przedsięwziętém, lecz wykonanie onychże całkowicie uskutecznioném nie było, każdy który się do tego przyłożył ulega karze czwartego stopnia.

§. 151

Jeżeli podrabianie publicznych kredytowych za monetę uchodzących papiérów, za pomocą pióra lub innych do tego celu bezpośrednio nieprzygotowanych narzędzi uskutecznioném było, jako występek zamierzonego sfałszowania według poprzedniego §fu tak z względu na fałszującego i współwinnego, jako téż i uczęstnika który w porozumieniu się z jednym lub z drugim z nich wspomnione papiéry w obieg puszcza, karanym będzie.

§. 152.

Bezpośredni fałszerz publicznych krajowych lub zagranicznych jednak za mo-

netę nie uchodzących papiérów równie jak współwinny, ulega karze czwartego stopnia, która wedle zachodzących obciążających okoliczności obostrzoną być może.

§. 153.

Równéj karze podpada uczęstnik który podrobione publiczne kredytowe papiéry za zniesieniem się z podrabiaczem lub współwinnym w obieg puszcza.

§. 154.

Kto publiczne kredytowe papiéry podrabiać zamierza, podrabiania jednak tego zupełnie nieuskutecznił, równie jak każdy ktoby się do tego przyłożył, ściąga na siebie karę trzeciego stopnia, a w miarę szczególniéj obciążających okoliczności karę czwartego stopnia.

§. 155.

Ten staje się także winnym sfałszo-

wania publicznych kredytowych papierów; który takowe prawdziwe papiéry na wyższą nad piérwotną summę przeistacza albo do tego pomaga.

§. 156.

Winowajca takowy podlega karze czwartego stopnia, a jeżeli fałszowanie tylko przedsięwzięte, ale nie uskutecznione było, karę trzeciego stopnia na siebie ściąga.

§. 157.

Kto zniosłszy się z fałszującym przeistoczone publiczne papiéry kredytowe wydaje, ściąga na siebie karę trzeciego stopnia.

ROZDZIAŁ XVII.

O fałszowaniu monety.

§. 158.

Występku fałszowania monety dopuszcza się ten który:

a) Bezprawnie pieniądze na wzór pieniędzy gdziekolwiek bieg mających wybija, chociażby wewnętrzna ich wartość i waga, wartości i wadze prawdziwych pieniędzy wyrównywała, albo ją nawet przewyższała.

b) Kto na wzór gdziekolwiekbądź bieg swój mających pieniędzy, czyli z tak dobrego jak tamte kruszcu, mniejszéj jednak wartości, albo z kruszcu podlejszego fałszywe bije pieniądze, lub innym jakowym sposobem fałszywą monetę prawdziwéj podobną czyni.

c) Kto wewnętrzną prawdziwych pieniędzy wartość i wagę, podług któréj z pod stempla wyszły, jakimkolwiek sposobem zmniejsza, lub onymże kształt pieniędzy większą wartość mających nadać usiłuje.

d) Kto narzędzi do fałszowania pieniędzy dostarcza lub jakimkolwiek innym sposobem do fałszowania pieniędzy przykłada się.

§. 159.

Kara na ten występek będzie trzeciego stopnia; jeżeliby zaś szczególne niebezpieczeństwo lub znakomita szkoda przytém zachodziła, kara czwartego stopnia ma miejsce; natenczas tylko gdy sfałszowanie każdemu w oczy wpada, lub moneta samowładnie bita wewnętrzną wartością i wagą prawdziwéj monecie wyrównywa, kara drugiego stopnia może być orzeczoną.

§. 160.

Jako uczęstnik sfałszowania monety uważany jest ten, który zniósłszy się z fałszerzem lub jego pomocnikiem, przyjmuje na siebie staranie puszczenia w o-

bieg fałszywéj monety, lub cząstki, o które prawdziwe pieniądze wedle §. 158. lit. c. zmniejszone są, nabywa.

§. 161.

Uczęstnik ten drugim stopniem, a w razie większéj szkody trzecim stopniem karany będzie.

§. 162.

Kto gatunki monety kurs mającéj, bez zamiaru nawet oszukania kogo, pozłaca; ma być za piérwszą razą w drodze porządkowéj, za powtórzeniem zaś karą piérwszego stopnia ukarany.

§. 163.

Kto nieotrzymawszy na to od Zwierzchności pozwolenia chociaż bez złego zamiaru w domu tak zwane prassy albo stępy menniczne utrzymuje, ten za piérw-

szym razem oprócz utraty tych narzędzi karze porządkowéj, za powtórzonem zaś wykroczeniem, karze pierwszego stopnia ulega.

ROZDZIAŁ XVIII.

O obrazie Religii.

§. 164.

Występku obrazy religii staje się winnym, ten:

a) Kto przeciwko Bogu, mową, pismem lub uczynkiem bluźni.

b) Kto zwyczajnym obrządkom któréj bądź w kraju religii, przeszkody czyni, kto obelżywie z rzeczami ku służbie Bożéj poświęconemi obchodzi się, lub przez inne czynności mowy lub pisma, wzgardę ku religii publicznéj okazuje.

c) Kto Chrześcianina do odszczepienia

się od wiary chrześciańskiéj nakłaniać poważa się.

d) Kto niewiarę rozkrzewić lub błędną jaką naukę z religią chrześciańską niezgodną rozkrzewiać albo sekty zaprowadzać usiłuje.

§. 165.

Jeżeli gwałt Religii z publiczném zgorszeniem dzieje się, jeżeli nastąpiło uwiedzenie albo powszechne niebespieczeństwo z czynnością takową złączone było, natenczas występny karą drugiego stopnia, a nawet w miarę wyższéj złości i niebespieczeństwa trzeciego stopnia ukaranym będzie.

§. 166.

Gdzie okoliczności w poprzedzającym §fie wytknięte nie zachodzą, tam występny ulega karze pierwszego stopnia.

ROZDZIAŁ XIX.

O porubstwie i innéj cielesnéj sprosności i rajfurstwie.

§. 167.

Ktoby kobietę przez postrach niebespieczeństwo za sobą jakie pociągający, przez użycie mocy lub zdradliwy inny sposób na pomięszanie jéj zmysłów użyty, do oparcia się jego lubieżnym chuciom niezdolną uczynił, i z nią w takowym stanie zostającą uczynek cielesny popełnił, ten dopuszcza się porubstwa.

§. 168.

Kara za porubstwo jest trzeciego stopnia. Jeżeliby zaś z wyrządzonego gwałtu wielki uszczerbek na zdrowiu lub życiu osoby zgwałconéj wyniknął, tedy kara czwartego stopnia orzeczoną będzie.

§. 169.

Wszelkie zgwałcenie przeciwko osobie 14 lat niemającéj wymierzone jako porubstwo uważane i karane będzie.

§. 170.

Uczynek cielesny przeciwko naturze pociąga za sobą karę piérwszego stopnia, jeżeli jednak czyn ten przeciwko komu z niebespieczną groźbą z użyciem mocy lub sztucznego pomięszania zmysłów jest wykonany, kara drugiego stopnia wymierzoną będzie, może atoli według wielkości szkodliwych stąd wynikłych skutków kara trzeciego stopnia być użytą.

§. 171.

Kazirodztwo między krewnemi w linii wstępnéj i zstępnéj czyliby ich pokrewieństwo z prawego lub nieprawego łoża

pochodziło popełnione, karane będzie karą drugiego stopnia.

§. 172.

Nierząd między bracią i siostrami rodzonemi albo przyrodniemi, nierząd z małżonkiem rodziców, synów, braci i siostr pociąga za sobą karę pierwszego stopnia. W przypadku tym jak równie w przypadkach dwóch poprzedzających paragrafów wymienionych, po wypełnionéj karze rozłączenie z urzędu nastąpi, i żadne związki między niemi miejsca mieć nie mogą.

§. 173.

Osoba w stanie małżeńskim zostająca, która cudzołostwa albo złośliwego naruszenia wiary małżeńskiéj przez dokonanie z inną osobą cielesnéj lubieżności dopuszcza się, również jak osoba wolnego

stanu, z którą toż cudzołoztwo popełnioném zostało, karze piérwszego stopnia ulegają.

Niewiasta zaś surowiéj w tenczas karaną być powinnna, jeżeliby z powodu nastąpionego cudzołoztwa względem prawości płodu wątpliwość zachodziła.

§. 174.

Cudzołostwa jednakże z urzędu dochodzić nie należy, lecz tylko na żądanie skrzywdzonéj strony dochodzone i ukarane być powinno; lecz i strona skrzywdzona więcej tego domagać się nie może, jeżeliby krzywdę swoję dowiedziawszy się o niéj wyraźnie darowała lub zamilczeniem przebaczyła w sposób iż przez sześć niedziel od czasu, kiedy jéj takowe wiadomém było, zaskarżenia w téj mierze nieuczyniła, nawet kara już zasądzona ustaje skoro strona skrzywdzona

oświadczy się iż chce znowu żyć z stroną winną. Oświadczenie jednak to nie znosi kary na współwinnych już zasądzonéj.

§. 175.

Uwiedzenie przez które kto osobę swemu wychowaniu lub dozorowi powierzoną do lubieżności nakłania, karane będzie drugim stopniem.

§. 176.

Uwiedzenie i pozbawienie wstydu jakiéj osoby pod niedopełnionêm przyrzeczeniem małżeństwa, będzie oprócz prawa osobie skrzywdzonéj co do poszukiwania swéj szkody zawarowanego piérwszym stopniem ukarane.

§. 177.

Kto utaiwszy wiadomą sobie z prawa do małżeństwa przeszkodę, zawiéra małżeństwo nie otrzymawszy na to wprzód

przyzwoitego uwolnienia (dyspensy) albo się w obcy kraj udaje celem zawarcia tamże małżeństwa które podług Ustaw krajowych miejsca mieć nie może, albo kto bez poprzedniego wyraźnego zezwolenia przełożonych wchodzi w związki małżeńskie; ten ulega karze pierwszego stopnia, szczególniéj zaś gdyby przeszkoda przed drugą stroną była utajona i taż niewinnie tym sposobem do niemożnego ślubu uwiedzioną została.

§. 178.

Taż sama kara ma być wymierzona na rodziców którzyby nadużywając władzy rodzicielskiéj nad swemi dziećmi téż do małżeństwa z prawa nieważnego przymuszali.

§. 179.

Jeżeli się z inkwizycyi okaże że mąż na haniebny zarobek żony zezwolił, albo

ztąd korzyść rzeczywistą odniósł ulega najsurowszym karom, które w następujących paragrafach na rajfurstwo oznaczonemi są.

§. 180.

Rajfurstwo jeżeli niewinna osoba przez to uwiedzioną została, ściąga na siebie karę drugigo stopnia.

§. 181.

Rajfurstwa stają się winnemi ci którzy,

a) nierządnice u siebie utrzymują albo do prowadzenia ich zarobku sposobność ułatwiają,
b) którzy sprowadzaniem osób takowych trudnią się,
c) którzy służą za faktorów do niegodziwych tego rodzaju porozumień.

§. 182.

Kara na rajfurstwo jest pierwszego

stopnia, szczególniéj wówczas kiedy winowajca przez dłuższy czas sposobu takowego życia pilnował.

ROZDZIAŁ XX.

O Pijaństwie.

§. 183.

Przez pijaństwo rozumie się stan nienaturalny, z własnéj winy sprawcy z powodu nieumiarkowanego użycia trunków wynikający, w którym użycie rozumu i zmysłów staje się niepodobném lub utrudnioném.

§. 184.

Pijaństwo ukarane będzie na tym:

1. Kto w opilstwie dopuścił się jakiego czynu który onemu gdyby niebył pijanym według §. 4 lit. c. za występek poczytany byćby musiał.

2. Kto przeszedłszy już z powodu częstego pijaństwa wszystkie stopnie kary porządkowéj nie okazuje poprawy.

§. 185.

Kara na pijaństwo wymierzona będzie według pierwszego stopnia; w drugim przypadku poprzedzającego §fu orzeczoną być winna kassacja albo destytucja, a to stósownie do rangi sprawcy. W pierwszym przypadku winowajca surowszéj ulegnie karze jeżeli z doświadczenia wiadomo mu jest iż upiwszy się podlega gwałtownemu wzruszeniu umysłu, za dopuszczeniem się zaś cięższych przewinień kara drugiego stopnia wymierzoną być może.

§. 186.

Jeżeli w pijaństwie popełnionym będzie czyn na który jest wyznaczona tyl-

ko kara piérwszego stopnia, wówczas, o ile jakie szczególniéj obciążające okoliczności nie zachodzą, postępowanie na drodze porządkowéj ma miejsce.

§. 187.

Jakiéj karze ulega żołnierz który będąc na służbie upija się, to wykazaném będzie w następującym Dziale trzecim.

ROZDZIAŁ XXI.

O grach hazardownych.

§. 188.

Jako gry hazardowne uważają się wszystkie które za takie przepisami policyjnemi oznaczone są lub być mogą.

§. 189.

Wszelka gra zakazana ściąga na wszystkich tych grających jako też na tych któ-

rzy w swém mieszkaniu grać dozwolą, za każdym razem karę złp. 1500, z któréj ⅓ część donosicielowi przypada, a jeżeliby sam tenże znajdował się w przypadku kary, ta zupełnie onemu darowaną będzie. Co do tych którzy kary opłacić nie są w stanie, kara pieniężna na karę piérwszego stopnia, a jeżeli winowajca jest officerem na kassacją zamieniona będzie.

ROZDZIAŁ XXII.

O morderstwie i zabójstwie.

§. 190.

Kto w chęci odjęcia życia człowiekowi dopuszcza się czynu wskutku którego śmierć koniecznie następuje, ten staje się winnym morderstwa.

§. 191.

Gatunki morderstwa są następujące:

1. Morderstwo zdradzieckie które się

dopełnia przez zadanie trucizny lub w inny zdradliwy sposób.

2. Morderstwo rozbójnicze w celu osiągnienia rzeczy cudzéj przez gwałtowne osoby pognębienie dopełnia się.

3. Morderstwo nasadne do którego popełnienia kto najętym lub innym sposobem przez trzecią osobę nakłonionym został.

4. Morderstwo proste które do żadnego z przywiedzionych rodzajów nie należy.

§. 192.

Każde morderstwo dokonane, będzie tak na samym mordercy jako téż na tym, który do wykonania onego nasadził lub do uczynku był pomocą, śmiercią przez powieszenie ukarane; jeżeli zaś sprawca na gorącym uczynku ujętym zostanie, w tenczas ma Sąd doraźny miejsce.

§. 193.

Ci którzy odleglejszym, w §fie 7. wyrażonym sposobem, do morderstwa wykonanego przyłożyli się, za proste morderstwo karani będą trzecim stopniem; jeżeliby zaś morderstwo na krewnym w linii wstępnéj lub zstępnéj, na małżonku winowajcy lub współwinnego o ile im stosunki takowe były wiadome, albo morderstwo zdradzieckie lub rozbójnicze było wykonaném, czwartym stopniem ukaranemi będą.

§. 194.

Morderstwo proste przedsięwzięte ale niedokonane ukarane będzie na winowajcy i współwinnych trzecim stopniem, a jeżeliby szczególne obciążające okoliczności zachodziły czwartym stopniem. Jeżeliby zaś morderstwo rozbójnicze zdra-

dzieckie, nasadne, albo morderstwo na krewnych w poprzedzającym §fie wzmiankowanych było usiłowane, kara natenczas na winowajcę i współwinnych czwartego stopnia; wrazie zaś znajdowania się obciążających okoliczności, tegoż stopnia zaostrzeniem, a na odleglejszych uczestników trzeciego stopnia wymierzoną będzie.

§. 195.

Kiedy czynność za którą człowiek życie utraca w prawdzie nie w chęci onegoż zabicia, jednakże w zamiarze nieprzyjacielskim wykonaną będzie, natenczas występek ten jest zabójstwem.

§. 196.

Kiedy przy przedsięwziętym rozboju tak gwałtownie postąpiono będzie, iż śmierć człowieka nieodbicie nastąpiła,

zabójstwo takowe na wszystkich tych którzy do tego przyłożyli się śmiercią karanem być powinno; a jeżeli są na gorącym uczynku schwytani, wówczas postępowanie Sądu doraźnego ma miejsce.

§. 197.

W innych przypadkach zabójstwo karanem będzie trzecim stopniem; a gdyby winowajca zostawał w bliskim pokrewieństwie z zabitym lub szczególnych ku niemu obowiązkach, czwartym stopniem.

§. 198.

Jeżeliby kto w bitwie między wielu osobami wynikłéj zabitym został, każdy który mu zadał śmiertelną ranę staje się winnym zabójstwa. Jeżeliby zaś śmierć z przyczyny wszystkich zadanych ran nastąpiła, lub nie można było oznaczyć kto śmiertelną ranę zadał, nie może

wprawdzie żaden z nich być poczytanym za winnego zabójstwa, lecz wszyscy którzy się targnęli na zabitego, za winnych ciężkiego skaleczenia uznani będą.

§. 199.

Kto w koniecznéj obronie drugiego zabija niepopełnia żadnego występku, powinno jednakże być dowiedzionem, albo z okoliczności osób, czasu i miejsca jawnie się okazywać, że popełniający zabójstwo potrzebnéj użył obrony dla uratowania swego lub bliźniego życia, majątku, lub wolności. Nie należy jednak wymagać od będącego w przypadku koniecznéj obrony więcéj rozwagi i zastanowienia aniżeli okoliczności dozwalają, dla tego gdy wzruszenie umysłu w którem się znajdował niedozwalało mu wybierać najłagodniejszego z pomiędzy ró-

żnych środków obrony napadnięciem przeciwnika spowodowanéj, przeto onemu winy przypisywać nie można.

§. 200.

Kto w zamiarze odebrania sobie życia sam siebie rani lub kaleczy, od dokonania jednak samobójstwa z żalu własnego odstąpi, takowy przez Zwierzchność przywołany i względem sromotnego przedsięwzięcia którem tyle obowiązków zgwałconem zostaje, surowo napomnianym będzie.

§. 201.

Jeżeli zaś dokonanie tylko przypadkowo lub przeciw własnéj woli sprawcy nie nastąpiło, tenże pod bezpieczną straż wziętym i tak długo pod ścisłym dozorem trzymanym być ma, dopóki przez moralne i fizyczne środki do rozumu i

poznania swoich obowiązków względem siebie, Stwórcy i współeczeństwa naprowadzonym nie będzie, dopóki żalu za popełniony swój postępek nie okaże, i do stałéj na przyszłość poprawy nie zrobi nadziei.

§. 202.

Jeżeli śmierć istotnie nastąpiła, ciało samobójcy jedynie przez wartę prowadzone, i po odniesieniu go na miejsce za Cmentarzem odległe, pogrzebaném będzie.

ROZDZIAŁ XXIII.

O straceniu płodu.

§. 203.

Kto jakąkolwiek czynność przedsiębierze za którąby poronienie płodu niewiasty następowało, lub iżby rozwiązanie

jéj w taki sposób uskutecznionem być mogło, iżby płod nieżywy na świat był wydany, staje się winnym występku stracenia płodu. Jeżeli czynu takowego dopuścił się rodzic dziecięcia i czyn był dokonanym, ulega karze trzeciego stopnia, jeżeli zaś stracenie płodu było tylko przedsięwzięte a skutek nienastąpił, w ówczas kara drugiego stopnia zastósowaną będzie.

§. 204.

Przestępstwa tego jest również winnym każden, który z jakiegokolwiek bądź zamiaru nawet przeciw wiedzy i zezwoleniu matki, stracenie płodu zrządził, lub dokonać usiłował.

§. 205.

Przestępca ten ulega karze drugiego stopnia, jeżeli zaś matka przez takowe prze-

stępstwo na niebezpieczeństwo utraty życia lub uszczerbek zdrowia wystawioną była, kara trzeciego stopnia wymierzoną będzie.

ROZDZIAŁ XXIV.

O podrzuceniu dziecięcia.

§. 206.

Kto dziecko w takim wieku będące w którym nie jest zdolne obmyśleć dla siebie sposobu utrzymania życia, tym końcem podrzuci, ażeby go albo na niebezpieczeństwo utraty życia wystawił, lub téż zachowanie jego życia jedynie na los i przypadek spuścił, ten dopuszcza się występku bez względu na powód który go skłonił do tego.

§. 207.

Jeżeli dziecię na miejscu samotnem od zwyczajnego uczęszczania ludzi odda-

łoném podrzucone, albo tak opuszczone było , iżby nie łatwo od przechodzących spostrzeżone i uratowane być mogło; kara na takowy występek jest drugiego; a jeżeli śmierć dziecięcia nastąpiła, trzeciego stopnia.

§. 208.

Jeżeli zaś podrzucenie w miejscu od ludzi uczęszczaném w takim sposobie nastąpiło, iż wczesnego ocalenia i dostrzeżenia dziecięcia gruntownie spodziewać się można było, natenczas podrzucenie pierwszym stopniem karaném będzie, a jeżeliby śmierć dziecięcia pomimo tego nastąpiła kara drugiego stopnia wymierzoną zostanie.

ROZDZIAŁ XXV.

O zranieniu i skaleczeniu.

§. 209.

Kto z przedsięwzięciem przyniesienia

komu uszczerbku onegoż ciężko ‑rani lub kaleczy, albo stan zdrowia jego nadweręża ten dopuszcza się występku.

§. 210.

Kara na występek ten jest drugiego stopnia; kiedy

a) z zadanym ciosem niebezpieczeństwo życia jest połączone, albo też obrażenie jego jest tego rodzaju, iż uszkodzony, znaczny uszczerbek na swém ciele ponosi,

b) kiedy uszkodzenie takiem narzędziem i w tym sposobie przedsięwziętem było, z którem zwykle niebezpieczeństwo życia jest połączone.

c) kiedy napadnienie zdradzieckim sposobem nastąpiło, i w tém gwałtownie osoba jaka choćby tylko przez pobicie uszczerbek poniosła; jeżeli

zaś w jednym lub drugim przypadku zachodzi stosunek §em 197 przewidziany, między winowajcą a uszkodzonym; kara trzeciego stopnia wymierzoną będzie.

§. 211.

Inne w poprzedzającym paragrafie nie wytknięte ciężkie ranienia lub skaleczenia pierwszym stopniem ukarane być powinny.

§. 212.

Ci wszyscy, którzy dla zabójstwa w jakiéj bitwie popełnionego, stósownie do §. 198, za winnych ciężkiego ranienia uznani będą, ulegają karze drugiego stopnia, która rozciągnioną być może do trzeciego stopnia, jeżeli zachodzi wymieniony w §. 197 stosunek.

§. 213.

Kto siebie samego kaleczy, i umyślnie w jakikolwiek sposób nadweręża, ten stósownie do okoliczności i uczynku ulega karze porządkowéj, a według ważności wypadku karze piérwszego stopnia.

§. 214.

Jeżeli winowajca w zamiarze uchronienia się od stanu wojskowego dobrowolnie się kaleczy, występek ten uważanym będzie za wojskowy, o którym w następującym Dziale §. 367 jest mowa.

§. 215.

Kto przez przemianę lekarstw, przez nieostrożne prędkie jeżdżenie konno lub wozem, przez nieostrożne nabijanie, celowanie lub wystrzelenie z strzelby, przez zaniedbanie wystawienia w czasie budowy znaków dla przestrogi przechodzących,

przez niedokładne prowadzenie budowy, i nastąpione z powodu tego zawalenie się tejże, lub zawalenie się mostu, przez zaniedbane doniesienie o psie lub innem jakiém zwiérzęciu, na którém ślady wścieklizny postrzegać się dają, przez utrzymywanie bez pozwolenia dzikiego, lub innego z natury swéj szkodliwego i bez strzeżenia zostawionego zwiérzęcia, nakoniec przez jakiegokolwiekbądź rodzaju nieostrożność, kogo o śmierć przyprawia lub na zdrowiu uszkadza, albo gdyby przypadek ten zdarzył się dziecięciu w miejscach niebespiecznych przez osoby do pilnowania onego obowiązane bez dozoru zostawionemu, w każdym z tych wypadków kara porządkowa a według ważności zdarzenia kara piérwszego stopnia na winnego wymierzoną będzie.

§. 216.

Uszkodzenia ciała za ciężkie uważanemi być niemogące umyślnie jednakże wyrządzone, do których i ten należy przypadek, gdy kto w kłótni tym sposobem obrażonym zostaje, iż obrażenie oczywiste znaki i skutki po sobie zostawia, pociągają za sobą karę porządkową, wyjąwszy przypadki w Rozdziale XXXIII. Części I. niniejszéj Ustawy wymienione. Jeżeli winowajca użył do tego broni zdradzieckiéj, lub jeżeli skaléczenie podstępnie wyrządzone było, lub już kilka razy za pobicia w kłótni był karanym i nałogowym w tym względzie stał się przestępcą, wówczas kara piérwszego stopnia wymierzoną będzie.

§. 217.

Kto w sprawiedliwéj obronie ranienia

albo ciężkiego lub lekkiego skaléczenia w granicach w §fie 199 przepisanych dopuścił się, nie ulega żadnéj karze.

§. 218.

Prawo karności domowéj w żadnym razie nie może się rozciągać do złego obchodzenia się w skutku któregoby ukarany uszczerbek na ciele ponosił. Jeżeli więc rodzice tym sposobem postępują z dziećmi swojemi, mają być przed Zwierzchność wojskową przywołani, i za pierwszym razem względnie nadużycia ich władzy i sposobu postępowania, brak naturalnego przywiązania oznaczającego, onymże z powagą surowe przełożenie uczynić należy; za drugim razem dane im będzie napomnienie z zagrożeniem, iż za powtórzeniem jeszcze złego traktowania, władzę rodzicielską utracą, dziecię im o-

debrane, i na ich koszt gdzieindziéj wychowaném będzie.

§. 219.

Za trzeciem podobném wykroczeniem, albo jeżeli piérwsze traktowanie nader było złośliwém lub sposób myślenia rodziców jest taki, iż obawiać się należy znacznego niebespieczeństwa dla dziecięcia, naówczas za piérwszym zaraz razem zagrożona powyższa kara orzeczoną będzie, i zniesienie się w tym celu z właściwą Władzą dla ustanowienia opieki nastąpi.

§. 220.

Jeżeli rodzice nie są w stanie kosztów na wychowanie ponosić, natenczas obowiązkiem jest Zwierzchności postarać się o umieszczenie dziecka, a złe traktowanie w drodze porządkowéj surowo ukarać.

§. 221.

Ukaranie opiekuna za złe obchodzenie się z nieletniemi, jeżeli tylko idzie o danie napomnienia lub złożenie z opieki, należy do Władzy od któréj opieka była nadana, na żądanie jednak téj ostatniéj może także Władza wojskowa karę porządkową wymierzyć.

§. 222.

Kiedy małżonek jeden drugiego w sposobie §. 218 wyrażonym krzywdzi, strony obiedwie będą przywołane i po rozpoznanéj krzywdzie stronie pokrzywdzającéj surowa nagana daną być ma, a według okoliczności lub za powtórzonym razem kara porządkowa użytą być winna, wolno jednakże jest stronie pokrzywdzonéj o zwolnienie a nawet darowanie kary upraszać, na co sędzia zawsze przyzwoity wzgląd mieć powinien.

§. 223.

Skrzywdzenie przez gospodarza czeladź utrzymującego służących, podług charakteru osoby skrzywdzonéj i wielkości pokrzywdzenia w drodze porządkowéj ukaraném będzie.

ROZDZIAŁ XXVI.

O pojedynku.

§. 224.

Kto kogo z jakiejkolwiek przyczyny do potyczki orężem śmierć sprawić mogącym wyzywa, i kto na takowe wyzwanie do boju się stawi, ten dopuszcza się występku pojedynku.

§. 225.

Występek ten aczkolwiek z niego żadne nie nastąpiły skutki pociąga za sobą karę drugiego stopnia.

§. 226.

Jeżeli w pojedynku ranienie nastąpiło, kara trzeciego stopnia wymierzoną będzie.

§. 227.

Jeżeliby z pojedynku śmierć jednéj strony nastąpiła, zabójca ulega karze trzeciego stopnia z zaostrzeniem, ciało zaś zabitego pod strażą na miejsce za cmentarzem leżące odprowadzone i tamże pogrzebane będzie.

§. 228.

W każdym razie wyzywający surowiéj niż wyzwany ukaranym, i na dłuższy czas więzienia skazanym zostanie.

§. 229.

Kto do wyzwania na pojedynek lub do przyjęcia onegoż, w jakikolwiek sposób przyłożył się, albo temu któryby wy-

zwanie odwrócić starał się, wzgardą odgrażał, lub ją rzeczywiście okazywał, na tego kara pierwszego stopnia, a jeżeli wpływ jego w szczególniejszym sposobie był ważny i ranienie albo śmierć nastąpiła, kara drugiego stopnia wymierzoną będzie.

§. 230.

Ci którzy za assystentów czyli tak zwanych sekundantów do pojedynku z jednéj lub drugiéj strony stawili się, ściągają na siebie karę drugiego stopnia, a podług wielkości swego wpływu, i wynikłego ztąd złego karę trzeciego stopnia.

§. 231.

Podwładny który przełożonego swego w służbie, lub z powodu służby do pojedynku wyzwał, staje się zarazem według okoliczności przestępstwa wojsko-

wego nieuległości lub oporu winnym. O czém w Dziale III. niniejszéj Ustawy mowa będzie.

§. 232.

Kto niedawszy do tego żadnego powodu od drugiego, przez urazy uczynkowe lub rzeczywiste pogróżki wyzwany, oręża, który jako żołnierz przy sobie nosi, w obronie swéj dobywszy, tym się potyka z przeciwnikiem, który dla swéj obrony toż samo czyni bez wyzwania z jednéj lub drugiéj strony nastąpionego, albo kto będąc dotkliwie słowami lub znakami obrażonym, zaczepionym, w zapale źle zrozumianego punktu honoru, w zamiarze uniknienia dalszéj obrazy to czyni, ten niepopełnia żadnego przestępstwa, a przypadek taki nazywa się spotkaniem; jeżeli jednak sam wprzódy zelżywemi słowami lub czynami przeciwni-

ka obrażając ściągnął z jego strony na siebie obelgi, a potém bez nastąpionego wyzwania z strony przeciwnika, na niego z namienioną bronią uderzył, ten według okoliczności stósownie do §§ów 195, 197, 209, 210 i 216 jako i następującego XXXIII. Rozdziału niniejszéj Ustawy ukarany będzie; przeciwnik jednakże w obudwóch wypadkach według przepisów rzeczonego Rozdziału w obrazach honoru, sam zaś pojedynek odnośnie do niego według zasad koniecznéj obrony uważanym będzie.

§. 233.

Jeżeli wyzwany na pojedynek natychmiast nastąpić mający, przyjęcie onego odmawia i z powodu tego od drugiéj strony napadniętym lub tym sposobem zagrożonym będzie, iż zostaje w konieczności użyć broni przy sobie mianéj lub

sobie podanéj, a która onemu jako żołnierzowi jest właściwą, wówczas zdarzenie to odnośnie na napadniętego, uważaném będzie według zasad koniecznéj obrony. Jeżeli jednak przez obrażające zachowanie się do wyzwania dał powód, wówczas kara stósownie do Rozdziału XXXIII. o obrazach honoru na niego wymierzona będzie; nakoniec przypadek ten względnie wyzwanego, jako spotkanie, a co do wyzywającego, jako występek pojedynku uważaném będzie.

§. 234.

Spotkanie może także mieć miejsce między przełożonym a podwładnym, i nie ulegać karze, ale jednak tylko pod następującemi warunkami, z których przypadek sprawiedliwéj obrony wypływa, a mianowicie:

a) co do przełożonego, jeżeli ten doznając przeszkody w wypełnieniu władzy onemuż względnie podwładnych z prawa służącéj, z orężem w ręku przeciwko napadom tychże bronić się był zniewolony.

b) co do podwładnego, kiedy ten od swego przełożonego nie w służbie i bez względu na takową napadniętym lub źle traktowanym będzie, lub w ogólności zachodzą okoliczności §§ami 231 i 232 przewidziane, a z strony podwładnego żadne przekroczenie obowiązków przeciwko przełożonemu nie ma miejsca. W przypadku tym przekroczenie według rodzaju tegoż ocenione i kara niniejszą Ustawą przepisana zastósowaną będzie, chociażby spotkanie to samo przez się uważane, gdyby pomiędzy osobami rów-

néj rangi nastąpiło, żadnéj karze nieulegało.

Co do ukarania przełożonego, któren się dopuścił przeciwko podwładnemu słownych lub uczynkowych uraz w służbie lub po za służbą, zastósowane będą przepisy §§. 129 i 140, tudzież Rozdziału XXXIII. o obrazach honoru.

§. 235.

Kto rozmyślnie do uraz, z powodu których między dwiema drugiemi osobami spotkanie następuje, powód dał, albo kto przypadkowo będąc obecnym, rozmyślnem podżeganiem umysłów, rzecz tak daleko doprowadził, iż przyszło do pojedynku, ten ulega karze piérwszego stopnia. Gdyby zaś wpływ jego szczególnie okazał się przeważnym, lub z pojedynku śmierć albo zranienie nastąpiło,

wówczas kara drugiego stopnia wymierzoną będzie.

§. 236.

Jeżeli obok pojedynku lub spotkania, zachodzi także inne jakie przestępstwo o którém mowa była w §fie 231. współwinni pojedynku stają się również współwinnymi tegóż przestępstwa, jeżeli im w czasie, kiedy się stali współwinnymi, wiadome były szczególne okoliczności wykazujące inne przestępstwo; i ulegają wówczas karze na to ostatnie przestępstwo przepisanéj, o ile takowa jest cięższą. Orzeczenie, czyli krok potykających się uważanym być ma za pojedynek lub za spotkanie, należy do Sądu wojskowego.

§. 237.

Jeżeli potykający się, albo jeden z nich używa innego, aniżeli do pojedynku w §.

224, co do spotkania zaś w §. 232 oznaczonego narzędzia, przypadek ten jako kłótnia według §§fów 195. 197. 209. 210. i 216. uważanym będzie.

§. 238.

Przełożony, który mając wiadomość o pojedynku, lub spotkaniu przeciwko swemu obowiązkowi, doniesienia o tém uczynić zaniedbał, ściąga na siebie karę piérwszego stopnia, a według okoliczności i kassacją.

ROZDZIAŁ XXVII.

O podpaleniu.

§. 239.

Występku podpalania dopuszcza się ten, kto przedsiębierze jaką czynność, z którejby podług jego zamiaru pożar w cudzéj własności powstać mógł, chociaż-

by ogień nie wybuchnął, ani żadnéj szkody niezrządził.

§. 240.

Kara według następującego porządku wymierzoną będzie:

a) Kiedy ogień wybuchnął, i człowiek jaki przez to co podpalający mógł przewidzieć, życie postradał, kiedy pożar istotnie wybuchniony powtórzonemi razami był podkładany, albo kiedy przy połączeniu się wielu osób do szczególniejszego spustoszenia dążącém, pożar był zdziałany, wówczas stanowi się kara śmierci.

b) Kiedy ogień wybuchnął, i dla uszkodzonego znaczna szkoda nastąpiła, jakoteż:

c) Kiedy złoczyńca różnemi czasy, chociaż za każdą razą bezskutecznie podpalić usiłował, tedy kara czwartego

stopnia, a według okoliczności z zaostrzeniem stósownie do §. 29 wymierzoną będzie,

d) kiedy ogień wybuchnął, jednak z okolicznościami dotąd wytkniętemi, nie był połączony, kara trzeciego stopnia zastósowaną będzie.

e) kiedy ogień wprawdzie nie wybuchnął, jednakże nocną porą lub na takiem miejscu był podłożony, gdzie za wybuchnięciem łatwo szérzyć się mógł, albo téż gdzie takowe zachodziły okoliczności, iż przy tém życie ludzkie na oczywiste niebespieczeństwo wystawione było, występny ulega karze trzeciego stopnia.

f) jeżeli występek w dzień i bez szczególniejszego niebespieczeństwa przedsięwziętym był, a podłożony ogień bez wybuchnienia zgaszonym, lub

bez szkody przytłumionym został; natenczas kara drugiego stopnia wymierzoną będzie.

g) Jeżeli występny sam z żalu i wcześnie jeszcze tak się przyłożył do uśmierzenia złego, iż wszelkiéj szkodzie zapobieżono, kara piérwszego stopnia orzeczoną będzie.

§. 241.

Kto za podpaleniem swojéj własności, z jakiegokolwiek zamiaru złego przedsięwziętém, cudzą także własność na niebespieczeństwo pożaru wystawia, winnym będzie występku podpalenia, i podpada karze w §fie poprzedzającym postanowionéj.

§. 242.

Kto własność swoję podpala, nie w celu żeby cudzą przez to na niebespie-

czeństwo wystawił, ten nie podpalenia lecz zamierzonego lub wykonanego morderstwa staje się winnym o tyle, o ile czynił to w zamiarze pozbawienia życia kogo lub oszustwa, o ile przez to prawa trzeciéj osoby na własności jego polegające nadwerężyć lub kogo w porozumienie wprawić usiłował.

§. 243.

Wszystkie czynności niebespieczeństwem ognia grożące, są zakazane, i tak: używanie gołego światła w stodołach, stajniach, kómorach, gdzie się drwa, siano, albo słoma składa, palenie tytoniu w tychże samych lub innych od ognia niebespiecznych miejscach, jeżdżenie z pochodniami przez wsie i lasy, ulegają karze porządkowéj, a jeżeli rzeczywiście pożar wybuchnął, według wielkości prze-

winienia i wynikłéj szkody karę piérwszego stopnia za sobą pociągają.

ROZDZIAŁ XXVIII.

O kradzieży i przeniewierzeniu.

§. 244.

Kto powodowany własną korzyścią, cudze dobro ruchome, z posiadania drugiego, bez onegóż na to zezwolenia, zabiéra, ten popełnia kradzież.

§. 245.

Kradzież staje się występkiem, albo z ilości szkody, albo z istoty czynu, albo z własności którą miała rzecz zabrana, albo z charakteru winowajcy.

§. 246.

Z względu na ilość, kradzież staje się występkiem w tenczas, gdy wartość tego co na raz lub powtórzonemi razami

jest ukradzioném, wynosi więcéj jak 40 Złp. wartość jednakże nie według korzyści złodzieja lecz podług szkody okradzionego uważaną być powinna, przez szkodę tę ta jedynie rozumie się, którą skradziony, przez utratę rzeczy i jéj rzeczywistéj w czasie dopełnionéj kradzieży wartości ponosi, nie zaś wartość urojona (praetium affectionis) którą do takowéj przywiązuje. Inne szkody z dopełnionéj kradzieży wynikłe mają wprawdzie wpływ na zaostrzenie kary, nigdy jednak niepowiększają ilości kradzionéj.

§. 247.

Z istoty uczynku staje się kradzież występkiem.

2. Bez względu na summę,

a) gdy kradzież w czasie trwającego pożaru, powodzi, lub w czasie innéj jakiéj powszechnéj, albo w szczegól-

ności dla okradzionego wydarzonéj klęski dopełnioną została,

b) kiedy złodziéj w broń lub inne bezpieczeństwu osobistemu zagrażające narzędzia był zaopatrzonym,

c) gdy kradzież w miejscu czci Boskiéj poświęconém dokonaną była,

d) gdy rzecz skradzioną była z pod zamknięcia, opieczętowania albo za użyciem drabiny kradzież wyrządzoną została.

2. Jeżeli kradzież, więcéj jak 20 Złp. wynosi, a zarazem:

a) w towarzystwie jednego lub więcéj wspólników kradzieży, albo

b) w drzewie, po lasach ogrodzonych lub z znakomitem lasu uszkodzeniem; albo:

c) w rybach w stawie lub sadzawkach,

d) w zwierzynie po lasach ogrodzonych lub szczególniejszą śmiałością, lub

przez jakiego właśnie zarobku tego pilnującego winowajcę dokonaną została.

§. 248.

Z względu na rodzaj rzeczy skradzionéj kradzież staje się występkiem:

1. bez względu na wartość przedmiotu skradzionego

a) kiedy takowa na rzeczy służbie Bożéj bezpośrednio poświęconéj, z obelgą obrządków Religii chrześciańskiéj dopełnioną była.

b) Kiedy takowa na amunicyi, broni, rynsztunkach i umundurowaniu, na wiktuałach, pieniądzach skarbowych nastąpiła.

2. Kiedy więcéj jak 20 Złp. przenosi

a) w zbożu na polach, lub owocach

b) w bydle z paszy lub wygonu

c) w sprzętach rolniczych na polu dokonaną została.

§. 249.

Z charakteru kradzież popełniającego staje się taż występkiem.

a) jeżeli winowajca jest urzędnikiem wojskowym, officerem, podofficerem lub osobą w podobnym stopniu do składu milicyi należącą,

b) jeżeli winowajca już dwa razy za kradzież był karany.

c) jeżeli kradzież popełnioną jest przez służących na swych panach lub paniach, lub przez inne osoby przed któremi z powodu ich łatwego przystępu, lub szczególnego rodzaju służby, niełatwo uchronić się można, lub którym pilnować skradzionéj rzeczy należało,

d) jeżeli kolega drugiemu koledze coś kradnie, do czego odnosi się i ten przypadek jeżeli przełożony na swoim podwładnym, lub przeciwnie podwładny na swym przełożonym kradzież popełnia.

§. 250.

Jeżeli kradzież oprócz tego co w poprzedzających trzech paragrafach powiedziano niczém więcéj nie jest obciążona kara pierwszego stopnia powinna być zastósowaną.

§. 251.

Gdyby zaś nadto co samo z siebie stanowi przestępstwo jeszcze jaka druga w nadmienionych paragrafach wyrażona okoliczność zachodziła, kara drugiego stopnia wymierzoną będzie.

§. 252.

Jeżeli summa tego co ukradziono 500 Złp. przechodzi ale niedochodzi 1,500 Złp; albo jeżeli okradzionemu w stosunku do jego okoliczności dolegliwa szkoda jest wyrządzoną, lub też kradzież z osobliwszą odwagą gwałtem lub przewrotnością dopełnioną została, albo jeżeli winowajca wezwyczaił się do kradzieży, kara trzeciego stopnia wymierzoną będzie.

§. 253.

Jeżeli summa tego co ukradziono 1,500 Złp. przechodzi, kara czwartego stopnia wymierzoną będzie.

§. 254.

Kradzież nocną porą dokonana już to wymierzeniem czasu kary, już zaostrzeniem onéjże, surowiéj karano być powinna niż ta, coby z połączeniem podobnych

okoliczności w dzień popełnioną była. Okoliczność jednak ta, że kradzież w nocy wyrządzoną była, sama przez się nie stanowi występku, jeżeli zarazem nie zachodzą okoliczności w §§fach 246, 247, 248 i 249 wymienione.

§. 255.

Rabowanie z trumien będzie także za kradzież uważane i w drodze porządkowéj karane, jednakże według znaczniejszéj wartości effektów skradzionych, oraz użytej śmiałości, kara pierwszego stopnia (nigdy jednak większa) wymierzoną będzie.

§. 256.

Kto powierzone cudze dobro zatrzymuje albo sobie przywłaszcza, staje się winnym przeniewierzenia.

§. 257.

Przeniewierzenie staje się występkiem

przez wzgląd na wartość lub przymiot powierzonego dobra, lub przez wzgląd na charakter winowajcy.

§. 258.

Z względu na wartość zachodzi występek przeniewierzenia wtenczas, kiedy wartość przedmiotu za jednym lub więcéj razami przywłaszczonego złp. 40 przenosi.

§. 259.

Z uwagi na jakość powierzonego dobra zachodzi występek przeniewierzenia bez względu na wartość:

a) jeżeli kto dla własnéj korzyści żołd i inne potrzeby żołnierza zatrzymuje, albo żołd na swój własny pożytek obraca;

b) jeżeli kto do korpusu Milicyi albo kompanii należące gotowe pieniądze, sprzęty artyleryi, amunicyą, broń,

zaprząg, odzież, sprzęty stołowe i inne przedmioty, które mu na mocy publicznego urzędu, lub szczególnego od Zwierzchności zlecenia powierzone były, zatrzymuje albo sobie przywłaszcza.

§. 260.

Charakter winowajcy stanowi przestępstwo przeniewierzenia

1. bez względu na ilość, jeżeli winowajca już dwa razy za kradzież lub przeniewierzenie był karany,

2. przez wzgląd na ilość 10ciu złotp. i jeżeli

a) czyn przez służących na swoich panach lub paniach,

b) przez kolegę na koledze,

c) przez Officera, Podofficera lub Urzędnika wojskowego popełnionym był.

§. 261.

Kara na przeniewierzenie jest ta sama co i na kradzież, i w względzie tym przepisy w §fie 250 aż do 253, włącznie mają swe zastósowanie.

§. 262.

Kradzieże i przeniewierzenia które wédług okoliczności w §§fach 245 do 249 włącznie i od 257 do 260 włącznie wymienionych, jako występki nie mogą być karanemi, podlegają karze porządkowéj.

§. 263.

Zabory między małżonkami, rodzicami i dziećmi lub bliskiem rodzeństwem, mogą być w drodze porządkowéj karanemi, jeżeli niezachodzą szczególne jakie okoliczności, przez wzgląd na wojskowość lub służbę, jako to: co do Office-

rów, Podofficerów lub Urzędników wojskowych.

§. 264.

Kto wiadomie rzecz skradzioną ukrywa, zbywa lub nabywa, staje się winnym uczestnictwa kradzieży i przeniewierzenia. Przy wymiarze kary na następujące okoliczności uwagę mieć należy:

a) jeżeli z ilości lub wartości rzeczy skradzionéj lub zbiegu okoliczności poznać można, że kradzież lub przeniewierzenie w takim sposobie było dopełnione, że się stało występkiem albo

b) rzeczy za kilku razami nabyte zbyte lub ukryte, kwotę razem wziętą złp. 40 przenoszą, uczestnictwo w ówczas pociąga za sobą karę pierwszego stopnia, podług zaś większéj wartości

ukradzionego przedmiotu, użytego podstępu i sprawionéj szkody, nawet kara drugiego stopnia wymierzona być będzie mogła.

§. 265.

Ten do którego na sprzedaż lub zastaw przyniesione będą rzeczy, które z natury swéj, jak n. p. suknie skarbowe, broń, sprzęty, amunicya i t. d. wzbudzają podejrzenie przeciwko sprzedającemu, iż są skradzione; obowiązany jest takiego człowieka według możności przytrzymać, a w przypadku gdyby się z posiadania takowych wywieść nie mógł, przyaresztować; kto dobrowolnie obowiązku tego zaniedbuje, lub kto rzeczy powyższe nabywa, albo je w zastaw przyjmuje, i na takowe pieniędzy pożycza, ulega karze porządkowéj i obowiązany jest rzecz właścicielowi zwrócić.

ROZDZIAŁ XXIX.

O rozboju.

§. 266.

Rozboju staje się winnym ten, kto osobie jakiéj w celu opanowania do niéj należących, lub cudzych ruchomości, gwałt czyni, chociażby ten gwałt, przez wykonanie go lub pogróżki nastąpił. Sama takowa pogróżka gdyby nawet tylko przez jednego człowieka dopełnioną była, i nieprzyniosła żadnego skutku trzecim stopniem ukaraną będzie.

§. 267.

Jeżeli zaś pogróżka w towarzystwie jednego lub więcéj wspólników rozboju, albo z bronią zabojczą dokonaną była, albo zabór rzeczy lub majątku nastąpił, kara czwartego stopnia wymierzoną bę-

dzie. Taż sama kara znajduje nawet w tedy miejsce, gdy gwałt osobie zadanym będzie, chociażby rozbój dokonanym nie był.

§. 268.

Jeżeli zaś użyciem ręki do gwałtu przedsięwzięty rozbój rzeczywiście dokonanym został, kara czwartego stopnia ma być wymierzoną.

§. 269.

Gdyby zaś w czasie rozboju, ranienie lub skaleczenie nastąpiło, za któremby znaczny na ciele był sprawiony uszczerbek, albo jeżeliby kto przez długo trwające skrzywdzenie, lub niebezpieczną groźbę, do stanu pełnego dolegliwości przywiedziony został; każdy do uczęstnictwa tego należący na karę czwartego stopnia z zaostrzeniami połączoną wskazanym być powinien.

§. 270.

Uczestnictwa rozboju staje się winnym ten, kto rzecz jaką, o któréjby wiedział iż jest łupieztwem nabyta, aczkolwiek w małéj wartości ukrył, nabył lub zbył, i ulega karze drugiego stopnia.

ROZDZIAŁ XXX.

O oszustwie.

§. 271.

Kto przez podstępne przedstawienia albo czynności, w błąd kogo wprowadza, tak aby ten w swéj własności lub innych prawach uszczerbek ponosił, albo kto w tym celu z błędu drugiego i onegoż niewiadomości korzyść odnosi, ten dopuszcza się oszustwa.

§. 272.

Oszustwo staje się występkiem albo z istoty uczynku albo z ilości szkody.

§. 273.

Z charakterem winowajcy, oszustwo staje się występkiem:

a) jeżeli winowajca jest officerem, podofficerem lub urzędnikiem wojskowym, wyjąwszy przypadki gdzie prawo wyraźnie przepisuje że i względnie tych osób miana być powinna uwaga na ilość szkody,

b) jeżeli winowajca już dwa razy za oszustwo był karanym,

c) jeżeli oszustwo przez służącego na panu lub pani albo

d) przez kolegę na koledze jest dopełnionem.

§. 274.

Przypadki w których oszustwo, z istoty uczynku staje się występkiem, są:

a) gdy się kto ubiega o fałszywe świa-

dectwo, które przed Sądem ma być złożone, lub gdy, kto fałszywe świadectwo sądownie ofiarował lub złożył, lub téż w własnéj sprawie oświadczył się do przysięgi fałszywéj albo téż fałszywie przysiągł,

b) gdy kto charakter urzędnika publicznego przybiera, lub kłamliwie udaje iż ma rozkaz od Zwierzchności, lub szczególniejsze od Władzy Rządowéj upoważnienie,

c) gdy w publicznym handlu miara lub waga fałszywa używaną będzie,

d) kiedy kto publiczny jaki dokument lub przez zakład publiczny wprowadzoną oznakę albo próbę fałszuje albo podobne na wzór tychże podrabia,

e) kiedy kto dla oznaczenia granic porobione znaki znosi lub posuwa.

f) kiedy kto z powodu marnotrawstwa przyszedł do niemożności zapłacenia swych długów, lub kto podstępnie starał się przedłużyć dla siebie kredyt, czy to przez podstawienie zmyślonych wierzycieli, czy to przez inną podstępną zmowę lub ukrycia części jakiéj swojego majątku dla niewykazania prawdziwego stanu massy,

g) jeżeli oszustwo, w ogólności na milicyjnych kompanicznych lub innych skarbowych popełnioném będzie pieniądzach.

§. 275.

Inne oszustwa stają się występkami, jeżeli szkoda uczyniona, albo do któréj wykonania zły zamiar był wymierzony więcéj jak 40 Złp. wynosi.

§. 276.

Rodzaje oszustwa nie mogą byc wpraw-

dzie dla ich rozmaitości w téj Ustawie wyrażone w szczególności jednak co do kwoty namienionéj, staje się tego występku winnym:

a) kto fałszywie prywatne dokumenta sporządza lub prawdziwe fałszuje, kto podrobione albo zfałszowane publiczne kredytowe papiery jakotéż fałszywą monetę chociażby bez porozumienia się z fałszérzem w obieg puszcza,

b) kto słabości umysłu drugiego zabobonném lub innym podstępném omamieniem ku szkodzie onegóż, lub jakiéj trzeciéj osoby na złe używa,

c) kto znalezione rzeczy umyślnie ukrywa i sobie przywłaszcza, jeżeli rzeczy te względnie znajdującego nie mogą być za zupełnie opuszczone

uważane, i nikt szczególnego do nich prawa rościćby sobie nie mógł,

d) kto oprócz przypadku w §fie 274 lit. *b*. przywiedzionego fałszywe imie, stan lub godność na siebie przybiéra, za właściciela cudzego majątku udaje się, lub pod fałszywą ukrywa się postacią, aby korzyść nieprawną ztąd odniósł, w majątku lub w prawach, komu uszczérbek zrządził, albo pobu dził kogo do szkodliwych czynności, do których ten nie byłby się nakłonił, gdyby podstęp wyrządzony mu niebył,

e) kto w grze fałszywych kości, kart fałszywych, chytrego porozumienia się albo innego podstępu używa.

§. 277.

Kara za oszustwo jest w powszechności piérwszego stopnia, może jednakże

taž podług stopnia niebespieczeństwa tru dności onegož ustrzeženia się, podług wielkości i powtórzonego częściéj oszus- twa do drugiego stopnia być rozciągniona; ježeli summa tym sposobem przez wino- wajcę przywłaszczona kwotę złp. 500 przenosi, lecz 1500 złp. nie przewyższa, albo kiedy oszukanemu w stósunku jego położenia dolegliwy uszczerbek zrządza, lub kiedy winowajca dopełnił oszustwa z szczególniejszą śmiałością, albo się též do oszustwa wezwyczaił; natenczas kara trzeciego stopnia wymierzoną będzie.

§. 278.

Ježeli zaś summę 1,500 złp. przenosi, kara czwartego stopnia orzeczoną będzie.

§. 279.

Kto przez przysięgę fałszywą sądow- nie ofiarowaną lub złožoną, bardzo zna-

komitą szkodę komu wyrządził, ten według okoliczności, ulega karze czwartego stopnia z zaostrzeniem.

§. 280.

Kto jednak składa takową przysięgę dla obwinienia kogo o występek, i przez to staje się przyczyną że obwiniony ulega karze śmierci na występek prawem przepisanéj, natenczas on sam ulega karze śmierci przez powieszenie. Kary w 2ch poprzedzających paragrafach oznaczone wymierzone będą także na tego, który zdradliwie kogo do wykonania fałszywéj przysięgi namawia.

§. 281.

Jeżeli kto wprawdzie bez upoważnienia jednak bez złego zamiaru udaje się za officera lub innego publicznego urzędnika, albo jakikolwiekbądź wyższy sto-

pień przybiéra, przeciwko temu kara porządkowa zastósowaną będzie.

§. 282.

Oszustwa te w których żadna w powyższych paragrafach od 273go do 277go włącznie wyrażona okoliczność nie zachodzi, pociągają za sobą karę porządkową.

ROZDZIAŁ XXXI.

O lichwie.

§. 283.

Lichwa zachodzić może albo w kapitale albo w prowizyi, albo téż w warunkach.

§. 284.

Lichwa w kapitale zachodzi w następujących przypadkach:

a) jeżeli dłużnikowi pod jakimbądź tytułem kapitał zmniejszonym, albo w

skutku jakiejbądź umowy coś z kapitału odciągniętém zostanie,

b) jeżeli dług zaciągającemu zamiast gotowych pieniędzy lub publicznych obligacyj ustąpione są prywatne wierzytelności, towary lub inne rzeczy. Gdy dług w obligacyach publicznych był zaciągniony, w tenczas zapłacenie onego może być uskutecznione albo przez złożenie takiejże obligacyi, albo przez zapłacenie istotnéj wartości, jaką obligcja w czasie pożyczki miała.

c) jeżeli dla udaremnienia jednego lub drugiego z powyższych wypadków, jakakolwiekbądź, pozorna czynność przedsięwziętą będzie.

§. 285.

Lichwa w prowizyi jest popełnioną:

a) jeżeli bierze się prowizja większa

nad prawną przez Ustawę cywilną przepisaną,

b) jeżeli procent od procentu pobieranym jest,

c) jeżeli dozwolone używanie przychodów z zastawu prawną prowizyą przewyższa,

d) jeżeli procent więcéj jak na pół roku z góry jest pobiéranym.

§. 286.

Lichwa w warunkach popełnioną bywa:

a) jeżeli oprócz warunku zapłacenia całkowitego lub częściowego kapitału, i wypłacenia prowizyi, uboczne obowiązki pod jakąkolwiek postacią lub tytułem na dłużnika włożonemi będą, i uboczne korzyści dla wierzyciela lub dla innych zawarowane są,

b) jeżeli względnie obligacyj Rządowych, co do ich wartości przeciwko posta-

nowieniu §. 284 lit. *b* umówiono będzie,

c) jeżeli zachodzi umowa, iżby po upłynieniu terminu pretensyi, zastaw stał się własnością wierzyciela, lub aby ją tenże mógł sprzedać za jakąkolwiek w przódy postanowioną cenę.

§. 287.

Za współwinnych lichwiarstwa uważani są ci, którzy wiadomie do czynności lichwiarskiéj przyłożyli się, a to, że albo przez pożyczenie, imienia swojego, albo jako cedujący, cessyonaryusze, ręczyciele, sprzedający lub kupujący, albo nareszcie jako faktorowie do tego należeli.

§. 288.

Kara za lichwę względnie kapitału będzie: utrata 4téj części całego, przedmiotem umowy będącego kapitału, po-

dług tego zaś, jak dłużnik więcej był uciążonym, im więcéj z jego smutnego stanu i położenia korzystano, w miarę częstszego powtórzenia podstępów i chytrości; zabranie kapitału do większéj części, a nawet do całego długu i prowizyi rozciągnioném, a wierzyciel do zwrócenia wszystkiego co już odebrał obowiązanym, i od prawa do tego co jeszcze zalega odsądzonym być może. Ilość w reszcie o jaką dłużnik był ukrzywdzonym onemu na jego korzyść zwróconą, a pozostała reszta, na fundusz weteranów obróconą być powinna.

§. 289.

Karą za lichwę względnie prowizyi, będzie utrata na fundusz Weteranów całéj prowizyi, którą lichwiarz odebrał. Według zaś różnych w poprzedzającym paragrafie wyrażonych okoliczności, wy-

pożyczający od całéj należéć się jeszcze mającéj prowizyi odsądzonym, i do zapłacenia z kapitału, części lichwie wyrównywającéj znaglonym będzie.

§. 290.

Kara za lichwę względnie warunków czyli takowe z lichwą co do kapitału, lub co do prowizyi związek mają, jest ta sama, która jest na obadwa te rodzaje lichwy postanowioną.

§. 291.

Jeżeli wypożyczający, kary pieniężnéj wyżéj oznaczonéj, zapłacić nie jest w stanie, ma być na stósowną karę porządkową wskazany.

§. 292.

Jeżeli zachodzą obciążające okoliczności, jako to:

a) kiedy występny już raz za lichwiarstwo był karany,

b) jeżeli lichwiarstwo stanowi jego sposób zarobkowania,

c) jeżeli dłużnik przez lichwę zniszczonym zostaje,

d) jeżeli uwodziciel, słabości umysłu, lekkomyślności, osobliwie co do osób pod władzą ojcowską lub opieką, albo kuratelą zostających, na swą korzyść użył,

e) jeżeli termin wypłaty ustanowionéj jest na czas śmierci rodziców lub innych osób, dla których obowiązek posłuszeństwa zachodzi,

f) kiedy przełożony dopuszcza się lichwiarstwa przeciwko podwładnemu swemu na szkodę jego, wówczas występny oprócz właściwego rygoru pieniężnego powyższemi paragrafami

oznaczonego, ulega karze pierwszego stopnia, a według stanu swego następnie kassacyi lub destytucyi.

§. 293.

Ten nawet, kto lekkomyślnie zaciągając długi do lichwiarstwa powód daje, ulega karze porządkowéj, a jeżeli przez częste powtarzanie występku, przyjmowanie najuciążliwszych warunków, oczywisty na przyszłość gotuje sobie upadek; lub przez złe użycie zaciągnionego długu, odznacza się zepsuciem obyczajów, w tym sposobie, iż jako marnotrawca uznanym byćby musiał, ściąga na siebie karę pierwszego stopnia, a według stanu swego, również kassacyi lub destytucyi ulega; to jednak odnosi się jedynie do dłużników, ktorzy posiadają własny majątek na zaspokojenie swoich długów.

§. 294.

Współwinni lichwiarstwa powinni za karę prócz powrócenia tego co z tego powodu korzystali, cztery razy tyle zapłacić, ile otrzymali lub sobie zawarowali. Jeżeli się do tego bezpłatnie przyłożyli, spada na nich stósowna kara porządkowa, ta sama kara ma miejsce wówczas, kiedy nie są w stanie zapłacenia kary pieniężnéj; przy zbiegu obciążających okoliczności, oprócz kary pieniężnéj może być także kara pierwszego stopnia, a według stanu osoby, kassacya lub destytucja orzeczoną.

§. 295.

Jeżeli z lichwiarstwem połączone jest oszustwo, natenczas oprócz kary pienięźnéj, na pierwszy występek postanowionéj, ma także miejsce, oznaczenie kary za drugie.

§. 296.

Zabronione jest każdemu zostającemu w służbie lub emeryturę pobierającemu wojskowemu, występowanie jako pośrednik czyli faktor przy pożyczkach, za wynagrodzeniem. Przestępujący ten przepis oprócz kary porządkowéj, wskazany będzie na złożenie dwa razy tyle, ile pod jakimkolwiek tytułem już powziął lub sobie zastrzegł.

§. 297.

Lichwiarstwo przestaje być występkiem jeżeli w przody nim o takowém Zwierzchność się dowiedziała dobrowolnie, rzeczywiście, i zupełnie zagodzonym zostanie.

ROZDZIAŁ XXXII.

O dwużeństwie.

§. 298.

Kto będąc w stanie małżeńskim z dru-

gą jaką osobą w powtórne wchodzi małżeństwo, popełnia występek dwużeństwa.

§. 299.

Podobnego dopuszcza się występku osoba, która sama będąc wolnego stanu, wiadomie jednak zawiéra śluby z osobą w stanie małżeńskim zostającą.

§. 300.

Kara na dwużeństwo jest drugiego stopnia, a w miarę tego, większa jeżeli winowajca osobie z którą powtórne zawarł małżeństwo, swój stan małżeński zataił.

ROZDZIAŁ XXXIII.

O potwarzy i innych urazach honoru.

§. 301.

Kto kogo przed Zwierzchnością o występek zmyślony oskarża, lub tegóż tym

sposobem obwinia, iż jego obwinienie staje się powodem do inkwizycyj urzędowych, lub służyć może do szlakowania obwinionego, ten staje się winnym potwarzy.

§. 302.

Kara na potwarcę jest drugiego stopnia, ta jednak rozciągnioną być może i do trzeciego stopnia, jeżeli:

a) potwarca szczególnego użył podstępu aby obwinienie wiarogodném uczynił,

b) kiedy wystawił obwinionego na większe niebespieczeństwo; albo:

c) kiedy potwarca był służącym, domownikiem lub podległym obwinionego, lub nareszcie kiedy Urzędnik lub officer dopuszcza się potwarzy w urzędzie swoim.

§. 303.

Kiedy dobre czyje imie przez niegrun-

towne obwinienie o jaką zbrodnią zostanie naruszone, obwinienie to jednak nie tak daleko posuniętém było, aby potrzebnych według paragrafu 301 do potwarzy nabyło własności; nie mniéj kiedy kto o jaką czynność zmyślonemi pozór prawdy mającemi okolicznościami fałszywie będzie obwiniony, która gdyby się prawdziwą być okazała, publiczne poważanie obwinionego zmniejszyć, a tém samem na dalszą jego promocyą, zatrudnienia i sposób zarobkowy, szkodliwy wpływ miećby mogła, kara porządkowa ma miejsce; jeżeli jednak ztąd istotnie szkodliwy skutek dla obwinionego nastąpił, lub jeżeli obrażony jest officerem lub innym urzędnikiem w stopniu officera, przełożonym lub inną rangą lub znaczeniem od obwinionego wyższą osobą lub też osobą znakomitą, albo w stosunkach wyższych

zostającą, naówczas kara piérwszego stopnia orzeczoną będzie.

§. 304.

Kiedy kto przez paskwile, albo rysunki jakiegokolwiekbądź rodzaju, już po imieniu już przez inne do niego szczególnie tylko przystosowalne poznaki na publiczne pośmiewisko wystawionėm będzie, winowajca ściąga na siebie karę pierwszego stopnia.

§. 305.

Karom tym nietylko podpada sam pierwszy sprawca, ale także każdy, który obwinienie, albo potwarzające wyobrażenie dalej rozszerzyć i do większego onegoż upowszechnienia przyłożyć się usiłował.

§. 306.

Kto kogo na ulicy lub innėm jakiem

publicznem miejscu obelżywem nazwiskiem przezywa, pobije, lub głośno, aby był słyszanym pobiciem grozi, kara wówczas przeciwko obwinionemu (o ile czyn za występek wojskowy nie da się uważać) jeżeli zelżenie to pomiędzy osobami niższego stanu nastąpiło, na drodze porządkowéj w miarę obrazy wymierzoną będzie.

§. 307.

Jeżeli jednak zelżona osoba jest officerem lub urzędnikiem w stopniu officera albo stanu obywatelskiego, i stan ten obrażającemu jest wiadomym; naówczas kara pierwszego stopnia, a podług stanu osób i wielkości obelg zarazem kassacya i destytucya na winowajcę wymierzoną będzie. Kiedy obrażony w pierwszém uniesieniu namiętności z powodu obrażonego honoru słownych lub czynnych do-

puszcza się uraz, ulega karze porządkowéj, o ile nie zachodzi przypadek własnéj obrony.

§. 308.

Officer który obrażającem, stanowi swemu nieodpowiedniem postępowaniem, ściąga na siebie słowną lub uczynkową hańbiącą obelgę, powinien być pierwszym stopniem ukaranym i w ogólności skasowanym.

§. 309.

Słowne i uczynkowe urazy, których się przełożony wojskowy przeciwko swym podwładnym po za służbą dopuszcza, lub które wyrządzone są od osoby wyższego stanu, na swoim służącym lub na innéj jakiéj niższego stanu osobie, pociągają za sobą (na wyraźne jednak w wypadkach

ostatnich żądanie strony pokrzywdzonéj) według wjelkości obelg, stanu obrażonych osób, czasu i miejsca karę porządkową. Jeżeli jednak zelżenie żołnierza nastąpiło publicznie przez bicie, kopanie nogami lub uderzenie w twarz lub w inny znieważający sposób, kara piérwszego stopnia wymierzoną będzie.

§. 310.

Kto komu karę postanowioną i odbytą lub odpuszczoną wymawia, albo temu, który po wyprowadzonéj Sądowéj inkwizycyi nie był przekonanym lub za niewinnego uznanym został, jak długo tenże uczciwe prowadzi życie, w zamiarze zelżenia onegóż wyrzuty czyni; ten podług stanu osoby w drodze porządkowéj ukaranym być ma.

ROZDZIAŁ XXXIV.

O danéj pomocy występnym.

§. 311.

Że przyłożenie się do występku, ściąga ten sam rodzaj popełnionego występku, którego istotny sprawca winnym się staje, jest to już w §. 7 wyrażone. Jednakże ten, któryby dał pomoc winowajcy, sam w następujących przypadkach staje się winnym występku.

§. 312.

Przypadek I. Kiedy kto bez wystawienia się na niebespieczeństwo mogąc łatwo przeszkodzić dopełnieniu jakowego występku, złośliwie onemuż zapobiedz zaniedbuje.

§. 313.

Co do występku zdrady głównéj, zaniedbanie wyżéj wspomnione za współ-

winę uważane sposobem w §. 83 wyrażonym ukarane będzie.

Co do innych występków, występny piérwszym stopniem ukarany zostanie. Jeżeli jednak przepisana jest na występek kara śmierci, lub czwartego stopnia, naówczas kara drugiego stopnia na winnego wymierzoną być ma.

§. 314.

Przypadek 2. Kiedy kto przed dochodzącą Zwierzchnością służące do odkrycia występku lub winowajcy poznaki, utaja, lub winowajcę przed nią ukrywa, albo wiadomym sobie występnym pomoc daje, lub onychże schadzki, którymby mógł przeszkodzić ułatwia.

§. 315.

Takowy ukrywający jeżeli zarazem przypadek względem zaniedbanego donie-

sienia w §. 84 wyrażony nie zachodzi, sciąga na siebie karę piérwszego stopnia, a według niebezpieczeństwa lub szkodliwych z pomocy wynikłych skutków, albo w razie danéj pomocy lub ułatwionych schadzek, karę drugiego stopnia.

§. 316.

Krewni tylko winowajcy w linii wstępnéj i zstępnéj, oraz ci którzy z nim w piérwszym stopniu są spowinowaceni, tudzież bracia, siostry, niemniej onychże dzieci, jako téż małżonek, nie mogą z przyczyny takowego ukrywania (wyjąwszy jednak przypadek w §. 84) do kary być pociągnieni.

§. 317.

Przypadek 3. Kto więźniowi sposobność do ucieczki, użytym podstępem lub przemocą ułatwia, albo ścigającéj Zwierz-

chności w schwytaniu zbiegłego przeszkodę czyni.

§. 318.

Jeżeli pomoc dał ten, który do pilnowania więźnia jest obowiązanym, lub gdyby pomoc dający wiedział, iż więzień dla zdrady główněj, albo sfałszowania papiérów kredytowych lub pieniędzy, dla zabójstwa, rozboju, albo podpalenia jest obwiniony, lub za podpadającego karze uznany, w tenczas występny (rozumie się o ile czyn nie stanowi występek wojskowy) drugim stopniem, a mianowicie kiedy pomoc dana jest więźniowi dla zdrady główněj, trzecim stopniem ukarany będzie.

§. 319.

Jeżeli więzień z powodu innego występku, a nie tych które w poprzedzającym paragrafie są wymienione znajduje

się pod inkwizycją lub karą, a ten co mu pomoc dał nie miał szczególnego obowiązku dopilnowania onegóż, kara za to piérwszego stopnia wymierzoną będzie.

§. 320.

Przypadek 4. Kiedy kto żołnierza zaprzysięgłego, lub sługę do milicyi należącego do ucieczki z służby podmawia, lub mu w tém radą i uczynkiem dopomaga, albo dezerterowi już przez odkupowanie od niego munduru lub broni, już przez pokazanie mu drogi, onegóż przebranie, przechowywanie, lub danie mu u siebie pomieszkania albo nareszcie w jakimkolwiek innym sposobie pomocnym się staje, przezcoby dezercja ułatwioną albo wyśledzenie i dostawienie zbiega lub onegóż schwytanie utrudnioném było.

§. 321.

Winowajca o ile sam wzajemnego

porozumienia się lub usiłowania, co do popełnić mającego się zbiegostwa, nie stał się winnym, oraz namowy do dezercyi niedopuścił się, oprócz kary piérwszego stopnia, ulega karze piéniężnéj 250 złp. za dezertera pieszego a 500 złp. za żandarma; w razie zaś niewypłacalności, kara wyższa w tymże stopniu piérwszym takowego jednak nieprzechodząc, wymierzoną zostanie.

Wydarzyć się mogące ujęcie dezertera zastosowania kary paragrafem niniejszym postanowionéj nie zmienia.

DZIAŁ III.

O występkach wojskowych.

ROZDZIAŁ XXXV.

O niesubordynacyi.

§. 322.

Występki te podzielają się na 3. stopnie:

Kto w służbie rozkazom Przełożonego należnego posłuszeństwa gwałtownie odmawia, ten czyliby przełożony przytém był ranionym lub nie, staje się winnym nieuległości w piérwszym stopniu.

§. 323.

Winowajca skazany będzie na karę śmierci przez rozstrzelanie a jeżeli nieuległość publicznie to jest w obec innych do podobnegoż posłuszeństwa wojskowego obowiązanych indiwiduów i w tym sposobie okazaną była, że na umysłach tychże zły wpływ wywrzeć mogła, postępowanie Sądu doraźnego ma miejsce.

§. 324.

Jeżeli niesubordynacya wyżéj wzmiankowana, nie była dopełnioną w tym samym momencie, kiedy podwładny rzeczywiście znajdował się w służbie, naten-

czas winowajca trzecim stopniem karany będzie.

§. 325.

Niesubordynacya drugiego stopnia, mą miejsce w następujących przypadkach:

Przypadek 1. Kto się rozkazom swego przełożonego do zwykłéj służby odnoszącym się, chociaż niegwałtownie, zawsze jednak niestósownym postępowaniem, i z pominieniem należnego uszanowania sprzeciwia.

§. 326.

Przypadek 2. Kto w złym zamiarze wyżéj wzmiankowanym rozkazom swego przełożonego nie jest posłusznym.

§. 327.

W obydwóch tych wypadkach kara drugiego stopnia wymierzoną będzie.

§. 328.

Przypadek 3. Kto z powodu wielkiéj opieszałości, rozkazów swego przełożonego do zwykłéj służby odnoszących się nie dopełnia, ulega karze pierwszego stopnia.

§. 329.

Przypadek 4. Kto się rozkazom przełożonego swego, które się do służby nadzwyczajnéj odnoszą, albo które żołnierz dla dobra kraju, posiadając rzemiosło, sztukę lub inną jaką umiejętność, wykonać może sprzeciwia, stawiając opór gwałtowny przełożonemu, czyliby tenże ranionym był przytém lub nie, ten karze trzeciego stopnia ulega.

§. 330.

Przypadek 5. Jeżeli sprzeciwienie się to, bez użycia oporu, lecz przez nie-

stósowne i należnemu uszanowaniu przeciwne postępowanie nastąpiło, natenczas kara pierwszego stopnia wymierzoną będzie.

§. 331.

We wszystkich dotąd przywiedzionych wypadkach nieuległości pierwszego i drugiego stopnia, potrzeba aby rozkaz pochodził od przełożonego który do dania takowego, albo w skutku swojéj służby, w ogólności, lub téż na mocy szczególnego do namienionego przypadku odnoszącego się wyższego rozkazu był umocowanym.

§. 332.

Nieuległości w trzecim stopniu staje się winnym ten:

a) kto po za służbą należnego uszanowania względem przełożonych swoich zaniedbuje,

b) kto się rozkazom przełożonego swego, przez wzgardliwe czyny, słowa lub gesta sprzeciwia, skoro te niebezpośrednio do zwyczajnéj lub nadzwyczajnéj służby, lecz tylko pośrednio n. p. do karności wojskowéj odnoszą się.

§. 333.

W przypadkach tych winowajca ulega karze porządkowéj, jeżeli jednak słowne lub uczynkowe obelgi przełożonego, albo jekiekolwiek obrażenie na ciele tegoż nastąpiło, na ówczas kara pierwszego stopnia, a podług okoliczności drugiego stopnia wymierzoną będzie.

§. 334.

Jeżeli wojskowy w drodze karności do aresztu oddany, po upłynionych trzech dniach zaniedbuje posłać dwóch swoich

towarzyszów z prośbą o ułaskawienie go, wówczas z powodu swojéj krnąbrności zrobiony mu będzie proces i ulegnie karze pierwszego stopnia.

§. 335.

Im większy jest przedział stopnia przełożonego od podwładnego, tym większy w ogólności jest niesubordynacyi stopień. Jeżeli zaś zarazem zachodzi pospolity występek morderstwa, zabójstwa lub ciężkiego skaléczenia, naówczas kara najwyższa na te występki postanowiona, wymierzona będzie.

§. 336.

Przypadki, w których podwładny nie jest obowiązanym wykonywać rozkazów przełożonego swego, objęte są regulaminem służby.

ROZDZIAŁ XXXVI.

O spiskowém opiéraniu się Zwierzchności.

§. 337.

Występek wojskowy spiskowego opierania się zwierzchności zależy na sprzeciwieniu się obowiązkom służby w ogólności, lub nowo wydanemu powszechnemu, albo więcéj osobom udzielonemu rozporządzeniu opartém na przekonaniu, że inni podzielać go będą.

§. 338.

Występku tego staje się winnym ten także, kto przybraniem więcéj osób lub porozumieniem się z niemi, przez użycie niebespiecznéj pogróżki lub rzeczywistego gwałtu, zatrzymanego z rąk straży wojskowéj uwolnić, albo innéj jakiéj exekucyi wojskowéj niedopuścić usiłuje.

§. 339.

Jeżeli bunt powstaje, Sąd doraźny ogłoszonym być może przez który przywódcy i hersztowie, jako téż i wszyscy udział w nim mający na karę śmierci przez rozstrzelanie wskazani będą.

§. 340.

Sąd doraźny i kara śmierci powyższa może także wówczas mieć miejsce przeciwko przywódcom i hersztom, kiedy wprawdzie bunt nie stał się jeszcze rozruchem, jednakże rychłém wybuchnieniem zagraża.

§. 341.

Oprócz wypadku użycia Sądu doraźnego, ma miejsce kara trzeciego stopnia na podżegaczy, przewódców i hersztów, jednakże z zaostrzeniem.

§. 342.

Kto tylko w chwili kiedy bunt w rozruch wyradzał się, udział w nim miał, ściąga na siebie według stopnia uczestnictwa karę drugiego stopnia.

§. 343.

Jeżeli wprawdzie niezachodzi niebezpieczeństwo wybuchnienia rozruchu, jednakowoż zły i buntowniczy zamiar między indywiduami jest rozkrzewiony, naówczas podżegacz na karę drugiego stopnia wskazanym będzie.

§. 344.

Uczestnik tego występku karze pierwszego stopnia ulega.

§. 345.

W następujących przypadkach kara porządkowa z zaostrzeniem zastósowana będzie:

a) jeżeli kto bez poprzedniego porozumienia się z innémi osobami do sprzeciwiania się postanowieniom zwierzchności, czynem lub pismem pobudza,

b) jeżeli w większém lub mniejszém zgromadzeniu osób prowadzone są szkodliwe rozmowy przeciwko przełożonym i służbie, lub wyjawiane zdania zły wpływ na umysły tychże mieć mogące,

c) jeżeli więcéj jak dwie osoby porozumiawszy się wzajemnie, do przełożonego dla zaradzenia jakiéj bądź krzywdzie udają się,

d) jeżeli jeden lub więcéj w szeregu pod bronią, lub tylko w obecności innych, przeciwko swym przełożonym z taką burzliwością powstaje, iż przezto drugich do uczestnictwa zachęcić może.

ROZDZIAŁ XXXVII.

O oporze warcie, i obrazie tejże.

§. 346.

Żołnierz który sam lub z wielu innemi, jednakże bez skupiania się i porozumienia się, niebespieczną groźbą lub użyciem rzeczywistego gwałtu, warcie, patrolowi, eskorcie, rontowi lub załodze, opór stawia, popełnia występek wojskowy, albowiem warty uważane są jako organ przełożonych.

§. 347.

Kara na takowy występek jest pierwszego stopnia, a jeżeli opor połączony jest z cięžkiem ranieniem, lub warta przezeń w wykonaniu swojéj służby przeszkody doznaje, i ztąd złe rzeczywiste wynikło, wówczas winowajca na karę drugiego stopnia skazanym będzie.

§. 348.

Jeżeli opór nastąpił przez skupianie więcéj osób za poprzedniem porozumieniem się, a to w zamiarze przeszkodzenia wykonania rozkazu danego warcie, patrolom, eskorcie, rontowi lub załodze; opór ten jako występek wojskowy oporu, według brzmienia §. 347 uważany i ukarany być ma.

§. 349.

Kto na zapytanie warty nieprzyzwoicie odpowiada, albo wcale żadnéj nie daje odpowiedzi, lub w blizkości, albo w obec tejże, dopuszcza się krzyków, hałasów lub kłótni, lub nakoniec uchybia winnemu dla niéj poszanowaniu, ten ulega karze porządkowéj.

§. 350.

Kto wyrządzeniem gwałtu, wartę obra-

ża i ucieka, albo znajdując się w miejscach niebezpiecznych, podejrzenie na siebie ściąga, a na zawołanie warty bez dania dostatecznéj odpowiedzi ucieka, jakiegokolwiek bądź byłby tenże stanu lub stopnia, za tym strzelono będzie; to samo ma miejsce przeciwko temu który włócząc się po nieuczęszczanych miejscach, staje się jakimkolwiek sposobem podejrzanym.

ROZDZIAŁ XXXVIII.

O zbiegostwie.

§. 351.

Kto w brew przysiędze wojskowéj, w tym zamiarze ucieka, aby się na zawsze od służby oddziału do którego należy uchylić, ten popełnia występek zbiegostwa.

§. 352.

Każdy officer popełniający zbiegostwo trzecim stopniem karany będzie.

§. 353.

Zbiegi od feldfebla poczynając wstecz karani będą w następującym sposobie:

Za 1szym razem kara pierwszego stopnia,
„ 2gim „ „ drugiego stopnia,
„ 3cim „ „ trzeciego stopnia.

§. 354.

Ażeby zbieg za powtórne zbiegostwo mógł być karanym, potrzeba aby za pierwsze zbiegostwo obok zaostrzenia główną karę w całości lub w części był otrzymał; za zbiegnienie po raz trzeci kara w ówczas wymierzoną będzie, jeżeli za powtórne zbiegostwo, zbiegły odbył obok zaostrzenia nadto karę główną; w przeciwnym wypadku powtórne zbiego-

stwo, jako pierwsze, a trzecie jako drugie uważane będzie.

§. 355.

Kto przy zbiegnieniu, broń, ammunicyą, odzież i inne uzbrojenie, lub do służby potrzebne skarbowe rzeczy z sobą zabiera, staje się zarazem winnym występku przeniewierzenia. O czém w Rozdziale XXVIII., Dziale II. była mowa.

§. 356.

Gdyby zbiegostwo tak się upowszechniło, iżby się obawiać należało znacznego zmniejszenia korpusu wojskowego, w ówczas dla zaradzenia temu złemu, ogłoszony będzie Sąd doraźny; kto po takowém ogłoszeniu zbiegnie, a przez siłę zbrojną ujętym zostanie, ulegnie karze śmierci przez powieszenie.

§. 357.

Zbieg, który dla zapewnienia sobie dalszéj ucieczki, komukolwiek wysłanemu za ściganiem i ujęciem onegoż, opiera się z użyciem w zamiarze zabójczym narzędzia z natury swojéj śmierć przynieść mogącego, czyliby w skutku tego zaszło ranienie, lub nie, natychmiast przez Sąd doraźny stawiony i przez powieszenie ukarany będzie.

§. 358.

Gdyby w wypadkach, poprzedzającemi dwoma paragrafami opisanych dla braku jakiegokolwiek bądź powodu, Sąd doraźny na Sąd wojskowy był zamieniony, w ówczas §§. 354 i 355 zastósowane będą. Jeżeli zaś winowajca dopuszcza się morderstwa, zabójstwa, lub ciężkiego skaleczenia na ścigającym onegoż, wtedy naj-

wyższa kara na takowe postanowiona, wymierzoną będzie.

§. 359.

Żołnierz, który dwóch lub więcej swoich kolegów do zbiegnienia uwodzi, staje się herszterm spisku do zbiegostwa, czyliby występek ten był dokonany lub bez skutku pozostał. Herszt spisku do zbiegostwa tak jak rzeczywisty zbieg ukaranym będzie, bez względu czyli skutkiem tego rzeczywiste zbiegnięcie nastąpiło lub nie, postępowanie jednak Sądu doraźnego przeciwko niemu wtenczas tylko ma miejsce, gdyby sam rzeczywiście zbiegł.

§. 360.

Jeżeli przy spisku do zbiegostwa herszt tego znanym nie był, natenczas najstarszy stopniem z pomiędzy współwinnych,

a przy równości stopnia najstarszy w służbie, obok zaś równości najstarszy wiekiem za herszta uważanym i ukaranym będzie, wyjąwszy przypadek gdyby szło o karę śmierci; która aby mogła mieć miejsce, potrzeba koniecznie dowodu na uwiedzenie do spisku.

§. 361.

Każdy ostateczny zamiar zbiegostwa ściąga na siebie karę pierwszego stopnia, kto jednak należąc do spisku, takowy w tym jeszcze czasie kiedy złemu zaradzić było można odkryje, ten jest wolnym od kary.

§. 362.

Kara śmierci na zbiega lub herszta spisku do zbiegostwa, wyjąwszy przypadek §. 357 oznaczony, może być w ówczas tylko wymierzoną, kiedy winowajca przez milicyantów krajowych bez żadne-

go pośredniego lub bezpośredniego przyłożenia się innych wojskowych lub cywilnych osób doprowadzonym będzie, lub w tenczas kiedy spisek do zbiegostwa wyłącznie przez osoby wyżéj wzmiankowanego stanu odkrytém będzie; w przeciwnym zaś razie to jest jeżeli przez żandarmów, policyantów albo osoby cywilne będzie doprowadzoném, lub spisek do zbiegostwa odkrytym, winowajca ulega najniższéj karze na występek ten oznaczonéj, który to wzgląd tém więcéj w każdym razie zachować należy, kiedy zbieg sam się zgłosi.

§. 363.

Jeżeliby do służby zdatny żołnierz, który kapitulacją na czas pewny zobowiązanym jest, na zupełnie i sądownie udowodniony występek zbiegostwa, na karę wskazanym został, tenże po wyciér-

pianéj karze, w wypadku pierwszy raz popełnionego zbiegostwa połowę czasu kapitulacyi dłużéj służyć jest obowiązanym. Nie jest potrzebném aby orzeczenie to wyrokiem było objętém, albowiem wspomnione dopiero rozporządzenie, tylko na drodze administracyjnéj do skutku przyprowadzoném będzie. W razie powtórnie popełnionego zbiegostwa, będzie dopuszczający się takowego obowiązanym cały czas kapitulacyi, od chwili wygaśnięcia piérwszéj kapitulacyi rachując, odnowić. Ten czas jednak przez który zbieg był nieobecnym, nie będzie w żadnym razie w czas służby mu porachowanym. Toż samo ma mieć zastósowanie do naczelników komplotu.

§. 364.

Przedłużenie albo zupełne odnowienie kapitulacyi, nie może jednak mieć swego

zastósowania do tego, który swą kapitulacyą wysłużył, i jedynie przed otrzymaniem swego uwolnienia zbiegł, zbieg takowy na karę piérwszego stopnia skazanym będzie, ani téż Sąd doraźny z powodu tegóż zbiegnięcia, w jakikolwiek sposób takoweby nastąpiło nie może być przeciwko niemu stósowanym.

§. 365.

Kto zbiega z podjakiejkolwiek broni ujmie i dostawi, ten jeżeli nie jest officerem, lub osobą do aresztowania onego wyraźnie upoważnioną, otrzyma z kassy krajowéj wynagrodzenie 40 złp., a za dostawionego z koniem żandarma 60 złp. które z majątku zbiega ściągnione być mają. Jeżeli zbieg wydalił się za granicę, wynagrodzenie szkody skarbowi publicznemu zrządzonéj ściągnione będzie z majątku jego w kraju pozostałego.

ROZDZIAŁ XXXIX.

O samowolném oddaleniu się.

§. 366.

Żołnierz, który nie w zamiarze zbiegnienia samowolnie się oddala, w drodze porządkowéj ukarany będzie, a jeżeli w ciągu dni ośmiu nie powraca karze piérwszego stopnia ulegnie.

ROZDZIAŁ XL.

O umyślném skaléczeniu.

§. 367.

Kto w zamiarze uwolnienia się od służby wojskowéj, kaléczy się albo umyślnie jakimkolwiek sposobem taką sobie zadaje ranę, że w takim stopniu w jakim służy nadal w wojsku pozostać nie może, ten popełnia występek umyślnego skaléczenia.

§. 368.

Popełniający ten występek drugim stopniem ukarany będzie, a po odbytéj karze, użytym być ma do téj służby, do któréj jeszcze zdolnym się okaże.

ROZDZIAŁ XLI.

O ciężkich przestępstwach przeciwko szczególnym powinnościom służby.

§. 369.

Kto mając sobie nakazaném odstawienie albo pilnowanie zbrodniarza stanu lub innego niebespiecznego przestępcę, który za takiego jest uznany lub polecony, onemuż rozmyślnie ujść dozwala, ten karze śmierci przez rozstrzelanie, a jeżeliby aresztowany nie był tak niebespieczny, lub też strzegący go, w niewiadomości zostawał, karze drugiego stopnia ulegnie.

§. 370.

Straż która przez niezachowanie potrzebnéj ostrożności lub przez niedozor, popełnienia ucieczki jakiegokolwiekbądź szczególniéj ważnego winowajcy staje się winną, podlega karze pierwszego stopnia, a w przypadku gdyby wielkie z strony straży zachodziło niedbalstwo, kara drugiego stopnia wymierzoną będzie.

§. 371.

Straży służy prawo strzelić do tego, który jéj po zaaresztowaniu zbiegnąć usiłuje, o ile innego środka do ujęcia onegóż nie ma.

§. 372.

Kommendant straży, jeżeli należących do tejże o ważności niebespiecznego aresztanta nieostrzeże, albo przez niedbalstwo lub przez niedozor potrzebnéj ostrożności

zaniedbuje, piérwszém stopniem ukarany będzie.

§. 373.

W następujących przypadkach, a mianowicie:

a) jeżeli stojący na straży zasypia, lub miejsce swoje samowolnie przed oblu-zowaniem opuszcza, a udowodnioném nie zostanie iż był w niemożności najbliższéj poczcie o zaszłym wypadku donieść;

b) kiedy kto do warty lub innéj zwyczajnéj służby przeznaczony, w czasie téjże upije się, lub po otrzymanym rozkazie do udania się na wartę lub inne równie ważne miejsce służby, pijany występuje;

c) kiedy na wartę lub do innéj ważnéj służby wykomenderowany opóźnia się, lub téż w ogóle poruczonego so-

bie miejsca należnie nie pilnuje; wówczas mianowicie kiedy jest Komendantem warty, Officerem lub Podofficerem, piérwszym stopniem ukarany zostanie.

§. 374.

Straż hasła zapominająca, albo rontowi lub patrolowi takowe fałszywie podająca, lub téż pod jakimkolwiekbądź pozorem bez przytomności dowódcy patrolu, zluzować się dozwalająca, na karę piérwszego stopnia wskazana będzie.

§. 375.

Taż sama kara na dowódcę rontu lub patrolu, który zapomina hasła lub zmienia takowe, rozciągniętą zostanie.

§. 376.

Kto należąc do straży lub oddziału wysłanego oddala się bez szczególnego

rozkazu, chociażby ta w tym momencie bezczynną była, lub kto przy przeglądzie warty śpiącym znalezionym będzie, i nie dość prędko pod bronią stawi się, mianowicie zaś jeżeli jest Komendantem warty, Officerem lub Podofficerem, ten podlega karze piérwszego stopnia.

ROZDZIAŁ XLII.

O rabowaniu.

§. 377.

Występek ten ma miejsce, kiedy kto pojedynczo lub z wielu innémi do korpusu wojskowego należącémi osobami, nietylko celem zaopatrzenia się w żywność dla siebie i konia, ale nadto w chęci korzystania, jednakowoż bez użycia gwałtów lub pogróżek, jakiekolwiek dobro ruchome zabiera, bądź to w domu w przytomności lub nieobecności mie-

szkańców, bądź to w stodołach lub piwnicach, lub na innych miejscach z napadnięciem lub bez tego, albo kiedy cokolwiek pojedynczym osobom na publicznéj drodze zabranem zostanie.

§. 378.

W obydwóch tych przypadkach, winowajca drugim stopniem, a według wielkości wyrządzonej szkody trzecim stopniem ukarany być może.

Jeżeli rabunek tak się rozszerzył, iż jedynie przez ukaranie śmiercią jednego z rabujących zapobiedz onemu można, w ówczas ogłoszony będzie Sąd doraźny, i każdy który po takowém ogłoszeniu na gorącym uczynku schwytanym zostanie, na karę śmierci przez rozstrzelanie skazanym będzie. W przypadku takim obowiązany jest officer także rabującego na miejscu zabić.

§. 379.

Kto rzeczy z rabunku pochodzące przez kupno lub zamianę, albo w inny jakikolwiek sposób nabywa, ten jako współwinny kradzieży według §§. 264 i 265 ukarany będzie.

ROZDZIAŁ XLIII.

O umorzeniu występków i kar.

§. 380.

Występek znosi się:

a) przez śmierć winowajcy,

b) przez wypełnioną karę,

c) przez darowanie onejże,

d) przez przedawnienie.

§. 381.

Śmierć winowajcy przed zaczętą lub po zaczętéj inkwizycyi, przed albo po wypadłym wyroku nastąpiona, uchyla

wprawdzie ściganie przestępcy i zastósowanie kary; jeżeli jednak zapadły wyrok już był publikowany, takowy pod względem wolnego zarządzania majątkiem wedle §. 58 lit. *c* do skutku przyprowadzonym być powinien.

§. 382.

Jeżeli winny występku na który kara śmierci przez powieszenie jest oznaczona, i który stósownie do prawa jest dowiedzionym, dla usunięcia się od kary życie sobie odbiera lub ucieka, albo też będący z powodu takowego występku pod inkwizycyą przed zapadnięciem i wykonaniem wyroku, naturalną śmiercią umiera; natenczas imie jego z krótkim opisem dopełnionego przez niego występku, w sposobie w 2giéj Części niniejszéj Ustawy karnéj przepisanym, ogłoszone będzie.

§. 383.

Gdy winowajca karę na siebie wymierzoną odbył, występek za zgasły uważany będzie. Ukarany wraca się do wszelkich praw społecznych i cywilnych, o ile utrata onychże nie jest wyraźnie jako skutek kar w §. 58 wymienionych postanowiona wyrokiem; ztąd wypada, że w używaniu tych praw od nikogo, ani przeszkody ani pokrzywdzenia doznawać nie może, i z tego względu jak długo uczciwie zachowywać się będzie, żaden onemuż wyrzut czynionym, ani też pod karą §. 310 oznaczoną, w jakimkolwiek bądź sposobie wzgarda okazywaną być nie może.

§. 384.

Jeżeli wymierzona kara darowaną została, za wypełnioną poczytuje się.

§. 385.

Przez przedawnienie znosi się występek i kara, jak skoro winowajca rachując od dnia popełnionego występku, w czasie niniejszą Ustawą oznaczonym do inkwizycyi pociąganym nie był.

§. 386.

Czas przedawnienia stanowi się:

a) do lat 20 na występki, które karą czwartego stopnia są zagrożone,

b) do lat 10 na występki pociągające za sobą karę trzeciego stopnia,

c) do lat 5 na wszystkie inne występki, wyjąwszy zbiegostwo, które nigdy niepodpada przedawnieniu.

§. 387.

Przedawnienie jednak temu tylko służyć może, który:

a) z występku żadnego więcéj pożytku w ręku nie ma i oraz:

b) ile natura występku dozwoliła uczynioną szkodę podług możności wynagrodził, i który

c) w czasie do przedawnienia oznaczonym, żadnego więcéj występku nie popełnił.

§. 388.

Skutek przedawnienia jest ten, że ani inkwizycya, ani kara z powodu popełnionego występku więcéj nie może mieć miejsca.

§. 389.

Co do występków na które jest kara śmierci postanowiona, żadne przedawnienie od inkwizycyi i kary nie zasłania. Jeżeli jednak od czasu popełnionego występku lat 20 upłynęło i warunki w

§. 387 wymienione zachodzą, w ówczas przepis w 2giéj Części niniejszéj Ustawy karnéj umieszczony, zastósowany być winien.

ROZDZIAŁ XLIV.

O występkach hańbiących.

§. 390.

Występek uważa się za hańbiący wtedy, kiedy według niniejszéj Ustawy karnéj, pociąga za sobą karę śmierci lub karę czwartego stopnia.

§. 391.

Również kara trzeciego stopnia za hańbiącą uważana będzie w występkach:

gwałtu publicznego,

nadużycia Władzy urzędowéj,

fałszowania publicznych kredytowych papierów,

obrazy Religii,
oszustwa,
pomocy danéj przestępcom,
zbiegostwa.

§. 392.

Następujące występki chociażby ulegały tylko karze drugiego stopnia, pociągają za sobą niesławę:

naruszenie publicznéj kraju spokojności,
fałszywe werbowanie,
bunt,
fałszowanie monety,
rajfurstwo,
uczęstnictwo w zamierzoném morderstwie,
stracenie płodu,
podrzucenie dziecięcia,
podpalanie,
kradzież i przeniewierzenie się, wyjąwszy uczęstnictwa w tychże występ-

kach w §. 264 i 265 wymienionego, uczestnictwo w rabunku o którym w §. 270 jest mowa.

§. 393.

Jeżeli kto więcéj popełnia występków, z których jedne pociągają za sobą niesławę, a drugie jéj nie pociągają, i gdyby na te ostatnie wyższy stopień kary jak na piérwszy był oznaczonym, natenczas pomimo tego, kara na niechańbiące przestępstwo postanowiona, w tym sposobie wymierzoną zostanie, jak gdyby takowe było chańbiącém. Podobnie w takichże wypadkach, gdyby kara śmierci przez rozstrzelanie postanowioną była, na powieszenie zamienioną będzie.

§. 394.

Wszystkie występki, które według powyższych oznaczeń nie są chańbiącemi za takowe uważanemi być nie mogą.

CZĘŚĆ II.

O prawném postępowaniu przeciw występkom.

ROZDZIAŁ XLV.

O prawie karania i ułaskawienia czyli O Jurysdykcyi karnéj i jéj skutkach.

§. 395.

Jurysdykcya karna wojskowa polega na władzy Sędziego stanowienia względem ciała, życia, honoru i majątku osób wojskowych, tudzież dochodzenia występków, badania winowajcy i sądowego przeciwko temuż postępowania.

§. 396.

Jurysdykcyą karną wojskową wykonywa Audytor wojskowy. Jest on tylko

organem Komendanta, od którego do pełnienia swojéj służby wedle prawa, do każdego processu szczególne upoważnienie otrzymać powinien. Jak skoro takowe otrzyma, obowiązanym jest natychmiast postępować według przepisów niniejszéj ustawy.

§. 397.

Audytor wojskowy powinien obowiązki swoje z szczególną pilnością i dokładnością z rozwagą i zachowaniem form prawnych wykonywać. Wszystkie Władze cywilne obowiązane są na jego żądanie udzielić mu niezwłocznéj pomocy.

§. 398.

Audytor wojskowy podlega zawsze co do swéj osoby Komendantowi.

§. 399.

Audytor wojskowy, obowiązany jest

codziennie czynności swoje wyjąwszy dnie niedzielne lub świąteczne od godziny 9. do 2. po południu wykonywać. W przypadkach nagłych może być w każdym czasie do pełnienia obowiązków swoich użytym, i wyjąwszy ważne wypadki, oddalenie się od obowiązków na dłużéj jak 8 dni dozwoloném mu być nie może.

§. 400.

Jeżeli kto przed zaciągnieniem się do wojska popełnił występek, który dopiéro po zaciągnieniu się jego, na jaw wychodzi, dochodzenie wprawdzie i osądzenie należy do Audytora, kara jednak nie według kodexu wojskowego lecz według kodexu karnego cywilnego (jeżeli ten łagodniejszą stanowi karę) wymierzoną będzie.

ROZDZIAŁ XLVI.

O dochodzeniu występków i ustanowieniu istoty uczynku.

§. 401.

Postępowanie jurysdykcyi wojskowej zaczyna się wtedy gdy o popełnionym występku, czyli to z pogłoski, czyli z doniesienia, czyli téż przez własne odkrycie wiadomość do Władzy wojskowéj dojdzie.

§. 402.

Pogłoska szerzy się przez udzielanie, do któréj albo jest jaki powód, albo jaki piérwszy autor, obowiązkiem zatem jest Sądu wojskowego tych wszystkich, przez których pogłoska o dopełnionym występku doszła, do tłomaczenia się pociągnąć, téj z ust do ust aż do samego źródła dochodzić, i o prawdzie albo nieprawdzie onejže przekonać się.

§. 403.

Do uczynienia doniesienia obowiązanym jest:

1. Każdy żołnierz w ogólności któryby odkrył lub domniemywał się czynu służbie szkodliwego.
2. Za powzięciem wiadomości o występku, który sam przez się ciężkim się być okazuje.

Obowiązku takowego zaniedbanie, o ile samo z siebie niestanowi występku, podpada zawsze karze porządkowéj.

§. 404.

Doniesienie powinno w ogólności zawierać w sobie dokładną wiadomość uczynku, z wyrażeniem imienia, nazwiska, i mieszkania donoszącego, jeżeliby takowe wiadome nie były; donoszący może jednakowoż żądać aby imie jego w sekre-

cie było zachowaném, wyjąwszy przypadek, gdyby jego doniesienie okazało się potwarczém, tudzież wypadki w których nie z urzędu lecz na żądanie strony dochodzenie według przepisów niniejszéj Ustawy przedsięwzięte było.

§. 405.

Z tém wszystkiém z powodu doniesienia bezimiennego można przystąpić do dochodzenia występku, jeżeli to doniesienie dokładnie okoliczności w sposobie do wiary podobnym określone zawiera.

§. 406.

Jakimkolwiek sposobem występek odkrytym zostanie, natychmiast do ustanowienia istoty uczynku przystąpić należy.

§. 407.

Zamiarem dochodzenia tego jest przekonanie się o rzeczywistości występku,

i wyjaśnienie tego wszystkiego, co do wyjaśnienia w dalszém postępowaniu posłużyć może.

§. 408.

Po upewnieniu się o dokonanym czynie, wątek zebranych okoliczności, wedle porządku, w jakim się one z sobą łączyły, dokładnie wysnowanym być ma, celem:

a) ocenienia czyli uczynek jest występkiem,

b) zważenia okoliczności obciążających lub zwalniających, które występkowi towarzyszyły,

c) odkrycia niewiadomego jeszcze winowajcy,

d) powzięcia okoliczności, które za poznakę do odkrycia winowajcy, współwinnych i uczęstników, albo takiego któryby o występku miał wiadomość, jako téż:

e) okoliczności, popełnienie lub niepopełnienie występku wskazujących, posłużyć mogą,

f) nakoniec celem oznaczenia ilości szkody z występku wynikającéj, i o ile ta wynagrodzoną być może.

§. 409.

Dochodzenie istoty uczynku powinno być przedsięwzięte przez Audytora osobiście, a w przypadku gdyby ten w chwili doniesienia nie był obecnym, lub inne miał zatrudnienie, natenczas zastąpionym być winien przez inną osobę potrzebne przymioty posiadającą, po któréj spodziewać się należy zgodnego z zamiarem Ustaw postępowania.

§. 410.

Gdy istota uczynku przez Audytora dochodzona będzie, powinni być zawsze

przytém obecni dwaj Officerowie lub przynajmniéj jeden Officer i jeden Podofficer.

§. 411.

Jeżeli poszlaki występku na jakiém miejscu lub osobie pozostały, dochodzenie na témże samém miejscu lub osobie, przez naoczne oglądanie przedsięwzięte być powinno.

§. 412.

Dla tego należyte staranie o tém mieć wypada, ażeby wprzód zanim naoczne dochodzenie przedsięwzięte będzie, znaki i to wszystko co do wyjaśnienia istoty uczynku posłużyć może, ile to da się uczynić bez niebezpieczeństwa większéj szkody w tym samym stanie zostawione było, w którym występek odkrytym został.

§. 413.

Jeżeli występek jest tego rodzaju, iż dla dojścia gruntownego istoty uczynku z śladów i poznaków, wiadomości w sztuce biegłych zachodzi potrzeba, natenczas jeden lub dwóch w sztuce biegłych, o ile to bezzwłocznie stać się może, przybranych być powinno.

§. 414.

Jeżeli przyzwany w sztuce biegły jest już przysięgą zobowiązany, przypomnieć mu należy, ażeby pod przysięgą rzecz ściśle roztrząsnął, i o tém coby wiedzieć należało prawdziwie i dokładnie zeznał. Jeżeli zaś w sztuce biegły nie był przysięgłym, przysięgę od niego w powyższym sposobie odebrać należy.

§. 415.

Jeżeli kto skaleczonym, zranionym lub

zabitym został, ścisłe zranionego lub zabitego obejrzenie nastąpić winno, liczba i istota zadanych mu ran wyrażona, i jak dalece każda rana lub skaleczenie jest niebespieczne, lub które z nich śmiertelne, opisane być ma; przytém narzędzie którém ranienie lub śmierć nastąpiła, ile możności oznaczone, i czyli śmierć z uczynku koniecznie lub z innych tylko pobocznych przyczyn nastąpiła, oraz stopień użytego gwałtu, lub dopełnionego okrucieństwa, ile z znajdujących się poznaków powziąść to można, wyrażony być ma. Przy oglądaniu trupa zachowane być powinny szczególne przepisy instrukcyą dla Urzędników zdrowia objęte.

§. 416.

W razie takowych występków, przez które uszczerbek na majątku cudzym, gwałtownym lub podstępnym sposobem

jest zrządzony, albo szkoda usiłowaną była, potrzeba o rodzaju i stopniu użytego podstępu lub gwałtu, jako téż o środkach tym końcem przedsięwziętych, oraz względem sprawionéj szkody, dokładną powziąść wiadomość, a zarazem na to uważać, czyli występek przez jednego tylko winowajcę dokonanym być mógł, albo czyli się z okoliczności dana pomoc i w jaki sposób nie okazuje.

§. 417.

Przy dochodzeniu istoty uczynku, czyli takowe przez naoczne oglądanie, lub innym sposobem nastąpi, powinien być prowadzony protokół; protokół ten zaczynać się będzie od przyczyny powód do dochodzenia dającéj, daléj opisane być mają wszelkie okoliczności, jakie się w dochodzeniu okazały, lub wynalezione zostały, ile możności tym samym porządkiem jak jedna po drugiéj nastąpiły.

§. 418.

Osoby potém wszystkie od których według prawdopodobieństwa pewnéj wiadomości względem okoliczności uczynku lub odkrycia winowajcy spodziewać się można, niemniéj i ten, który z występku szkodę poniósł, dokładnie wysłuchany i zeznania onychże dokładnie do protokółu zapisane być powinny.

§. 419.

Każdy do protokółu powzięty wprzód napomnianym być ma, ażeby to co ma zeznawać dobrze rozważył, samą szczerą prawdę tylko zeznał, a zatém ani bezgruntownego nie wzniecał podejrzenia, lub obwinienia nie powiększał, ani z drugiéj strony żadnych znanych sobie nie przemilczał okoliczności, lub właściwą istotę rzeczy zmniejszyć usiłował.

§. 420.

Następnie dane mu będą powszechne

pytania, o imie, nazwisko, wiek onegoż, miejsce urodzenia, stan, religią, i o te wszystkie istotne okoliczności, które się do osoby jego odnoszą.

§. 421.

W czasie słuchania domowników, członków familii i innych osób, które o całém zdarzeniu zeznać mogą, stosować się potrzeba do szczególnych okoliczności, które występkowi dopełnionemu towarzyszyły. W ogólności pytania tak mają być czynione, ażeby zapytany nie już na szczególne okoliczności był naprowadzonym, lecz aby mu sposobność do opowiedzenia tego, co mu jest wiadomo otworzoną była; przytém starać się wypada aby to czego do dokładnego opowiedzenia rzeczy jeszcze niedostaje, przez osobne pytania dochodzonem było, za

każdym jednakże razem pytać się należy, zkąd badany ma wiadomość o tém co zeznaje.

§. 422.

Uszkodzony występkiem ma być względem tego słuchany:

a) jaka jest szkoda i jaka jéj wartość,

b) w jakim sposobie taż szkoda jest wyrządzona,

c) co z swojéj strony dla zapobieżenia takowéj uczynił, i co jeszcze do dalszego poszukiwania lub odzyskania swéj szkody przytoczyć może.

§. 423.

Gdyby istota wyrządzonéj szkody zeznaniem poszkodowanego, dla jego nieobecności, słabości umysłu, lub innéj przeszkody z pewnością ustanowiona być nie mogła, lub z słusznych przyczyn wnosićby

należało, iż uszkodzony poniesioną szkodę wysoko ocenia, natenczas w tych przypadkach, w których różnica istoty występku zależy od ilości szkody, wartość właściwa przez wysłuchanie tych osób, którym poniesiona w rzeczy jakiéj szkoda jest wiadoma, albo téż ile okoliczności dozwolą, przez bezstronnych w sztuce biegłych dochodzoną być powinna.

§. 424.

Nietylko występkiem uszkodzonemu, lecz równie każdemu w dochodzeniu tegóż słuchanemu świadkowi, który do rzeczy odnoszące się złożył zeznanie, takowe tak jak do protokółu zapisane było, wyraźnie i z tém ostrzeżeniem odczytane być powinno, iż toż w razie potrzeby zaprzysiądz będzie obowiązany.

§. 425.

Uwagi świadków podczas odczytywania im zeznań uczynione, do protokółu wciągnąć należy, i zakończone zeznania od wysłuchanych podpisane być powinny. Jeżeliby zaś świadek jaki pisać nie umiał, położyć ma niżéj znak swéj ręki, który przez Członków Kommissyi potwierdzonym zostanie.

§. 426.

Potém ma być od świadka, jeżeli ten jest religii chrześciańskiéj w obec Członków Kommissyi którzy natenczas powstać winni, odebraną przysięga na rotę:

»Ja (Nazwisko, imie, stan świadka)
»przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, jako rzetelną i szczérą zeznałem prawdę. Tak mi Boże dopomóż.«

§. 427.

Przysięga powinna być złożona przed Krucyfixem, dwiema woskowemi zapalonemi świécami otoczonym, przyczém przysięgający wielki palec, i dwa najbliższe podnosi.

§. 428.

Jeżeli świadek jest wyznania Mojżeszowego, wykonywać powinien przysięgę według form oddzielnie postanowionych.

§. 429.

Jeżeli jaka na mocy niniejszéj Ustawy gruntowna przeszkoda niedozwala odebrania przysięgi, natenczas od takowéj odstąpić, lub przynajmniéj do dalszego rzeczy wyjaśnienia i usunięcia przeszkody odłożyć ją wypada.

§. 430.

Zakończony tym sposobem protokół,

zasiadającym przy dochodzonym występku osobom, w całéj osnowie powtórnie przeczytany być powinien, a gdyby ci jaką uwagę jeszcze uczynić mieli, takowa, niepoprawiając bynajmniéj textu, jako uwaga dołożona, i całe dzieło równie, jak i każdy do protokółu dołączony allegat, przez wszystkich podpisany będzie.

ROZDZIAŁ XLVIII.

O wybadaniu i prawném obwinieniu o dokonany występek.

§. 431.

Nikt o występek do odpowiedzialności pociąganym być nie może, chyba jeżeli są stósowne do prawa poznaki na których się gruntuje obwinienie.

§. 432.

Poznakami do prawa stósownemi są

te okoliczności które między występkiem i osobą taki związek mają, iż po bezstronném onychże rozważeniu, podobieństwo do prawdy okazuje się, że ta osoba występek popełniła.

§. 433.

Jak z dochodzenia uczynku już wiadomego mogą wyniknąć poznaki, któreby stósownie do prawa prowadziły do odkrycia winowajcy, tak podobnież z właściwych do osoby odnoszących się okoliczności, stósowne do prawa poznaki o jakim przez nią popełnionym, Zwierzchności niewiadomym występku okazać się mogą, gdy rzeczone okoliczności są takie, iż podług wszelkiego prawdopodobieństwa ściągają się do występku.

§. 434.

Tak jak związek okoliczności między

popełnionym występkiem i osobą podług zwyczajnego toku czynności okazuje się większém lub mniejszém prawdopodobieństwem, tak téż wynikają ztąd bliższe albo dalsze poszlaki.

§. 435.

Bliższe poszlaki stósownego do prawa obwinienia zachodzą w szczególności przeciw temu:

a) kto się przed Zwierzchnością sam za winowajcę uznaje,

b) kto popędliwe uniesienie naprzeciw uszkodzonemu okazał, i onemu złem które nastąpiło groził, jeżeli czas w którym groźba miała miejsce, niezbyt odległy jest od samego czynu rzeczywiście dokonanego,

c) kto rozważnie zamiar dopełnienia występku objawił w czasie nie bardzo od dokonanego czynu odległym.

d) kto po dokonanym już uczynku, o tym rozważnie opowiada, lub za sądownie do niego się przyznaje,

e) kto z powodu dokonanego występku z obrażonym lub uszkodzonym w układy wchodzić zamierza,

f) kto w czasie i na miejscu dopełnionego występku, czynnością z wykonaniem tegóż związek mającą, zajętym był widziany,

g) kiedy listy lub inne pisma jego ręki znajdują się, które według naturalnego onychże wyrozumienia poznać dają, iż się tego występku dopuścił,

h) kiedy fałszywém rzeczy udawaniem starał się ujść podejrzenia, lub takowe na kogo innego złożyć usiłował,

i) kiedy o takie sposoby lub narzędzia, które właściwie do występku ściągają się z kim się umówił lub téż sobie sprawił,

k) kiedy pomiędzy jego ruchomościami, narzędzia takie które podług jego stanu, do żadnego innego użycia, jak tylko do występku służyć mogły, lub

l) takie rzeczy na których ślady lub poznaki występku widzieć się dają, albo które

m) ze zbrodni pochodzą znalezione były,

n) kto wprzody podobnego występku przy zbiegu podobnych okoliczności, jakie teraz zachodzą stał się winnym,

o) kto zaraz po uczynku, lub rozszerzeniu o nim pogłoski zbiegł, bez żadnéj innéj do tego przyczyny,

p) kiedy opisanie jakiego winowajcy listem gończym wskazane, ściśle się do obwinionego stosuje.

§. 436.

Co do występków z chciwości zysku

pochodzących, stósowne są w szczególności do prawa poznaki:

a) kiedy kto jako człowiek złéj sławy znany czyni wydatki stan majątku jego przechodzące,

b) różne gatunki pieniędzy podobnych do skradzionych lub zrabowanych okazuje lub wydaje,

c) kiedy włóczęga lub inny podejrzany człowiek takie sprzęty których prawne posiadanie z okolicznościami jego widocznie pogodzić się nie może, przy sobie ma lub sprzedawać chce.

§. 437.

Względnie występków lichwiarstwa, bliższe do prawa stósowne poznaki wówczas zachodzić będą:

a) kiedy nie mogąc przypuścić niedoświadczenia stron, oblig czyli skrypt ręczny tak ciemno, niedokładnie i

dwójznacznie jest ułożonym, iż prawdziwéj przyczyny zobowiązania się i przedmiotu pretensyi, ilości i rodzaju kapitału, tudzież prowizyi z pewnością poznać nie można;

b) kiedy dokument taką zawiéra w sobie okoliczność która za fałszywą jest uznana,

c) jeżeli przy zaciągnieniu znacznéj pożyczki, wypłacenie kapitału którego odebrania w zupełności dłużnik zaprzecza, bez stósownego udowodnienia nastąpiło,

d) jeżeli w dokumencie na kupno rzekome wystawionym, nie wyrażono dokładnie gatunku, ilości, lub ceny na kredyt wziętych towarów,

e) jeżeli sprzedający znaczną ilość takich na kredyt dał towarów, których sam

nie ma, albo które nieodpowiadają potrzebie i stanowi kupującego,

f) jeżeli podług wiadomego stanu piérwotnego dłużnika lub cessyonaryusza, przypuścić się nie da aby piérwszy tak znaczną summę wypożyczyć, a drugi przyjąć mógł,

g) jeżeli w przypadku zawarcia umowy o odstąpienie pretensyi, odstępujący nie jest Sądowi znanym, i nie może być wynalezionym,

h) jeżeli kto osobie do zawierania umów niezdolnéj pożycza, bez dostatecznego zapewnienia się o potrzebném lub korzystném wypożyczonego kapitału użyciu,

i) jeżeli komu tak wielka summa pożyczona zostanie, iż podług wiadomego zapożyczającéj osoby majątku,

całkowitego zwrotu widocznie spodziewać się nie można.

§. 438.

Bliższa prawna poznaka względem zabójstwa dziecka jest zbieg następujących okoliczności, kiedy oprócz nagłéj pod oczy podpadającéj odmiany żywota dziecie się nie znajduje, a pewność o porodzie niedawno wprzód nastąpionym, z naocznego obejrzenia osoby wynikła.

§. 439.

Powołanie współwinowajcy do występku przyznającego się w tenczas tylko prawną stanowi poznakę, gdy bez wskazania powołującemu pewnéj jakiéj osoby, toż powołanie dobrowolnie i z wyrażeniem okoliczności, które potém w dalszém dochodzeniu za prawdziwe uznane zostaną, uczynione jest.

§. 440.

Aby ustne lub piśmienne przez kogo z wyrażeniem imienia donosiciela uczynione podanie, stanowiło prawną poznakę przeciwko obwinionemu, potrzeba aby toż zawiérało w sobie okoliczności ściągające się do obwinionego.

§. 441.

Na doniesienie bezimienne, albo od nieznanego któryby wynalezionym być nie mógł podpisane, przeciw nikomu postępować nie należy. Gdyby jednakże doniesienie takowe mieściło w sobie okoliczności, które same z siebie stanowią prawną poszlakę, natenczas za wybadaniem i stwierdzeniem tych okoliczności, można przeciw sprawcy w doniesieniu bezimiennem wyrażonemu, podług téj poznaki przedsięwziąść inkwizycją.

§. 442.

Poznakami do prawa stósownemi nie tylko są te, które w §§ach 435. do 439. znajdują się wyrażone, ale jeszcze za takie uważane być mają wszelkie okoliczności, które w przekonaniu Sędziego na zasadzie prawa i prawdopodobieństwa ugruntowane, za podejrzeniu ulegające poczytane zostaną.

§. 443.

Pomieszane przerywane mowy, zmienienie koloru twarzy, drzenie lub w jakikolwiekbądź sposób okazywane bojaźń, dzikość charakteru, pokrewieństwo lub znajomość z przestępcą, i inne podobne, wątpliwemu tłómaczeniu ulegające okoliczności i ogólne domysły, nie mogą stanowić z siebie stósownych do prawa poznaków, lecz tylko przy innych do uczynku odnoszących się

okolicznościach podobieństwo obwinienia zwiększać mogą.

§. 444.

Przytoczone i inne tym podobne bliższe poznaki same przez się są dostateczne do obwinienia podług prawa, jednakże i dalsze poznaki chociażby nie łączyły w sobie wszystkich warunków §§. 432 i 433 wymaganych mogą być dostatecznémi do obwinienia prawnego, jeżeli ich więcéj ściąga się do jednéj osoby, a razem tak zgodnie iżby jedna drugą wspierała, a związek wszystkich przez żadną sprzeczną okoliczność osłabionym nie był.

§. 445.

W ogólności każda poznaka i odleglejsze domniemywanie, staje się natenczas ważniejszém i mocniejszém, kiedy obwiniony jest osobą złéj sławy, po któréj do-

puszczenia się przez nię występku spodziewać się można.

§. 446.

Kiedy zachodzące poznaki ściągają się do pewnego winowajcy, natenczas rzeczywistość wszystkich okoliczności z których takowe poznaki wynikły, z największą ile możności dokładnością dochodzone, i to wszystko na czém się obwinienie zasadza, niewątpliwie wyjaśnioném być powinno. W tym celu wszystko co do wybadania takowych okoliczności, już to przez wysłuchanie osób o tém wiadomość mających, już to przez inne stósowne wywiadywania się służyć może, w tym samym sposobie przedsięwziętém będzie, jaki względnie dochodzenia występku w poprzedzającym Rozdziale jest przepisanym.

§. 447.

Jeżeliby z zasiągnionych wiadomości gruntowne wynikało podejrzenie, iż u obwinionego, takie rzeczy, które się do występku ściągają, lub na nim samym znaki występku znalezioneby być mogły, pomieszkanie onegoż, schowania i ruchomości, w przytomności jego lub gospodarza domu przejrzeć, odzież onego w razie potrzeby jakoteż i osobę samą zrewidować należy, przy tém jednak ostrożność i przyzwoitość zachowaną być winna, ażeby sława obwinionego jak najmniéj przez to ciérpiała, i domowa spokojność nie więcéj była naruszoną, jak do osiągnienia powszechnego bespieczeństwa i dopełnienia ku temu celowi zmierzających obowiązków urzędowych potrzeba koniecznie wymaga.

§. 448.

Kiedy w prawdzie poznaki do obwinienia pokazują się, a obok nich także takie zajdą okoliczności, któremiby te poznaki zwątlone były, okoliczności te z równą mają być dochodzone dokładnością. Jak tylko więc podejrzenie przeciw komu względem jakiego występku było powzięte, i dochodzenie wynikłych przeciw temuż poznaków nastąpiło, bezgruntowność jednakże podejrzenia w czasie takowego dochodzenia odkrytą została, natenczas od dalszego postępowania naprzeciw onemuż natychmiast odstąpić należy.

§. 449.

Aby poznaki do prawa były stósowne, nie jest zawsze potrzeba, iżby te dwoma niepodejrzanemi świadkami, lub sądowém naoczném obejrzeniem, dowiedzione były; jeden nawet wiary godny świadek, cho-

ciażby nim był sam uszkodzony, lub inna jaka trzecia osoba jest dostateczną, skoro o wykonaniu samego występku, lub o innych obwinionego nieodbicie z występkiem połączonych czynnościach zeznaje.

§. 450.

Gdyby dla odległości zamieszkania Audytora od mieszkania cywilnych albo wojskowych świadków którzy słuchanymi być mają, stawienie się tychże było uciążliwém, albo przyspieszenie rzeczy trudniejszém; Audytor do Zwierzchności politycznéj która nad spokojnością, porządkiem i bespieczeństwem czuwa, miejsca zamieszkania świadków, względem dochodzenia wskazanych sobie poznaków rekwizycyą uczynić ma.

§. 451.

Ponieważ w celu otrzymania powsze-

chnego bespieczeństwa na spiesznėm odkryciu winowajcy zależy; Instancje przeto polityczne przykładać się do tego celu są także obowiązane; każdy zatém Sąd i Urząd, nawet wszelka inna Zwierzchność, o tém wszystkiém cokolwiek jéj z poznaków do odkrycia jakowego występku, lub okoliczności na takowe poznaki naprowadzić mogących wiadome będzie, Audytorowi natychmiast wiadomości udzielić są obowiązanemi.

§. 452.

W takowych przypadkach, jako też w powszechności, jak tylko Zwierzchność polityczna lub Sądowa o poszlaku popełnionego przez wojskowego występku dowie się, nieczekając nawet o to wezwania Władzy wojskowéj, poznaków przepisanym sposobem dochodzić i akta Audytorowi wojskowemu oddać powinna.

Tož samo stósuje się do występków wojskowych, jeżeli się Zwierzchność wojskowa tamže nie znajduje, a w tym przypadku Audytor obowiązanym będzie uzupełnić to, coby nie było jeszcze dopełnionem.

§. 453.

Jak wielkiéj wagi jest rzeczą dla powszechnego bezpieczeństwa przez dochodzenie poszlaków odkryć winowajcę, tak równie ważném jest dla publicznéj pieczołowitości ochronić sławę tych, którzyby przez nieszczęsny zbieg okoliczności, porozumienie dopełnionego jakiego występku na siebie ściągnęli. Kiedy więc poznaki prawdopodobieństwo mające, dały powód do urzędowego postępowania, jednakże w czasie tego dochodzenia niestwierdziły się, natenczas na żądanie obwinionego urzędowe w téj mierze świa-

dectwo, dla usprawiedliwienia się i uspokojenia onego wydać należy, które obejmować w sobie powinno:

1. imie, nazwisko i stan osoby,
2. wzmiankę w ogólności, że osoba przez nieszczęśliwy zbieg okoliczności niewinnie uległa podejrzeniu,
3. dokładne oznaczenie występku o który obwinioną była,
4. wyrażenie że podejrzenie jest bezgruntownem, a niewinność dowiedzioną została,
5. miejsce i dzień załatwienia,
6. podpis Audytora, przybranych do sądu Assesorów, tudzież Komendanta.

§. 454.

Również, komu na tém zależy aby pogłoska która przeciw niemu powstała, tudzież doniesienie do Zwierzchności u-

czynione, albo téż podejrzenie, o jaki przez niego popełniony występek w Zwierzchności wzniecone, dochodzone było; częścią dla tego iżby służące mu może ku swojéj obronie dowody tymczasem nieupadły, częścią iżby porozumienie na nim nie pozostało, sam o inkwizycją względem uczynionego przeciwko sobie obwinienia upraszać może. W przypadku tym, chociażby poznaki znajdujące się nie były dostatecznemi, inkwizycją podług powszechnie przepisanego porządku przedsięwziąść, i obwinionemu po ukończeniu tejże, urzędowe w téj mierze zaświadczenie wydać należy. W tym jednak razie zamiast wzmianki w paragrafie poprzedzającym pod N. 2 domieszczone być powinno to, że dochodzenie pomimo braku poznaków prawnych na wyraźne żądanie obwinionego, przedsięwziętém było,

a to iżby mu tym sposobem nastręczyć sposobność do obrony.

§. 455.

Jeżeli wzmiankowane w dwóch poprzedzających paragrafach świadectwo komu udzielonem będzie, może także obwiniony dopraszać się, aby treść takowego w wojsku publicznie ogłoszoną była.

ROZDZIAŁ XLVIII.

O przytrzymaniu i summarycznem obwinionego wysłuchaniu.

§. 456.

Cel przytrzymania jest zapewnienie się o osobie winowajcy, i przeszkodzenie aby tenże przez ucieczkę nieusunął się z pod zasłużonej kary; chęć do ucieczki powstaje albo z wielkości nastąpić mającej kary, albo z istoty występku. Występ-

ki które pociągają za sobą karę większą jak piérwszego stopnia, lub karę śmierci bez względu na osobę, domniemywać się każą zamiaru ucieczki; w razie mniejszych występków te tylko osoby są podejrzane o ucieczkę, które albo mało co, albo nic nie mają do stracenia.

§. 457.

Winowajca na uczynku dostrzeżony, do czego także wszelkie podejrzenie o zbiegostwo należy, przez każdą zwierzchność która go dostrzega, lub do któréj dostawionym będzie, do aresztu wziętym być powinien.

§. 458.

Wywód słowny z przyaresztowanym sprawcą uskutecznionym być powinien w następującym sposobie: naprzód zapisane być powinny imie, nazwisko, wiek,

religija, stan, miejsce urodzenia, czas służby, zasługi i oznaki honorowe, potém następuje spisanie wydarzonego czynu w tym porządku w jakim się rzecz stała, i jak się z istniejących poznaków domniemywać można z wszelkiemi okolicznościami i przywiedzeniem wszystkich dowodów, poznaków i świadków wraz z ich nazwiskami i zamieszkaniem co do każdéj wydarzonéj okoliczności; następnie wzmianka uczynioną być ma, czyli obwiniony pod jakiemi okolicznościami, i w jakim sposobie w przytomności czyjéj, przyznał się do występku, lub takowego zupełnie zaprzeczył; daléj następuje sposób i rodzaj przytrzymania, kary piérwéj wymierzone które przy każdém ułaskawieniu wprzód oceniane być powinny, tudzież lista sprawowania się szczególna i ogólna. Nakoniec narzędzia i ma-

terjały które się odnoszą do występku, według możności lub potrzeby skonsygnowane być powinny. Jeżeli obwiniony przyznał się do występku, przyznanie to jego do protokółu zapisane, wyraźnie przeczytane, i przez niego własnoręcznie lub położeniem znaków stwierdzone być powinno; nie może być jednak chłostą lub groźbą albo poddawaniem do przyznania się nakłanianym.

§. 459.

Jeżeli żołnierz w czasie odbywania straży dopuści się występku, może tylko skoro żadna nie zachodzi obawa ucieczki, przez główną wartę być aresztowanym.

§. 460.

Gdyby w Milicyi okazały się jakie przeciwko żołnierzowi poznaki występku, wówczas dowódca kompanii obowiązany jest kazać go aresztować.

§. 461.

Dowódcy kompanii mają prawo bez dalszego zapytywania się, kazać aresztować podwładnych sobie officerów o występki, które już prawie się okazują; to samo także służy kommendantowi względnie kapitanów. Po przyaresztowaniu obowiązany jest dowódca kompanii złożyć natychmiast kommendantowi rapport z dołączeniem wszystkich zeznań obwinionego, jakie z przesłuchania osiągnionemi zostały, dalsze zaś zarządzenie postępowania zależy od kommendanta.

§. 462.

Areszt i strzeżenie obwinionego z wszelką ostrożnością iżby obwiniony nie uciekł, i oraz aby ile być może onegoż honor i osoba ochronioną była uskutecznione być powinno. Wtenczas tylko stósowna siła

użyta być powinna kiedy się tenże aresztowaniu opiera lub uciec usiłuje.

§. 463.

Jak tylko obwiniony prawnie przyaresztowany będzie, obowiązanym jest Audytor:

a) uskutecznić dokładny opis osoby aresztowanego,

b) suknie onego, i to wszystko coby przy nim znalezioném było, tak ściśle przejrzeć powinien, iżby nic ukrytego zostawać nie mogło.

§. 464.

Kiedy przy rewizyi aresztanta znalezione będą dokumenta, pieniądze lub inne jakie metale, broń lub inne narzędzia któremiby się aresztowany uwolnić, lub sam sobie gwałt mógł zadać, albo nakoniec ślady lub znaki jakiego występku,

to wszystko przez Audytora odebrane i zachowane być powinno.

§. 465.

Po rewizyi aresztowany bez żadnéj zwłoki summarycznie przesłuchanym być powinien.

§. 466.

Przesłuchanie odbywać się ma w ogólności w kancellaryi Audytora, i nikomu nie jest wolno podsłuchiwać pod drzwiami; nim aresztowany do przesłuchania przystąpi, mają mu być, jeżeli jest w kajdanach, takowe zdjęte. Officer prócz tego powinien w czasie słuchania siedzieć, i postępowanie z nim ma być łagodne.

§. 467.

Przesłuchanie odbywać się powinno z łagodnością i przyzwoitością, w czasie tego zachowana być powinna największa

cichość i uwaga, oraz rozmowy o niewłaściwych przedmiotach prowadzone być nie powinny. Nikt nie powinien Audytora w błąd wprowadzać, przez mowy, gesta, migi lub innym jakim sposobem mięszać, lub onemu przeszkadzać. Jeżeliby króren z Assessorów spostrzegł iż jaka okoliczność opuszczoną została, albo dostatecznie nie była wyjaśniona, natenczas może żądać od prezydującego, aby inkwizyt ustąpił, i wykazać w ówczas potrzebę zaradzenia.

§. 468.

Jeżeli inkwizyt jednym tylko językiem Audytorowi niezrozumiałym mówi, naówczas niższy officer lub w braku tego inny, który językiem tym mówi i pisze, jako tłomacz przybranym być winien. Tłomacz który prócz tego jako Assessor użytym być może, powinien wykonać przysięgę »że

»tak pytania Audytora, jako też odpowie-
»dzi inkwizyta wiernie i dokładnie bez
»żadnych zmian, opuszczeń i dodatków
»tłomaczyć będzie, i to wszystko jak sły-
»szał tak też na papier przeniesie.« Gdyby w przypadku tym nikt zdatny pomiędzy wojskowemi nie znalazł się, natenczas osoba cywilna przybraną, i do stósownéj Władzy, o to wezwanie uczynioném być powinno.

§. 469.

Jeżeli badany jest niemym, pisać jednakże umie, wówczas pytania będą mu ustnie lub na piśmie przedstawione, z zarządaniem od niego odpowiedzi piśmiennych; jeżeli jest głuchym czytać jednakże umie i mówić może, wypada mu uczynić pytania na piśmie, aby je odczytał i na nie odpowiedział; jeżeli badany niemy pisać, a głuchy czytać nie umie, albo

jeżeli tenże jest głuchoniemy, wypadek ten Prezesowi Senatu dla dalszego rozporządzenia przełożonym zostanie.

§. 470.

Przesłuchanie obwinionego zaczynać się ma od wyraźnego onegóż napomnienia, aby szczérą wyznał prawdę do któréj jest obowiązanym, że kłamstwo karę na niego ściągnie, i z powodu okazującéj się złości, nawet przyszłe ukaranie powiększy.

§. 471.

Potém względem swego imienia, nazwiska, wieku, miejsca urodzenia, religii i względem swych rodziców, oraz czyli w małżeńskim stanie zostaje, tudzież względem małżonka i dzieci, względem swego stanu zarobkowego, względem majątku, ostatniego miejsca przebywania, i

czy już kiedy był w areszcie, a nakoniec względem przyczyny teraźniejszego swego zatrzymania zapytanym być powinien. Jeżeli rzecz idzie o występek wojskowy, zapytanym być powinien inkwizyt, czyli odnoszącą się do takowego ustawę miał sobie odczytaną, i czyli jako żołnierz wykonał przysięgę.

§. 472.

Gdyby na uczynione sobie zapytanie, żadnéj nie chciał dać odpowiedzi, lub swą odpowiedź wcale do innych w rzecz nie wchodzących ściągał okoliczności, tedy mocno przedstawić mu należy, iż takowe uporczywe milczenie i krnąbrne postępowanie, gorsze tylko skutki w jego sprawie za sobą pociągnąć może, a gdyby mimo tego przy swoim zostawał uporze do więzienia zaprowadzonym być powinien.

§. 473.

Jeżeli aresztowany zezna, że mu o przyczynie jego aresztowania niewiadomo, natenczas występek o który jest obwiniony, i zaszłe przeciwko niemu poznaki, tak tylko przedstawione być powinny, iżby o swém obwinieniu uwiadomionym został.

§. 474.

Jeżeliby zaś zapierał się występku o który jest obwinionym, natenczas zapytanym być powinien o dowody, jakie ku swéj niewinności przywieść może, tudzież w szczególności o to, czyli on względnie czasu i miejsca dopełnionego uczynku, tak się wywieść może, iż dopuścić się takowego występku dla niego niepodobném było.

§. 475.

Jeżeliby zaś przyznał się do występku,

wyznanie to jego już więcéj nie przerywając inkwizycyi, tak zapisanem być powinno, iżby dokładne opowiedzenie przyczyny powód dającéj do postanowienia przedsięwzięcia i uskutecznienia w sobie zawierało.

§. 476.

Kiedy aresztowany w wyznaniu swojém takie opowiada występki, względnie których żadnych jeszcze nie ma poznaków wtenczas zeznanie to, tak jak opowiadanem będzie do protokułu zapisane być powinno.

§. 477.

Gdyby okoliczności uczynku wskazywały, że więcéj być może uczestników, natenczas aresztowany o tychże zapytanym być winien.

§. 478.

Przy summaryczném przesłuchaniu, same tylko odpowiedzi do protokółu w całéj rozciągłości pisane będą; wolno jest Audytorowi odpowiedzi takowe w sposobie opowiadania, a nawet według możności własnemi wyrażeniami inkwizyta do protokółu zapisać, ciemne i dwójznaczne wyrażania bez dalszego wyjaśnienia przez inkwizyta nigdy nie powinny pozostać. Jeżeli postrzegać się w nim daje smutek, niespokojność umysłu, zmiana koloru twarzy, drzenie i t. p., o tém wszystkiem wzmianka w protokóle uczynioną być powinna; wyrażone być także ma w protokóle przy rozpoczęciu i kontynuowaniu, miejsce, dzień i godzina rozpoczęcia, a przy zakończeniu godzina w któréj posiedzenie zakończone zostało; niemniéj przy zaczęciu summarycznego

przesłuchania powołany być także powinien rozkaz na mocy którego takowe nastąpiło.

§. 479.

Za każdém przerwaniem, jako téż i przy każdem zakończeniu protokółu, powinny być zeznania stawającemu wyraźnie przez Audytora odczytane, albo téż jeżeli tego żąda do odczytania onemuż dane. Jeżeli słuchany ma jeszcze co dodać, wyjaśnić lub zmienić, to równie do protokółu zapisane być powinno, niezmieniając jednakowoż tego co już jest napisane, dodatek równie powinien być odczytany i podpisany.

§. 480.

Każdy arkusz protokółu powinien być przez słuchanego podpisanym, albo gdyby tenże pisać nie umiał, znak ręki przez

niego poniżéj położonym; przy końcu zaś ostatniego arkusza po podpisie słuchanego, wzmianka uczyniona być powinna, iż summaryczne przesłuchanie ukończone, lub przerwaném zostało, a w ostatnim przypadku przyczyna przerwania wyrażoną będzie, potém protokół zakończony i podpis słuchanego czyli znak ręki jego przez assessorów według stopnia od młodszego poczynając, oraz Audytora w końcu stwierdzonym zostanie. Jeżeli protokół składa się z wielu arkuszy, te za pomocą nitki lub sznurka z przyłożeniem na obu stronach pieczęci Prezydującego i Audytora zszyte być powinny, aby żaden arkusz ani zmienionym, ani uronionym być nie mógł.

§. 481.

Jeżeli występny wojskowy przez ja-

ką Zwierzchność zatrzymanym będzie, powinna taż natychmiast piérwsze z nim badania uskutecznić, i protokół Audytorowi wraz z konsygnacyą rzeczy i tém wszystkiem co się do osoby aresztowanego ściąga z krótkiem opisaniem czynności urzędowych z tymże występnym przesłać. W razie tym Audytor przystawionemu od Zwierzchności aresztantowi część protokułu zeznania jego obejmującą natychmiast w przytomności assessorów odczytać, oraz onego czyli ma co dodać lub odmienić zapytać się, i odpowiedzi jego z zachowaniem formalności paragrafami 478, 479 i 480 przepisanych, do protokółu zapisać powinien.

ROZDZIAŁ XLIX.

O więzieniach w czasie inkwizycyi.

§. 482.

Do zatrzymania od feldfebla poczyna-

jąc w górę, areszta u profosa, dla innych zaś proste więzienie przeznacza się, piérwsze zaopatrzone być powinny w przyzwoite sprzęty i pościel, ostatnie zaś w prycze tak urządzone, ażeby aresztowany w razie potrzeby do nich mógł być przykutym.

§. 483.

Aresztowani podług różności występków, mają być odłączeni i każdy osobno, ile możność tego dozwoli w więzieniu właściwie dla siebie przeznaczonemu trzymany być powinien; osobliwie na to uważać należy, ażeby o wspólną winę podejrzani dostatecznie od siebie odłączonemi byli.

§. 484.

W ogólności co do więzienia, ile tylko położenie budowli i inne okoliczności

dozwalają, następujące ostrożności zachowane być mają:

a) ażeby okno i światło, przez które powietrze wchodzi, nie na publiczną drogę, lecz na podwórze lub przechód wychodziło, i tak w górę podniesione było, iżby ani z podworza kto tam patrzyć, ani aresztowany wyglądać lub się z kim rozmawiać nie mógł, niemniéj okno powinno być mocną i gęstą kratą opatrzone, ażeby aresztowany ani uciec nie mógł, ani z podwórza podawane cokolwiek być mogło,

b) gdzie mury są niedosyć grube, lub niezupełnie suche, forsztami wewnątrz wyłożone być powinny,

c) drzwi mają się składać z podwójnych forsztów i dwiema zewnątrz w górze umocowanemi żelaznemi klamkami

czyli tak zwanemi zaporami, oraz dwiemą przytém mocnemi kłotkami zabespieczone być powinny; w pośrodku drzwi mały otwor wyrznięty będzie, zamykany, i tylko zewnątrz zawierany być może, który do tego służyć ma, ażeby do więzienia świeże czasem powietrze wchodzić i aresztowany każdego czasu bez odmykania drzwi przez Profosa i wartę mógł być uważanym,

d) podług potrzeby, piece w więzieniach urządzone być powinny, które ze środka żelaznemi prętami tak zabespieczone będą, iżby aresztowany przez nie uciec nie mógł, równym sposobem także komin zabespieczyć i otwor do pieca przezornie pozamykać należy,

e) każde więzienie liczbą oznaczone będzie, ażeby porządek w wyznaczaniu,

opatrywaniu i doglądaniu ściśle mógł być zachowanym.

§. 485.

Aresztowany nie może ponosić innego złego, jak tylko takie, które do zapewnienia się względem jego osoby i zapobieżenia ucieczce nieuchronnie jest potrzebném, dla tego więzienie powinno być suche i czyste, mieć powinno w sobie dostarczające światło, oraz tyle przynajmniéj miejsca, ażeby aresztowany w nim chodzić mógł; Profosa jest obowiązkiem dopilnować, ażeby aresztowani przynajmniéj raz na tydzień bieliznę odmieniali, codzień się myli i czesali, ażeby mniejsi winowajcy niekiedy na świéże powietrze wyprowadzanymi byli, a w czasię tym otworzywszy drzwi i okna, świéże powietrze wpuszczone, stancje wyczyszczone i wykadzone, suknie i sienniki

wytrzepane były, w ogóle to wszystko przedsiębrać, co do utrzymania zdrowia jest potrzebném.

§. 486.

Wszelka robota ręczna i inna praca dozwolona będzie, jak dalece ta z aresztem da się pogodzić, i obawiać się nie należy, iżby ta do ucieczki lub gwałtownego własnego skaléczenia stała się powodem.

§. 487.

Tytoń palić, światła używać, albo co tylko płomień wzniecić może, aresztowanemu dozwoloném być nie powinno, co jednak do ochędostwa ciała jest potrzebném, to wszystko dla niego obmyśleć należy.

§. 488.

Jeżeliby aresztowany zachorował, o-

bowiązkiem jest Profosa zaraz o tém donieść, ażeby wszelka pomoc, któréj ludzkość wymaga, obmyśloną była. Z tém wszystkiem właściwie tylko na ten koniec ustanowiony lekarz przywołany być ma, i potrzebną przytém ostrożność dla zapobieżenia ucieczce aresztowanego z uwagi spuszczoną być nie powinna. Co do chorób, któreby dłuższy czas trwać mogły, mianowicie jeżeli aresztowany sam sobie dostarczyć lekarstw nie jest w możności, powinien być do szpitala publicznego przeniesionym, przy zachowaniu potrzebnéj ostrożności, a w razie potrzeby, straż do łóżka onemuż dostawiona być ma.

§. 489.

Gdyby lekarz uznał niebespieczeństwo życia aresztowanego, Ksiądz do starań duchownych przeznaczony, dla stósowne-

go opatrzenia do niego przypuszczonym będzie; a oprócz tego przypadku nikt aresztowanego odwiedzać, ani z nim rozmawiać nie może, chyba za wyraźném pozwoleniem Komendanta Milicyi, który powody odwiedzającego, jego stósunki z przyaresztowanym, z którym mówić chce, i stan tego rozważyć powinien, rozmowa jednak jeżeli jest dozwolona w przytomności Profosa i tylko w języku onemuż zrozumiałym prowadzoną być ma, pisanie aresztowanemu zupełnie jest zabronioném, nie może nikomu wiadomości dawać inaczéj, ani od kogo innego onejże odbierać, jak tylko za pośrednictwem Audytora, który żądanie aresztanta jeżeli jest możebne na papiér przeniesie, lub téż według okoliczności, zawsze jednak za zniesieniem się z Kommendantem w miejsce przeznaczenia swojego prześle.

Listy do aresztanta pisane otworzone będą, o treści których jeżeli nie Kommendant, to przynajmniéj Audytor (gdyby żadnego podejrzenia nie było) zawiadomi aresztowanego, jednakowo ile możności użyje do tego innego wysłowienia, ażeby zapobiedz oszukaniu użycia ułożonego pisma lub frazesów do porozumiewania się wyniknąć mogącemu.

§. 490.

Profos powinien być człowiekiem roztropnym prawym i punktualnym, niepowinien powierzonych sobie kluczy od więzienia nigdy z rąk wypuszczać, jeżeliby zaś przez jaki czas z powodu innych czynności urzędowych lub z przyczyn choroby od zawiadywania aresztowanymi uchylić się musiał; klucze oddać tylko może osobie do tego przez Kommendanta wyznaczonéj, która do przestrzegania téj saméj

karności i innych obowiązków Profosa jest obowiązaną.

§. 491.

Profos wkłada na każdego aresztowanego kajdany i on takowe zdejmuje, powinien przeto uważać aby więzy nie były tak obszérne, iżby aresztant sam mógł się uwolnić, ani téż tak ciasne, aby przez to ból lub uciśnienie sprawiały. Koszta na sprawienie i reparacją kajdan Skarb ponosi.

§. 492.

Profos powinien codziennie wszystkie więzienia, i w nich będące piece, drzwi, ściany, okna, tarczany uważnie obejrzeć. Oglądanie to powinien w różnym czasie i godzinach we dnie i w nocy niespodzianie czynić oraz przekonać się o dobrym stanie zamknięcia, i czyli jakowe nieznaj-

dują się niebespieczne narzędzia, lub przygotowania do ucieczki aresztantów, również zapewnić się ma, czyli wychody dobrze są strzeżone, i czyli szyldwachy należycie są rozstawione. W nocy powinien zapalić światło, i tak je urządzić aby go aresztanci zgasić nie mogli, dla tego nocne rewizje przedsiębrać powinien z świécą w latarni zamkniętą.

§. 493.

Profosowi jako též i warcie nie jest wolno pod surową karą wdawać się z aresztowanym w rozmowę o przedmiotach do jego stósunków lub winy odnoszących się, lub pod jakimkolwiekbądź pozorem przyjmować od niego podarunek; pod równie surową karą nie jest wolno podnosić samowładnie ręki na aresztowanego, wyjąwszy przypadek, gdyby się na niego porwał, ale i w tym przypadku, niepo-

winien żadnych innych gwałtownych środków używać, tylko takich które do jego obrony i uskromienia opierającego się koniecznie są potrzebne; nakoniec obowiązanym jest Profos o wszystkiem co tylko do niego o rozmowach lub postępowaniu aresztowanego dojdzie, Audytorowi natychmiast raportować.

§. 494.

A jako z aresztowanym tak z strony Sądu wojskowego, jako téż Profosa z wszelką powolnością i przyzwoitością obchodzić się należy, tak téż aresztowany ze swéj strony obowiązany jest zachować się przyzwoicie i w tém wszystkiém cokolwiek karność i porządek w domu więzień wymaga, posłusznym okazać się ma.

§. 495.

Gdyby się zaś aresztowany nieprzy-

stojnie lub krnąbrnie zachował, naówczas kommendant ukarze onegoż stósownie w drodze porządkowéj, albo plagami których liczba 20 przechodzić nie może, albo postem o chlebie i wodzie, przez jeden, dwa lub trzy nie po sobie jednak idące dnie; albo dłuższym lub krótszym na rękę i nogę zamknięciem (z zachowaniem przepisanych granic) lub téż przykuciem do tapczana. Co się jednak tycze kary cielesnéj, w wymiarze takowéj zachować należy przepis §. 25.

§. 496.

Jeżeli aresztant uciec usiłował, wówczas kommendant przywoławszy dwóch officerów lub jednego officera i jednego podofficera nakaże Audytorowi, aby bez żadnéj zwłoki znajdujące się ślady ucieczki rozpoznał, aresztowanego względnie tego do odpowiedzialności powołał, i tych

którzy w porozumieniu z nim byćby mogli, zbadał. Ten który uciec usiłował powinien być natychmiast wedle okoliczności i różnicy osoby w drodze porządkowéj stósownie do poprzedzającego paragrafu ukaranym. W przypadku tym kara, mianowicie jeżeli aresztowany uciekł a złapanym został, do plag 50 a post do kilku tygodni z przerwą 3ch dniową w każdym tygodniu przez kommendanta wymierzonym być może; przytém zarazem uczynić należy potrzebne rozporządzenie dla skutecznego zapobieżenia zamiarom aresztowanego. Jak wreszcie mają być ukarani i jakiego występku stają się winnemi aresztowani, którzy gwałtem lub podstępem chcą sobie ułatwić ucieczkę, a tym Rozdział XXXIV. Części I. przepisuje.

§. 497.

Aresztowany, który uciekł lub uciec

usiłował, może się także według okoliczności stać winnym zbiegostwa lub zamiaru zbiegostwa, na co w czasie inkwizycyi poprzedniego występku przy nastąpić mającym wyroku, pomimo wymierzonéj według poprzedzającego paragrafu kary, wzgląd mieć należy.

§. 498.

Względnie postępowania w §§. 495 i 496 wymienionego, prowadzonym być winien protokół, który do akt inkwizycyi przyłączyć należy.

§. 499.

Profos obowiązany jest mieć dokładny protokół pod dozorem jego znajdujących się aresztowanych, rubryki tego protokółu są:

a) liczba pod którą aresztowany w więzieniu umieszczonym, ta idzie po-

rządkiem od początku aż do końca roku, przy końcu roku pozostali w więzieniu, do protokułu na rok przyszły tym porządkiem, w jakim w roku przeszłym byli zapisani, liczbę porządkową na nowo zaczynając przeniesieni być powinni;

b) dzień w którym aresztowany został do więzienia wzięty,

c) imie i nazwisko aresztowanego,

d) oddział do którego aresztowany należy,

e) stopień aresztowanego,

f) numer izby więziennéj i szczególne ostrożności jakie podczas trwania aresztu zachować należy,

g) sprawowanie się aresztowanego w więzieniu.

h) dzień i sposób jakim tenże wyszedł z aresztu, przez śmierć, ucieczkę, wypuszczenie, lub inne zawyrokowanie.

§. 500.

Kommendant obowiązanym jest przynajmniéj raz w rok niespodzianie, osobiście rewizyą aresztów odbyć a przynajmniéj raz w miesiąc nakazać Audytorowi aby z przybraniem officera placu uskutecznił przegląd, dla przekonania się, czyli istniejące przepisy ściśle przez dozorców są zachowywane, aby odkryte błędy poprawić, i wszystko to zarządzić, cokolwiek do tego służyć może, iżby bespieczeństwo, dobra karność, porządek i czystość po więzieniach prowadzić i utrzymać a przytém aresztowanym los ile możności znośniejszym uczynić; mianowicie za każdą taką rewizyą aresztowani względem obchodzenia się dozorcy, z nimi, z osobna zapytani, i tenże jeżeliby przeciw niemu gruntowne zaszły zażalenia surowo ukaranym być powinien.

ROZDZIAŁ L.

O ordynaryjnym inkwizycyi processie.

§. 501.

Głównym celem postępowania Sądowego z obwinionym jest, aby wina lub niewinność jego tak wykazaną była, iżby z najzupełniejszém przekonaniem wyrok nastąpić mógł.

§. 502.

Sąd wojskowy przeto powinien przez inkwizycyą każdą okoliczność odnoszącą się do występku o który aresztowany jest obwinionym, jako téż wszystko cokolwiek do jego usprawiedliwienia służyć może, oraz wszystkie okoliczności które występek cięższym czynią lub winę zmniejszyć mogą, z równą bezstronnością i pilnością dochodzić, i starać się aby względem tego wszystkiego zupełny był osiągniony

dowód; niemniéj powinien Sąd wojskowy występki które w ciągu postępowania wiadome zostaną, równie dochodzić, jak tych z powodu których obwiniony aresztowanym został.

§. 503.

Jak dalece więc występek lub wina obwinionego, lub co do usprawiedliwienia onegoż służyć może, przez czynności w poprzedzających Rozdziałach przepisane, nie zostały jeszcze do stopnia pewności doprowadzone, obowiązkiem jest Sądu wojskowego, inkwizycyą zwyczajną przez wysłuchanie obwinionego i świadków, tudzież przez oglądanie sądowe, jako też przez wyszukanie dokumentów lub innem jeszcze według możności objaśnieniem uzupełnić.

§. 504.

Że zaś obrona niewinności z urzędu

jest z obowiązkiem Sądowym połączona, niemoże zatém obwiniony, ani przydania sobie zastępcy lub obrońcy, ani udzielenia sobie znajdujących się poznaków żądać. Jak bowiem w czasie swojego przyaresztowania niezwłocznie podług §. 473 właściwą przyczynę obwinienia ma sobie mieć objawioną, tak w ciągu całego z nim postępowania, nieograniczone służy mu prawo, to wszystko przytaczać cokolwiek za potrzebne do swojéj obrony uznaje.

§. 505.

Dalszy ciąg inkwizycyi jest ten:

a) współwinnych i uczęstników występku odkryć,

b) tym którzy przez występek uszczerbek ponieśli bezszkodność obmyśleć, do czego rozciąga się także obowiązek na Sąd wojskowy paragrafem 503. włożony.

§. 506.

W ogólności obowiązkiem jest Sądu wojskowego o ile można każdą inkwizycją przyspieszyć, szczególniéj zaś w tenczas, kiedy występek sprawia powszechne zgorszenie.

§. 507.

Natenczas także Sąd wojskowy starać się powinien inkwizycją przyspieszyć, kiedy idzie o pomniejszy występek a z przeciągnionéj inkwizycji wydarzyćby się mogło, iż areszt w ciągu onejże poniesiony, cięższą nad zasłużoną stanowiłby karę.

§. 508.

Kiedy przeciw aresztowanemu, żadne poznaki o inny występek nie zachodzą, oprócz tego za który przed Sąd wojskowy jest stawiony, i kiedy do więcéj występków oprócz tych, o które jest obwi-

niony sam się nie przyznaje, zakończenie inkwizycji z powodu przypuszczenia, iż mógł się więcéj jeszcze dopuścić występków, które w tym czasie nie są wiadome, nie będzie wstrzymywaném.

§. 509.

Jeżeli aresztowany przyznał się do ciężkiego występku, na który jest kara śmierci, lub trzeciego stopnia postanowiona, inkwizycja dla dochodzenia pomniejszych występków zwlekaną być nie powinna, jeżeli toż dochodzenie ze zwłoką byłoby połączone, a wynagrodzenie szkody dla natury występku i ubostwa aresztowanego, nie mogłoby mieć miejsca.

§. 510.

Chociaż względem wydania współwinnych, osobliwie natenczas, kiedy okoliczności wskazują, iż występek bez pomocy

niemógłby być dopełniony, albo iż aresztowany, zbrodniczéj bandy był towarzyszem, z wszelką surowością nalegać należy, jednakowoż postępowanie z aresztowanym z przyczyny współwinnych natenczas tylko przerwane być może, gdy ci już są pojmani, albo gdy z tychże dowód przeciwko aresztowanemu stanowiony byćby musiał.

§. 511.

W tych tylko występkach, na które jest kara śmierci, a oraz względnie których wiele dla dobra kraju usilności przyłożyć należy, aby ukryte występki i współwinni wyśledzeni byli, zakończenie inkwizycyi tak długo wstrzymaném być może, jak dalece z okoliczności słusznie obiecywać sobie można, iż więcéj wiadomości o takowych występkach, lub współwinnych zasiągnąć się da.

§. 512.

Audytor wojskowy ma prawo w tém wszystkiem, cokolwiek do jego czynności należy, z każdą Władzą policyjną i sądową przez rekwizycją na piśmie bezpośrednio porozumiewać się. Każda odezwa po wygotowaniu jéj przez Audytora przed jéj wyexpedjowaniem Kommendantowi przedstawioną być winna, ażeby o takowéj wiedział i onęż podpisem swym stwierdził. Każda Władza obowiązaną jest pomocy dostarczać Audytorowi, nadeszłą do niéj rekwizycją, ile w mocy onejże będzie dopełnić, niemniéj o tém lub o zachodzących przeszkodach z należytym pośpiechem uwiadomienie i odpowiedź udzielić. Gdyby audytoryat w tém opieszałość lub zwłokę uważał, obowiązanym jest o téjże Kommendantowi donieść, ażeby opieszały urząd przez Władzę któréj ulega do

wypełnienia swego obowiązku przynaglonym, a nawet w miarę okoliczności, do wypełnienia swego obowiązku pociągnionym został. Gdyby zaś Sąd wojskowy pominął ten obowiązek, opieszałość trzeciego wymawiać go w dalszym ciągu nie może.

§. 513.

Audytoryat obowiązany jest względem każdego aresztowanego, pod tąż samą liczbą pod którą do protokółu aresztowanych jest wpisanym, swój własny utrzymywać dziennik, w którym od czasu nastąpionego przyaresztowania codziennie to wszystko zapisywać należy, cokolwiek w sprawie zaszło, przybyło, lub dopełnioném zostało; podług rzeczonego dziennika wszystkie do inkwizycyi ściągające się rekwizycje, odpowiedzi oraz dokumenta protokóły i cokolwiek się do tego przedmiotu

odnosi, w tym porządku, w jakim po sobie następowały w Izbie sądowéj starannie zachowane być powinny.

§. 514.

Również względnie tych inkwizycyj, w którychby żadna jeszcze osoba o występek wyraźnie obwinioną nie była, albo gdzieby obwiniony uciekł, lub na wolnéj nodze zostawionym był, dziennik wskazanym sposobem, i pod tą liczbą, pod którą inkwizycja w tymże roku swój początek wzięła utrzymywanym, i akta zachowywane być powinny.

ROZDZIAŁ LI.

O ordynaryjném obwinionego wysłuchaniu.

§. 515.

Cokolwiek obwiniony w summarycz-

néj inkwizycyi za sobą lub przeciwko sobie zeznał, to wszystko co tylko się ściąga do występku, a już poprzednio dociekczone nie jest, niezwłocznie wyjaśnione być powinno, tym sposobem jak o dochodzeniu występku i sprawdzaniu poznaków w poprzedzających Rozdziałach jest przepisano.

§. 516.

Jeżeli obwiniony, już w summaryczněj inkwizycyi swoją dowiódł niewinność lub do występku przyznał się z wszystkiemi okolicznościami, i jeżeli dowód jego niewinności lub przyznania się do występku z zasiągnioną wiadomością tak się zupełnie zgadza, iż żadna względem uczynku, jako też onego zarzucenia, tudzież względem współwinnych i bezszkodności nie pozostaje wątpliwość; rzecz ta przez powtarzanie bezużyteczne inkwizy-

cyi nie będzie przedłużoną, lecz się postępowanie dalsze zakończy, i w piérwszym razie, niewinny zaręczywszy, że się aż do nastąpienia wyroku z pomieszkania swego nie oddali, na wolnéj nodze zostawiony; w ostatnim zaś przypadku przyznający się winowajca do ostatecznego namyślenia się i usprawiedliwienia wezwanym zostanie, w sposób do zakończenia inkwizycyi poniżéj przepisany.

§. 517.

Gdy zaś rzecz przez summaryczną inkwizycyą, dla tego wyjaśnioną niebyła, że obwiniony takowe w sposobie w §. 472 wzmiankowanym albo zwątlił, albo iż złożone przez niego w summarycznéj inkwizycyi, zeznanie, porównywając je z innemi okolicznościami jest niewyraźne, błędne i do zbicia poznaków niedostateczne, albo iż nastąpione śledztwa onegoż

zupełnie niepotwierdzają, lub iż z związku okoliczności ważne zachodzą przyczyny obawiania się, czyli aresztowany więcéj jeszcze niewiadomych występków z innymi wspólnikami winnym nie jest, wówczas Sąd wojskowy do ściślejszéj czyli zwyczajnéj inkwizycyi z obwinionym przystąpi.

§. 518.

Przed zaczęciem inkwizycyi powinien Audytor,

a) z poprzedzających badań wszelkie wiadomości wyczerpnąć, i przedmioty do dochodzenia odnoszące się dokładnie rozpoznać, ażeby naturę występku w raz z towarzyszącemi okolicznościami, tudzież materjały do przekonania zebrać, i w całym ciągu inkwizycyi wedle planu postępując

od obwinionego prawdę wyczerpnąć był zdolny,

b) przepisane formy postępowania i wszystkie szczegóły istotę występku składające mieć na uwadze, ażeby trafnie i dokładnie inkwizyta wybadać potrafił,

c) okoliczności stanowcze porządnie rozwinąć, ażeby inkwizycya przez niepotrzebne lub zbyteczne pytania względem już wyjaśnionych przedmiotów przedłużoną niebyła, lub też przez pominienie potrzebnych wyjaśnień nie stała się niedokładną,

d) zastanowić się jakim sposobem prawdy od obwinionego dowiedzieć się można. Wtym zamiarze wybadać należy charakter obwinionego, czyli tenże jest chytry, przewrotny, zuchwały lub powolny, bojaźliwy, su-

rowy lub zarozumiały, pospolity lub dziwaczny. O czem wszystkiem wnosić można w powszechności, częścią z poprzedniego dochodzenia, w szczególności zaś z zachowania się inkwizyta przy całéj inkwizycyi, częścią z powziętych wiadomości o poprzedniem jego sprawowaniu się, a częścią z natury występku, zpowodu którego ma miejsce inkwizycya,

e) ułożyć sobie pod tym względem pytania, ażeby zupełnie przygotowany do inkwizycyi mógł przystąpić. Pytania czynione być mają tym porządkiem, w jakim okoliczność jedna po drugiéj następowała, lub według prawdopodobieństwa następować mogła.

§. 519.

Pytania które inkwizytowi czynione

być mają albo są ogólne lub szczególne, według tego jak się odnoszą do okoliczności których wiadomość jeszcze pomimo zarzuconego występku Sądowi jest potrzebną lub też ściągają się do wyjaśnienia istoty występku.

§. 520.

Pytania ogólne są te same, które §. 471 przepisuje, powtórzenie onychże w zwyczajnéj inkwizycyi może tylko o tyle być pominionem, o ile w summarycznéj inkwizycyi co do tychże nie pozostała wątpliwość. Gdyby zaś zeznanie tamże złożone było podejrzaném, albo gdyby w stosunku do występku lub zaszłych poznaków wiele na tém zależało, iżby o okolicznościach osobistych obwinionego, o jego należących, o biegu życia jego, o obcowaniu, przebywaniu na jakiem miejscu od czasu do czasu, o szukanym sposobie

do życia i osiągnionym majątku potrzebną była bliższa wiadomość, wtedy mają być stósowne do tych punktów zadawane pytania, iżby w dalszym czasie z pewnością o nim sądzić, i do osiągnienia takich środków przyjść można, przez któreby zaprzeczający, lub fałszywem jakiem usprawiedliwieniem wywikłać się usiłujący, bardziéj jeszcze związanym, i z własnego wyznania przekonanym został.

§. 521.

Pytania szczególne, podług szczególnych także okoliczności każdego inkwizycyi podpadającego przypadku czynione będą; celem onychże jest, badanego do tego przywieść ażeby uczynek z prawdziwemi okolicznościami zeznał, lub z zadanego mu obwinienia oczyścił się. Istotne uwagi w czynieniu pytań te mieć należy:

a) iżby każdy punkt zapytania, tak sam przez się jako téż względem całéj inkwizycyi do rzeczy odnosił się, i nic nieużytecznego ani niestósownego w sobie nie mieścił. Jeżeli badany jest o kilka występków obwinionym, powinien być w ogólności przedewszystkiem dokładnie i według przepisów słuchanym, co do pierwszego występku, po czém do następnych przystąpić należy; jeżeli zaś w ciągu inkwizycyi okazują się przeciw obwinionemu poszlaki innego występku, na ówczas względem tego rownież summaryczne badanie przedsięwziętem będzie, a po ustanowieniu dopiero istoty czynu, o ile zachodzić będzie potrzeba do zwyczajnéj inkwizycyi przystąpi się,

b) ażeby przez pytania razem wzięte,

należące do rzeczy okoliczności, zamiaru, powodów do uczynku, miejsca, czasu, sposobu, użytych środków, powtórzenia i danéj pomocy zupełnie wyczerpane były,

c) iżby pytania nie były dwójznaczne lub podchwytujące, lecz każde pytanie, aby krótko, wyraźnie, i względem jednéj tylko okoliczności uczynione było, któreby zapytany dobrze zrozumiał, i na takowe dokładnie odpowiedzieć mógł,

d) ażeby jedno pytanie z drugiego wypływało, tak jak wyobrażenia o rzeczy i okoliczności jedne po drugich następują,

e) ażeby obwinionemu nie nasuwać w pytaniu takich okoliczności, które on z własnego natchnienia przytoczyć

winien, jeżeli szczérą ma zeznać prawdę,

f) ażeby badany wykrętność w swoich odpowiedziach okazujący, zwolna i postępując coraz więcéj obwiniającemi go poznakami i innymi dowodzącemi środkami był związanym, i sam się przez to przekonał, iż przeczenie jego naprzeciw dowodom przed oczyma będącym jest nadaremne. Wyraźne odwołanie się do znajdujących się dowodów, w tenczas tylko w pytaniach będzie potrzebne, kiedy badany w swoich odpowiedziach chce onymże przeczyć, w razie takowego przeczenia dowody naprzeciw niemu walczące, onemuż przełożone, świadkowie po nazwisku wymienieni, i istotne szczegóły z ich zeznań przeczytane będą,

g) iżby pytania które się do współwinnych odnoszą obejmowały dokładne onychże opisanie według prawideł §§fami 502 i 503 przepisanych,

h) pytania powinny także do tego zmierzać, cokolwiekby usprawiedliwienie i niewinność badanego lub przynajmniéj onego mniejszą winę okazać i ustanowić mogło,

i) podług paragrafu 505 przedmiotem zapytania być winno to wszystko, cokolwiek obrażonemu lub poszkodowanemu przez występek, zadosyć uczynienie ułatwić i zapewnić może.

§. 522.

Inkwizycja zwyczajna ma być w obecności tych osób przedsięwzięta, które przy inkwizycyi summarycznéj obecnemi były; dla ważnych tylko przyczyn mogą być Assesorowie zmienieni. Jeżeli jed-

nak przesłuchanie miało miejsce przed Kommissyą z pięciu tylko członków złożoną; naówczas przy inkwizycyi ordynaryjnéj, gdzie idzie o większy występek przybrani być powinni członkowie, których jeszcze do zwyczajnego kompletu brakuje.

§. 523.

Sąd wojskowy w ogólności natychmiast, o ile to stać się może w godzinach przedpołudniowych inkwizycyą rozpocząć ma i rozpoczętéj na czas dłuższy bez ważnéj przyczyny przerywać nie powinien; przyczyny dla których taż późniéj rozpoczętą lub na dłuższy czas odłożoną być musiała, za każdym razem w protokóle wiernie wyrażone być mają, mianowicie inkwizycja natenczas przerywaną być nie powinna, kiedy badany przystępuje do rzetelnego wyznania występku, lub oko-

liczności na uniewinnienie siebie przytacza ścisły związek z sobą mające, albo jeżeli Sąd spostrzega, iż tenże z powodu zadanych sobie pytań widocznie do wyznania prawdy jest przywiedzionym, albo gdyby się inna jaka sposobność nastręczyła przez któréby bliższe poznaki do odkrycia występku osiągnione być mogły.

§. 524.

Ostrożności zachować się mające w razie, gdyby obwiniony jednym tylko nie zrozumiałym mówił językiem, był niemym lub głuchym albo téż głuchoniemym, przepisane są w §§fach 468 i 469. Powszechne przepisy w paragrafie 466 co do miejsca w którém inkwizyt ma być zatrzymanym, co do zakazu podsłuchiwania pod drzwiami, co do tego aby inkwizytowi kajdany odjęte były, co do dozwolenia krzesła jeżeli jest w stopniu of-

ficera, w reszcie co do zachowania się Audytora i Assesorów w czasie summarycznych inkwizycyj, zachowane być mają także przy inkwizycyi zwyczajnéj.

§. 525.

Przedsięwziętéj inkwizycyi spisany będzie protokół, ten na arkuszach w pół zgiętych, w jednym ciągu, chociażby inkwizycya na przerywanych posiedzeniach odbywała się spisany być powinien; przy zaczęciu onegóż i za każdém dalszém posiedzeniem dzień i godzina w któréj tenże rozpoczęto, rozkaz na mocy którego inkwizycja zwyczajna następuje, imie i nazwisko, stan inkwizyta i występek onemuż zarzucony, nakoniec godzina zakończonego posiedzenia, zapisaną być winna. Na lewéj połowie arkusza, pytanie, a na prawéj dana odpowiedź, co dosłownie zapisane będą; a kiedy podług pa-

ragrafu 468 tłomacz przybranym będzie, najprzód pytanie w języku Sądowi właściwym, a zaraz po nim tłómaczenie co do słowa zapisaném będzie, i również odpowiedź najprzód w języku badanego, a zaraz potém tłomaczenie dosłowne zapisać należy. Każde pytanie otrzyma liczbę która w nieprzerwanym porządku przez całą inkwizycją ma być zachowana, a każda odpowiedź naznaczy się liczbą pytania do którego należy; przybrany tłomacz będzie zarazem aktuaryuszem protokół piszącym.

§. 526.

Cokolwiek badany odpowiada, czyli to zmierza do większego jego obwinienia, lub obrony, to wszystko do protokółu wciągnione być powinno. Wolno jest badanemu odpowiedzi swoje dyktować Audytorowi, jeżeliby zaś wolności téj nie

użył, powinien Audytor tak je do protokółu podyktować, iżby właściwie badanego wyrazy zachowane były. Każda zapisana odpowiedź zaraz badanemu przeczytaną być winna, z zapytaniem czyli zgodnie z jego zeznaniem jest zapisana i odczytana albo też jemu samemu jeżeliby tego żądał do przeczytania podaną będzie. Jeżeliby badany żądał odmienienia, takowe wprawdzie do protokółu ma być zapisane, w tym jednakże co już jest napisano nic odmienioném być nie powinno. Potwierdzenie odpowiedzi nastąpi w protokóle w słowach »zapisano i potwierdzono.«

§. 527.

Badany nie ma być do odpowiedzi naglonym; jeżeliby się zdawało, że niedoskonale pojmuje pytanie, należy mu takowe powtórzyć, powtórzenie to miano-

wicie natenczas dziać się powinno, kiedy odpowiedź nie jest zgodna z zapytaniem, i tylko powtórną chociażby ta nie była stósowną do protokółu zapisać należy. Co do pytań, które do szczególniejszych okoliczności lub odleglejszego zmierzają czasu, potrzeba badanemu dać czas do namysłu, aby sobie istotę rzeczy przypomniał; gdyby jednakże z tego powodu inkwizycja na czas dłuższy przerwaną być musiała okoliczność takową w protokóle zamieścić wypada.

§. 528.

Gdyby badany z bojaźni lub udręczenia umysłu do utraty przytomności był przywiedzionym, gdyby Sąd dostrzegł iż udręczenie takowe z wewnętrznego o winie przekonania pochodzi, wówczas z przyzwoitą powagą na niego nalegać będzie, aby istotną zeznał prawdę. To zaś

wszystko i w ogólności jeżeliby badany przy jakowém pytaniu lub odpowiedzi szczególniejsze wzruszenie umysłu lub widoczne pomięszanie okazał, rzetelnie i sprawiedliwie do protokółu zapisaném być winno.

§. 529.

Jeżeli odpowiedź na zapytanie dana będzie z widocznem umysłu pomięszaniem, podda Sąd aresztowanego pod obserwacyą dwóch lekarzy i chirurgów, którzy zdanie swoje dać mają na piśmie, czyli okazujące się pomięszanie za prawdziwe lub tylko za udane uważać należy. Jeżeli uznają że jest zmyślone, natenczas aresztowany za poprzedniem napomnieniem przez dni trzy po sobie następujące o chlebie i wodzie trzymanym będzie, którą karę kommendant na przedstawienie Kommissyi inkwirującéj wymierzy, potem zaś

za powtórzonem napomnieniem chłostą wtym sposobie wymierzoną ukaranym zostanie, iż począwszy od 10 plag liczba onychże za każdym razem pięcioma co dni trzy aż do 30 pomnożoną być ma; kara jednakowoż ta może tylko nastąpić w skutku szczególnego wyroku lub uchwały. Jeżeliby zaś podług mniemania lekarzy pomieszanie umysłu było prawdziwe, lub jeżeliby ciż wedle obowiązku i sumienności wyraźnie tego dojść niemogli, albo też każdy z nich oddzielnego był zdania, doniesienie o tém Kommendantowi uczynić należy, i dalszego od niego oczekiwać rozporządzenia; w doniesieniu takowem zamieścić należy te spostrzeżenia, które albo samemu Sądowi wojskowemu, albo téż profosowi w ciągu uważania aresztowanego pod oczy podpadły.

§. 530.

Jeżeli słuchany jest podofficerem, naówczas dla użycia chłosty wyżéj oznaczonéj, kara degradacyi na czas lub na zawsze poprzednio orzeczoną być winna; ostatni rodzaj degradacyi ma miejsce wówczas, kiedy podofficer jest w wyższym stopniu od kaprala, jeżeli zaś jest officerem, a kara 3chdniowego postu w poprzedzającym §fie oznaczona, i powtórzone napomnienie bez skutku pozostało; przypadek ten w raz z Aktami Kommendantowi przełożonym będzie, i rozstrzygnienia jego oczekiwać należy, czyli słuchany z stopnia swego złożonym, skassowanym i z nim daléj jako z prostym aresztantem według poprzedzającego §fu lub też innym jakim sposobem postąpione być ma.

§. 531.

Jeżeli winowajca,

a) daje odpowiedź, która żadnego rozsądnego nie ma znaczenia,

b) lub przywodzi w niéj okoliczność która się nie ściąga wcale do zapytania,

c) albo też udaje, iż pytań które mu w zrozumiałym dla niego języku są czynione nie rozumie,

d) kiedy daje ogólną tylko odpowiedź, która nie mieści w sobie wyszczególnienia okoliczności względem których pytanie uczynione było,

e) kiedy zamiast dania dokładnéj odpowiedzi odwołuje się w ogólności do zeznań poprzednio sądownie lub zasądownie uczynionych.

f) jeżeli przez wybiegi w tym sposobie odpowiada, iż w odpowiedzi ani twierdzenie ani zaprzeczenie, ani też

dążność do uniewinnienia nie daje się spostrzegać,

g) kiedy jest tak upartym, iż na zadane sobie pytania żadnéj odpowiedzi dać nie chce, natenczas przypomnieć mu należy obowiązek odpowiadania na zapytanie Sądu z tém przełożeniem iż za swój upór karę na siebie sciągnie. Co jeżeliby niepomogło i okazywało się widocznie, że badany nie cierpi żadnéj choroby lub pomieszania umysłu, i że postępowanie jego pochodzi tylko z złośliwości, nakoniec jeżeli żądana odpowiedź szczególniéj w inkwizycyi ważną się okazuje, wtenczas postąpić z nim należy według różności rangi w myśl §ów 529 i 530.

§. 532.

Stósowne ukaranie natenczas także ma

miejsce, kiedy badany w czasie inkwizycyi natrętnym albo obrażającym sposobem złośliwie się zachowuje, lub kiedy okoliczność oczywiście fałszywą za prawdziwą udając, inkwizycyą przewlec, albo Sąd w błąd wprowadzić usiłuje i mimo dowodu, który ma sobie oczywiście przełożonym przy swojém kłamstwie obstaje; w takowym razie na osoby ulegające karze cielesnéj bezpośredniéj może być postanowiony areszt z zaostrzeniem zamknięcia krótkiego na nogę i rękę, post z zachowaniem przerwy co dwa lub trzy dni w tygodniu, lub też kara cielesna aż do 20tu razów; liczba razów przez Sąd oznaczona będzie, a względnie orzeczenia czasowéj lub na zawsze degradacyi na podofficerów trzymać się należy przepisu paragrafu 530.

§. 533.

Co do podofficerów w przypadkach paragrafem poprzedzającym oznaczonych, może być tylko orzeczona kara aresztu z zaostrzeniem przez post najwięcéj trzy razy na tydzień w dniach przerywanych.

§. 534.

Wszelkie kary porządkowe które według poprzedzających paragrafów przez Kommendanta wymierzone będą, powinny być z wyrażeniem do tego powodów dokładnie w protokóle inkwizycyi zapisane, wyroki zaś lub uchwały w skutku których kara wymierzoną była, do właściwych akt dołączone być powinny. Co do kary chłosty zachować należy przepisy paragrafu 25.

§. 535.

Ułożonych piérwéj zapytań, natenczas

tylko podczas inkwizycyi trzywać się należy, jeżeli się do otrzymanych odpowiedzi stosują, kiedy zaś dana odpowiedź wskazuje potrzebę czynienia nowych zapytań, takowe natychmiast stósownie ułożone, porządkiem spisane i badanemu do dania odpowiedzi przedstawione będą.

§. 536.

Nie należy nigdy obwinionego fałszywemi uwodzić poszlakami, lub zmyślonych dowodów za środek do przekonania używać, jako téż obietnicą łagodniejszéj kary lub ułaskawienia, groźbą, albo téż jakimbądź czynem gwałtownym do zeznań zniewalać; równie téż przy zapisywaniu do protokółu odpowiedzi od wszelkiego nadawania samowolnego znaczenia któreby z wolą i rozumieniem obwinionego niezgadzało się wstrzymać się potrzeba.

§. 537.

Nie wolno jest także poddawać badanemu w pytaniach imienia jakiego współwinnego przeciwko któremu jeszcze poszlaki wspólnictwa nie zostały odkryte. Inkwizyt który już poprzednio występku się dopuszczał, bez szczególnéj nawet poznaki, może być względem wspólnictwa badanym, a mianowicie czyli mu o bandzie jakiéj złoczyńców lub przechowujących, lub o innych w ogólności szkodliwych ludziach nie jest wiadomo, a to w tym celu, iżby takowe niebespieczne osoby wyśledzić można.

§. 538.

Po ukończonéj inkwizycyi, co się tycze formy i podpisu protokółu przez członków Kommissyi zachowane być powinny przepisy paragrafu 480 pod względem inkwizycyi summaryczněj postanowione.

§. 539.

Kiedy Sąd wojskowy to wszystko czego według paragrafów 502 i 503 dochodzić jest obowiązanym zupełnie wyczerpnął, i gdy żadna więcéj nie pozostaje nadzieja uzupełnienia tego, co jeszcze brakuje, inkwizycja zakończoną być powinna.

§. 540.

Do protokółu inkwizycyi, zapisanym być także powinno to wszystko, cokolwiek Kommissja podczas inkwizycyi pod względem moralnego i fizycznego stanu badanego spostrzega, jak dalece to na wykonanie wyroku wpływ mieć może. Aresztowany w tenczas nawet gdyby nie szło o wymiar kary cielesnéj bezpośredniéj, przez lekarza opatrzonym i opisanie stanu ciała i sił lub niedołężności do aktów przyłączone być powinno.

ROZDZIAŁ LII.

O przesłuchaniu świadków.

§. 541.

Do istotnych warunków inkwizycyi należy zebrać wszystkie świadectwa, które wewnętrzną lub zewnętrzną istotę dopełnionego występku i użyte do tego środki wykazują, albo które zeznania obwinionego wzmocnić lub obalić, winę lub niewinność, większe lub mniejsze przewinienie wyświecić mogą. Dla tego wszystkie osoby słuchanemi być muszą, po których tak z przedsięwziętego już przesłuchania świadków lub samego obwinionego, jako też z istoty rzeczy lub poszlaków w czasie postępowania osiągnionych spodziewać się można, iż zeznania ich do osiągnienia powyższego celu posłużą. Równie przesłuchany już świadek,

gdyby zeznanie jego nie było dosyć wyraźne, lub w dalszym ciągu okazało się niedokładne, raz jeszcze słuchanym być powinien, aby to co jest wątpliwem obobjaśnionem, a to co brakuje dopełnionem było.

§. 542.

Każdy świadek zeznania swoje ustnie przed Sądem złożyć powinien, gdyby zaś który zadosyć temu uczynić wzbraniał się, tenże przed sądową Władzę przystawiony, karą pieniężną albo cielesną do zeznania ma być zmuszonym. W tenczas tylko gdy świadek dla słabości w Sądzie stawić się nie może, lub z innych bardzo ważnych przyczyn, w własném swém pomieszkaniu przez Sąd przesłuchanym będzie. Co do niemych, głuchych lub niezrozumiałym Sądowi językiem tylko mó-

wiących świadków podług przepisu paragrafów 468 i 469 zachować się należy.

§. 543.

Te tylko osoby słuchane być nie powinny, które w czasie kiedy świadectwo złożyć mają dla stanu swego ciała lub umysłu prawdy zeznać nie są zdolne.

§. 544.

Czyli krewni obwinionego w linii wstępnéj i zstępnéj, onegóż brat i siostra, tudzież tychże dzieci, albo którzy z nim bliżéj spokrewnieni są, onegóż małżonek i w piérwszym stopniu z nim spowinowaceni, świadectwo złożyć chcą lub nie, od ich woli zależeć będzie. Mogą oni wprawdzie w każdym razie dla powzięcia od nich świadectwa być powołani, jednakże o wolności téj, iż od zeznania takowego uchylić się mogą, wyraźnie im oznajmić,

i oznajmienie takowe w protokóle zapisać należy; w tenczas tylko złożenia świadectwa unikać nie mogą, gdy rzecz idzie o zbrodnię stanu, i gdy zarazem słusznie wnosić można, iż ich zeznanie do tym bliższego wyśledzenia ukrytych jeszcze okoliczności posłużyć może.

§. 545.

W zachodzącéj potrzebie odkrycia winowajcy przez naoczne rozpoznanie, takowe uskutecznić należy w ten sposób, iżby zeznanie świadka odnosić się mogło do znaków szczególnych osoby o któréj zeznaje, dla tego ile możności potrzeba na raz więcéj osób przedstawić świadkowi, aby przez to podać mu sposobność pewniejszego oznaczenia którą z nich za winowajcę uznaje.

§. 546.

Jeżeli świadkowie niezgadzają się w

zeznaniach swoich co do ważnych okoliczności, mają być pojedynczo w téj mierze jeden przeciw drugiemu stawieni, i ich zeznania do protokółu jedno obok drugiego zapisane, konfrontacya tak urządzoną być ma, iżby dla świadków najmniéj uciążliwą, a dla inkwizyta nieszkodliwą była.

§. 547.

Tak względem wysłuchania świadków jako téż względem czynionych zapytań, i sposobu utrzymywania protokółu, podług tego zachować się należy, jak w paragrafach 419, 420, 421, 424, 425, 468, 478, 479, 480, i 525 jest przepisano.

§. 548.

Od świadków w czasie inkwizycyj słuchanych należy w tym samym sposobie przysięgę względem ich zeznań odebrać,

jak już przy piérwszém dochodzeniu w paragrafach 424 i 426 jest przepisano.

§. 549.

Osoby jednak następujące przysięgą obowiązane być nie mogą:

a) te które same podpadają podejrzeniu, iż się dopuściły tego występku względem którego przesłuchane być mają,

b) które o współwinę lub uczestnictwo tegóż występku są podejrzane,

c) które z przyczyny jakowego występku pod inkwizycją lub karą się znajdują, wyjąwszy występki wojskowe które nie są hańbiące, jako téż występki pospolite, z prostego jedynie uchybienia pochodzące, lub inne przewinienia, które jakkolwiek złą myślą przedsięwzięte, pociągną za sobą jedynie karę piérwszego stopnia i niepochodzą z chęci zysku, o-

prócz przypadku gdyby ktoś zeznawać miał przeciwko będącemu pod inkwizycją o ten sam występek z powodu którego mający wykonywać przysięgę już poprzednio był osądzony,

d) które lat 14 wieku swego jeszcze nie ukończyły,

e) które z obwinionym w nieprzyjaźni żyją, jeżeli na obciążenie jego świadczą,

f) które w inkwizycyi istotne okoliczności w sposób prawdzie przeciwne zeznały i niewinności swéj pod względem tego błędu okazać nie mogą.

§. 550.

Swiadectwa z metryk rodzinnych ślubnych lub pogrzebowych wyjęte, jako też te które od Urzędów publicznych lub też jednego tylko Urzędnika, do wydawania takowych zaświadczeń urzędowych prawo

mającego z odwołaniem się na swój urząd i złożoną przysięgę wydawane będą, żadnego zaprzysiężenia niepotrzebują; zeznania zaś Urzędników nawet w rzeczach urzędowych zarówno z zeznaniami świadków uważane być powinny. Co do biegłych w sztuce, to w powszechności za prawidło mieć należy co w paragrafie 423 jest postanowionem.

§. 551.

Kiedy świadek mający zeznawać pod przysięgą, takowéj wykonać nie chce, powinien Sąd przedewszystkiem wnijść w przyczynę tego. Jeżeli żadna z przepisanych niniejszą Ustawą nie zajdzie przeszkoda, dla któréjby świadek od zeznań mógł być uwolnionym, lecz upor z strony świadka, lub też inna jaka przyczyna okaże się, natenczas postąpiono ma być

przeciwko niemu według §fu 542 tak jak przeciw świadkowi który zeznawać się wzbrania.

ROZDZIAŁ LIII.

O naocznem obwinionego i świadków stawieniu.

§ 552.

Kiedy świadek istotne okoliczności przeciwko obwinionemu zeznał, którym tenże przeczy, i kiedy obwiniony nieuważając na to co mu według przepisu §fu 521 Lit. *f.* przełożone było przy zaprzeczeniu obstaje; jednakże na przeciw świadkowi i jego zeznaniom nic gruntownego przywieść nie może; naówczas świadek osobiście do oczów ma mu być stawionym.

§. 553.

Jeżeliby zaś przełożone obwinionemu zeznania świadków, same z siebie stano-

wiły już dowód prawny, a obwiniony wyraźnie naocznego tychże stawienia nieżąda, zależy od zdania Sędziego, czyli naoczne stawienie ma być przedsięwzięte lub nie.

§. 554.

Naoczne stawienie w powszechności u tego Sądu gdzie inkwizycya jest rozpoczętą przedsięwzięte być powinno; gdyby zaś stawienie się świadka przed Sądem wojskowym z wielką uciążliwością dla niego z przyczyny odległości połączone było, natenczas Audytor uczynić powinien do Kommendanta doniesienie, który przedsięweźmie środki aby albo świadek koszta stawiennictwa miał wynagrodzone, albo też aresztowany za użyciem potrzebnéj ostrożności na miejsce stósowne do naocznego stawienia z swiadkami był przesłanym.

§. 555.

Jeżeli świadek z przyczyny uczestnictwa tego samego występku, albo dla innego jakiego występku w innym Sądzie jest aresztowanym, natenczas z tymże Sądem znieść się należy, aby rzeczony aresztowany pod należytą strażą był dostawionym.

§. 556.

W powszechności wtenczas kiedy idzie o naoczne stawienie jakiego współwinnego, należy przed rozpoczęciem konfrontacyi przez wyraźne zapytanie zapewnić się o tem, iż tenże obwinionemu w oczy wymówić chce i może świadectwo swoje.

§. 557.

Nim naoczne stawienie przedsięwzięte będzie, napomnieć jeszcze obwinionego potrzeba, aby zapierania się poprzestał,

i niedopuszczał, iżby mu świadkowie, którzy mu powiedzieć prawdę w oczy są gotowi, stawieni byli.

§. 558.

Gdyby obwiniony pomimo tego wszystkiego obstawał przy swojem zaprzeczaniu, natenczas świadek przywołanym, i jeżeli już przysięgę wykonał, o złożonéj przysiędze upomnianym będzie. Niepotrzeba aby tenże całe swoje zeznanie na nowo powtórzył, dosyć będzie główne okoliczności które obwinionego wprost obciążają, każdą wszczególności wziąść za cel inkwizycyi. Za pierwszym przez świadka stwierdzonym szczegółem, zaraz potém obwiniony słuchanym być powinien czyli jakowego naprzeciw osoby świadka lub onegoż zeznania, na dalsze zaś szczegóły, czyli przeciwko zeznaniu świadka jakiego zarzutu niema, który jeśliby żadnego lub

przynajmniéj gruntownego niemiał zarzutu, naoczne obu stron słuchanie, tak długo czynione będzie, jak długo obciążające okoliczności zachodzić będą.

§. 559.

Cała ta czynność do protokułów inkwizycyi obwinionego, jako dalszy ciąg onejże zapisaną będzie. Cokolwiek świadek w obecności obwinionego zezna, i cokolwiek ten na to odpowie, to wszystko w protokóle obok siebie zapisane, i za każdym szczegółem zachowanie się świadka oraz obwinionego wyrażone będzie.

§. 560.

Kiedy więcej świadków ma być obwinionemu stawionych naoczne wysłuchanie z każdym osobno przedsięwzięte być powinno.

§. 561.

Jeżeli świadek lub obwiniony jest officerem natenczas przed naocznem stawieniem zachować należy przepis §fu 546.

ROZDZIAŁ LIV.

O prawnéj mocy dowodów.

§. 562.

Po zakończeniu inkwizycyi do wyroku przystępujący Sędzia, znajdujące się dowody sciśle rozważyć powinien. To tylko w sądzeniu za rzecz prawdziwą trzymane być może, co jest prawnie dowiedzione.

§. 563.

Niewinność aresztowanego natenczas za prawnie okazaną miana będzie, kiedy zaszłe przeciw niemu poznaki zupełnie zniszczone zostały.

§. 564.

Własne obwinionego wyznanie jest prawnym dowodem występku o który jest obwiniony.

§. 565.

Wyznanie następujące powinno mieć własność:

a) iżby obwiniony toż w Sądzie wojskowym przy inkwizycyi złożył, albo oneż przynajmniéj potwierdził,

b) iżby takowe w tym stanie uczynił kiedy się przy zupełnych znajdował zmysłach,

c) iżby jaśnie i wyraźnie nie zaś obojętnemi wyrazami lub gestami uczynione było,

d) iżby wyznanie nie na szczególnem potwierdzeniu zapytania, lecz na własnem obwinionego opowiedzeniu polegało,

e) iżby z wiadomościami względem okoliczności zbrodni zasiągnionemi, było zgodne,

§. 566.

Wyznanie takowe nie straci mocy dowodu, dla tego iżby niebyło więcéj rzeczą podobną wyznanego uczynku z wszelkiemi dojść okolicznościami, dosyć jest na tem, kiedy niektóre okoliczności podług których dopełniona zbrodnia jest stwierdzoną są odkryte, i kiedy nic takowego nie zachodzi, coby rzetelność wyznania wątpliwą czyniło, gdyby zaś niebyło wcale rzeczą podobną oprócz wyznania, dalszéj o występku zasiągnąć poszlaki, wyznania takowe samo z siebie prawnego nie stanowi dowodu.

§. 567.

Wyznanie przeciwko przepisowi prawa, przez obietnicę, groźbę, gwałtowność

lub przez inne zabronione środki uczynione, za prawny dowód poczytane być niemoże. Gdyby zaś arésztowany, już potem tož wyznanie w tym stanie w którym umysł jego od takowych bezprawnych środków wolnym był, i od wszelkiéj tychże obawy zabezpieczonym został, powtórzył, i to jego wyznanie w sobie przytem zawierało takie uczynki i okoliczności, które z wiadomościami o istocie występku powziętemi zgadzają się, i obwinionemu inaczéjby wiadome być niemogły, gdyby tenże istotnym niebył sprawcą, wyznanie to jego natenczas mieć będzie moc prawnego dowodu.

§. 568.

Dowód z wyznania wynikający przez nastąpione potém zaparcie się albo zaprzeczenie obwinionego, nie będzie zwątlony, chyba iż ten wiarygodną przyczynę

dla któréj fałszywe złożył zeznanie przytoczył, lub takowe okoliczności wniósł, któreby po zasięgnionéj w téj mierze wiadomości o rzetelności przeszłego wyznania sprawiedliwie powątpiewać kazały.

§. 569.

Zeznanie świadków natenczas służy za dowód prawny, gdy następujące w sobie zawiera szczegóły:

a) powinno być wolną myślą złożone, i świadek ani porozumieniem się lub namówieniem, ani przewrotnością, przekupstwem lub nagrodą, ani pogróżką lub gwałtem do tegoż zeznania poduszczonym być niema.

b) zeznanie to powinno dakładne i wyraźne opowiedzenie uczynku lub okoliczności, których prawdę potwierdzać ma, w sobie zawierać oraz:

c) na własnéj przez świadka mianéj pewnéj wiadomości, nie zaś na słyszeniu dorozumiewaniu się, albo rzeczach do prawdy podobnych lub na wnioskach polegać,

d) powinno toż być zaprzysiężone,

e) niepowinna ani z osobistych okoliczności świadka, ani z treści zeznania wątpliwość okazywać się, któraby bezstronnie uważana danie wiary osłabiała,

f) zeznanie z innemi zasiągnionemi wiadomościami przynajmniéj tak zgadzać się powinno, iżby w istotnych okolicznościach żadna niezachodziła przeciwność.

§. 570.

W powszechności aby dowód był zupełnym, zeznania dwóch świadków potrzeba jednakże:

a) w tym przypadku gdyby dowód uczynku innym sposobem nie mógł być osiągnionym, zeznanie tego na kim zbrodnia jest dopełniona za dostateczne do okazania uczynku poczytane będzie,

b) ilość szkody z występku wynikłéj, ile o nagrodzenie téjże idzie, świadectwem poszkodowanego lub tego który rzecz jaką w czasie uczynionéj szkody miał w schowaniu prawnie dowiedzioną będzie, chociażby zaraz powrócenie szkody lub zadość uczynienie nastąpiło,

c) co do powzięcia względem okoliczności występku takowéj wiadomości, któraby do ustanowienia prawnego dowodu względem wyznania obwinionego potrzebną była, zgodne

z tymże zeznanie jednego świadka dostatecznem będzie.

§. 571.

Cokolwiek przez sąd wojskowy lub inną jaką zwierzchność względem czynności urzędowéj z inkwizycją związek mającéj w protokóle zapisano będzie, to za rzecz prawnie dowiedzioną uważać należy. Świadectwo jednego jakiego urzędnika sądowego względem okoliczności w czasie inkwizycyi zaszłych dane, wyjąwszy przypadek §. 550 równie z innemi świadectwami ma być uważane.

§. 572.

Dokumenta publiczne w §. 550 wyrażone względem tego co w sobie zawierają, stanowią w powszechności prawny dowód, oprócz gdyby wydający takowy dokument, miał jaką z zaświadczenia ko-

rzyść, lub się odpowiedzialności i szkody ochronić chciał, a zatém z czynem przedmiot inkwizycyi stanowiącym w związku zostawał.

§. 573.

Gdyby zeznanie wsztuce biegłego na mocy tej ustawy było potrzebne, takowe zeznanie sposobem przepisanym uczynione, za prawny dowód mieć należy.

§. 574.

Jeżeliby się obwiniony występku zapierał natenczas co do takowego albo przez świadectwa albo z zbiegu okoliczności za prawnie przekonanego miany będzie.

§. 575.

Do przekonania świadkami, potrzeba ażeby dwóch przysięgłych świadków, z których każdy w czasie popełnionego wy-

stępku rok 18ty życia swego skończył, o występku przez obwinionego popełnionym, podług swéj własnéj jak najzupełniejszéj pewności, jednomyślnie i podług prawidła w paragrafie 569 zeznało, a w przypadku oznaczonego naocznego stawienia, swoje zeznania obwinionemu w oczy potwierdziło, tak dalece, żeby z odpowiedzi obwinionego lub téż z okoliczności w czasie inkwizycyi wyniknych, względem dania tymże świadkom wiary, żadna nie zachodziła wątpliwość.

§. 576.

Prawne przekonanie obwinionego może być także osiągnione zeznaniem dwóch współwinnych, jeżeli wiarygodność tychże przez okoliczności do ich własnego interessu odnoszące się o których w §. 569

pod lit. *e.* jest mowa osłabioną niezostanie; co w każdym razie ocenieniu Sędziego wedle paragrafu 575 pozostawioném jest, przy zwróceniu uwagi na związek rzeczy i osobiste świadków niemniéj obwinionego przymioty; jak o tém w końcu niniejszego Rozdziału wskazano będzie.

§. 577.

Zeznania nawet współwinnych mogą natenczas służyć za świadectwo do prawnego przekonania obwinionego, kiedy dwóch współwinnych jednomyślnie naprzeciw obwinionemu o jego razem z niemi dopełnionym występku zaświadczą, i swoje zeznania nietylko obwinionemu w czasie sądowego naocznego stawienia do ocz powtórzą, ale nawet po ogłoszonym im kary wyroku, po którym ciż jeszcze raz w téj mierze wyraźnie zapytani będą

potwierdzą; oraz powinny onychże zeznania:

a) podług szczegółów w paragrafie 569 *a. b. c. e.* przepisanych być uczynione,

b) oraz, aby z tém co sądownie ustanowioném było nie różniło się, a to tak, iżby przynajmniéj względem istotnych okoliczności żadna nie zachodziła wątpliwość.

c) aby w odpowiedziach na takowe pytania, które onymże względem szczególnych ze wspólnym występkiem połączonych okoliczności zadane będą, a których ciż przed swoim aresztowaniem odpowiedzieć nie mogli z sobą zupełnie zgadzali się,

d) aby te zeznania co do wszystkich istotnych, samychże współwinnych obciążających okoliczności przez pewne dowody wyraźnie tak potwier-

dzone były, iżby bezstronny sędzia o poprzedniem zniesieniu się jakowe mieć porozumienie, lub o prawdzie takowych zeznań powątpiewać niemógł.

§. 578.

Pod podobnemi warunkami przekonanie na tenczas jeszcze może mieć miejsce, jeżeli oprócz zaprzysiężonego któremu inne §§ów 569. 575. i 576. wymogi towarzyszą zeznania jednego świadka, znajduje się zgodne z tymże podług §fu 577 zeznanie jednego współwinnego.

§. 579.

Do prawnego ze zbiegu okoliczności przekonania występnego uczynek zapierającego, powinny następujące szczegóły razem z sobą być połączone;

1. prawnie to dowiedzionem być musi iż uczynek istotnie nastąpił, i że ta-

kowemu, udowodnione okoliczności towarzyszą. Jeżeli więc uczynek z swemi okolicznościami dostatecznie dowiedzionym być nie może, niemoże także natenczas mieć miejsca przekonanie ze zbiegu okoliczności,

2. z połączenia okoliczności inkwizycją wyjaśnionych, tak ścisły i wyraźny związek popełnionego uczynku do osoby obwinionego okazać się powinien, iżby przynajmniéj podług naturalnego i zwykłego czynności ludzkich toku, niepodobnem do pojęcia było, aby kto inny oprócz obwinionego w tak bliskiéj sposobności z taką pobudką i w tém postanowieniu znajdować się miał,

3. co do występku które się do zabójstwa lub innego na ciele obrażenia odnoszą wyraźnie z inkwizycyi oka-

żywać się powinno, iż obwiniony nienawiścią, nieprzyjaźnią, gniewem, niechęcią, lub inną podobną popędliwą namiętnością na przeciw zabitemu lub skaleczonemu pałał, że mu śmiercią albo obrażeniem na ciele groził, lub też onegoż śmierci albo skaleczenia, z chciwości dostąpienia majątku, lub do dopięcia zamiarów swoich, albo dla oddalenia innéj jakiéj przeszkody, sobie życzył.

Oprócz tego powinny przynajmniéj dwie z następujących okoliczności tak rozmaite, aby jedna nie obejmowała w sobie drugiéj ściągać się do obwinionego, i według prawideł niniejszego rozdziału powyżéj przytoczonych prawnie być udowodnione:

a) iż zabójstwo lub skaleczenie takiem narzędziem było uskutecznione, któ-

re na ten czas tylko u obwinionego znajdowało się.

b) iż obwiniony na miejscu występku gdy ten popełnionym został był widzianym, i żadnego innego zatrudnienia ani usprawiedliwiającéj przyczyny, którąby go do znajdowania tamże powodowała przytoczyć nie może.

c) iż po rozgłoszonym występku niemając innéj pozornéj przyczyny uciekł lub się ukrył,

d) iż z narzędziami do popełnienia występku zdatnemi i których przedtem nie zwykł używać, był widzianym, albo jeżeli otrucie miejsce miało, a tenże truciznę posiadał, przyczyny zaś posiadania jéj nie jest w stanie usprawiedliwić,

e) iż przed nastąpionym jeszcze występkiem, na miejscu w którém zabity

lub skaleczony zwykł był przebywać ukrywającym się lub czychającym był widziany,

f) iż znaki występku, lub stawionego w czasie dopełnionego występku oporu, na jego osobie lub ubiorze dostrzeżone były,

g) iż coś takiego u niego znaleziono, lub przez niego w czasie ścigania porzucone było, co zabity lub skaleczony miał przy sobie w czasie popełnionego na nim występku,

h) iż znalezionem będzie pismo własnoręczne obwinionego, które wyraźnie albo według naturalnego onegoż rozumienia oczywiście wykrywa występek. Kiedy przeciwność tego co obwiniony na swą obronę w odparciu walczących przeciw sobie poszlaków wnosi, prawnie jest dowiedzioną

a zatem zeznania jego oczywiście fałszywemi okażą się, natenczas jedna nawet z wyrażonych okoliczności do przekonania dostateczną być może.

4. co do innych występków wyjąwszy lichwiarstwo, jaśnie to z inkwizycyi okazywać się powinno, iż obwiniony jest takim człowiekiem, po którym zaskarżonego występku zewszechmiar spodziewać się można, już to dla tego że jeszcze wprzód z powodu występku do inkwizycyi sądowéj był pociąganym, i nieuznanym za niewinnego, już dla tego iż się względem uczciwego sposobu do życia wywieść nie jest w stanie, albo nakoniec iż z wiadomymi zbrodniarzami w towarzystwie i w poufałym zachowaniu zostawał. Oprócz tego powinny przynajmniéj dwie z następujących okoliczności ściągać się do

obwinionego i prawnie być temuż dowiedzione.

a) iż przy obwinionym albo w jego mieszkaniu albo innem dla niego przystępnem miejscu pobytu, takie narzędzia znalezionemi zostały, które do wykonania zbrodni o którą zachodzi obwinienie służą, i obwinionemu w jego stanie zbytecznemi, albo do rzemiosła przezeń prowadzonego niestósownemi byłyby.

b) iż u niego lub w jego pomieszkaniu, albo na innem obranem przez niego do przechowywania miejscu lub schronieniu, przedmioty lub znaki które z popełnionym występkiem związek mieć mogły, znalezione były.

c) iż on w miejscu gdzie występek był dokonanym przed tym uczynkiem, lub w czasie uczynku albo po uczyn-

ku nieznacznie się skradając ukrywał, lub stamtąd się wymykał,

d) iż po rozgłoszonym występku bez innéj widocznéj przyczyny ukrywał się albo uciekł,

e) iż od rzemieślnika albo stukmistrza żądał, aby mu jakową dostawił robotę, którąby do żadnego innego godziwego, lub ze sposobem zarobkowania związek mającego użycia, ale tylko do wypełnienia zaskarżonego występku służyć mogła.

f) iż obwiniony występek wykonać próbował, lub roboty własnéj jego ręki celem wprawienia się do występku, lub narzędzia przez niego sporządzone jawnie i naturalnie popełniony występek bezpośrednio wykrywające, przy nim znalezione były.

g) iż z postawy, zbroi, i ubioru dosta-

tecznie ten sam być się okazuje, który jako sprawca występku od tego na którym tenże występek dopełnionym był, albo od innych obecnych opisanym jest.

Kiedy z inkwizycyi żadna z przywiedzionych pod Ner 4 okoliczności nie okazuje się, z któréj wnosićby można, iż obwiniony zaskarżonego występku istotnie dopuścił się, czyliby to albo wcale nic, albo niedostatecznie, lub niedosyć jasno wykazywało się, i jeżeli oprócz tego żadnych innych niemasz bliższych poznaków, natenczas do dowodu potrzeba aby przynajmniéj trzy z przywiedzionych pod *a. b.* c. *d. e. f. g.* okoliczności miejsce miały; jeżeli zaś zachodzą inne różne pomiędzy sobą bliższe poznaki, w ówczas dwie z przywiedzionych okoliczności dostateczne są do przekonania, kiedy zaś prawnie do-

wiedziono jest, iż obrona obwinionego, na poznaki przeciw niemu walczące wniesiona jest fałszywą, natenczas w każdym rodzaju przestępstwa wyjąwszy lichwiarstwo, tam gdzie było potrzeba aby dwie zachodziły, jedna, a gdzie trzech wymagano, dwie okoliczności do przekonania są dostateczne.

§. 580.

O lichwiarstwo obwiniony natenczas za przekonanego ze zbiegu okoliczności uważanym być może, jeżeli uczynek prawnie jest dowiedziony, a natura i połączenie okoliczności taki okazują związek między występkiem i występnym, iż podług zdrowego rozsądku i zwyczajnego ludzkich czynności obrotu, onegóż nie inaczéj, jak tylko za sprawcę uważać należy, i kiedy oprócz tego z wymienionych w §fie 437 ad *a.* tudzież w §fie 435 ad

d. i g. okoliczności, dwie przynajmniéj prawnie są dowiedzione. Jedna nawet z tych okoliczności do przekonania jest dostateczną, jeżeli zeznanie świadka mającego przymioty §§mi 569 i 570 oznaczone jest z takową w związku.

§. 581.

Kiedy obwiniony w prawdzie przyznaje się do uczynku, jednakże zły zamiar zaprzecza, natenczas na to uważać należy, czyli podług okoliczności z inkwizycyj wynikających, nagle się uczynek wydarza, albo sprawca do onegoż przygotowania środków użył, lub starał się oddalić przeszkody. W pierwszym przypadku wymówka wtenczas miejsce znajdować może, jeżeli złe podług naturalnego rzeczy porządku niekoniecznie z uczynku wyniknąć musiało. Jeżeli zaś obwiniony sposobność i środki do wykonania uczynku

sobie przygotował, natenczas nawet względem złego zamiaru za przekonanego uważanym być powinien, chybaby z inkwizycyi szczególniejsze wynikały okoliczności, któreby łatwo zamiar inny oznaczały.

§. 582.

Co do występku zbiegostwa, zbieg wtenczas za mającego zamiar usunięcia się na zawsze od wojska uważanym będzie:

a) kiedy przed ucieczką wpadł w podejrzenie o inny występek, i to mu wiadomem było,

b) kiedy w czasie ucieczki popełnił inny występek,

c) albo kiedy po ucieczce skarbowe uzbrojenie lub suknie albo téż broń lub cokolwiek innego co mu do użycia służbowego kraj powierzył sprzedaje lub daruje, albo kiedy z zakazaną bronią spotkany będzie,

d) kiedy ucieczkę z szczególnym podstępem gwałtownem uszkodzeniem drzwi, barjer, lub osoby, która mu do ucieczki przeszkodzić chciała uskutecznia,

e) kiedy zbiegłszy udaje się do obcego kraju, lub ukrywa się w odległych miejscach, albo też kiedy przez przebranie się albo fałszywe podania od śledztwa albo przyaresztowania go usunąć się stara, jeżeli usiłuje temu który go złapał zbiegnąć, lub kiedy się onemuż bronią chociażby nieprzynoszącą śmierci opiera.

§. 583.

W ogólności to za prawidło mieć należy, iż żaden dowód sam szczególnie, lecz każdy w związku z całą inkwizycją rozważany być ma. Gdyby więc albo bezstronność świadectwa przez związki oso-

biste, albo rzetelność jakiego dowodu przez wywiadywania się przeciwne, wątpliwą się stała, natenczas moc dowodu jest zwątloną, i tym sposobem osłabiony dowód już za prawny uważany być nie może.

ROZDZIAŁ LV.

O wyroku.

§. 584.

Po ukończonéj każdéj inkwizycyi w któréj kto z powodu występku do odpowiedzialności był pociągniony, powinien być niezwłocznie wydany wyrok lub prosta uchwała.

§. 585.

Wyrok w Sądzie zwyczajnym wojskowym po przyzwoitém rzeczy roztrząśnieniu nastąpić powinien.

§. 586.

Sąd wojskowy składać się powinien z 8miu członków, a mianowicie zwyczajnie z jednego prostego żołnierza, z jednego zastępcy czyli wice-kaprala, jednego kaprala, jednego feldfebla, jednego podporucznika, jednego porucznika, jednego kapitana jako prezydującego i audytora; w razie zaś gdyby najstarszy kapitan lub kommendant był pod Sąd wojskowy oddanym w piérwszym przypadku kommendant a w ostatnim Senator przewodniczyć ma Sądowi wojskowemu, do którego w tym zdarzeniu Członki Sądu mają być w tym samym porządku, jak w składzie zwyczajnym powiedziano jest powoływanemi wyjąwszy, iż skład Sądu poczynać się ma nie już od żołnierza lecz od vice-kaprala, tak aby nigdy komplet Sędziów liczby 8miu głów nie przenosił. A że ci którzy

przytomnemi byli inkwizycyi do Sądu wojskowego ile możności należeć powinni, przeto w dwóch wypadkach powyżéj przywiedzionych, przewodniczenie inkwizycjom należeć będzie albo do Senatora albo do Kommendanta.

§. 587.

Czynność Sądu wojskowego odbywać się może tylko przed południem, nigdy zaś w niedzielę ani dnie świąteczne, ani w tym samym dniu w którym inkwizycja skończoną została.

§. 588.

W czasie Sądu wojskowego postawionym być ma krucyfix z dwoma zapalonemi świécami, poczem wprowadzony będzie obwiniony i zapytany czyli ma jaki gruntowny powód do wyłączenia którego z obecnych Sędziów; jeżeli przypa-

dek wyłączenia zachodzić będzie, takowe po ustąpieniu obwinionego i wyłączonego Członka dokładnie rozważonem zostanie, a jeżeli okaże się być ugruntowaném na prawie i ważnych powodach, natenczas w miejsce wyłączonego inny Assesor w tymże samym stopniu przybranym być ma.

§. 589.

Jeżeli żadne wyłączenie nie nastąpiło audytor w krótkości ostrzeże zgromadzonych, iżby na przedstawiony przedmiot uwagę zwrócili, uprzedzeniem ani stronnością nieuwodzili się, lecz wedle obowiązującego prawa wyrok wydali, i o czynnościach sądu aż do zapublikowania wyroku sekret zachowali; następnie obowiązani są assesorowie w przytomności obwinionego wykonać przysięgę sędziowską której rotę audytor odczyta według for-

my w końcu téj ustawy karnéj zamieszczonéj, protokół inkwizycyi odczytanym a obwiniony zapytanym zostanie, czyli przy swych zeznaniach obstaje, lub téż ma jeszcze co dodać. Jeżeli uważać będzie potrzebę dodania czego, spisanym będzie tego oddzielny protokół, a jeżeli niema co więcéj dodać, zamieści się o tém wzmianka, a obwiniony natychmiast ustąpi.

§. 590.

Zaraz po odprowadzeniu obwinionego audytor odczyta cały protokół i inne ważne dokumenta jedne po drugich w takim porządku, jak przy inkwizycyi po sobie następowały, stosując się w téj mierze do przepisu §. 513. Następnie wniesie audytor swój głos doradczy, który w poniżéj zakreślonym porządku na piśmie wyłuszczy. Na wstępie przytoczy powód inkwizycyi, daléj czyn zaskarżony o ile

z akt inkwizycyi okazuje się dowiedzionym, do prawdy podobnym lub wątpliwym, bez powołania zeznań ani dowodów, a to tym końcem, iżby assesorowie mogli odrazu objąć o co rzecz idzie, i ocenić ważniejsze strony zachodzącego przypadku. Nastąpi rozbiór szczegółowy aktów, formalności zachować się winnych, kiedy czyli i jak dalece czyn jest wykonany, poczem dowody przeciwko obwinionemu w raz z odwodami rozważane będą, celem ustanowienia czyli i o ile wina jest lub nie jest dowiedzioną, lub czyli w ostatnim wypadku niewinność jest okazana, lub tylko brak dowodów zachodzi. W końcu uczyni wniosek względem orzeczenia wyroku stósownie do prawa, z przytoczeniem właściwego paragrafu kodexu, a w zachodzącym przypadku wymierzenia kary, okoliczności obciążają-

cych lub zwalniających wraz z dowodami do nich ściągającemi się wpływ na wymiar kary mającemi, i głos swój doradczy zamknie przedstawieniem dokładnem względem kary orzec się powinnej.

§. 591.

Wczasie dawania głosu doradczego nie może nikt audytorowi przerywać, ani z uniesieniem do niego przemawiać, po odczytaniu takowego, służy każdemu assesorowi prawo robienia przeciwko temu zarzutów i przedstawienia wątpliwości, żądania względem tego usprawiedliwienia na co audytor okolicznie odpowiedzieć i akta tudzież stósowne do prawa wyjaśnienia dać jest obowiązany. Poczem jeżeli assesorowie żadnego nie żądają objaśnienia ustępują wszyscy wyjąwszy Prezydującego i audytora, aby się ze sobą wspólnie

naradzili; przyczém czyni się wzmianka że Assesorowie od feldfebla poczynając wstecz w jednę, a oficerowie w drugą stronę ustąpić powinni.

§. 592.

Skład sądu wojskowego, wnioski Audytora przy otwarciu sądu, przysięga sędziego i sama natura stosunków okazuje, iż Assesorowie do Sądu nie są powołani dla powierzchownéj tylko oznaki, lecz jako Sędziowie rostropni i odpowiedzialni którzy o losie człowieka stanowić mają. Niebyłby potrzebnym Sąd wojskowy, gdyby przypuścić można że obecni Assesorowie mają ulegać bez względnie zdaniu Audytora. Ten przedstawia rzecz jak się z wydarzonych okoliczności lub otrzymanych dowodów okazuje, powołuje prawo które się do występku odnosi i stosuje;

uzasadnia jako Sędzia swoje własne zdanie, zostawiając przekonaniu drugich Sędziów roztrzygnienie przypadku według powołanego prawa. Dokładne ocenienie uczynku, gruntowne rozpoznanie zachodzących okoliczności, beztronność i zdrowy Sąd, odznaczać powinny wyłączne i niezawisłe zdanie każdego Sędziego. Każden rozważyć powinien, że oznaczenie tego co jest prawnem nie od jego arbitralności lecz od Ustaw zależy, i że przystosowanie onychże do uczynku, do osoby i dowodów, wyrok stanowić powinno, iżby niewinny niecierpiał, a z podpadającym karze nieostrzéj nad prawo postąpiono było; oraz że powszechne bezpieczeństwo i gruntująca się na nim szczęśliwość towarzystwa, wymaga ukarania występków, i dla tego sprawiedliwość przez źle zrozumianą ludzkość, równie

tak jak i przez zbyteczną ostrość, skażoną zostaje.

§. 593.

Kiedy Assesorowie po dokładném rozważeniu i naradzeniu się ułożyli swoje postanowienie, każdy z nich od najmłodszego poczynając wraca do Izby Sądowéj, a Audytor zapisuje zdanie jego w przytomności Prezydującego, i podaje takowe do podpisu przedstawiającemu.

§. 594.

Zdania niepowinny być dwójznaczne, ani tak ułożone, aby wolny wybór między dwoma karami był zostawiony, nie mają się odnosić jedynie do doradczego głosu Audytora, lecz powinny bydź wyraźnie i jasno wyrzeczone. Dający zdanie nie może takowego odnosić do łaski, ale gruntować wyłącznie na sprawie-

dliwości i wewnętrznem przekonaniu, tak jak na Sędziego przystoi.

§. 595.

Jeżeli kto po ustąpieniu i w czasie narady natrafi na jakie wątpliwości, powinien zaraz nim da swoje zdanie, zażądać od Audytora stosownego z akt wyjaśnienia i odczytania odpowiadającéj ustawy. Gdyby zaś zdanie Audytora mylnem się być okazało, obowiązkiem jest Assesorów zwrócić na to jego uwagę.

§. 596.

Nikt nie może być do udzielenia zdania zniewolonym, każdy powinien iść za własnem przekonaniem, skoro każdy za własne zdanie jest odpowiedzialnym; kto jednak odstępuje od wniosku Audytora, powody które go do oddzielnego zdania skłaniają wymienić powinien. Jeżeli zda-

nie to jest wprost przeciwne prawu, obowiązany jest Audytor z przyzwoitością zwrócić uwagę dającego takowe, a gdyby pomimo tego obstawał tenże przy swojem zdaniu, toż wprawdzie zapisanym być powinno, lecz zarazem o danem napomnieniu wzmiankę uczynić należy.

§. 597.

W Sądzie wojskowym jest dziewięć głosów; Audytor oprócz głosu doradczego, który nie rozstrzyga lecz tylko odnosi się do dania opinii ma jeden głos; Prezydujący dwa, a każdy członek po jednym głosie; po zebraniu głosów wyrok albo jednomyślnością, albo większością głosów wydanym będzie.

§. 598.

Do orzeczenia kary śmierci, potrzeba bezwzględnej nie zaś stosunkowéj więk-

kszości głosów, jak to w innych wypadkach zwyczajnie ma miejsce; gdy więc Prezydujący w zachodzącym razie orzekania kary śmierci, nie już dwa lecz jeden tylko głos mieć może, dla skompletowania dziewiątego głosu ma być do składu Sądu wojskowego jeszcze jedno *indywiduum* przybraném. Nadto bezwzględność większości głosów ma być i w tym sposobie rozumiana, że jeżeliby cztéry głosy były za karą śmierci, przeciwnie zaś pięć za innemi karami, natenczas chociażby te ostatnie co do rodzaju i stopnia kary niezgadzały się, kara śmierci niema miejsca; głosy te stanowią większość, i ta kara orzeczoną być winna, na którą się większość z pomiędzy tych 5ciu głosów zgadza. Ilekroć także i w innych wypadkach podobna liczba różnych zdań i różnych wymiarów kary zajdzie, tak iż większość gło-

sów nie da się stanowić, ta kara wymierzoną będzie, która pomiędzy najostrzejszemi i najlżejszemi środek trzyma.

§. 599.

W wyroku następujące szczegóły wyrażone być powinny:

1. osoba z któréj rozkazu zebrał się Sąd wojskowy,
2. imie i nazwisko, miejsce urodzenia, wiek, religija obwinionego, czyli tenże jest stanu wolnego lub ożeniony, bezdzietny lub przeciwnie; jego stan i godność, tudzież jak często i z jakiego powodu był do odpowiedzialności pociąganym lub karanym.
3. wymienienie występku względem którego wyrok nastąpić ma, i wyrażenie czyli tylko usiłowany był lub też znajdują się współwinni i uczestnicy. Wy-

mienienie to podług prawa w krótkich słowach nie wdając się w opisanie uczynku wyrażone będzie; w tym jednakże sposobie, iżby różne rodzaje pod powszechnym wyrazem występku zamknięte, jak dalece one przez niniejszą ustawę są między sobą oddzielonemi, podług takowego oddzielnego swego nazwiska wytknięte były,

4. dzień w którym obwiniony po pierwszy raz był słuchany i dzień zakończonéj inkwizycyi,

5. dowody w krótkich dobitnych wyrazach,

6. przywiedzenia z ustawy niniejszéj odpowiednich paragrafów, które się do zachodzącego występku odnoszą,

7. krótka treść wyroku sądowego, podług którego;

a) obwiniony, albo za niewinnego lub podpadającego karze uznanym, albo też inkwizycja uchyloną będzie,

b) powrócenie szkody na którą obwiniony z przyczyny swojego występku wskazanym został, przyznane lub zastrzeżone będzie,

8. data zapadłego wyroku sądowego,
9. podpis Prezydującego w Sądzie wojskowym i Audytora, z przyłożeniem pieczęci urzędowéj.

§. 600.

Jeżeli inkwizyt jest w randze niższéj od officera, a występek pociąga za sobą jedynie karę pierwszego stopnia bez degradacyi lub destytucyi, natenczas wyrok jednomyślnością lub większością głosów na ustne wniesienie Audytora, zaraz po ukończonéj inkwizycyi nastąpić może, jak tyl-

ko Członkowie Kommissyi już w sposobie w końcu niniejszéj ustawy wskazanym przysięgę wykonali; niepotrzeba zaś aby dla narady z Izby Sądowéj oddalać się mieli.

§. 601.

W wyroku objęte być powinny okoliczności w §. 599 w ustępach 2. 3. 5. 6. i 7. wymienione; sam zaś wyrok ma być przez wszystkich wotujących podpisany. Nakoniec zastósować się należy do przepisu §fu 598. Gdyby zachodziła różność zdań, powinna być o tém przed podpisaniem uczyniona wzmianka z wymienieniem każdego z głosujących zdania.

§. 602.

Jeżeli Sąd wojskowy uzna, iż obwiniony całkiem się z poznaków oczyścił, i z protokółu inkwizycyi niewinność jego się okazuje, powinno być wyrażone w wyroku, iż tenże od zadanego sobie wystę-

pku uwolnionym i za niewinnego uznanym jest.

§. 603.

Kiedy z aktów inkwizycyj żaden prawny dowód popełnionego występku, o który obwiniony oskarżonym był, nieokazuje się, jednak podobieństwo do wiary zostaje; wyrok w tym sposobie wydanym być ma, iż postępowanie dalsze dla braku prawnych dowodów za zniesione się uznaje.

§. 604.

Jeżeli obwiniony z przyczyny prawnego dowodu, za winnego jednego lub więcéj występków był uznanym, natenczas kara, mając wzgląd do prawa stósowny na jakość uczynku i tegoż sprawcę, tudzież na zwalniające i obciążające okoliczności, wymierzona być powinna; podług czego wyrok winien obejmować oznaczo-

ny rodzaj kary, a zatém ile razy tam i napowrót przez 300 ludzi przez rózgi ma przechodzić lub wiele kijów otrzymać. Co do kar bezpośrednich stopień długości czasu i przydane do tego zaostrzenia wyrażać, gatunek kassacyi i destytucyi wyszczególnić, czas trwania degradacyi, lub w razie kary pieniężnéj ilość tejże oznaczyć, a nakoniec utratę Orderu lub znaków wojskowych, prawa obywatelstwa tak wyraźnie w sobie zawierać powinien iżby w czasie wykonania wyroku najmniejsza wątpliwość pozostać nie mogła.

§. 605.

Co do występku dwużeństwa jeżeli takowy rzeczywiście miał miejsce i prawnie jest dowiedzionym, orzeczenie względnie unieważnienia powtórnego małżeństwa należeć będzie do Sądów Cywilnych.

§. 606.

Jeżeli obwiniony według §§. 529 i 531

otrzymać ma karę chłosty kijmi, wyrok w ten sposób ułożony być winien, iż gdyby inkwizyt przy swoim uporze obstawał, postąpiono z nim będzie według §§fów dopiero wspomnionych. Degradacja jednak jeżeli ma miejsce, zawsze wyraźnie orzeczoną być winna.

§. 607.

Kara śmierci i kara czwartego stopnia wtenczas tylko orzeczoną być może, kiedy występek na który jest postanowioną, albo przez własne wyznanie obwinionego albo przez zaprzysiężone zeznanie świadków prawnie dowiedzionem, oraz istota uczynku według wszelkich okoliczności prawnie jest wyłuszczoną. Jeżeli zaś istota uczynku w tym sposobie nie jest dowiedzioną, albo jeżeli winowajca tylko przez współwinnych lub ze zbiegu okoliczności jest przekonanym, tedy według za-

chodzących zwalniających okoliczności (dla których jednak podług §. 74 kara śmierci nie traci swego zastósowania) zamiast kary śmierci przez powieszenie lub rozstrzelanie, kara czwartego stopnia orzeczoną będzie.

§. 608.

Gdy obwiniony wczasie popełnionego występku nie skończył jeszcze lat 20, lub popełnił takowy z niewiadomości ustawy, jak dalece taż według §. 68 stanowićby mogła okoliczność zwalniającą; albo gdyby od czasu popełnionego występku przeciąg lat 20stu minął, i warónki w §. 387 wyrażone zachodziły, zamiast kary śmierci kary w poprzedzającym paragrafie wymienione orzeczone będą.

§. 609.

Jeżeli tylko samo usiłowanie (zamiar) miejsce miało, nie może być kara śmier-

ci orzeczoną jeżeli wyraźnie przez ustawę na to nie jest postanowioną. Jeżeli w ustawie karnéj inna kara w miejsce kary śmierci w przypadku tym nie jest wyraźnie ustanowiona, natenczas przy wymiarze kary zastósować się należy do §. 607.

§. 610.

Wyrok zaraz jak tylko zapadnie, powinien być przez pierwszego po Prezydującym officera i następnego po nim wraz z głosem doradczym, indexem aktów i innemi aktami, tudzież z dziennikiem inkwizycyi w kopercie opieczętowanéj Kommendantowi odniesiony.

§. 611.

Komendantowi służy prawo potwierdzenia, lub też zniesienia kary w zupełności, wyjąwszy wypadek §. 586 przewidziany w którym jeżeli Senator lub Kom-

mendant Sądowi wojskowemu przewodniczyć będzie, prawa rzeczone służyć mają wyłącznie Prezesowi Senatu. Potwierdzenie uskutecznionym być powinno piśmiennie własnoręcznie z przyłożeniem pieczęci; jeżeli wyrok stanowiący karę zatwierdzonym będzie, zatwierdzenie taką klauzulą zaopatrzone być winno, »ogłosić i wykonać.« Jeżeli kara będzie złagodzoną lub całkiem uchyloną, równie nastąpić to powinno wyraźnie nie w dwuznacznym sposobie, w każdym razie dzień potwierdzenia ma być wyrażonym. Co do wyroku kar śmierci w ogólności, oraz karę kassacyi na officerów orzekającéj, wykonanie onéj zależy od potwierdzenia Senatu, któremu służy w tych dwóch wypadkach prawo ułaskawienia w sposobie przepisanym na odwołanie się drogą łaski od wyroków Sądów zwyczajnych.

§. 612.

Kiedy przedmiotem inkwizycyi był jeden z następujących występków to jest: zdrada główna, sfałszowanie publicznych kredytowych papierów, fałszowanie monety, i pojedynek, natenczas ezyli występki te były tylko zamierzone lub też wykonane, i jakikolwiek zapadnie wyrok Sądu wojskowego, ulega zawsze potwierdzeniu Senatu.

Gdyby Komendant opatrzony prawem miecza i łaski sądził być potrzebnym wniosek uczynić za zaostrzeniem wyroku, winien będzie akta łącznie z wyrokiem i motywami na których tenże opartym został, Senatowi do decyzyi przedstawić.

ROZDZIAŁ LVI.

O ogłoszeniu i wykonaniu wyroku.

§. 613.

Jak skoro wyrok jest potwierdzonym

odesłanym być winien wraz z aktami Prezydującemu w Sądzie wojskowym lub Audytorowi do bezzwłocznego ogłoszenia i wykonania; gdyby jednakże wskazany w czasie potwierdzenia wyroku dostał pomięszania zmysłów lub ciężko zachorował, natenczas ogłoszenie i wykonanie tak długo wstrzymanem będzie dopóki wskazany do rozumu nie przyjdzie lub nie wyzdrowieje.

§. 614.

Jeżeli wskazany jest w stopniu niższym od officera, natenczas ogłoszenie publiczne w dzień powszedni w obec wszystkich członków Sądu wojskowego zarządzonem będzie. Sędziowie stają według stopnia tak iżby formowali szpaler, Prezydujący dobywa szpady i nakazuje tambor-majorowi który się tam w raz

z trzema doboszami znajdować powinien, uderzenie po trzykroć apelu, wskazany po zdjęciu z niego kajdan przyprowadzonym będzie, Audytor odczytuje wyrok i jeżeli kara śmierci jest wymierzona, łamie laseczkę, w czasie tego stoją wszyscy Sędziowie z nakrytą głową, potém po raz ostatni dobosze zabębnią, Audytor zaś uczyni wzmiankę o ogłoszeniu na końcu wyroku i podpisze się.

§. 615.

Wyrok na officera zapadły w tém samém miejscu gdzie się odbywał Sąd wojskowy przy otwartych drzwiach i oknach ogłoszonym będzie z zachowaniem co do reszty przepisów §. 614.

§. 616.

Jeżeli przez wyrok jest orzeczona kara śmierci, natenczas wskazanemu, gdy

ten do aresztu doprowadzony będzie dodany zostanie dla opatrzenia duchownego kapłan, którego on sam wybrać sobie może, przystęp jednak publiczności do niego dozwolonym nie będzie. Wogólności obowiązkiem duchownego będzie przygotować wskazanego na śmierć, i aż do saméj śmierci przy nim zostawać. Wykonanie wyroku w przeciągu 24 godzin po ogłoszeniu onegoż nastąpić powinno, to jednak tak zarządzonem być ma, ażeby wykonanie zwykle rano i nie w dzień niedzielny lub swiąteczny następowało.

§. 617.

Wykonanie nastąpić powinno pod komendą najstarszego kapitana, w tym celu wyznaczona będzie dywizya exekucyjna, która we dwa rzędy stanie, prócz tego będzie straż winowajcy, która się skła-

dać będzie z jednego feldfebla, jednego kaprala i 24 prostych żołnierzy, lub gdyby niebyło kaprala i feldfebla z 6ciu zastępców kaprali i 18stu żołnierzy. Straż ta na prawem skrzydle sformuje sekcyą. Gdy to wszystko uskutecznionem będzie, kapitan nakaże dywizyi odformowanie sekcyi, sam wyjedzie przed pierwszą sekcyą, po lewéj stronie stanie Audytor, straż do pilnowania na śmierć wskazanego za przybyciem przed więzienie odformuje czworobok (Quarée) po 6 ludzi w każdym boku, Profos odprowadza onego pod strażą aż do tego czworoboku, gdzie równie kapłan wchodzi, straż zostaje, Profos staje na przodzie a feldfebel z tyłu czworoboku, który między 4 i 5 sekcyą wchodzi. Jeżeli więzienie nie znajduje się w bliskości stanowiska dywizyi, wysełá kapitan z miejsca gdzie wojsko stoi feldfebla

z strażą do pilnowania wskazanego przeznaczoną, która za przybyciem przed więzienie formuje rzeczony czworobok i oczekuje przybycia do niego profosa, w środku którego wskazany wolnym krokiem do dywizyi odprowadzonym będzie, i tam stanie w środku między 4 i 5 sekcyą, marsz odbywa się z wolna aż do miejsca exekucyi, gdzie oddział według przepisów służby formuje czworobok, czworobok w którym na śmierć wskazany prowadzony był otwiera się, a Audytor odczytuje jeszcze raz wyrok, potem wskazany jeżeli kara śmierci przez powieszenie orzeczoną była, oddanym zostanie wykonawcy sprawiedliwości karnéj, który wyrok do skutku przywiedzie.

§. 618.

Jeżeli wyrok jest na karę śmierci przez rozstrzelanie, należy z oddziału exeku-

cyjnego wybrać sześciu dobrych strzelców, którzy w obecności officera broń nabić, i o niéj zapewnić się powinni, aby z pewnością wystrzał nastąpił. Wskazany przyprowadzonym będzie w sposobie w paragrafie poprzedzającym oznaczonym, a oddział wykonawczy odformuje czworobok; zaraz potém odczytanym będzie jeszcze raz wyrok osądzonemu, który uklęknąć powinien, oczy zawiązane mu będą przez jednego z kollegów którego on sam wybierze. W tym samym czasie kapitan daje znak szpadą właściwemu bokowi do rozstąpienia się, sześciu ludzi którzy jako strzelcy są wybrani występują, trzéj którzy najprzód strzelać mają, szykują się w cichości, zbliżają się powoli i równie cicho ku osądzonemu tak blisko jak się tylko da niedotykając go. Kapitan staje na boku, tak ażeby od tych trzech żoł-

nierzy mógł być widzianym, podnosi szpadę, na który znak żołnierz w środku stojący w głowę, a dwaj inni w piersi mierzą, i kiedy kapitan szpadę spuści do nogi ognia dają. W tym momencie drudzy trzech do strzelania wyznaczeni, i w rezerwie pozostali, przybliżają się na trzy kroki za pierwszymi i powinni być w gotowości do jednego lub więcéj potrzebnych wystrzałów, gdyby skazany znaki życia dawał.

§. 619.

Po exekucyi kapłan powie zwięzłą naukę i odbędzie krótką modlitwę za duszę zmarłego, przyczem kapitan do modlitwy uklęknąć każe. Przy straconym jak długo tenże na miejscu zostaje pozostawioną będzie warta z jednego zastępcy kaprala i trzech żołnierzy. Jeżeli kara śmierci była przez rozstrzelanie, roztrze-

lany przez jednego zastępcę kaprala i trzech żołnierzy pochowanym będzie, jeżeli zaś powieszenie miało miejsce, pochowanie odbędzie się w sposobie co do osób cywilnych używanym.

§. 620.

Nim oddział wykonawczy wyruszy, powinni się dwaj podporucznikowie udać do Prezesa Senatu z prośbą o ułaskawienie osądzonego; w przypadku takim jeden przynajmniéj z nich powinien mieć w pogotowiu osiodłanego konia, ażeby jeżeli otrzyma ułaskawienie, takowe jak najspiesznić do wiadomości komenderującego oddziałem wykonawczym dojść mogło. Jeżeliby jednak położony mieli warunek iżby dopiéro w ostatnim momencie wykonanie kary uprzedzającym »*ułaskawienie ogłoszonem było*« naówczas w przy-

padku, kiedy osądzony ma być roztrzelanym, powinien przed tém, nim wyznaczeni do strzelania ognia dadzą, a zatém w tym momencie kiedy się z przygotowaną bronią zbliżają *ułaskawienie ogłosić.* W przypadku powieszenia uczynić to powinien w tym momencie kiedy wykonawca sprawiedliwości karnéj przystępuje do założenia stryczka na szyję.

§. 621.

Kiedy wskazanemu na śmierć, w czasie prowadzenia go na miejsce stracenia lub niewczesniéj jak na samem miejscu kara śmierci darowaną będzie, niemoże być zamiast téj inna pośrednia, lub bezpośrednia kara wymierzoną.

§. 622.

Kiedy przez wyrok orzeczoną jest kara cielesna pośrednia, ta zaczyna się zaraz od ogłoszenia wyroku.

§. 623.

Jeżeli wyrok stanowi karę biegania przez rózgi, dla wykonania takowéj zbiera się tyle ludzi z bronią, ile przez komendanta lub wyrokiem do tego jest oznaczonych, wraz z feldfeblem i potrzebną liczbą podoficerów, a oddział wykonawczy podzielony będzie na dwa szeregi po cztery sekcye.

§. 624.

Gdyby osądzony złośliwie udawał iż chodzić nie może (o czem po rozważeniu okoliczności i obejrzeniu przez chirurga przekonać się należy) tenże na ławkę położony, odbierze przez kontra-marsz od każdego żołnierza na plecy tę samę liczbę razów, któręby w czasie regularnego biegania przez rózgi otrzymał.

§. 625.

Jeżeli orzeczona jest kara chłosty, ta

na feldfebla i kaprala, jeżeli ten nie jest na zawsze zdegradowanym, nie w podworzu koszar, lecz miejscu dla podofficerów przeznaczoném wykonaną będzie. Podobnie dobosze i trębacze jeżeli są na karę chłosty skazani w sekrecie takową otrzymać powinni.

§. 626.

Każda kara cielesna bezpośrednia za jedną razą wykonaną będzie. Jeżeliby jednak osądzony dla wielkiego osłabienia, co zawsze przez obecnego Chirurga stwierdzonem być winno, reszty kary nie mógł wytrzymać, natenczas odprowadzonym, i o tém Komendantowi doniesionem będzie, ażeby tenże jeżeli z opinii Chirurga i zachodzących okoliczności okazuje się, że żadne udanie nie zachodzi, i kara na przestępcę w stopniu odpowiadają-

cym celowi działała, albo darowanie reszty kary, albo też odłożenie zupełnego wykonania takowéj aż do wyzdrowienia skazanego orzec mógł.

§. 627.

Tak jak przy karze śmierci, tak też i przy karze cielesnéj bezpośredniéj, Audytor zawsze obecnym być i poniżéj wyroku dzień wykonania tejże zanotować powinien.

§. 628.

Wyrok mocą którego kto za winnego dwużeństwa lub zawarcia prawu przeciwnego małżeństwa uznanym będzie, powinien być po ogłoszeniu onegoż przedstawionym w odpisie urzędowym przez Komendanta milicyi Senatowi, celem nastawania przez prokuratorów przed Sądami Cywilnemi o uznanie nieważności tak zawartego małżeństwa, podobnież Ko-

mendant Milicyi, wyrok wyżéj wspomniony w odpisie doręczyć poleci, tak pierwszéj prawéj małżonce, jako téż téj która nielegalne zawarła związki, celem podania im sposobności dopilnowania praw swoich i wykonania ciążących na nich obowiązków.

§. 629.

Wyrok na skasowanego lub destytuowanego, jeżeli tenże na ciężkie więzienie jest skazanym, ma być zawsze pierwéj w odpisie Senatowi przełożonym, ażeby miał wiadomość o obwinionym lub osądzonym.

§. 630.

Każde wykonanie wyroku uskutecznionem być winno w sposobie przez wyrok potwierdzony i ogłoszony oznaczonym, i

komendant oddziału wykonawczego nie może takowego łagodzić ani zaostrzać.

ROZDZIAŁ LVII.

O przedsięwzięciu inkwizycyi powtórnéj z powodu nowych okoliczności.

§. 631.

Gdyby na przeciwko obwinionemu względem którego inkwizycya dla niedostatku prawnych dowodów za zniesioną uznana jest, nowe się okazały dowody; inkwizycya natenczas jeżeli od czasu zapadłego wyroku zbrodnia przez zadawnienié za zgasłą poczytana nie jest, powtórnie przedsięwzięta być powinna.

§. 632.

Nim jednak inkwizycya dla niedostateczności dowodów uchylona, znowu przed-

sięwziętą będzie, żadna wątpliwość zachodzić nie powinna względem tego:

a) iż zaszłe okoliczności czyli dowody w poprzedzającéj inkwizycyi albo nie były wiadome, albo przynależycie natenczas wyjaśnione być nie mogły,

b) iż się takowe rzeczywiście znajdują,

c) iż nowe dowodzenia środki są tego rodzaju, że niebezgruntownie wnosić można, iż przez te środki za przyzwoitą inkwizycyą obwiniony do szczerego zeznania nakłoniony, lub z tychże jeżeli nie z samych z siebie, tedy z dawniejszemi dowodami razem wziętych, prawnie przekonanym zostanie.

§. 633.

Za zejściem się z sobą tych trzech wyżéj wspomnionych wymogów, inkwizycya

przedsięwziętą być może nawet z przyaresztowaniem obwinionego. Gdyby zaś chociaż jednego tylko z nich brakowało w tedy ten przeciw któremu wyrok znoszący inkwizycyą zapadł, ani z wolnéj nawet nogi słuchanym, ani inny jakikolwiek krok do odnowienia inkwizycyi naprzeciw niemu, przedsięwziętym być nie może.

§. 634.

Kto przez wyrok od zarzuconego mu występku jest uwolnionym, i za niewinnego uznanym, ten względem tegoż samego występku w tenczas tylko do odpowiedzialności pociągnionym być może, kiedy od czasu zapadłego wyroku uwolnienia, występek przez zadawnienia nie jest jeszcze zniesiony, i takie zupełnie nowe dowodzenia środki znajdują się, po których użyciu wydania wyroku na karę

skazującego gruntownie spodziewać się można;

§. 635.

Przeciwko winowajcy na karę już wskazanemu, inkwizycja dla nowych tegoż samego uczynku dotyczących okoliczności, w tedy tylko na nowo przedsięwziętą być może, kiedy te mieszczą w sobie szczegóły w §fie 632 wymienionę, i tego są rodzaju, iż podług prawa zamiast wymienionéj kary piérwszego lub drugiego stopnia, kara czwartego stopnia, albo też kara śmierci orzeczoną byćby musiała.

§. 636.

Z przyczyny jakiego przed zapadłym wyrokiem popełnionego występku, tegoż samego rodzaju jakim jest ten, względem którego wyrok na karę jest wydanym, wskazany, w tedy tylko do nowéj inkwizycyi pocią-

gnionym być może, kiedy odkryte na nowo okoliczności szczegóły w §fie 632 wymienione w sobie zawierają, a zarazem dokonany występek tego jest rodzaju iż prawo przynajmniéj karę czwartego stopnia na takowy oznacza, w przeszłym zaś wyroku z przyczyny niewiadomego natenczas albo niedowiedzionego dokonania kara poniżéj drugiego stopnia wymierzoną była. Z przyczyny niewiadomego dawniéj dokonania jakiego mniejszéj wagi występku, nowa inkwizycja nie już dla wymierzenia surowszéj kary, ale tylko natenczas miejsce mieć może, gdyby rzecz szła o nagrodzenie szkody, a z związku akt dawniejszych z nowo odkrytemi okolicznościami słusznie spodziewaćby się należało, iż wynagrodzenie szkody obmyśleć będzie można.

§. 637.

Kiedy dawniéj popełniony występek

innego jest rodzaju niż ten względem którego przeszły zapadł wyrok, albo kiedy względem jakiego uczynku już osądzonego podług §fu 635 nowe okoliczności takiego rodzaju odkryte zostaną, podług których czyn do innego gatunku ciężkich występków należy, inkwizycya na nowo przedsięwziętą być może, jeżeli:

a) zasądzona już kara nie przechodzi piérwszego stopnia, a nowy okazujący się występek przynajmniéj karę trzeciego stopnia za sobą pociąga, albo

b) kiedy na nowo okazujący się występek kara śmierci jest postanowiona, przeszłym zaś wyrokiem kara niższego stopnia była wymierzoną lub,

c) kiedy z występkiem na nowo się okazującym wynagrodzenie szkody jest połączone, i gruntownie spodziewać

się należy, iż bezszkodność przez inkwizycyą zyskaną być może.

§. 638.

Jeżeli nowe zajdą poszlaki przeciw osądzonemu, iż tenże przed osądzeniem onegoż występek jaki w towarzystwie Sądowi niewiadomém popełnił, może tenże do inkwizycyi końcem odkrycia współwinnych i do odpowiedzialności być pociągnionym, aczkolwiek przeciw niemu samemu z powodu nowo wykrywającego się występku podług przepisu poprzedzających paragrafów nowy dekret kary nastąpić nie może.

§. 639.

Podobnież tak sam osądzony jako też każdy za niego może żądać powtórnego przedsięwzięcia inkwizycyi, jeżeli poprzednim wyrokiem za niewinnego nie jest

uznanym, gdy takie okazane będą dowody które się w poprzedzającéj inkwizycyi nieznajdowały, i które takiéj są wagi, że gruntowną czynią nadzieję iż za roztrząśnieniem onychże niewinność osądzonego istotnie i niewątpliwie okazaną zostanie.

Gdyby tak osądzony znajdował się już pod karą, natenczas nowe swoje ku obronie dowody podać, i sposób, którym rzeczywistość onychże dochodzoną być może Przełożonemu w miejscu kary okazać powinien. Przełożony w przytomności dwóch świadków dokładny protokół od przytomnych podpisanym być mający w téj mierze wyprowadzić powinien. Jeżeli Komendant zgodnie z Audytorem, po scisłém rozważeniu nowo odkrytych okoliczności, takowe za gruntowne uzna, nakaże natychmiast przedsięwzięcie powtórnéj inkwizycyi.

§. 640.

Nowa inkwizycja w ogólności przez Sąd wojskowy przedsięwziętą być winna, dlaczego onenmuž nowe okoliczności doniesione, środki dowodzenia podane, i osądzony chociażby do stanu cywilnego już przeszedł, dostawionym być powinien. Gdyby był wolnym i dla okazania swojéj niewinności sam żądał nowéj inkwizycyi, sam przed tymże Sądem wojskowym stawić się ma. W tenczas tylko gdyby nowa inkwizycja z powodu występku przed wnijściem obwinionego w służbę wojskową popełnionego przedsięwziętą być miała, a obwiniony już wystąpił z wojska, natenczas jeżeli wyrok piérwszy wydany był przez Sąd karny Cywilny, wydanie drugiego do tegóż samego sądu należy. Jeżeli jednak rzecz

idzie o inny występek nie zaś o ten, z przyczyny którego Sąd rzeczony lub według paragrafu 400 Sąd wojskowy już wydał wyrok, natenczas wyprowadzenie nowéj inkwizycyi do tego Sądu Cywilnego należeć będzie, w którego obwodzie obwiniony teraz znajduje się.

§. 641.

Kiedy w czasie odbywanéj przez osądzonego kary, zajdą nowe okoliczności, które gdyby w czasie wydawania wyroku wiadomemi były, łagodniejszą za sobą pociągnęłyby karę; wprawdzie powtórna inkwizycya z tego powodu przedsięwziętą być nie może, takowe jednak okoliczności mają być temu, do którego potwierdzenie wyroku należy przełożonemi, ażeby tenże karę którą jeszcze osądzony odbyć ma, złagodził lub całkiem odpuścił.

§. 642.

Przy każdéj powtórnie przez Sąd wojskowy przedsięwziętéj inkwizycyi, w całym ciągu postępowania i osądzenia, to wszystko ściśle zachować należy co jest przepisano w poprzedzających Rozdziałach. Z takowéj inkwizycyi zawsze oddzielny wyrok, nie zaś prosta Uchwała wydanym będzie; w rozpoznaniu dowodów nowe okoliczności z témi które w piérwszéj inkwizycyi zaszły, razem na uwagę wzięte, i między sobą porównane być powinny, a gdyby kara postanowioną być miała, wyrok w takim sposobie wydanym być powinien, w jakim stósownie do Ustaw nastąpićby musiał, gdyby odkryte później występki, i znajdujące się teraz dowody, w czasie poprzedzającego osądze-

nia były wiadome. Przy wymierzeniu jednak kary cielesnéj pośredniéj i czasowéj, kara, która podług poprzedzającego wyroku już jest odbyta w nową karę porachowana być powinna. Jeżeliby jednak piérwéj kara cielesna bezpośrednia orzeczoną była, w miejsce téj, kara pośrednia wymierzoną, i do niéj piérwsza wrachowaną będzie; gdyby zaś podług prawa kara śmierci była postanowioną, zamiast téjże, podług tego czyli występek jest hańbiącym lub przeciwnie, kara ciężkiego więzienia wyznaczoną być powinna.

§. 643.

Jeżeli przedsięwzięcie powtórnéj inkwizycyi dla uniewinnienia się obwinionego, który nie jest uznanym za niewinnego żądaném będzie, w tenczas drugi wyrok nie może stanowić surowszéj kary jak piérwszy.

ROZDZIAŁ LVIII.

O sposobie postępowania przeciw zbiegłym i nieprzytomnym.

§. 644.

Chociażby sprawca jakiego Zwierzchności wiadomego występku zupełnie nie był znanym, i chociażby onego schwytać niepodobna było, to jednakże wszystko to, cokolwiek względem dochodzenia uczynku i okoliczności z nim połączonych, oraz względem zasięgnienia środków dowodzących przepisaném jest, zawsze urządzoném, i to wszystko o czém wiadomość stósownie do ustaw powzięta jest, pilnie w sądzie wojskowym zachowane być powinno, na ten koniec, iżby gdy sprawca później odkrytym zostanie, tego wszystkiego użyć można.

§. 645.

Jeżeli obwinienie o jaki popełniony występek dotyczeć będzie nieobecnego, który podług wszelkiego podobieństwa nie jest zbiegłym, wszelką przezorność mieć należy, ażeby przez rozgłoszone urządzenia sprawca, który się bespiecznym być rozumie, iż o nim jeszcze Sądowi wiadomo nie jest, pobudzonym, i albo od powrotu odwiedzionym lub do ucieczki przyprowadzonym, albo innym jakim sposobem do uchodzenia przed ściganiem siebie, spowodowanym nie został. W przypadkach gdzieby się tego obawiać należało, przez poszlaki raczéj, i zawsze tajemnie przebywania sprawcy dochodzić, i za skrytą rekwizycją do tych Zwierzchności uczynioną w których się okolicy sprawca znajdować może, przytrzymanie onegóż zarządzić należy.

§. 646.

Kiedy winowajca znajduje się w obcym sąsiednim kraju, a między tym i tutejszym Rządem zachodzą polityczne stósunki, po których wydania tegóż winowajcy spodziewać się można; w przypadku tym jeżeli tego wielkość występku wymaga, i miejsce przebywania winowajcy jest wiadomém, tenże przez Senat od Rządu obcego ma być rekwirowanym.

§. 647.

Kiedy okoliczności wskazują iż sprawca wprawdzie uciekł, ale jeszcze ściganym być może, obowiązkiem jest Władz wojskowych to wszystko zarządzić, co tylko do ujęcia sprawcy posłużyć może. W czém wszystkie zwierzchnie Władze Sądowi wojskowemu pomocnemi być powinny.

Przy ściganiu zbiegłego winowajcy Zwierzchność do któréj to należy, nie jest do samego tylko miejsca swojéj jurysdykcyi przywiązaną, lecz może taż za powziętym poszlakiem, winowajcę tegóż wprost aż do saméj granicy ścigać, a w takim razie Zwierzchności przez których okolice pogoń nastąpi, nie tylko przeszkody czynić nie mogą, ale owszem obowiązanemi są wspólnemi siłami do dania pomocy przyłożyć się.

§. 648.

Gdyby zamierzony skutek z środków powyżéj namienionych niemógł być osiągnionym, a osoba sprawcy z niewątpliwych i takich poszlaków wiadoma była któreby podług prawa do aresztowania były dostatecznemi, opisania nakazujące schwytanie natychmiast przesłane będą.

§. 649.

Te opisania mają być bez zwłoki także przeciwko tym wydane, którzyby w czasie inkwizycyi lub kary uciekli.

§. 650.

Opisanie osoby w liście gończym przeciwko której wychodzi, jak najdokładniejsze w celu poznania tejże uczynione być powinno. Audytor układa takowy list gończy i oddaje go Komendantowi, który przedstawi go Senatowi do zarządzenia właściwych poszukiwań.

§. 651.

Tak jak przy opisywaniu złoczyńców również i przy opisach oraz obwieszczeniach skradzionych albo zrabowanych rzeczy lub przedmiotu dopełnionego oszustwa,

przedsięwziętego sfałszowania publicznych papierów kredytowych albo monety, postąpić sobie będzie należało. Kiedy opisanie takie ściąga się do rzeczy większéj wartości, lub takiego onychże przymiotu, że jest nadzieja iż przez nie, sam sprawca odkrytym być może, albo że dalszemu złemu zapobieżono, lub dla uszkodzonego bezszkodność zapewnioną być będzie mogła, natenczas obwieszczenie natychmiast tak jak przy liście gończym przedsięwziętém być powinne. Obwieszczenia takowe wkładają obowiązek na każdego, aby skoro o jakiéj z opisanych rzeczy poweźmie wiadomość, zwierzchności o tém doniósł.

§. 652.

Ggyby pomimo wszelkich użytych środków obwiniony o występek przytrzyma-

nym być niemógł, natenczas w ogólności właściwe postępowanie w porządku dalszego rozsądzenia aż do przytrzymania obwinionego, zawieszone być powinno. Gdyby jednakże występek bardzo był gorszącym, lub zupełna bezkarność kazała się obawiać dalszych szkodliwych skutków, i gdyby ani o istocie uczynku ani o osobie obwinionego żadna niepozostawała wątpliwość, natenczas nawet przeciw nieprzytomnemu i zbiegłemu postępować, i aż do takiego wskazania, któreby przynajmniéj w oczach publiczności jakiekolwiek wrażenie uczyniło, przeciw osobie sprawcy przystąpić będzie można; postępowanie to przeciw officerom winnym zbiegostwa w tenczas nawet miejsce mieć może, chociażby takowe było tylko prostem zbiegostwem.

§. 653.

Jeżeli zachodzi potrzeba takowego postępowania, uczynić należy do Senatu przedstawienie względem zezwolenia na nie, po nastąpionem zezwoleniu, nieprzytomny czyli zbieg edyktem do stawienia się przed Sądem powołanym zostanie. W edykcie takowym imie, nazwisko i stan wezwanego wyrazić, występek o który jest obwinionym wymienić i onemuż nakazać należy, ażeby dla dania odpowiedzi na takowe obwinienie, najdaléj w przeciągu dni 60 stawił się przed Sądem wojskowym.

§. 654.

Jeżeliby wezwany w przeciągu czasu postanowionego nie stawił się, wezwanie onegoż drugim edyktem powtórzonem będzie. Edykt takowy oprócz imienia i stanu wezwanego, okazujący się występek ze wszelkiemi szczegółami i istotne-

mi okolicznościami, które się do ostrzejszego onegoż ściągają osądzenia, oraz ten rozkaz zawierać powinien, ażeby wezwany w przeciągu dni 60tu przed Sądem wojskowym stawił się, gdyż w przeciwnym razie za przyznającego się do zaskarzonego występku uważanym będzie.

§. 655.

Jeżeli wezwany jest officerem, pierwszy i drugi edykt odbywa się w tym sposobie. Jeden officer, jeden kapral i dwunastu żołnierzy z trzema doboszami towarzyszą Audytorowi. Exkorta ta rozstawia się przed główną wartą na dwa skrzydła, dobosze uderzają trzy razy appel, a Audytor odczytuje głośno i wyraźnie wezwanie edyktalne, poczém Komendant zostaje uwiadomionym o dopełnieniu téj formalności. Audytor zapisuje

na edykcie »złożyć w aktach« i podpisuje dzień ogłoszenia. Przy wzywaniu winnego nieprzytomnego lub zbiegłego winowajcy, tak pierwszy jak drugi edykt wzywający, uskutecznia się przez przybicie onegoż tak jak przy innych wezwaniach sądowych w miejscu gdzie występek był dopełnionym, jako też tam gdzie obwiniony miał swoje zamieszkanie, nakoniec w miejscu posiedzeń Sądu wojskowego. W każdym jednak przypadku czyli wzywany jest officerem lub innym wojskowym, gdyby w przeciągu czasu pierwszym i drugim edyktem zakreślonego niebył schwytanym, przynajmniéj raz w każdym miesiącu jeden i drugi edykt do dzienników publicznych podanym, i jeden exemplarz takowego do akt processowych dołączony być powinien.

§. 656.

Kiedy officer na urlopie będący, pomimo upłynionego urlopu niepowraca, natenczas przed edyktem wzywającym uczynić należy do miejsca gdzie przebywa odezwę. Jeżeli będący za urlopem znajduje się w kraju, naznaczonym będzie miał do powrotu termin dwóch tygodni, a jeżeli za granicą cztero miesięczny i wezwanie edyktalne dopiéro wtenczas będzie mogło mieć miejsce, kiedy wezwany niedoznając żadnéj przeszkody w terminie zakreślonym niepowróci, a dowód odebrania mający być do akt dołączonym przekonywa, iż wezwanie do powrócenia onemuż rzeczywiście doręczone było.

§. 657.

Jeżeli wezwany stawi się przed Sądem wojskowym za pierwszym lub drugim edy-

ktem, natenczas podług ogólnego prawem przepisanego porządku postąpić sobie z nim będzie należało. Gdyby zaś przed innym stawił się Sądem, natenczas tenże o tém Sądowi wojskowemu dla dalszego prawnego postąpienia doniesie.

§. 658.

Gdyby wezwany żądał zabespieczenia swojéj osoby, takowego wprawdzie nigdy w tym celu Kommendant udzielić niemoże aby od inkwizycyi i osądzenia wolnym został, lub wcale przytrzymanym niebył, może mu jednak dać zapewnienie, że w czasie inkwizycyi tak długo na wolnéj nodze pozostanie, dopóki prawne dowody zaskarżonego występku i bezgruntowność jego usprawiedliwienia okazaną nie będzie. Chociaż tak ograniczone zabezpieczenie osoby udzielonem będzie, przecież takie ostrożności zachowane być po-

winny, które do zabespieczenia się od ucieczki obwinionego bez aresztowania onegoż, są potrzebne.

§. 659.

Jeżeliby dla szczególnie ważnych przyczyn bardzo wiele powszechnemu dobru na schwytaniu wezwanego zależało, a to inaczéj niemogło być osiągnionem, tylko przez dobrowolne jego stawienie się, onby zaś przyrzekł stawić się tylko pod warunkiem iżby wolnym był od kary, okoliczności te mają być Senatowi przełożone, i decyzya jego oczekiwana w tém, czyli i jak dalece zapewnienie darowania kary może znaleść miejsce.

§. 660.

Po bezskutecznem upłynieniu terminu drugiego wezwania, Sąd wojskowy przystąpi do wydania wyroku przeciw we-

zwanemu, w skutek inkwizycyi w nieprzytomności jego zdziałanéj; tym końcem zwołany będzie Sąd wojskowy. Po złożeniu przysięgi sędziowskiéj, votum objaśniające przez Audytora na piśmie wygotowane, zdania Assesorów po wspólnem onychże na ustępie naradzeniu się według form przepisanych w protokóle zamieszczonych i następnie większością głosów stosownie do §fu 597 wyrok zaoczny wydany i Senatowi do potwierdzenia przedstawionym będzie. Wyrok ten o ile się to da zastósować tak powinien być wykonany jak gdyby osądzony znajdował się w mocy Sądu. W przypadku tylko kiedy officer na urlopie będący po upłynionym terminie niepowróciwszy za zbiega uznanym będzie, niemoże być zaocznie przeciwko niemu orzeczona żadna większa kara, jak tylko prosta kassacja.

§. 661.

Ogłoszenie wyroku zaocznie zapadłego w ten sam sposób dopełnione będzie jak ogłoszenie każdego innego wyroku Sądu wojskowego. — Jeżeli orzeczona jest kara śmierci przez powieszenie, Audytor poda Profosowi nazwisko wskazanego na tablicy wielkiemi literami i czytelnie napisane, ten zaś w assystencyi jednego kaprala, jednego zastępcy i sześciu żołnierzy uda się na miejsce exekucyi w którem urządzona będzie szubienica. Za przybyciem odda tablicę wykonawcy sprawiedliwości karnéj, nakaże mu w obecności swéj zawiesić takową na szubienicy, ażeby do zachodu słońca zawieszoną została.

§. 662.

Jeżeli wyrok zaoczny stanowi kassacyą, destytucyą, degradacyą, utratę pra-

wa obywatelstwa, obowiązek wynagrodzenia, i pociąga za sobą inne §. 58 przewidziane skutki, w tedy w nieprzytomności nawet wskazanego, wykonanym być winien. Gdyby zaś zbiegły ujętym został, natenczas pomimo wyroku już poprzednio w czasie nieobecności zapadłego postępowanie zwyczajne lub Sądu doraźnego (jeżeli takowe ma miejsce) zarządzonem być winno, a w skutku dochodzenia tego nowy wyrok wydanym będzie.

ROZDZIAŁ LIX.

O Sądzie doraźnym.

§. 663.

Gwałtowne wypadki mogą nadzwyczajne postępowanie Sądu doraźnego za sobą pociągnąć, które ma na celu dochodzenie występku najkrótszą drogą, nie-

zwłoczne osądzenie winnego i wykonanie natychmiast kary. Prawo oznacza kiedy i z powodu których występków Sąd doraźny zwołanym być ma. Sąd ten w tenczas tylko może mieć miejsce, jeżeli za otrzymanem dozwoleniem Senatu, przez Kommendanta przed popełnionym występkiem rygor ten był zagrożonym, i kiedy zagrożenie takowe wedle przepisów do powszechnéj wiadomości podanem zostało, przepis jednak ten prawa nie ma ubliżać w niczém wyjątkom jakie §§mi 82, 323 i 357 są objęte.

§. 664.

Postępowanie Sądu doraźnego na tem zależy, ażeby całe dochodzenie i wykonanie wyroku w przeciągu 24 godzin, rachując od chwili ujęcia występnego przez Władzę wojskową uskutecznionem było. Jeżeli to nie da się uskutecznić, naten-

czas ma miejsce postępowanie Sądu zwyczajnego wojskowego.

§. 665.

Jak tylko obwiniony, przeciw któremu Sąd doraźny ma być zwołanym dostawionym zostanie, w ogólności to wszystko co do niewątpliwego wykrycia okoliczności, ustanowienia istoty czynu, zebrania prawnych dowodów i wysłuchania obwinionego należy, zachowane być ma w ścisłém zastósowania się do przepisów niniejszą Ustawą objętych. Głównie zaś postępowanie rzeczonego Sądu do tego zmierzać powinno, aby czyn z powodu którego zebranie Sądu doraźnego nastąpiło, był prawnie dowiedzionym, a zatém na poboczne okoliczności, tudzież obwinionemu imputowane inne występki uwagi zwracać nie należy. A lubo badanie

współwinnych zaniedbywane być niepowinno, jednakże wydania i wykonania wyroku przeciw inkwizytowi z powodu współwinnych wstrzymywać nie można. Każdy świadek ma być natychmiast wezwany, a w razie oporu dostawienia się zniewolony, i tak długo zatrzymany jak tego naoczne stawienie z innemi świadkami i z obwinionym wymaga, ażeby przedmiot jak najdokładniéj wyjaśnić można.

§. 666.

Kiedy czyn jest dowiedzionym i tego rodzaju, że pociąga za sobą karę śmierci, natenczas zwołanym będzie Sąd doraźny, i ten czynności swoje nawet w dnie niedzielne i świąteczne i w każdym czasie uskutecznić może. Sąd ten składa się z tych samych członków co i Sąd zwyczajny wojskowy, odbywa się pod gołem Nie-

bem. Liczba taka ludzi jaka jest do exekucyi potrzebna zbiera się na oznaczonem miejscu i formuje czworobok w §fie 617 opisany, poczém posłanym zostanie do więzienia oddział i obwiniony przez Profosa przyprowadzonym będzie. Sędziowie zostają w czworoboku w tym porządku jaki jest przy ogłoszeniu wyroku Sądu wojskowego przepisany. W środku naprzeciw Prezydującego i Audytora który po lewéj stronie Prezydującego stoi postawione będą dwa bębny jeden na drugim, inkwizyt przyprowadzony, jeszcze raz krótko względem występku przesłuchanym, następnie przysięga przez Sędziów wykonaną będzie, bez żadnéj innéj formalności, jak tylko że stoją z odkrytą głową i wielki palec z dwoma pierwszemi prawéj ręki do góry wzniesione trzymają.

§. 667.

Potém przedsiębierze Audytor ustne badanie, dopóki pewność czynu i dowodów nie będzie wykazaną, odczytuje głośno prawo w czém się do występku odnosi, i podaje Prezydującemu w sekrecie swój wniosek; ten roztrząsa takowy niedługo się nad tem zatrzymując, daje zdanie swoje postępując według swego własnego przekonania, podaje go porucznikowi będącemu po prawéj jego stronie, i tak daléj od jednego do drugiego w sekrecie zawsze podawanym zostanie, dopóki Audytorowi od officera po lewéj stronie stojącego nie będzie zwróconym. Gdyby zdanie Prezydującego nim obejdzie przekształconem było, jeszcze raz powinno obchodzić. Poczém tenże odwiązawszy swoją szpadę mówi do Sędziów »Kto jest jednego ze mną zdania niech weźmie za

broń« poczém ci którzy są jednego z Prezydującym zdania wydobywają szpady, pałasze lub bagnety, trzymając takowe w prawéj ręce, tym sposobem iżby koniec szpady podniesiony był do góry, a rękojeść na jednę piędź oddaloną od ciała. Ci zaś którzy są oddzielnego zdania, nie czynią tego. Audytor oblicza zdania i pisze wyrok, który przez niego i prezydującego podpisany, oddanym zostaje porucznikowi i podporucznikowi z poleceniem doręczenia go kommendantowi, celem przedstawienia Prezesowi Senatu. Sędziowie chowają na powrót broń swoję, i oczekują powrotu tychże officerów.

§. 668.

Potwierdzenie wyroku w Sądzie doraźnym zapadłego, dzieje się sposobem co do wyroków Sądu zwyczajnego wojsko-

wego przepisanym z tą różnicą, że potwierdzenie nie odnosi się do Senatu, ale do Prezesa Senatu. Jeżeli osądzonemu kara śmierci na którą jest wskazany po ogłoszeniu wyroku, i w czasie kiedy na miejsce stracenia jest prowadzonym, lub na samém miejscu stracenia darowaną będzie, natenczas zachować należy przepis paragrafu 621.

§. 669.

Jeżeli wyrok zatwierdzony zwróconym będzie, sędziowie zajmą poprzednie swoje miejsca, appel raz tylko uderzonym będzie, osądzony przyprowadzonym, wyrok onemuż odczytany, laska złamaną, a osądzony napowrót Kapłanowi oddanym zostanie. Czworobok będzie rozwiniętym i odmaszerowanie nastąpi w oddziałach według przestrzeni miejsca. Poczém pre-

żydujący postępuje na czele, winowajca zaś w środku straży aż do miejsca stracenia, gdzie takowe dopełnionem będzie.

§. 670.

Całe postępowanie jest bardzo krótkie, świadectwa na piśmie są summaryczne, i tak przy słuchaniu świadków jakoteż obwinionego, żadne pytanie (inkwizycja protokólarna) czynione nie będą. Jeżeli niema w tym momencie innych materjałów do pisania, całe postępowanie w pugilaresie ołówkiem zanotowane będzie, prawo dyktowania nie służy Audytorowi.

§. 671.

Kiedy w Sądzie doraźnym niezachodzi większość głosów za karą śmierci, natenczas wyrok wydanym nie będzie, lecz

tylko wypadek z tychże głosów zanotowanym i temu który Sąd doraźny z wołał przedstawionym będzie, ażeby postępowanie Sądu tego rozwiązał, i takowe Sądowi zwyczajnemu polecił.

§. 672.

Przeciwko wyrokowi w sądzie doraźnym zapadłemu, odwołanie się w drodze łaski nie ma miejsca.

ROZDZIAŁ LX.

O nagrodzeniu szkód i zadosyć uczynieniu.

§. 673.

Sąd wojskowy obowiązanym jest uszkodzonym występkami, powrócenie rzeczy do nich należących z urzędu tak dalece obmyśleć, ile rzeczy takowe w czasie poszukiwania między ruchomościami winnego lub ucze-

stnika, albo w takim miejscu znalezione były, w które je występny do zachowania oddał lub złożył; powrócenie takowe nastąpi albo wprost przez Sąd wojskowy jeżeli rzecz cudza do niego dostała się, albo za udaniem się do téj sądowéj Instancyi pod któréj jurysdykcją rzecz się znajduje. Sąd wojskowy otrzyma pokwitowanie od tego, kto własność swoją na powrót otrzymał.

§. 674.

Jeżeli rzecz cudza w ręce trzeciéj osoby która żadnego uczestnictwa występku nie stała się winną, sposobem do przeniesienia własności przyzwoitym, albo w zastaw dostała się, Sąd wojskowy staranie wprawdzie mieć będzie, ażeby posiadający rzecz tę właścicielowi dobrowolnie oddał; gdyby jednak to uskutecz-

nionem być nie mogło, Sąd wojskowy właściciela o posiadaczu rzeczy tylko uwiadomić powinien, aby drogą przyzwoitą prawa swego poszukiwać mógł.

§. 675.

Nim zaś Sąd wojskowy rzecz powróci, któréj zwrotu jako z powodu występku utraconéj kto domaga się, żądający powrócenia tejże, winien wprzód dowieść iż był jéj właścicielem lub posiadaczem. Dowód takowy za przyznaniem się winowajcy do występku przez zaprzysiężenie właściciela lub posiadacza stanie się zupełnym; a chociażby nawet występek przyznanym niebył, dowód taki dostatecznym będzie w ówczas kiedy:

a) z inkwizycyi okaże się: iż występek na tym, który się za właściciela lub posiadacza zgłasza dokonany jest,

b) iż tenże tak wyraźnie i z takiemi opisuje ją oznakami które tylko samemu właścicielowi lub posiadaczowi wiadome być mogą; niemniéj

c) kiedy tenże zeznanie swoje przysięgą stwierdza.

§. 676.

Jeżeli własność lub posiadanie jest udowodnionem, natenczas rzecz żądana właścicielowi lub posiadaczowi natychmiast powrócona, lub wrócenie nakazane być ma, chociażby inkwizycja zakończoną nie była, owszem obowiązkiem będzie Sądu wojskowego, właścicielów tych ruchomości które się w czasie inkwizycyj okażą, ile tylko możność dozwoli wynaleść, i onymże do odzyskania swych rzeczy dopomódz. Kiedy zatém w czasie jakowéj inkwizycyi znaleziona będzie według wszelkiego podobieństwa rzecz cu-

dza, obwiniony zaś właściciela wymienić nie może, albo nie chce, a w przeciągu dwóch miesięcy od czasu w którym aresztowanie obwinionego wiadome zostało, nikt się z pretensją o własność swoję nie zgłosił, Sąd wojskowy opisanie takowéj rzeczy w tym sposobie ułoży, iżby taż wprawdzie właścicielowi łatwą do poznania była, jednakże istotne znaki zamilczone były, któreby właściciel do odebrania swéj własności za dowód okazać mógł.

§. 677.

Opisanie takowe w miejscach tych, gdzie obwiniony przebywał, albo gdzie zaskarżony występek dokonanym był, uwiadomieniem publiczném ogłoszone będzie, w którém się właścicielowi nakaże, ażeby się w ciągu roku do téj rzeczy zgłosił, i swoje prawo okazał, gdyż w

przeciwnym razie rzecz opisana sprzedaną, i zebrane ztąd pieniądze w kassie główněj złożone zostaną:

§. 678.

Gdyby rzecz cudza takiego była rodzaju iżby bez niebezpieczeństwa zepsucia przez rok jeden zachowaną być niemogła, albo gdyby zachowanie onejże z znacznym nakładem było połączone, sprzedaż przez publiczną licytacją nawet przed czasem będzie zarządzona.

§. 679.

W czasie każdéj sprzedaży rzeczy cudzéj, któréj właściciel nie jest znajomy, dokładne opisanie każdéj sprzedanéj rzeczy, powzięty szacunek, jako też kupujący dokładnie zapisany być ma, i opisanie takowe do akt inkwizycyi przyłączone być powinno.

§. 680.

Kiedy rzecz cudza wróconą być nie może, obowiązanym jest wprawdzie Sąd wojskowy w czasie inkwizycyi z urzędu dochodzić, jaka szkoda z występku wynikła; w wyroku jednak w tenczas tylko wynagrodzenie szkody wyrażone będzie, gdy wartość szkody i osoba któréj wynagrodzenie należy wyraźnie i niewątpliwie okaże się z inkwizycyi. W takowym przypadku Sąd wojskowy wydając wyrok razem rozpoznać winien, komu i w jakiéj ilości bezszkodność od winowajcy przypada; poprzednio jednak zapewnić się winien o majątku obwinionego o ile tego wynagrodzenie szkody wymaga. Jeżeli obwiniony pobiera pensją miesięczną z kassy publicznéj, takowa tylko w ¼ części zapowiedzianą być może.

§. 681.

Takowa decyzja równie z innym prawnym wyrokiem ten ma skutek, iż ten komu wynagrodzenie szkody jest przysądzoném, od właściwego Sądu cywilnego exekucyi żądać może. Jednakże przez decyzją takową uszkodzonemu nie czyni się żadnéj przeszkody w domaganiu się nawet znakomitszego wynagrodzenia, jeżeliby większą szkodę okazać był w stanie, nad tę, którą Sąd wojskowy oznaczył.

§. 682.

Jeżeliby Sąd wojskowy nie mógł z pewnością uznać komu właściwe z powodu występku należy się wynagrodzenie, lub na czém powrócenie szkody polegać ma, natenczas tylko w wyroku to wyrazić powinien iż uszkodzonemu przez występnego służy wolność poszukiwania

wynagrodzenia swéj szkody drogą prawa właściwą. Gdyby więc kto w celu poszukiwania tego zastrzeżonego sobie prawa dla pozyskania dowodów do Sądu wojskowego zgłosił się, natenczas wolno mu będzie przejrzeć akta inkwizycyi, jednakże w tych tylko szczegółach, które do popełnionego względem niego występku ściągają się, i za dowód poszukiwania swego prawa służyć mu mogą. Odpisy takowych szczegółów onemuż na żądanie wydane być powinny.

§. 683.

Wynagrodzenie szkody z występku poniesionéj, zawsze zwyczajną tylko drogą prawa poszukiwaném będzie, i tym końcem poszkodowany po ukończonéj inkwizycyi i wydanym wyroku dowody w poprzedzającym §fie wzmiankowane od Audytora powziąść będzie miał prawo.

ROZDZIAŁ LXI.

O kosztach kryminalnych.

§. 684.

Wszystkie czynności w Sądzie wojskowym zachodzące w jakiejkolwiekbądź okoliczności z urzędu wykonywane być powinny, żadna zaś inna nagroda, taxa, ani opłata, oprócz téj która niniejszą Ustawą dozwolona jest wymaganą być nie może. Wynikające z czynności takowych pisma od stempla i w czasie przesyłania ich od zapłacenia należytości pocztowéj podług osobnych w téj mierze rozporządzeń wolnemi są.

§. 685.

Podobnież lekarze, chirurgowie i akuszerki w przypadkach do występku odnoszących się doniesienia i zdania swoje

bezpłatnie do Sądu podawać są obowiązani.

§. 686.

Każdéj w czasie przewożenia aresztanta przez Sąd wojskowy dla straży postanowionéj, wojskowéj i stanu cywilnego osobie za każdą milę drogi tak tam jako i na powrót 20 gr. pol.; a gdyby się w jakiem miejscu z przyaresztowanym zatrzymać byli zniewoleni za dzień złp. 1 gr. 10 za pół dnia 20 gr. pol. zapłacić należy.

ROZDZIAŁ LXII.

O sposobie zachowywania aktów wojskowych u Audytora i składaniu rapportów rocznych.

§. 687.

Ażeby wszystkie inkwizycje każdego czasu Władzy zwierzchniéj okazanemi, i

przez tęz przejrzanemi być mogły, obowiązkiem jest Audytora utrzymywać oddzielny protokół z następującemi rubrykami:

a) liczba porządkowa,

b) imie, nazwisko i stan obwinionego,

c) dzień dostawienia tegóż do aresztu; lub jeżeli tenże znajduje się na wolnéj nodze, dzień w którym dochodzenie przeciwko niemu zarządzone było,

d) rodzaj występku,

e) dzień inkwizycyi,

f) dzień zapadłego wyroku,

g) treść wyroku lub uchwały,

h) czyli kara wykonana złagodzona lub zupełnie darowana,

i) liczba ukończonych processów,

k) liczba będących w dochodzeniu processów,

l) uwagi,

m) numer głównego fascykułu w którym akta inkwizycyi złożone, i przytem numer protokółu.

§. 688.

Powinien być także oddzielny wykaz korrespondencyj audytorjatu które z inkwizycjami rozpoczętemi lub ukończonemi nie są w związku, lub które z powodu, iż obwiniony jeszcze przed rozpoczęciem inkwizycyi zbiegł, i dotąd ujętym nie został, do nastąpić mającego skutku zachowane zostają. Wykaz ten obejmować powinien rubryki:

a) numer protokółu podawczego Audytorjatu który zaczyna się od 1 Stycznia każdego roku

b) od kogo i w którym dniu zrobione jest wezwanie,

c) przedmiot (treść)

d) dzień expedycyi,

e) krótka treść o skutku,

f) numer fascykułu, w którym jest zachowany akt i numer pod którym akt jest w tymżę złożonym.

§. 689.

W Registraturze powinny być akta każdego processu w oddzielnych mniejszych fascykułach zachowywane, a te w jeden fascykuł główny związane, na którym wyrażony być powinien rok i numer bieżący. Inne do Audytorjatu należące akta według różnicy materyi podzielone będą, każdy akt w właściwym fascykule złożony powinien mieć z wierzchu liczbę fascykułu do którego należy, i oprócz tego numer według którego w fascykule jest złożony. Gdyby jakie akta więcéj w sobie allegatów zawierały, każdy z tych allegatów liczbą aktów do których nale-

ży naznaczony, a na głównem podaniu ilość allegatów do niego należących wyrażona będzie. Oprócz przypadków niniejszą Ustawą wyrażonych nikomu aktów przeglądać nie będzie wolno, ani też z nich nic wydawaném być nie może.

§. 690.

Dla łatwiejszego wyszukania akt; protokół inkwizycyi i oddzielne wykazy w dokładne rejestra alfabetyczne ułożone być powinny, w których rzecz jednę pod różnemi nazwiskami zapisywać należy, przyczém domieszczoną być ma liczba i rok pod którą rzecz ta w protokóle i oddzielnym wykazie jest zamieszczona, to jest:

a) pod imieniem i stanem tego do którego się akta odnoszą, również pod imieniem i nazwiskiem pod któremi sprawa była oznaczoną, daléj znale-

zione szczególne oznaki, aby w zachodzących wypadkach podobieństwa imion i nazwisk wszelka wątpliwość usunioną być mogła,

b) pod nazwą samego występku.

§. 691.

Nakoniec powinien Audytor utrzymywać protokół normaljów, w którym porządkiem chronologicznym zapisywane być mają co do słowa wszystkie przepisy, ustawy wojskowe, tak iżby na brzegu w krótkości treść ich zanotowaną, a w końcu alfabetyczny wykaz tychże był dołączonym, aby w razie potrzeby ustawa zaraz znalezioną być mogła.

§. 692.

W końcu każdego roku powinien Audytor zrobić wykaz wszystkich osób które od 1go Stycznia do ostatniego Grudnia, do

inkwizycyi pociągnięte były z dołożeniem krótkiego opisu ich występków i kar według formy na końcu niniejszéj Ustawy przepisanéj, i takowy Kommendantowi, dla przedstawienia Senatowi złożyć. Obwinieni z któremi inkwizycja nie jest jeszcze ukończoną, powinni być do tabelli na rok przyszły wciągnieni; przy składaniu takowych tabel zachować należy co następuje:

1. Jeżeli pewien rodzaj występku w formularzu zamieszczony, w tym roku zupełnie nie miał miejsca, rubryka ta w tabelli wypuszczoną być winna. Jeżeli kto kilka występków popełnił, raz tylko zapisany będzie, to jest w rubryce głównego występku; równie też, największa kara na niego wymierzona, zanotowaną być ma.

2. W tabelli summaryczného, nie powinni być zamieszczani ci, których sprawa

inaczéj, nie zaś przez wyrok jest ukończoną, lub dla nienależenia do stanu wojskowego Sądowi Cywilnemu przesłaną została.

§. 693.

Raz w rok czynności Audytora niespodzianie rozpoznawanemi będą, w tedy obejrzane będą areszta, aresztowani w nieobecności Audytora wypytywani będą o pośpiech z którym słuchani byli, i względem sposobu jakim są utrzymywani. Przejrzany będzie Dziennik inkwizycyi, protokół i registratura, szczególniéj zaś dokładność przesyłanych corocznie tabell dochodzoną, i sposób obchodzenia się Audytora tak w ogólności jako téż i w szczególnych wypadkach z odniesieniem się do przepisów prawa sprawdzonym zostanie.

ROZDZIAŁ LXIII.

O zbiegu jurysdykcyi.

§. 694.

Wojskowi do służby Milicyi, weteranów, Policyi lub Żandarmeryi należący, jurysdykcyi wojskowéj, ich zaś żony, dzieci i krewni płci obojéj, bez względu na wiek Sądom Cywilnym ulegają.

§. 695.

Każda władza tak cywilna, jak i wojskowa, ma prawo aresztowania występnego bez względu na jurysdykcją.

§. 696.

W razie przyaresztowania, obok piśmiennego rapportu lub protokólarnie ustanowionéj istoty czynu poszlak wykazującéj, władza aresztująca odeszle aresztowanego téj jurysdykcyi, któréj obwi-

niony ulega, a to najdalej w ciągu 48 godzin.

§. 697.

Summaryczne i następne badania zwyczajne, wyprowadzone będą przez jurysdykcją, któréj aresztowany ulega, na zasadzie pierwiastkowo ustanowionéj istoty czynu, która w razie niedokładności przedewszystkiém zeznaniem świadków, naoczném obejrzeniem i tym podobnie uzupełnioną zostanie.

§. 698.

Jeżeli w toku inkwizycyi zwyczajnéj okaże się prawne podejrzenie udziału w występku przeciw osobie ulegającéj innéj jurysdykcyi, ostatnia uwiadomioną o tém być ma odezwą wyciąg badań obejmującą, co równie zachowaném będzie w razie zażądania od innéj władzy jakich-

bądź objaśnień potrzebnych do ustanowienia istoty czynu lub użycia strykcyi przeciw kłamiącemu inkwizytowi.

§. 699.

Jurysdykcja znajdująca się w potrzebie pszesłuchania świadków lub dopełnienia konfrontacyi, zgłosi się do właściwéj Władzy z wezwaniem o dostawienie świadka albo występnego, na termin oznaczony; czynności téj jeżeli ją przedsiębierze Władza Cywilna, Officer, jeżeli zaś Władza wojskowa Urzędnik cywilny, jako Assydent attentować będzie.

Wzór I.

ROTA

Przysięgi dla Sędziów w czasie Sądu wojskowego i doraźnego.

»My Sędziowie Sąd ten wojskowy (do»raźny) składający, przysięgamy i przyrze»kamy Panu Bogu Wszechmogącemu, iż »zwracać będziemy uwagę na to wszystko, »co nam pod rozpoznanie przedstawioném »będzie, iż przepisy prawa w zastósowa»niu onegoż do występku (występków) »i winy oskarżonego (oskarżonych) jako też »przy wymiarze kary, wiernie zachowamy, »i ani niewczesném politowaniem, niena»wiścią lub stronnością uwieść się nie»damy.

»Przysięgamy nadto, iż względem te»go, cokolwiek w tym Sądzie wojskowym »(doraźnym) roztrząsaném będzie, aż do

»ogłoszenia wyroku, sekret zachowany. »Tak nam Panie Boże dopomóż« Amen.

R O T A

Przysięgi dla Kommissyi stanowiącéj wyrok.

»My Sędziowie przysięgamy Panu Bogu »Wszechmogącemu iż zdania nasze w prze»łożonym nam przypadku sumiennie i sto»sownie do istniejących przepisów oświad»czymy. Tak nam Panie Boże dopomóż.« Amen.

Wzór II.

AUDYTORJAT WOJSKOWY

WYKAZ

Ukończonych i toczących się inkwizycyj w wojskowym Audytorjacie od dnia 1 *Stycznia do* 31 *Grudnia* 18 . .

Numer bieżący	IMIE NAZWISKO i miejsce urodzenia	Dzień w którym do inkwizycyi był pociągnionym	Rodzaj występku	Do jakiego stopnia inkwizycja jest doprowadzoną	Dzień stanowczego orzeczenia	Treść orzeczenia	czyli kara jest wykonaną złagodzoną lub darowaną	przeszkody w ukończeniu sprawy	Ilość ukończonych spraw	Ilość wiszących spraw	

Kraków dnia

Imie i Nazwisko Audytora,

Podpis Kommendanta,

Wzór III.

TABELLA

Osób w Audytorjacie wojskowym od dnia 1 Stycznia do dnia ostatniego Grudnia 18 pod inkwizycją będących występków przez nie popełnionych, i kar na téż wymierzonych.

Pozostało w dochodzeniu z ostatnim Grudnia			przybyło w Roku 18				ZASKARŻONE WYSTĘPKI																																				KARY																pozostają jeszcze do dochodzenia z końcem Grudnia 18		
							POSPOLITE																											WOJSKOWE									śmierć										uwolnienie								
Officerowie od Kapitana poczynając na dół	Od feldfebla poczynając na dół	Summa	Officerowie poczynając od Kapitana na dół	Od feldfebla poczynając na dół	Summa	Summa pozostałych i przybyłych	Zdrada główna	Naruszenie spokojności publicznej	Uczęstnictwa w towarzystwach tajemnych i inne czynności przeciwko bezpieczeństwu publicznemu	Fałszywe zaciągenie do wojska	Bunty rozruchy i uwodzenie do dania odporu Zwierzchności	Gwałty publiczne	Nadużycie Urzędu	Fałszowanie publicznych kredytowych papierów	Fałszowanie monety	Porubstwo i inne cielesne sprosności	Rajfurstwo	Opilstwo	Gry azardowe	Morderstwo	Zabójstwo	Stracenie płodu	Podrzucenie dziecięcia	Ranienie i inne ciężkie skaleczenia	Zgwałcenie Religii	Pojedynki	Podpalenie	Kradzież	Rozbój	Oszustwo	Lichwiarstwo	Dwużeństwo	Potwarz i inne obrazy honoru	Dana pomoc przestępcy	Nieuległość	Uwodzenie do powstania	Opór i obraza warty	Zbiegostwo	Samowolne oddalenie się	Umyślne skaleczenie	Ciężkie przewinienie przeciwko obowiązkom służby	Rabowanie	Przez powieszenie	Przez rozstrzelanie	Ciężkiego więzienia	Prostego więzienia	Aresztu u Profosa	Pędzenie przez rózgi	Chłosty	Kassacyi	Degradacyi	Pieniężne	Jako niewinni	Dla braku dowodów	Ułaskawieni	Zmarli w aresztach	Z aresztów zbiegli	Summa ukończonych inkwizycyj	Officerowi od Kapitana poczynając na dół	Od feldfebla poczynając na dół	Summa.

Kraków dnia

Podpis Audytora

Podpis Kommendanta,

Nro 4,132 D. Gł. S.

MY

PREZES i SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i Ściśle Neutralnego

MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

Uznawszy być potrzebném przepisanie Regulaminu służby dla Milicyi krajowéj, któryby tak zasadom do reorganizacyi onejże przyjętym jak Kodexowi karnemu wyłącznie dla Milicyi ogłoszonemu odpowiadał; takowy w treści jak następuje do wiadomości powszechnéj, a w szczególności osób do składu Milicyi kompanii policyjnéj, Żandarmeryi i oddziału Weteranów należących podajemy.

TYTUŁ I.

Służba Żołnierza.

Przepisy karności wojskowéj obejmuje Kodex karny Wojskowy. Utrzymanie publicznego bezpieczeństwa jest przedmiotem powołania żołnierza.

Bojaźń Boska, posłuszeństwo i wierność Rządowi, moralne życie, zręczność w odbywaniu służby, czynność, stałość w wykonywaniu swych obowiązków, odwaga, są jego cnotą, słowem żołnierz musi być człowiekiem honoru. Żołnierz niepowinien dobru ogólnemu szkodzić, ani dopuszczać jakiéj szkody, i owszem powinien unikać tego wszystkiego z czegoby, mimo nawet jego woli szkoda lub nieszczęście jakie wyniknąć mogło.

Powinien wszystko co jest z korzyścią dla tego kraju wspierać, a co szkodliwe usuwać, i starać się o każdym któryby

przeciwko temu działał na pewnéj zasadzie Zwierzchności donosić.

Żołnierz powinien się stanowi swemu z prawdziwém przywiązaniem oddawać, i całą uwagę jedynie na naukę i doskonalenie się w robieniu bronią obracać; przez co nabierze zręczności do wypełniania swego powołania w całém znaczeniu.

Każdy rozkaz jaki od swego Przełożonego odbiera powinien być dla niego świętym i bez zwłoki wykonanym.

Gdyby się jednak rozkaz takowy widocznie niezgadzał z jego obowiązkami albo w służbie szkodliwym się okazywał, natenczas powinien o tém swemu donieść Zwierzchnikowi. Wszakże najskorsze posłuszeństwo nastąpić powinno, chociażby mu się zlecenie trudném i niesłuszném zdawało. Dopiéro po dopełnieniu takowego wolno mu jest, gdyby jego słu-

sznych przedstawień nie przyjęto, wynieść zaskarżenie drogą właściwą, zawsze stopniowo.

Gdyby żołnierz chciał o co prosić, co zameldować, donieść, albo się o co uskarżyć, uda się najprzód do swego przełożonego Kaprala. Jeżeli Kapral nie może zadosyć prośbie jego uczynić, takowa stopniowo aż do Kapitana przedstawioną będzie, gdyby i ten odmówił zadosyć uczynienia, żądać może aby sprawa jego wyniesioną była przed wyższą Władzę; wszakże powinien się nad tém dobrze zastanowić aby z nienawiści lub zuchwałości nieczernił swych Przełożonych, i nie narażał się przez to na zasłużoną karę.

Jeżeli kilku ma co do przedstawienia, dwóch tylko w imieniu drugich w stopniowym porządku może wnosić swoje żądanie.

Gdyby się wydarzyło, iżby dla braku

chwilowego, żołd lub mundur niedoszedł żołnierz niepowinien się zniechęcać albo, się przed kimkolwiek uskarżać, ale raczéj być spokojnym i zostawać w tém przekonaniu, że brakowi takowemu ile być może najspieszniéj zaradzoném i wstrzymana należytość wypłaconą będzie, i że żołnierz jest obowiązanym z dobrém częstokrоć i złe dla kraju ponosić.

Z każdym towarzyszem jakiegokolwiek on jest oddziału żyć powinien w zgodzie, z mieszkańcami krajowemi w usłużności i zgodzie, z wszystkiemi obchodzić się grzecznie i nikomu nieodmawiać przynależnego szacunku.

Żołnierz powinien pokładać zaufanie w swoich Przełożonych, szanować ich i w każdéj okoliczności winną cześć i uległość im okazywać, nigdy źle o nich nie mówić, pomnieć na ich nauki i napomnie-

nia, orzeczony na siebie areszt z uległością przyjąć, posłać w 24 godzinach dwóch kollegów z prośbą, a po wytrzymanéj karze winien sam iść podziękować za odebraną karę i wypuszczenie, zgoła postępowanie jego zupełnie do prawideł stanu wojskowego stósować się winno.

Nietylko w czasie służby ale i po za służbą powinien swoim Przełożonym należne uszanowanie oddawać.

Jeżeli się żołnierz przed domem albo u drzwi znajduje, a postrzeże Przełożonego, powinien wolno wystąpić z mężką postawą.

Gdy żołnierz Przełożonego spotka, stanie ku niemu frontem i uchwyci lewą ręką za kaszkiet, a furażerkę z głowy zdejmie.

Jeżeli co w jednéj ręce niesie, nie zrobi frontu salutując tylko; jeżeli zaś

w obu rękach co niesie, spojrzy tylko Przełożonemu w oczy. — Żołnierz pojedynczy będąc przy broni weźmie za broń i zrobi front, a ten honor oddaje się tylko officerom przy szpadzie idącym, a to wtenczas tylko gdy Przełożony w niewielkiéj odległości koło niego przechodzi.

W szeregu i szyku niepowinien żołnierz salutować.

Szyldwachów wedle tychże zasad salutować należy nie robiąc przed niemi frontu.

Nigdy choćby za służbą, niewolno upijać się żołnierzowi, owszem powinien się najstaranniéj tego obrzydliwego nałogu wystrzegać, kobiet występnych, złych towarzystw i gry o pieniądze unikać; zdrożności bowiem takowe oddalają go od obowiązków, przyprawiają o utratę grosza, pozbawiają dobréj sławy i zdrowia, wiodą go do

większych występków i wtrącają w nieszczęście.

Żołnierzowi powinien żołd wystarczyć, aby miał czém za stół, od prania, i co mu jest potrzebném zapłacić, nie może żadnéj rzeczy od nikogo pożyczać, ani téż komu co wypożyczać, powierzonego mu grosza nadużywać, unikając wszelkiéj sposobności do marnotrawstwa.

Żołnierz powinien mieć staranie o swoim mundurze, broni, rynsztunku i amunicyi; nie wolno mu nic z tego utracić, zastawić, sprzedać, lecz wszystko w czystości i porządku utrzymywać winien, aby każdéj godziny z tychże mógł zrobić użycie.

Żołnierz musi w ogólności posiadać znajomość własności i części składowych swéj broni i rynsztunku; powinien je umieć rozbierać i składać, tudzież znać dobrze przeznaczenie i użycie każdéj z tych części.

W ogóle, żołnierz powinien się dać do wszystkiego na dobro służby użyć, choćby nawet przyczyny i ważności tego nie pojmował.

Żołnierz który służbę zastępczo sprawuje, starać się będzie o utrzymanie w porządku ludzi sobie w kommendę oddanych, i dawać baczenie by obowiązków swych dopełniali.

Każdy powinien być takowemu Zastępcy w zupełności posłusznym, zasadą jest wojskową, że w służbie każdy młodszy rangą, starszemu podobnie jak przełożonemu swemu subordynowanym zostaje. Gdyby w pewnych okolicznościach i przypadkach młodszego przełożyć wypadło, należy mu z posłuszeństwem podlegać, bo takowa podległość nie jego randze lecz służbie należy.

Jeżeli na żołnierza warta przypadnie, powinien powierzony sobie posterunek niejako za świętość, a siebie za oko i puklerz kraju uważać.

Zaopatrzy się na wartę w trzy ślepe ładunki i jednę kulę. Samowolnie bez obluzowania niepowinien żaden Szyldwach pod karą najsurowszą opuszczać swego stanowiska, jeżeli mu się co wydarzy, albo gdyby go zluzować zapomniano, zawoła na posterunek z kąd luzują, albo na szyldwacha najbliżéj siebie stojącego, ten zaś zawoła daléj, aż tym sposobem dojdzie wiadomość głównego posterunku.

Zasypiać i upijać się na warcie zakazaném jest pod karą najsurowszą.

Dopóki Szyldwach nie jest zluzowanym, niepowinien ani jeść ani pić, ani tytoniu palić. Niedopuści nikomu dostą-

pić zbyt blisko siebie, niewoluo mu od nikogo nic przyjmować, wszakže pozwolić može o podal od siebie na ziemi połožyć, i dopiero po obluzunku podniesie.

Szyldwach niepowinien z nikim rozmawiać odsełając wszystko do głównego posterunku. Przełožonemu zda žądaną wiadomość w krótkości zwięźle i skromnie.

Nie wolno mu składać broni, a tém mniéj dać ją komu sobie odbierać, chociažby samemu Kommendantowi, niepowinien również dać się obluzować bez broni.

Szyldwach nie može zmiany žadnéj rozkazów sobie wydawanych od nikogo innego przyjmować tylko od Kommendanta swego posterunku.

Bez przywodzcy žaden obluzunek miejsca mieć nie može.

Jeżeli Zastępca jest Kommendantem posterunku, powinien zaufanego żołnierza dowódcą wyznaczyć.

Oddawanie posterunku i przy tym zachodzących rozkazów i przypomnień odbywać się ma dokładnie i po cichu, aby tylko obluzujący i przywódzca siebie słyszeli, przyczém prostą postawę zachować należy, nie nachylając głów ku sobie.

Za zbliżeniem się obluzunku, stanie Szyldwach na tém miejscu w którém był postawiony, przybrać ma przepisaną postawę, a nowy Szyldwach dopiéro w tenczas gdy się obluzunek o dziewięć oddali kroków, przechadzać się może tam i napowrot w obrębie miejsca poprzednio sobie wskazanego.

W kościele zostaje straż na swoim posterunku, weźmie do nogi broń i przy-

klęknie do modlitwy, jeżeli służba Boża tego wymagać będzie.

Zawsze gdy około Szyldwacha oddziały wojska, Processye, Sanctissimum, albo kto ze starszych przechodzi, powinien udać się na miejsce w którym był zaciągniony i oddać winne uszanowanie.

Szyldwach odbywający wartę tylko z bagnetem, stanie z przyzwoitą postawą gdzie był postawionym.

Posterunek przed bronią, winien jest przed Sanctissimum, Processyą, Prezesem Senatu, i przed Kommendantem Milicyi całą wywołać wartę „do Broni!"

Jeżeli Prezes albo Kommendant da znak ręką, albo gdy ostatni nie ma broni u boku, w tenczas nietrzeba wołać do broni, tylko sam Szyldwach odda uszanowanie.

Przed każdym Senatorem, przed Naczelnikami Władz Sądowniczych, Kommissarzem Rządowym przy Instytutach Naukowych, Rektorem Uniwersytetu, Dyrektorem Policyi, którym użycie Plumażów u kapelusza jest dozwoloném gdy są w uniformie, tudzież Officerem w mundurze, Szyldwach ma broń prezentować. Od capstrzyku aż do pobudki nie oddaje się nikomu uszanowania wyżéj przepisanym sposobem, zwróconą tylko być winna uwaga cała na cel w jakim straż jest postawioną, nieużywając żadnego innego frontu nad ten, który odpowiada zamiarowi jéj postawienia.

Jeżeli dészcz pada Szyldwach może wnijść do Szilderhauzu, podwoić jednak powinien swoją uwagę i występować tylko przed każdym Zwierzchnikiem z bronią pod lewém ramieniem.

Gdzie dwa Szyldwachy stoją, winni się do siebie zastósować, nie wdawać się z sobą w rozmowę, a w przechadzaniu się tam i napowrot tak się zachować, aby nic ich uwagi nie uszło.

Szyldwach w swym obrębie niepowinien cierpieć nieczystości, krzyku albo hałasu, kłótni, bitw i strzelania, chodzenia z ogniem albo z gołą świécą, szczególnie po moście, około siana, drzewa, słomy, magazynu z amunicyą, i wszelkiego uszkodzenia pochodzącego z swawoli.

Gdyby odwodzenie od tego było bezskuteczném, gdyby zanosiło się na zbiegowisko albo coś podejrzanego, powinien pojedynczych ludzi aresztować, albo wedle okoliczności na główny zawołać posterunek. Równie Szyldwach niedopuści nikomu przystąpić do poruczonego mu do-

bra lub broni ani nawet żołnierzom służbą do tego nieupoważnionym.

Szyldwachy postawione przed wejściem domu jakiego albo pokoju powinny szczególnie w tenczas, kiedy tego któremu straż jest postawiona w domu nie ma, na wchodzących i wychodzących uważać, zapytywać się ich wedle okoliczności jaki interes mają, a tych którzy ściągną na siebie gruntowne podejrzenie przytrzymywać i przy obluzunku warcie oddać.

Na wypadek pożaru, albo jakiego ważnego zdarzenia, gdy Szyldwach od swego głównego posterunku jest oddalonym a potrzeba jest nagła, powinien wołać, w razie gwałtowniejszéj jeszcze potrzeby, potrzykroć dać ognia.

Szyldwach postrzegłszy kogo w nocy blisko siebie, zawoła na niego; „Stój! kto idzie?“ weźmie broń przed siebie, i

zapyta się o jego stan i interes, mając się przytém na wielkiéj baczności; a znalazłszy go podejrzanym, przyaresztuje, przywoła straży, albo go do obluzunku przytrzyma, aby go potém oddać.

Nieodbierając Szyldwach żadnéj odpowiedzi pójdzie na przeciw przychodzącego z naciągnionym kurkiem i napomni, iż jeżeli nie da odpowiedzi, przyaresztuje go albo zastrzeli gdyby chciał uciekać. Jeżeli na zadane sobie pytania odpowie, wtedy zawoła na niego „iść daléj“ nieprzeszkadzając mu do dalszéj drogi, jeżeli jest podejrzaną osobą, albo gdy się zdaje bydź głuchym, niemym, obłąkanym i t. p. albo gdyby się chciał zdrożności dupuszczać, w tedy przyaresztuje i odda ile być może najspieszniéj do swojéj stacyi. Gdyby się osoba taka zerwała na Szyldwacha lub uciekała podając się przez to w wię-

ksze podejrzenie, niezwłocznie do niéj wystrzeli.

Gdy na zawołanie stój! kto idzie! Officer lustrujący albo się ront zamelduje zawoła: „do broni!" a jeżeli patrol „Podofficer wychodź!" poczém rozejdą się w sposób niżéj opisany.

Jeżeli odległość od posterunku Podofficerskiego niedozwala zawołać „do broni" w tedy Szyldwach użyje środka, jaki w razie nie obluzowania wskazanym mu został.

Gdy Szyldwach upewnienie otrzyma zawoła: „Ront albo Patrol przechodź" poczém zawołani mogą się w dalszą udać drogę.

Gdy żołnierz z służby ma coś zameldować, czynić to powinien pod gołem niebem z bronią na ramieniu, rapporta piśmienne zachowane mieć winien pod

pasem od patrontasza, które od niego ten któremu melduje odbierze, potém sprezentuje broń, jeżeli odbierający jest Officerem, oczekując w takiéj postawie rozkazu od starszego; poczém weźmie broń na ramie, uczyni cały lub pół zwrotu, o ile położenie miejsca dozwoli i odmaszeruje.

Jeżeli meldunek w pokoju lub gdzieindziéj nie pod gołem niebem czynić wypadnie, wnijdzie meldujący z bronią, tak jak się ją w balansie nosić zwykło, spuści ją potém do nogi, i zamelduje w sposób powyższy. Po odbytym meldunku weźmie ją na powrót w balans, nieczyniąc żadnych oznak honorowych, zwróci się w pół na prawo, albo na lewo podług okoliczności, albo bez uchwycenia patrontasza zrobi zwrot przez prawo i odstąpi.

Gdy Żołnierz Podofficerowi meldunek składać będzie, postąpi sobie w sposób powyższy, z tą jednak różnicą, że przed nim po odebraniu pod gołem niebem ustnego lub piśmiennego meldunku, nie będzie broni prezentować, oznaka bowiem ta należy jedynie Officerom. Gdy Przełożony nie ma broni u boku, w takim razie niepowinien mu czynić oznak honorowych.

TYTUŁ II.

Służba Zastępcy czyli Vice-Kaprala.

Zastępca Kaprala jest bezpośrednim żołnierza Przełożonym, powinien znać dokładnie obowiązki swoich podkomendnych, i dawać z siebie najpiérwszy przykład najściślejszego wykonywania przepisów siebie i ich obowiązujących.

Wszelkie dla żołnierza i podkomendnych przepisy dotyczą stosunkowo Zastępcy. Zastępca do żołnierza mówić będzie przez „Wy“ a do wyższego przez „Pan“ Przełożony zaś do niego również przez „Wy.“

Zastępca, który ma w ręku grosz menażowy swych towarzyszów, niepowinien z tegóż pod karą najsurowszą nic na swój obracać użytek, głównym jego jest obowiązkiem zajmować się gospodarstwem całego koleżeństwa, pamiętać aby ile można codzień mięso, chleb, jarzyna w należytéj były ilości, tudzież na to uważać aby niezdrowych potraw nie sporządzano, nakoniec aby ludziom na służbie będącym jedzenie donoszono. Nadto należy do niego nietylko instrukcya podwładnych, ale jeszcze baczność na ich rozmowy i obcowanie celem bliższego poznania ich ducha.

Szczególna służba Zastępcy, którą w prawéj ręce noszoną bronią uskutecznia, zależy na zawodzeniu Szyldwachów, assystowaniu Sanctissimo, exkortowaniu aresztantów, patrolowaniu, nakoniec inspekcyi w koszarach bez broni.

Podczas zaprowadzania warty porządkując luzujących się ludzi, przybywającego na piérwszy posterunek żołnierza postawi na prawe skrzydło, i tak jednego po drugim w szereg ustawi celem przekonania się czy wszystko jest w porządku i trzéźwości, potém zawróciwszy przez prawo odmaszeruje.

Gdy pierwszy raz wartę zawodzi, udaje się z nim także Zastępca z dawnéj warty, który podczas tego obluzunku wszystkiem komenderuje stojąc frontem do straży, stawia obok siebie po lewéj stronie Zastępcę nowéj warty, tak iżby zwróciw-

szy się przez prawo, stanął obok niego po prawéj ręce.

Przybywszy Zastępcy na posterunek maszerują z nowym obluzunkiem około Szyldwacha w lewo, tak iżby obluzujący obok niego po lewéj stanął, Zastępcy obrócą się ku posterunkowi przez prawo. Szyldwachowi nowemu wszelkich wiadomości tudzież rozkazów udzielą, niepozwalając nikomu się przysłuchiwać, wyjąwszy Przełożonego. Zaraz po zdaniu takowych każe Zastępca broń prezentować, następnie wziąść broń na ramie, co dawniejszy i nowy Szyldwach, jako téż i ludzie od drugich posterunków wykonać mają.

Szyldwach zluzowany ustępuje w tył na lewe skrzydło, wyjąwszy posterunek przed bronią głównéj warty, który do swojéj wraca broni, i tam ją stawia, Za-

stępcy odchodzą, i dalsze posterunki zawodzą.

Tam gdzie jest dwóch razem Szyldwachów, stawa dwóch nowych obluzujących pomiędzy niemi, w razie zaś szczupłości miejsca naprzeciw siebie, tak iżby sobie mogli informacye zrozumiale udzielać. Zastępca stawa w pośrodku między niemi.

Zastępca na każdym posterunku powinien obejrzéć czyli wszystko jest w porządku, i czyli nie ma jakiego podejrzenia dezercyi.

Gdy już wszystkie warty są obluzowane maszeruje Zastępca z ludźmi obluzowanemi do swego głównego posterunku, każe im broń postawić, zda Kommendantowi warty rapport, a jeżeli sam Zastępca jest Kommendantem o wszystkiem co się wydarzy zarapportuje gdzie mu rozkazano.

Zwodząc posterunki, należy potrzebnéj ostrożności między zaufanemi a niezaufanemi z uwagi niespuszczać, owszem tak rozporządzać aby ostatni zawsze byli na oku, niestawiając ich w takiem miejscu gdzie łatwa sposobność do dezercyi ani zawsze na jednym i tym samym posterunku; gdy na straży zostają, trzeba ich niespodzianie lustrować.

Przy meldunku Zastępca zastosuje się do instrukcyi dla żołnierza zwyż przepisanéj.

Przy exkortowaniu Zastępca bierze aresztantów w środek, każe zaufanemu żołnierzowi iść naprzód, sam zamyka exkortę; w takich okolicach gdzieby aresztant łatwiejszą miał sposobność ucieczki, podwoi wraz z swoimi ludźmi ostrożność.

W nocy należy szyldwachy w izbie postawić, światło palić, wszelkie przejścia

obwarować, aresztanta zrewidować i odebrać mu narzędzie niebezpieczne. Szyldwach powinien towarzyszyć aresztantowi na przechód w nocy, i w miarę okoliczności cała nawet warta ku temu celowi użyta zostanie. Przy eskortowaniu aresztanta oznaków uszanowania nikomu się nie oddaje.

Gdy zastępca patrolem dowodzi, powinien największą dawać baczność i uważać czy warty są czujne.

Z pierwszym patrolem którego po capstrzyku po za służbą żołnierza i podoficera na ulicy albo w szynkowni znajdzie do domu odprawia.

Z drugim patrolem przyaresztuje wedle okoliczności, i na główny odwach zaprowadzi, nadto usuwać ma z rostropnością wszelkie kłótnie i bitwy niedając wszakże nigdzie do nich żadnego pochopu.

Niewolno patrolowi należeć do żadnéj zabawy ani też którego aresztowanego za pieniądze lub na wstawienie się czyje uwalniać.

Gdzie warta stoi przed bronią i zawoła na patrolującego: *Stój! kto idzie?* przywodca patrolu powinien się zatrzymać, oczekując podoficera od posterunku z dwoma ludźmi, a gdy ten z bronią przed sobą z odwiedzionym kurkiem zawoła: *przystąp: hasło!* prowadzący patrol również z kurkiem odwiedzionym przystąpi i odda żądane hasło. Podoficer od posterunku przekonawszy się że hasło prawdziwe, zawoła: hasło rzetelne, weźmie za broń i odmaszeruje do posterunku; szyldwach zawoła: »Patrol przechodź,« i patrol w dalszą uda się drogę.

Powracając na swoje stanowisko powinien się dla ostrożności swemu poste-

runkowi, jako patrol zameldować i przed nim stanąć.

TYTUŁ III.

Służba Kaprala.

Obowiązki stopnia tego odnoszą się do służby kaprala zastępcy.

Gdy kapral przewodniczy całéj sekcyi kapralskiéj, niekiedy nawet w braku oficera cały pluton ma pod swojemi rozkazami; gdy często wydarzyć się może, iż tenże bez względu na starszeństwo stopnia, feldfebla zastępować musi, iż będąc dowódcą oddziału odkomenderowanego, samemu sobie jest zostawiony, powinien przeto być konduity nienagannéj, w pisaniu i czytaniu uzdatnionym, i posiadać dostateczną znajomość służby różnych instrukcyj i mustry, ażeby był w stanie podwładnych swoich w porządku utrzymać,

nadto powinien zachowywać pewną powagę, i postępować we wszystkich wypadkach rozstropnie.

Kapral winien być wzorem ochędodoztwa dla swoich podwładnych, czuwać nad zachowaniem onego, tudzież nad utrzymywaniem w dobrym stanie i porządku broni i rynsztunków i wykonywaniem wszelkich powinności. Podwładnych swoich powinien w dobroci, następnie surowiéj w razie uchybień napominać, podając im sposób i środki do unikania onych. Takowe zaś napomnienie ani z poniżeniem ani w przytomności obcych lub przełożonego miejsca mieć nie powinno.

Niewolno w żaden sposób wyrzucać żołnierzowi dawniejsze uchybienia, okazywać ku niemu niechęć, przezywać go, uszczypliwie do niego mówić, oczerniać go i źle z nim się obchodzić; winien zaś

będzie uchybiającego przyaresztować, i o tém przełożonemu zameldować.

Najsurowiéj wzbroniono jest wdawać się w kłótnią z pijanym żołnierzem; należy go w areszcie osadzić i zameldować aby po trzeźwemu za uchybienia do odpowiedzialności pociągnionym został.

Powinien się względem podwładnych umiarkowanym okazywać, i tego wszystkiego unikać, coby go znienawidzonym od nich uczynić mogło: z drugiéj strony nie ma się z nimi bratać, co więcéj z nimi grać, pić, pieniędzy od nich pożyczać, stałby się bowiem w dwojnasób winnym tracąc wszelkie poważanie i szacunek, słowem kapral powinien być dobrym żołnierzem, uczciwym człowiekiem i sprężystym przełożonym.

Wychodzących na służbę i powracających żołnierzy swojéj sekcyi lustrować

będzie, oraz przeglądać, czyli mundury i rynsztunki znajdują się w należnym stanie, czemu w obrębie swéj Władzy zaradzić nie może, powinien o tém starszemu meldować.

Najusilniéj starać się będzie dobre i złe skłonności podkomendnych swoich poznawać, sposób ich myślenia zgłębiać i zdrożności śledzić, a to dla wcześniejszego zapobieżenia złym skutkom ztąd wyniknąć mogącym. Sledzenie to powinno być tak rostropne aby nie obudzało nieufności i nienawiści. Gdyby się jakie uzasadnione podejrzenie zamiaru ucieczki lub innych występków okazało, szczególniéj gdyby się spostrzedz dało w czasie zwyczajnéj lustracyi, że poszlakowany więcéj rzeczy, nad przepis zabiera wyruszając z koszar, i więcéj ubiorów z pomniejszego munduru na siebie wdziewa,

że długów narobił, że zabrał znajomość z nierządnicami, albo że w służbie jest niecierpliwym i źle się sprawuje. Kapral takiego z oka spuszczać niepowinien nieobudzając w nim jednak żadnéj nieufności.

Gdyby który żołnierz w jakikolwiek sposób na służbę lub przełożonego swego utyskiwał, gdyby przed swemi towarzyszami albo przed kimkolwiek w podejrzany sposób rozmawiał, gdyby żołnierzy do dezercyi namawiał, gdyby miał duże pieniądze przy sobie lub rzeczy podejrzenie kradzieży dające, takiego kapral niezwłocznie przyaresztuje, i przełożonemu zamelduje. Codziennie z rana, o każdém zaś szczególném zdarzeniu natychmiast feldfeblowi rapportować, i od niego w wieczór rozkazy odbierać będzie. Na ordynansie u Kommendanta powinien wystąpić czysto, zgłosić się po szczególne

zlecenia do obluzowanych, wszelkie rozkazy dokładnie wypełniać, towarzysząc zaś Kommendantowi, gdy ten w rozmowę z kim wnijdzie przyzwoicie stanąć o podal, nie dając bynajmniéj na takową baczenia.

Kapral bez wiedzy Feldfebla żadnemu nie pozwoli odejść żołnierzowi na dłuższy czas jak do apelu, wyjąwszy gdyby sam był wyznaczony dowódcą, i w takim razie uważać ma na konduitę tegoż i zachodzące okoliczności.

Oprócz pugilaresu Kapral winien się zaopatrzyć w listę porządkową, listę komendną i listę swojéj sekcyi.

Odchodząc i powracając zamelduje się Feldfeblowi.

W przedstawianiu próśb swych i uciążliwości, w oddawaniu oznak honorowych, aresztowaniu, zawodzeniu szyld-

wachów, patrolowaniu, meldowaniu i t. d. zastosuje się do przepisów żołnierza i zastępcę obowiązujących.

Kapral towarzyszy Feldfeblowi przy rapporcie, odnoszeniu i przynoszeniu rozkazów do Kapitana.

Przy każdém wymaszerowaniu odczytuje listę.

Po pobudce i czapstrzyku przegląda czy się każdy znajduje, o czém daléj donosi.

Przy kompanii zawsze Kapral dyżur mieć powinien. Po pobudce przed wydaniem rozkazu i po capstrzyku, zdaje Kapral dyżurny zwyczajny, a gdy coś nowego zajdzie w dzień czy w nocy, natychmiast nadzwyczajny rapport Feldfeblowi, wszelkie pilne meldunki zdawać będzie wprost Kapitanowi.

TYTUŁ IV.

Służba Feldfebla.

Feldfebel piastuje stopień, który w kompanii wszystkie odnogi służby obejmuje. Powinien być konduity nienagannéj i łączyć doświadczoną uczciwość z dokładną służby znajomością, wspierać Kapitana z niezmordowaną gorliwością i wiernością.

Należycie w mustrze uzdatniony, powinien być w stanie nauczać z pożytkiem podwładnych swoich. Za jego pośrednictwem przechodzą wszelkie rozkazy, podoficerów sobie podwładnych do bezzwłocznego wykonywania takowych doprowadza, i o należnem wykonaniu onych przekonywa się, dla tego niespuszczając się na podoficerów dopilnować winien czyli istotnie obowiązków na siebie włożonych ściśle dopełniają.

Od wszelkiéj wstrzymując się porywczości, obchodzić się ma z swymi podkomendnymi z przyzwoitością, tak jak było względem Kaprala przepisano. Starać się będzie wpajać w swych podkommendnych prawdziwe uczucie honoru, znaglając ich do powinności przez napomnienia, stósowne strofowania, a nakoniec przez zagrożenie karą.

Gdyby atoli te środki łagodne nieskutkowały, a uchybienie jakie bozzwłocznéj wymagało kary, niepoprawnego jako téż pijanego, wolno mu przyaresztować z obowiązkiem meldowania o tém Przełożonemu.

Co w poprzednim przepisie dla zastępcy czyli vice-kaprala rzeczone było o dokładnéj podoficerów i żołnierzy znajomości, o przezorności jakiéj używać należy przeciwko dezercyom, o instrukcyi no-

wo zaciągnionych, meldowaniu, patrolowaniu, prowadzeniu aresztantów i t. d. tož samo się odnosi do obowiązków Feldfebla z tém dołączeniem, iž ten przez zbližone obejście się z žołnierzami i nowozaciężnemi wyrozumiewać ma ich ducha i usposobienia, końcem ocenienia ile sobie po nich w službie obiecywać mozna.

Jakkolwiek dla Kaprala dyžurnego powyžéj przepisano, aby wszystkich na službę wychodzących i z niéj powracających nasamprzód lustrował, powinien Feldfebel nietylko žołnierzy ale i podoficerów przeglądać, czyli w czém niezachodzi jakie uchybienie: iżby Oficer chcący się o tém przekonać, takowego nieznalazł.

Feldfebel odbiera codzień tak od Kaprala dyžurnego jak i od reszty Kaprali zwyczajny ranny rapport, który w towa-

rzystwie Kaprala dyżurnego i innych Kaprali Podporucznikowi złoży; inne zaś rapporta zdawać będzie pośrednio przez rzeczonego Kaprala wszystkim innym Oficerom jako też i Kapitanowi.

Gdy się coś ważnego wydarzy, powinien o tém w porządku, a w potrzebie naglącéj najpierwéj Kapitanowi meldować. Rapport dzienny co rano przez Kaprala, ważniejszy zaś sam Feldfebel Adjutantowi złoży.

Do odbierania rozkazów udawać się codziennie będzie w towarzystwie Kaprala dyżurnego o godzinie oznaczonéj do Bióra placu (w którym w téj chwili Adjutant Milicyi obecnym być powinien) takowe następnie zaniesie Kapitanowi u którego się Oficerowie własnéj kompanii znajdować powinni, przed wieczorem o na-

kazanéj godzinie rozkazy przed frontem kompanii ogłosi.

Wszelkie rozkazy nadzwyczajne powinien natychmiast w dzień czy w nocy właściwym przełożonym oddawać; gdy zawsze jeden Oficer znajduje się przy kompanii, rzeczone rozkazy przeto w niebytności starszych temu wręczone być winny.

To samo zachowaném być ma w razie gdyby Feldfebel znalazł się w potrzebie zawiadomienia lub ostrzeżenia swego przełożonego.

Z rapportów w przeciągu tygodnia przez Kaprali sobie składanych, sporządzony jeden ogólny w dniu przez Kommendanta do rapportów tygodniowych przeznaczonym, wręczy Feldfebel Podporucznikowi celem przesłania onego stopniowo Kapitanowi.

Przy wystąpieniu Feldfebel podzieli kompanią wedle przepisów, odliczy roty, i zamelduje o ich obecności Podporucznikowi, albo któremukolwiek obecnemu Oficerowi. Rozumie się iż Podoficerowie do rot tych przydzielonemi nie będą, a gdy kilku ludzi na wartę odchodzi, w ten czas bez różnicy na lewe skrzydło postawieni być mają. Feldfebel kommenderuje wszystkich ludzi do służby, i dla tego powinien być zaopatrzony w dokładną listę obejmującą w sobie kommendę, uporządkowanie plutonów i sekcyj. Na wszelką służbę pomniejszą kommenderowani będą żołnierze poczynając od dołu listy. Na inną zaś ważniejszą i taką którąby trwała nad godzin 24 żołnierze z góry listy będą kommenderowani.

Obowiązkiem Feldfebla wszelkie rozkazy i rozporządzenia które dla kompa-

nii przychodzą do dziennika zaciągać z wyrażeniem miejsca i dnia, tudzież codziennego wymiaru służby. Podania służbowe redagować, nadto wydarzeń codziennych utrzymywać protokół.

Jeżeli Feldfebel odchodzi na dłuższy czas po za capstrzyk albo z tak długiéj niebytności powraca, gdy ma o co prosić albo się uskarżać, zamelduje się Podporucznikowi, przy odchodzeniu zaś, i za powrotem Adjutantowi.

Gdyby którego przy odczytaniu list brakowało powinien go Feldfebel kazać szukać przez Kaprala i kilku Zastępców, gdyby zaś w krótkim czasie znalezionym być nie mógł, niezwłocznie o tém zaraportować.

Feldfebel przy spotkaniu starszego albo przed szyldwachem zachowa się wedle przepisów obowiązujących żołnierza

W innych przypadkach z służby wypływających, wedle przepisów obowiązujących jego podwładnych.

TYTUŁ V.

Służba Podporucznika i Porucznika.

Oficer piastuje stopień który jak najściślejszego pełnienia obowiązków wymaga, tak też jest nader zaszczytnym. — Gdy służba jego wymaga wyłącznego i zupełnego oddania się obowiązkowi przeto Oficer żadnego innego urzędu ani zatrudnienia pod żadnym pozorem nie będzie mógł podejmować. Nienaganne postępowanie, gorliwość i znajomość służby, rozsądek i uczucie honoru są przymiotami nieodzownemi dla Oficera. Aby podkommendnych swych w powinności utrzymać był w stanie, znać mu potrzeba dokładnie co do nich należy, ażeby zaś

był zdolnym dokładnych udzielać Instrukcyj, powinien ich w znajomości służby i zręczności przewyższać. Czuwać będzie nad ścisłém rozkazów wykonywaniem, i nakłaniać każdego podkommendnego do obowiązku, zapobiegając wszelkiemu nieporządkowi.

Oficer mocen jest podkommendnego w razie potrzeby przyaresztować, lecz uwolnić go tylko w tenczas, gdy ma sobie oddane dowództwo.

Uczenie nowo-zaciężnych i ćwiczenie dawniejszych żołnierzy stanowią główną jego czynność, która zawsze z ludzkością dopełnioną być winna.

Obok takiego postępowania, uprzejme rozmowy z żołnierzem, i oddawanie zasłużonéj pochwały zjednają mu szacunek, przychylność i zaufanie podwładnych. Przy każdéj sposobności zdarzonéj starać

się ma żołnierzom tak względem służby jak i przełożonych wpajać korzystne zdanie, do czego własnym przykładem najwięcéj przyłożyć się może. Przez wykonanie powyższych przepisów, dojdzie do potrzebnego poznania swych podkommendnych ich wad i dobrych przymiotów ich większéj lub mniejszéj w służbie użyteczności.

Dobrego wychowania i honoru prawidła zawsze i po za służbą powinny mu przewodniczyć, winien starszego pozdrowić a pozdrowieniu młodszego pozdrowieniem odpowiedzieć.

Rapport ranny odbiera od Feldfebla, z nim udaje się do swego najbliższego stopniem przełożonego, a z tym łącznie do Kapitana, któremu o tém wszystkiem co się podczas dnia wydarzyło ma czynić rapport.

Przy wystąpieniu podaną sobie od Feldfebla liczbę rot przełożonemu swemu albo starszemu w służbie melduje.

Oficer mający o co prosić albo się o co uskarżyć, zamelduje się swemu przełożonemu, poczynając od najniższego aż do Kapitana. Jeżeli zażalenie zmierza do Kapitana lub którego wyższego, może się temu z wiedzą swego Kapitana zameldować.

Jeżeli aresztowi domowemu ulegnie, w przeciągu 24 godzin winien wysłać z prośbą do tego kto go na areszt wskazał; niedopełnienie zaś niniejszego przepisu, pociągnie za sobą zaostrzenie kary, a mianowicie po upłynieniu trzech dni, areszt u Profosa.

Gdyby się sądził karą uciążonym, zostawia mu się wolność poszukiwania sprawiedliwości dopiero po uwolnieniu; areszt orzeczony zawsze przyjąć należy.

Po uwolnieniu swém z aresztu, podziękować będzie powinien, a gdyby tego niedopełnił nową karę ściągnie na siebie.

Gdyby się chciał na noc z domu, albo na dłuższy czas oddalić zamelduje się swemu przełożonemu i prośbę swą przez Kapitana do Kommendanta Milicyi zaniesie.

Oficer wykommenderowany przesyłać będzie miesięczny rapport Szefowi swemu i również Kommendantowi kompanii.

Nikomu z podkommendnych niedozwoli oddalać się z garnizonu przedstawiając w téj mierze prośby najbliższemu przełożonemu.

Każdy oficer winien być w listę kompanii zaopatrzonym. Staranna piecza o chorych do głównych obowiązków Oficera należy. Gdy żołnierz który zachoruje, powinien go natychmiast odwiedzić, zarzą-

dzić co potrzeba, lekarza przywołać, albo do szpitala odesłać, a wrazie niebezpieczeństwa Kapłana sprowadzić.

W szpitalu będących powinien często odwiedzać i starać się o ich opatrzenie.

Gdyby który niebezpiecznie chory posiadał pieniądze, takowe powinny być do kompanii oddane, na przypadek zaś śmierci należy zameldować najbliższemu przełożonemu, celem dalszego rozporządzenia.

O chorych przy kompanii zdawać się ma co rano zwyczajny rapport najbliższemu przełożonemu.

Oficer powinien również być obeznanym z służbą Kapitana aby w razie potrzeby miejsce tegoż zdolnym był zastąpić.

Gdy ludzi na służbę Feldfebel kommenderuje, Oficer powinien wejrzyć czyli kolej służby w miarę okoliczności sprawiedliwie zachowaną została.

Wychodzących na służbę i powracających dokładnie winien zlustrować. Utrzymywać będzie protokół dziennych wydarzeń w kompanii z zapisaniem dnia i inspekcyi. Protokóły Feldfebla powinien często kazać sobie przedstawiać, nad porządnem onego prowadzeniem czuwać, w razie potrzeby Feldfebla nauczać, i w ogóle do wszystkiego co do służby dobra należy czynnie się przykładać.

TYTUŁ VI.

Służba Kapitana.

Kapitan jest naczelnikiem kompanii zostającéj pod dowództwem Oficerów, któréj wyćwiczenie i prowadzenie staraniom jego jest powierzone.

Ścisłem wypełnianiem własnych obowiązków utrzymuje podkommendnych swych w powinności.

Wszędzie pierwszy, gdzie służba tego wymaga wskaże każdemu co czynić wypada. Wzorem być ma dla swych podkommendnych. Codzienny rapport ranny odbierać będzie od Feldfebla.

Przy głównym rapporcie wszyscy Oficerowie i Podoficerowie jego kompanii będą obecnymi.

Cokolwiek się do zameldowania Kommendantowi wydarzy, wypełni to osobiście w towarzystwie najstarszego Oficera z swojéj kompanii.

Kapitan jest odpowiedzialny za całą swoją kompanją, przestrzegać więc winien iżby każdy podwładny obowiązkom swym zadość czynił. Gdyby który podkommendny a nawet Oficer, od obowiązków swych zbaczał, upomni go Kapitan najprzód sekretnie i łagodnie, w powtórnym razie surowiéj jednak z umiarkowa-

niem; gdyby zaś te napomnienia okazały się bezskutecznemi, i w razie pierwszego większego przewinienia, przyaresztuje winnego, i Kommendantowi doniesie. Uwolnienie od niego już zależeć nie będzie, wyjąwszy gdyby sam był dowódcą.

W ostatnim razie wypadek ten Kommendantowi w właściwéj porze ma być doniesionym.

W obecności wyższego nikt naganianym ani karanym być nie ma, chyba na skutek wyraźnego wskazania. Bez wiedzy Kapitana nie wolno nikomu jeżeli nie ma kommendy wymierzać kary na kogokolwiek do kompanii należącego. Wolno przecież Kapitanowi przenieść w części prawo swoje karania na Oficerów co do mniejszych przewinień.

Rozkaz przez Feldfebla sobie doręczo-

ny Kapitan z dołączeniem swych uwag natychmiast Oficerom zakommunikuje.

Dla uniknienia wszelkiéj zwłoki, zawsze Oficer jeden kolejno w obrębie kompanii znajdować się ma celem odbierania pod nieobecność Kapitana meldunków, ułatwiania wszystkiego coby w nagłéj potrzebie natychmiast wypadło uskuteczniéć, i dla złożenia następnie Kapitanowi stósownego rapportu.

W celu ułatwienia indywiduom służbę dyżurną pełniącym wynalezienia Oficerów, Kapitan w razie oddalenia sią którego z tychże wskaże dyżurnemu indywiduum gdzie ich szukać ma.

Meldunków, rapportów, napomnień i t. p. należy ile możności w prywatnych miejscach i publicznych domach unikać, a w razie potrzeby na stronie i niejawnie dopełniać. Z przedstawieniem próśb lub

zażaleń uda się do Kommendanta. W razie przyaresztowania winien przesłać prośbę i podziękowanie w sposób dla Oficerów niższych przepisany.

Prośby lub zażalenia od całego korpusu Oficerów wnoszone przedstawiane być mają przez najstarszego Kapitana i najstarszego z niższych Oficerów.

W potrzebie oddalenia się bądź w służbie, bądź po za obrąb służby, z miejsca kwaterunku, winien zameldować się Kommendantowi; Kapitan bowiem równie jak każdy Oficer na większą odległość ani przez noc bez pozwolenia oddalać się nie jest mocen. Kapitan może pozwolić podkommendnym oddalić się na krótki czas lecz nigdy przez noc. Wypłacanie żołdu odbywać się ma w obecności Kapitana albo Oficera dzienny lub tygodniowy dyżur trzymającego. Odkommendero-

wanym żołnierzom wypłaca dowodzący oddziałem.

Wzbronionem jest wszelkie wytrącanie z żołdu lub innéj należytości, wskazanym na areszt o chlebie i wodzie potrącona $\frac{1}{3}$ część żołdu wpływać będzie do Kassy Milicyjnéj na fundusz Muzyki.

Gdy nikt żołnierzowi niepowinien pożyczać z powodu iż podobna usłużność do zepsucia prowadzi, wkłada się obowiązek na Kapitana, aby dłużnika ukarał bez pociągania go do zwrotu pożyczki.

Gdy Kapitan za wszelkie przez Feldfebla uskuteczniane podania, meldunki i rachunki jest odpowiedzialnym, pilnie przeto takowe przeglądać, i nad porządnem ich utrzymywaniem czuwać powinien.

Protokół karny sam Kapitan prowa-

dzić będzie, i każdą karę, jéj powód i trwanie dokładnie oznaczy.

Lista konduity Podoficerów i na ten stopień uzdatnionych żołnierzy raz do roku przez Kapitana łącznie z Oficerami sumiennie sporządzona i Kommendantowi Milicyi składana będzie. Względem wszystkich innych żołnierzy protokół utrzymywanym być ma tak aby na żądanie o każdym daną być mogła wiadomość.

Głównym Kapitana jest obowiązkiem aby każdy w kompanii z służbą swą dobrze był obeznanym; tym końcem często znosić się ma z swemi Oficerami tak względem służby jako też obowiązków żołnierza; przy każdem poleceniu winien zadawać pytania, prostować odpowiedzi i każdy przedmiot z gruntu wybadać. Użytecznemi ku temu będą Szkoły kompaniczne do przeznaczenia i pojęcia uczących

się zastósowane z odrzuceniem tego wszystkiego coby było zbytecznem i wiele czasu zabierało. Z teorją łączyć należy wprawę praktyczną. Tych którzy w mustrze za drugimi zostają przez częste ćwiczenie pod okiem zdatnego Instruktora wprawiać należy i doprowadzać ażeby drugim zrównali.

Gdy nowozaciążny wchodzi do kompanii powinien być najbieglejszemu i najprzykładniejszemu w mustrę oddany. Tego obowiązkiem będzie w stopniowém postępowaniu z łagodnością i cierpliwością bez uniesienia i znieważania, nauczyć go jak się ma ubrać i czysto trzymać, broni używać, pełnić mniejszą garnizonową i wartową służbę, słowem tego wszystkiego co do służby należy. Nad dopełnieniem zaś tego Kapitan pilnie czuwać będzie.

Instrukcya służby będzie wskazówką wedle któréj ściśle zachować się należy.

Gdy nowozaciężny oddzielnie wyuczonym już został, wchodzi do szeregu, powtarza z drugimi wszystkie ćwiczenia, i obeznaje się z przedmiotami służby oddzielnéj od pojedynczych obrotów.

Przed obeznaniem się z wszystkiemi obowiązkami swojemi nowozaciężny żadnéj służby pełnić nie będzie.

Jego służba zawsze tego rodzaju być ma aby ciągle pod okiem Przełożonych zostając nauczanym i w uchybieniach poprawianym być mógł.

Artykuły wojskowe winny być żołnierzom często, nowo zaciężnym zaś częściéj jeszcze odczytywane i objaśniane, aby ich od kary uchronić. Zdolniejszych młodych ludzi czytania i pisania uczyć należy.

Przy każdém wystąpieniu ścisła baczność na spokojność porządny i czysty ubior, oraz uzbrojenie dawana będzie. Przy wachparadzie, apelu i kontrapelu jeden Oficer przy każdéj kompanii obecnym być ma.

Utrzymanie i oszczędzenie mundurów uzbrojenia, amunicyi i rynsztunków obowiązkiem jest Kapitana; winien przeto będzie wraz z Oficerami co sobota lub w inny dzień oznaczony ścisły przegląd odbywać i przekonywać się czy wszystko znajduje się w porządku i należytéj ilości i czy każdy żołnierz jest ochędożnym, przez taki przegląd Kapitan najjawniéj się przekonywa o gorliwości swych Oficerów i Podoficerów.

Kapitan we wszystkie listy kompanii zaopatrzonym być winien.

Do ważniejszych obowiązków Kapitana należy bezpieczeństwo żołnierza, nad-

zor nad jego moralnością, zapobieganie zbiegostwu i szerzeniu się chorób, ku temu celowi potrzebnym jest stósowny rozdział służby pomiędzy stopnie.

Kapitan przestrzegać będzie aby każdy żołnierz jadał w menażu, aby przeznaczona kwota pieniężna składaną była, i aby tylko dobre wiktuały zakupowano.

Tak on jak jego Oficerowie często przekonywać się winni w kuchni i po skończonem jedzeniu czy zachowaną jest czystość i ostrożność względem tego wszystkiego coby zdrowiu zagrażać mogło.

Utrzymującego gospodarstwo należy często pociągać do wykazania i wyrachowania się w każdym czasie z pieniędzy na menaż składanych.

Żołnierzom na służbie będącym jedzenie posyłać, albo też zostawiać należy.

W mieszkaniach niezdrowych należy

czystość podwajać, ruch żołnierzowi na wolném powietrzu obmyślać, i niezaniedbywać przewietrzania mieszkań przez otwieranie okien nawet w zimowéj porze.

Chorych zaś często odwiedzać i ich cierpieniom w miarę możności zaradzać:

Na przypadek śmierci którego z członków korpusu milicyjnego, gdyby Kommendant Milicyi stósownych w téj mierze rozporządzeń natychmiast wydać nie mógł w razie pozostałego po zmarłym majątku, Kapitan lub Oficer przybrawszy potrzebne indywidua, zajmie się opieczętowaniem tymczasowém spuścizny, i bezzwłocznie o tym przypadku lub zostawionym testamencie Kommendantowi doniesie, dla wezwania właściwego Sądu Pokoju o dopełnienie opieczętowania w obecności Audytora, lub innego z strony Kommendanta Milicyi do tego delegowanego Officera stósownie do przepisu §§. 8 i 14 Statutu Sądowego.

Audytor Milicyi dopełniać będzie w korpusie milicyjnym co do osób do tegoż korpusu należących, obowiązków Urzędnika Stanu cywilnego co do aktów śmierci, z tém zastrzeżeniem, że obowiązany będzie wyciąg spisanego przez siebie aktu, przesłać właściwemu Urzędnikowi Stanu cywilnego.

Dokładna znajomość podkomendnych, najpewniejszy poda Kapitanowi środek do zapobiegania zbiegostwom i wszelkim zmowom.

Listy przychodzące do żołnierzy lub od nich pisane przez ręce Kapitana przechodzić mają.

Przestrzegać ściśle należy aby żołnierze z ludźmi podejrzanemi i kobiétami nierządnemi w zajście nie wchodzili. Wzbronione są żołnierzom i podofficerom wszelkie gry o pieniądze; Officerom gry hazardowne.

Oficerowie długów zaciągać nie powin-

ni tém bardziéj, iż żołnierzy od tego wstrzymywać są obowiązani.

Zakazuje się polowania i łowienia ryb bez pozwolenia właściciela gruntu, jak równie wszelkiego nierozmyślnego strzelania.

Religiją najstaranniéj w kompanii utrzymywać należy. Rodzice są w obowiązku dbać w miarę możności o moralne wychowywanie swych dzieci, oraz pilnować aby do szkoły i do kościoła uczęszczały.

Wyznawcy różnéj wiary w zgodzie żyć między sobą powinni. Z resztą należy utrzymywać żołnierza w pilném zachowywaniu tego wszystkiego, co do dobra kraju przyczyniać się może.

TYTUŁ VII.

Służba Kommendanta.

Kommendant jest Zwierzchnim Prezesowi Senatu odpowiedzialnym dowódcą całéj Milicyi W. M. Krakowa.

Z stopnia swego dowódzcy wszelkiemi gałęziami służby kieruje, każdego do obowiązków nakłania i w przepisanym porządku całość utrzymuje.

Oprócz dokładnéj znajomości służby wymaga się po Kommendancie wykształconego rozsądku, ażeby potrafił wznosić się nad namiętność i uprzedzenie z prawdziwą ludzi znajomością, swych podwładnych osądzać i wszystko na korzyć służby obracać.

Postępowanie jego powinno się odznaczać godnością, ludzkością i umiarkowaniem; powinien być ojcem swych podwładnych pomniąc, że porywczość i srogość tak się różnią od karności wojskowéj, jak surowa namiętność od rozumnego rzeczy rozpoznania.

Odgrażać karą za lada przyczyną, albo ustawiczną niechęć okazywać, przytępia czucie zamiast je podnosić. Surowe napomnienia z zagrożeniem karą, w tenczas

tylko miejsce mieć powinny, gdy już stósowne poprzednio ostrzeżenia nie skutkowały. Po daremnéj przestrodze, lub jeśli piérwsze przewinienie złośliwém się okaże, nastąpi kara, ta niechaj nigdy nie tchnie namiętnością ani zemstą. Przełożony powinien ją niechętnie i obowiązkiem niejako zniewolony orzekać, takową zaś rzadko i dla ważnych tylko przyczyn odpuszczać.

Liczne kary nie są zaletą ani dla wojska, ani dla dowódcy; okazują najczęściéj, że ten nie umié prowadzić swoich podwładnych, i nie zna środków zapobieżenia złemu.

Gdy Kommendant takiemi zasadami przejęty wspólnie z swymi Oficerami, wpajać potrafi w podwładnych szlachetne uczucie honoru, jeżeli będzie umiał obznajmić ich z duchem pilności i służbą, jeżeli drobne uchybienia wyszukiwane i zbyt surowo karane, a nawzajem prze-

winienia ważniejsze pomijanemi nie będą, jeżeli od najpiérwszego aż do ostatniego nikt nie będzie mógł zbaczać od obowiązków, ani téż krzywdy żadnéj wyrządzać; albo jeżeli sprawiedliwe żądanie nie napotka niewyrozumiałego uporu, spodziewać się należy, że pozyska szacunek i miłość Oficerów, i przykładem swym sprawi, iż unikać będą wszystkiego co jest mniéj chwalebném; a obchodząc się podobnież z podoficerami i żołnierzami, wpajać w nich będą ducha wojskowego.

Mając na pieczy utwierdzenie uszanowania i ufności w Przełożonych, należy z jednéj strony istotne uciążliwości wyrozumiewać, a z drugiéj wzgląd zachować, iżby w przytomności Podkommendnych, powadze Przełożonych Subalternów uwłaczano nie było, wyjąwszy nieuchronną potrzebę.

Listy konduity Oficerów winny być prawdziwe i rzetelne, sporządzone będą

gruntownie, dokładnie, nie zaś w ogólnéj lub niejasnéj osnowie. Od list konduity zawisło osiągnienie dokładnéj wiadomości o przymiotach, zasługach i zdolności każdego indywiduum.

Ocenienie takowe ustanowić jedynie można przez dokładne stopniowanie przymiotów każdéj osoby.

Prawo zatwierdzenia kar i ułaskawiania względem wszystkich do służby Milicyjnéj należących, attrybucyą jest Kommendanta Milicyi, z zastrzeżeniem tego co jest powiedziane w §§. 611 i 612 Kod. Wojsk., która to attrybucya obejmuje prawo nakazywania inkwizycyi z winnych, stanowienia Sądu wojskowego, łagodzenia kar, albo zupełnego przestępcy ułaskawienia i exekwowania wyroków, nigdy jednak z zaostrzeniem wyroku Sądu wojskowego.

Do ułaskawienia albo złagodzenia kary, powodować winny Kommendanta grun-

towne powody, jako to: dawniejsze zasługi winowajcy, jego poprzednie dobre prowadzenie się, pozostająca nadzieja przyszłéj jego poprawy, a nadewszystko takie okoliczności i stosunki, które istotnie za złagodzeniem surowości prawa przemawiają.

O stanowionych przez Kommendanta złagodzeniach lub ułaskawieniach kar orzeczonych wyrokami Sądu wojskowego składanym będzie przy końcu każdego kwartału Prezesowi Senatu rapport, w którym powody złagodzenia lub ułaskawienia przytoczonemi będą.

Prawo nominowania i przedstawiania do nominacyi które Kommendantowi w porządku Rozdziałem III i IV Statutu milicyjnego wskazanym służy, wykonaném być ma sumiennie, bezinteressownie z względem jedynie na zasługi, uzdatnienie i konduitę.

Na ten cel listy konduity Podoficerów i żołnierzy przez Kapitanów łącznie z Oficerami kompanii dokładnie i sumiennie mają być sporządzane, które Kommendant od czasu do czasu sprawdzać będzie winien.

Konduit listy Oficerów przez Kommendanta sporządzane i Prezesowi Senatu corocznie przedstawiane będą.

Bez pozwolenia Kommendanta żaden żołnierz ani Podoficer w związki małżeńskie nie będzie mógł wchodzić.

Co do Oficerów, opinia jego w tym względzie Prezesowi Senatu przedstawianą będzie.

Kommendantowi służy bez poprzedniego postępowania w Sądzie wojskowym wymierzać kary porządkowe (dyscyplinarne) w granicach w Tytule X wskazanych.

Broń, mundury, ammunicya, rynsztunek, zgoła wszystkie rekwizyta, jako własność Skarbu W. M. Krakowa, najstaranniéj pod

osobistą odpowiedzialnością Kommendant Milicyi w dobrym stanie utrzymywać powinien będzie. Dla tego Kommendant często doglądać i starać się będzie, aby potrzebne reparacye w czasie swoim uskuteczniane bywały, i na żołnierza sprawunek najmniejszy nie był nałożony; nawzajem odpowiedzialnymi są wszyscy podwładni za powierzoną sobie wszelką własność Skarbową, a mianowicie za uszkodzenie takowéj z niedbałości, swawoli lub złości pochodzące.

Od Kassy Milicyjnéj klucze mieć będą Kommendant i dwóch Oficerów, którzy wszystkiego co wpłynie i wydaném zostanie pilnie doglądać obowiązani.

Gaża Oficerów z końcem każdego miesiąca, żołd dla żołnierzy i Podoficerów na ręce Kapitana co dni dziesięć z Kassy Milicyjnéj, żołnierzom zaś i Podoficerom przez Kapitana co dni pięć *decursive* wypłacanym będzie.

Kapitanowie składać mają z pieniędzy powziętych miesięczne rachunki, które Kommendant przejrzawszy, zawizuje i właściwemu Wydziałowi w Senacie co kwartał przedstawi.

Rachunki z mundurów, broni i rynsztunków składane będą przy końcu roku.

Gdy bogobojność stanowi jednę z cnót żołnierza, tę Kommendant Milicyi usilnie utrzymywać, i na ten koniec różnowiercom sobie podwładnym sprawowanie obrzędów własnego wyznania ułatwiać będzie z szczególném baczeniem na święta uroczyste.

Kommendant Milicyi, Kapitanowie i Oficerowie dostaną do posług swoich ordynansów, którzy wybierani być mogą z ludzi słabowitszych albo z oddziału weteranów z żołdem prostego żołnierza.

Prośby podawane do siebie o urlop na czas dłuższy nad dni ośm Kommendant przedstawi Prezesowi Senatu Rzą-

dzącego z swoją opiniją. Gdyby zaś sam miał potrzebę oddalenia się lub w razie zachodzącéj przeszkody, ustanowi w miejsce swoje zastępcę. Gdyby zaś dla chwilowéj nieobecności Kommendant zastępcy nie ustanowił, Prezes Senatu lub Senator Prezydujący wydaje rozkazy Oficerowi z kolei starszeństwa po Kommendancie następującemu.

TYTUŁ VIII.

O porządku w koszarach.

Żołnierze gdy będą w koszarach rozlokowani, będą sobie mieli wskazane łóżka.

Mundur i rynsztunek zawsze powinny być pod ręką aby oneż każdego czasu czy w dzień czy w nocy znaleźć i na siebie wziąść było można, dla tego karabiny na właściwych kozłach, mundury, tornistry, szable, bagnety, pasy, furażerki i czaka na pułkach składane będą. Ten porządek również ma być

zachowany gdy żołnierze po wsiach na kwaterze zostawać będą.

Koszary powinny się znajdować zawsze w dobrym, stanie dla tego najbardziéj na to baczność dawać należy, aby z naczyń nic nie zginęło, nie było uszkodzone ani popsute.

Gdyby się jaka szkoda przypadkiem lub z winy czyjéj wydarzyła, należy zaraz o tém zarapportować, protokółł sporządzić i winnego do kary lub wynagrodzenia pociągnąć. Na stole ani na ławie tytoniu lub cobądź innego krajać nie wolno; używać do tego należy oddzielnych deszczułek. Zaleca się czystość posłania, letnie i zimowe kołdry z prześcieradłem winny być w głowach pozwijane, prześcieradła raz w miesiąc najmniéj odmieniane.

Nie wolno kłaść się na łóżku w obuwiu, chędożyć na niém broni, munduru ani rynsztunku, klepać kul do osadzenia skałki i tym podobnie.

Na ogień dawana będzie największa baczność, przeto nie może się nikt przechodzić z gołą świécą, fajką bez przykrycia; po capstrzyku należy ogień w kuchni ugasić i naczynia do gaszenia w porządku utrzymywać. Na co wszystko nietylko Podoficerowie i Zastępcy po izbach rozdzieleni, ale szczególniéj Kapral dyżurny uważać są obowiązani.

Oficerowie w właściwéj kompanii numera codziennie przeglądać, wszelki nieporządek usuwać i starać się o to powinni, aby żołnierze w menażu nic niezdrowego niegotowali.

Kapitan przynajmniéj co drugi dzień powinien się do koszar udawać dla przekonania się o porządku.

Gdy który z Oficerów do koszar przyjdzie, zamelduje się temuż Podoficer jako Kommendant sali; jeżeli przyjdzie Kapitan, a poprzednio o tém wiedziano, uszykują się żołnierze przy szablach lub ba-

gnetach z kaszkietem na głowie, po izbach w jeden lub we dwa rzędy bez salutowania przychodzącego.

To samo czynić należy przed Kommendantem, o ile Kapitanowie z Oficerami w koszarach lub przy kompanii do przyjęcia go znajdować się będą.

W koszarach stósowna straż postawiona być ma z Kaprala i potrzebnéj liczby żołnierzy złożona.

Przy wnijściach rozstawione będą szyldwachy, które na ogień, na biegających po nocy żołnierzy i Podoficerów, zgoła na wszystkich wchodzących i wychodzących uważać mają. Prócz tego nocą odbywać się będą często patrole po koszarach.

TYTUŁ IX.

O odbywaniu warty.

Warta zaciągać będzie o godzinie nakazanéj w miejscu oznaczoném.

Na półgodziny pierwéj wyruszą szeregiem żołnierze na wartę przeznaczeni których Kapral dyżurny zlustruje. Przybędzie także o téj saméj godzinie Oficer dla przekonania się czyli broń wychędożona i w dobrym stanie znajduje się, nakoniec obróci swą uwagę na ochędostwo żołnierza.

Na wszelki wydarzyć się mogący wypadek któremuby natychmiast zaradzić nie można, na potrzebę zastąpienia żołnierza któryby w służbie zasłabł, zawsze powinien być dla kompletu jeden człowiek w rezerwie.

Po odbytéj lustracyi przybrać mogą żołnierze dowolną postawę, póki znak do uszykowania się danym nie będzie. Potém sprawdzi Adjutant liczbę oznaczoną do warty i zakommenderuje: „*Baczność!* Podoficerowie i Zastępcy *Marsz!*" poczém Kaprale od warty 9, a Zastępcy 6 kroków naprzód wystąpią.

Tak jedni jak drudzy staną w oznaczonéj odległości w szeregu tak aby szereg Kaprali prawém swém skrzydłem przed prawe skrzydło wachparady, a szereg Zastępców równo z lewém skrzydłem Kaprali stanął, obróci się każdy przez prawo, i tym sposobem staną wszyscy frontem do wachparady: następnie zakommenderują się warty jedna po drugiéj *„przez prawo marsz."*

Podział wart głośno odbywać się będzie, wszystkie warty uporządkują się w dwa szeregi.

Kommendanci posterunków uszykują się po prawéj ręce w piérwszy szereg.

Adjutant kommenderuje: *z ramienia broń!* zamelduje obecnemu Przełożonemu że warta już jest podzielona i uszykowana zapytując się o dalsze rozkazy. Z nim melduje się Kommendantowi Milicyi Oficer na wartę zaciągający.

Na rozkaz Komendanta zakommenderuje Oficer służbowy do Modlitwy, następnie do zaprezentowania i odmaszerowania: w nieobecności Kommendanta przed Zastępcą Jego prezentowanie miejsca mieć nie będzie.

Kommendant piérwszéj warty wystąpi przed front i zakommenderuje do marszu; inni Kommendanci wart to samo wypełnią przy nadchodzącéj kolei od marszu.

Wszystkie warty w ten sposób przed dawne zamaszerują aby Kommendant zaciągający swojém prawém skrzydłem naprzeciw lewego skrzydła poprzedniéj warty stanął. Jeżeli z przodu nie będzie miejsca, uformuje się po lewéj stronie obok dawnéj warty.

Kommendanci wart staną o cztéry kroki przed przedziałem 1 i 2 roty prawego skrzydła.

Pierwsza warta prezentuje broń, co także następująca przy zaciąganiu wypeł-

ni. Kommendanci wart salutują, poczém najpierwej dawna, następnie nowa warta do nogi broń stawia.

Podoficer piérwszéj warty rapportuje Podoficerowi nowéj liczbę posterunków, który przeznaczonym na szyldwachów żołnierzom każe wziąść broń na ramie i naprzód wystąpić, i odda każdemu przywódcy ludzi, których ten w assystencyi dawnéj warty zawiedzie.

Gdy już dowódcy z piérwszemi szyldwachami odmaszerowali, świeża warta powinna się do dawnéj zastósować w ten sposób, iż gdyby tamta w jeden szereg uszykowaną była, druga uszykuje się w taki sam sposób.

Przy obłuzunku zdadzą sobie Podoficerowie poruczone rozkazy, świéża warta zostanie na nowo uporządkowana z powodu odejścia szyldwachów, i dla nadejść mającego przywódcy zostawi się potrzebne miejsce do jéj zawodzenia. Zwyż

rzeczone zdawanie posterunków kurdygardy i wszystkiego co do niéj należy tudzież szczególne na piśmie polecenia i rozkazy ściśle dopełnione być winny.

Jeżeli przeszła warta nie przestrzegała należnego ochędostwa, należy wszystko do porządku przyprowadzić, jeżeli co uszkodziła albo zepsuła, właściwéj Władzy o tém zarapportować.

Gdy przywódcy z obluzowanemi szyldwachami powrócą, dawna warta uszykuje się w dwa szeregi i odmaszeruje, nowa zaś wstąpi w jéj miejsce, broń stawi do nogi i kommenderującego o dalsze rozkazy zapyta. Dawna warta odmaszeruje do koszar.

Zaraz po obluzowaniu warty, posyła każdy Kommendant nowéj jednego Zastępcę albo zdatnego żołnierza z rapportem o odbytym obluzunku na odwach albo do posterunku sobie wskazanego.

Odwach zdaje rapport przez Podoficera Kommendantowi placu, u którego się Kommendant dawnéj warty osobiście ma zameldować.

W wieczór i rano z każdego posterunku zdawane będą rapporta na główny odwach; z rapportów tych Oficer od warty ułoży rapport ogólny i takowy codziennie prześle do Bióra Placu, gdy się co nadzwyczajnego wydarzy, niezwłocznie rapport Kommendantowi placu złożonym być winien. Żaden Kommendant posterunku niepowinien się bez rozkazu za obrąb stacyi swéj oddalać; gdyby z powodu słabości lub innéj przyczyny musiał być zluzowanym, o tém Kommendantowi placu zarapportować należy.

Wszelkie biesiady, pijaństwa, gry, przyjmowanie kobiét, używanie pościeli i tym podobne nieprzyzwoite dla warty zabawy i wygody najsurowiéj mają być wzbraniane.

Na każdéj warcie winno być światło w nocy utrzymywane; tak w dzień jak w nocy trzeba na wszystko dawać pilną baczność, nie dając przystępu nikomu do warty nienależącemu.

Jeżeli aresztanci pod straż są oddani nie wolno wdawać się z nimi w rozmowy, ani im coś takiego pozwalać, coby się rozkazom albo przepisom ogólnym sprzeciwiało.

Żadnego aresztanta nie wolno samowładnie wypuszczać.

Gdy deszcz padać zacznie, powinien szyldwach na Podoficera lub Zastępcę zawołać, ażeby broń, jeżeli jest pod gołém niebem ochronioną była.

Zwyczajnie szyldwach co dwie godziny luzowanym będzie; w czasie zaś wielkich mrozów lub słoty co godzinę a nawet co półgodziny.

Szyldwacha na posterunku będącego nie wolno łajać, można go jedynie w ra-

zie uchybienia napomnieć, i jeżeliby wypadało pociągnąć go niezwłocznie do odpowiedzialności, powinien być wprzód zluzowanym. Szyldwach od nikogo rozkazów zmiany przyjmować nie ma, tylko od Kommendanta swego posterunku. Szyldwach na karę zasługujący wzięty zostanie po obluzunku pod areszt, a wykroczenie tegoż właściwéj przedstawione będzie Zwierzchności.

TYTUŁ X.

Przepisy karności.

Subordynacya. Bogobojność stanowiąca istotną podstawę moralnego życia, powinna być głównym przymiotem prawego żołnierza.

Zasady które człowieka do pełnienia swych powinności pobudzają, które go w znoszeniu trudów życia wspierają, odwagę jego podnoszą, w niebezpieczeństwach wzmacniają, i w samém nieszczęściu po-

cieszają, szanowane i utwierdzane być winny.

Przeważny ich wpływ na moralność żołnierza wyciąga po każdym Przełożonym, aby uczucia te starannie zaszczepiał wedle tego postępowanie własne stósował, łącząc z niém przyzwoitość, godność i męzką powagę.

Pomnieć należy iż ludzkie towarzystwo dobroczynne kojarzy węzły, które nigdy rozerwanemi być nie powinny. Wszelkie niewczesne używanie dowcipu, nieskromna krytyka i gorszące rozprawy w przedmiocie Religii miejsca mieć nie powinny. Wszystko to coby nienawiść między różnowiercami obudzać mogło usuwane być ma, i każdy wedle obrządku swego do nabożeństwa nakłanianym będzie.

Subordynacya polega na bezwarunkowém posłuszeństwie jakie każdy niższy wyższemu wedle stopnia, z uszanowaniem dla dobra służby okazywać winien.

Nienaruszalny system tego porządku jest duszą całéj siły zbrojnéj, podstawą karności i służby wojskowéj.

Subordynacya jest szlachetna uległość która w celu dobra powszechnego ma powołanie, w jeden łańcuch porządku obowiązki uległości podwładnych z powinnościami zwierzchniczego kierunku kojarzyć; każdy przeto podwładny swemu Przełożonemu chociażby ten i równego był stopnia, albo gdy w pewnych przypadkach okoliczności wymagają aby niższemu zwierzchność była poruczoną, winien bezzwłocznie i dalekie od wszelkiego przeciwienia się posłuszeństwo. Gdy porządek i dobro służby od ścisłego zawisło dopilnowania, aby wszelkie rozkazy szybko i bez sporu były wypełniane, karność wojskowa wskazuje środki ku znagleniu tych, którzy obowiązku swego w wykonaniu przepisów zaniedbują, a dla których sam honor nie jest dostatecznym

bodźcem do wypełnienia trudnych częstokroć powinności.

Podczas służby nie mają miejsca żadne spory o wyższość stopnia, dobro tylko kraju na celu mieć należy. Ztąd wynika zasada, iż zawsze, a zwłaszcza w takich wypadkach, w których okoliczności niedozwalają przyjmować przełożeń, albo gdyby przełożony dane wyjaśnienia wyrozumieć odmawiał; podwładny winien przedewszystkiém rozkaz wypełnić, poczém dopiéro będzie mu wolno uciążliwości swoje przedstawić. Wtedy tylko gdyby rozkazy jawnie i oczywiście wymierzone były przeciwko służbie lub dobru publicznemu, albo gdyby ich nie można pogodzić z rozkazami od bezpoprzedniego Zwierzchnika otrzymanemi, podwładny po należytém rozważeniu wszystkich okoliczności i dokładném przeświadczeniu się może posłuszeństwa odmówić.

Duszą subordynacyi jest poważanie i uszanowanie które każdy podwładny swemu przełożonemu, a zwłaszcza każdy niższy starszemu, w służbie i po za obrębem służby okazywać winien.

Nawet w najpoufalszém obejściu należy się wyższemu pewne piérwszeństwo, bo takowe zostaje w ścisłym związku z uszanowaniem, jakie podczas służby jest wymaganém.

Kto przełożonego szanuje, hołduje swemu powołaniu i samego siebie przez to uzacnia.

Dla tego, każdy niższy winien starszemu pierwéj się ukłonić, nikt o Przełożonym źle mówić nie ma, a nawet nie wolno jest w obecności innych błędy jego odsłaniać albo wyszydzać. Honor i rozsądek niepozwalają towarzysza broni, a tém więcéj Przełożonego poniżać.

Przepis powyższy zachowania się podwładnego względem Zwiérzchnika również

ma się odnosić do stosunków zachodzących między niższym a starszym każdego gatunku broni, tudzież obcego wojska.

Żołnierz powinien zawsze postępować rozważnie i roztropnie niepozwalając sobie zbaczania od przepisów w żadnéj okoliczności, jakkolwiekby mu ta niewydawała się być wielkiéj wagi; najmniejsze bowiem zaniedbanie, błąd na pozór mało znaczący mogą za sobą najszkodliwsze dla służby pociągnąć skutki. Porządek i aktualność powinny dla wojskowego stać się niejako drugą naturą, przeto lekkomyślnemu i obojętnemu żołnierzowi najmniejsze uchybienie przebaczaném nie będzie. Z drugiéj strony, Zwierzchnik powinien okiem znawcy ludzi wszelkie okoliczności i skutki wykroczenia osądzać i wedle należnego ocenienia czynu z zachowaniem względu na poprzednie postępowanie, tudzież różnicą między piérwszém a powtarzaném przewinieniem karę wy-

mierzyć, nieprzedsiębiorąc surowych środków póki łagodniejsze do pożądanego celu doprowadzić mogą.

Karność wojskowa rozciąga się do wszelkich stopni i obejmuje wzajemne stosunki.

Jedność stanowi to zgodne i dobrowolne porozumienie się wszystkich indywiduów w dążeniu ku dobru służby publicznéj i utrzymaniu honoru całego korpusu Milicyi.

Z tego wynika, iż każdy obowiązki swoje ściśle i sumiennie starając się wypełniać, drugiemu chętnéj pomocy ku temu użyczy, do poprawienia uchybień życzliwą rękę poda, i od popełniania takowych nadal ochraniać będzie.

Nieszlachetną jest rzeczą zaiste drugiemu zasług jego i piérwszeństwa zazdrościć, albo przeciwnie z mniéj odznaczającego się towarzysza urągać, pogardzać nim, lub go w jakikolwiek sposób

poniżać, a przez to samemu sobie i godności stanu swego uwłaczać.

Przełożony winien z podwładnymi postępować bez namiętności i uprzedzenia, sprawiedliwie, łagodnie z przychylnością; podwładni zaś względem starszego z uszanowaniem i szczerością a w ogólności każdy względem drugiego swego towarzysza broni należytą przyzwoitość zachowywać obowiązany.

Te są nieodzowne prawidła do osiągnienia prawdziwéj w korpusie harmonii, tych zachowania Kommendant Milicyi jak i Oficerowie przestrzegać mają, te w podwładnych wpajać, i własnym przykładem w wykonanie wprowadzać. Gdyby pomimo to wkradło się jakie rozdwojenie, należy takowe złe w samym zarodzie usunąć, przyczynę onego wykryć, nieporozumienie złagodzić, zaczepiających na drogę rozsądku naprowadzić, i przeciwko obwinionemu z całą surowością postąpić.

Ta zgoda i jedność równie między wojskowymi i mieszkańcami kraju zachowana być winna; służba publiczna, porządek i honor korpusu polegają istotnie na obyczajném, przyzwoitém i uczciwém postępowaniu żołnierzy.

Postępowanie karne. Kodex karny wojskowy obejmuje przepisy instruowania i sądzenia spraw karnych.

Od uznania Kommendanta Milicyi zależy, czyli Kommissya przed którą instrukcya sprawy karnéj prowadzoną być ma, z ośmiu lub pięciu członków składać się ma.

W ostatnim przypadku Kommissya złożona będzie z Audytora, jednego Oficera, jednego Feldfebla, jednego Kaprala i jednego żołnierza.

Członkowie Kommissyi i Sądu wojskowego wyznaczeni będą podług listy służbowéj z zachowaniem kolei, z któréj Kommendant wyłączyć może dla ważnych

powodów; w miejsce zaś wyłączonego przychodzi ten, który z kolei następuje.

Od zasiadania przy każdéj inkwizycyi, a tém samém i w Sądzie wyłączonemi będą krewni, świadkowie w tegoż sprawie powołani, o ile ich zeznania wpływ na sprawę wywierają, osoby które w nieprzyjaźni lub w tak zbliżonych stosunkach z obwinionym lub z toczącą się sprawą zostają, iż ztąd powód do nieufania ich bezstronności wynika.

Ukaranie w drodze porządkowéj za przekroczenie dyscyplinarne do Kommendanta należy. Takowe według uznania jego, albo wprost na zasadzie własnego przekonania o popełnioném przekroczeniu następuje, albo ma miejsce w skutek śledztwa przez Kommendanta nakazanego.

Śledztwo w drodze porządkowéj następuje przed Kommissyą składającą się z pięciu wyżéj rzeczonych członków.

Całe postępowanie instrukcyjne w dro-

dze porządkowéj odbywa się w ten sam sposób, jak przy śledzeniu występków.

Gdyby z śledztwa w drodze porządkowéj Kommendant mniemał, że ma miejsce dalsze w drodze karnéj dochodzenie, nakaże postępowanie ordynaryjne przeciwko obwinionemu w porządku kodexem karnym wojskowym wskazanym.

Kary, jakie Kommendant bez poprzedniego postępowania w Sądzie wojskowym tak zwane dyscyplinarne wymierzać jest mocen, są następujące:

a) ukarać Oficera aresztem domowym albo u profosa do dni cztérnastu.

b) wymierzyć na Feldfebla kárę aresztu u profosa do dni trzydziestu z okuciem wedle okoliczności w łańcuszki, albo zamknięciem o chlebie i wodzie, zdegradować go w drodze dyscyplinarnéj do pewnego czasu na kaprala lub żołnierza, do zupełnéj zaś degradacyi potrzebnym jest wyrok Sądu wojskowego.

c) karać Kaprali aresztem w łańcuszkach lub bez łańcuszków, w długiém lub krótkiém zamknięciu, o chlebie i wodzie, degradacyą czasową, na zawsze zaś za pośrednictwem Sądu wojskowego.

d) ukarać zastępców i doboszów aresztem w łańcuszkach lub bez okucia, w długiém lub krótkiém zamknięciu, o chlebie i wodzie. Piérwsi podlegają degradacyi tak jak kaprale.

e) Żołnierz który mimo napomnień niepoprawnym się być okaże, ukarany być ma aresztem w łańcuszkach lub bez okucia w długiém lub krótkiém zamknięciu o chlebie i wodzie, z przydaniem mu dla zatrudnienia obowiązku chędożenia w zapasie będącéj broni i rynsztunku, a w razie hańbiącego występku, lub gdyby żołnierz inaczéj poprawionym być nie mógł, wedle okoliczności, po poprzednio odbytéj przez lekarza rewizyi, karze cielesnéj ulegnie.

Kara ta nie przez same gatki, nie końcem, ale całą laską odbywać się ma, laska winna być z leszczyny, nie grubsza nad kaliber karabinu, bez okucia i bez sęków.

Krótkie okucie dłużéj nad sześć godzin trwać nie powinno; w razie gdyby na dłuższą karę zasłużył, do 48 godzin przedłużone być może i wtedy zaś co sześć godzin przydłużaniem łańcuszków ulga będzie mu czynioną. Od uznania Kommendanta zależeć będzie Kapitanom Milicyi jakową część swéj władzy karnéj do pewnego stopnia udzielić.

Postanowienie niniejszego regulaminu w tytule V co do wysłania przez Podporucznika i Porucznika w 24 godzinach z prośbą do Kommendanta o darowanie aresztu, jak również co do podziękowania za uwolnienie z aresztu w drodze porządkowéj orzeczonego, stósuje się do Oficerów wszelkiéj rangi.

Gdy każdy Sędzia stósownie do prawa zdanie swe objawiać winien, przeto ten który do składu Sądu należy i wbrew oczywistemu prawu wyrokuje, do odpowiedzialności pociągnionym zostanie.

Działo się i uchwalono na Posiedzeniu naszém w Krakowie dnia 16 Lipca 1839 r.

Prezydujący

X. Bystrzonowki.

(M. P.) Sekr. Jlny Senatu

Darowski.

Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

MY

PREZES i SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i Sciśle Neutralnego,

MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

Wysokie Opiekuńcze Dwory w ojcowskiéj swéj dla kraju tutejszego pieczołowitości, uznawszy być nieodzownem zaprowadzenie niektórych zmian, tak w krajowem ustawodawstwie, jak i organizacyi Władz sądowych; szczególniéj zaś zwróciwszy swą troskliwość ku urządzeniu biegu sprawiedliwości karnéj, jako zapewniającéj bezpieczeństwo wewnętrzne w Kraju, i na spokojność Państw sąsiedzkich wpływającéj, udzieliły Senatowi za

pośrednictwem Konferencyi JJ. WW. Wych Rezydentów zasady wedle których chcą mieć powyższą gałęź służby publicznéj urządzoną, i urządzenie to w wykonanie niezwłocznie wprowadzoném; zanim więc ogólna organizacya Władz sądowych zostanie ogłoszoną, która i porządek biegu sprawiedliwości karnéj obejmie; w duchu wskazanych sobie zasad i stósownie do objawionego sobie pod powyższym względem wyraźnego Wysokich Opiekuńczych Dworów postanowienia, oznajmujemy co następuje:

1. Z dniem 20 Lipca b. r. utracą moc swoję obowiązującą wszelkie dodatki i zmiany za Rządu Xstwa Warszawskiego i następnie, w Cesarsko-Austrjackiem postępowaniu karzącem zaprowadzone, jako niezgodne z duchem Kodexu Karnego w Kraju tym obo-

wiązującego, i od powyższéj chwili wszelkie sprawy karne w których wyrok jeszcze żaden nie zapadł mają być wedle przepisów Kodexu Karzącego Cesarsko-Austryackiego, jaki do epoki Rządu Xstwa Warszawskiego w Kraju tym obowiązywał, instruowanemi i sądzonemi.

2. Zanim ogłosić się mający Statut przepisze nową Organizacją Sądownictwa, następujące Władze zajmować się mają tak instruowaniem jak i sądzeniem spraw karnych w granicach poniżéj wskazanych, jako to:

a) Dyrekcya Policyi,

b) Trybunał I. Instancyi,

c) Sąd Appellacyjny,

d) Sąd Najwyższy Karny,

3. Rozciągłość i granice jurysdykcyi, które Dyrekcyi Policyi i Jéj podporząd-

kowanym Cyrkułowym i Dystryktowym Kommissaryatom, tak pod względem ustanowienia istoty czynu przy zbrodniach lub ciężkich policyjnych przestępstwach, jak pod względem karania tych ostatnich służy, będą przez Urządzenie téj Władzy, wskazanemi.

4. Trybunał Pierwszéj Instancyi załatwiać będzie w wszystkich processach zbrodniowych, wszelkie czynności Sądom Kryminalnym przez obowiązujący w Kraju tutejszym Kodex Karny poruczone, tylko przy processach Karnych odnoszących się do zbrodni:

a) które w zamiarze wspierania celów zdrady głównéj lub politycznych wichrzeń, i jako następność lub w związku z temiż popełnionemi są,

b) w processach o nadużycie Władzy

Urzędowej, kradzież grosza publicznego, zdzierstwo lub przeniewierzenie się w obowiązkach Urzędu, przeciwko Członkom składu Senatu licząc w to Sekretarza Jlnego, przeciwko Prezesom, Sędziom, tudzież Prokuratorom Trybunału i Sądu Appellacyjnego, jak niemniéj przeciwko Dyrektorowi Policyi przewodzonemi być mogących, ma być pod względem sposobu instruowania, wedle przepisów uzupełniających (supplement,) na te wypadki wydanych, zarazem w moc obowiązującą wstępujących, a po niżéj dosłownie (tak w texcie niemieckim który za autentyczny uważanym być ma jak w przekładzie na język krajowy:) pod *A.* i *B.* zamieszczających się, postępowaném.

5. Do prawnego zawyrokowania w Trybunale I. Instancyi obecność najmniéj 3ch Sędziów licząc w to Prezydującego, jest potrzebną.

6. Sąd Appellacyjny w sprawach zbrodniowych dopełniać będzie urzędu swego w sposób dla Sądu przełożonego Kryminalnego Kodexem Karnym w Kraju tym obowiązującym przepisany. W sprawach cięźkich Policyjnych przestępstw, z wyłączeniem tych które w moc uzupełniającego Rozporządzenia pod *A*. tudzież dotychczasowych Urządzeń, jurysdykcyi Wydziału Policyjnego w Senacie w ostatniéj Instancyi ulegają, orzekać będzie w drugiéj i ostatniéj Instancyi.

7. Do wydania w Sądzie Appellacyjnym ważnego wedle prawa wyroku w sprawach odnoszących się do zbrodni, po-

trzebna jest obecność najmniéj pięciu, w sprawach zaś odnoszących się do ciężkich Policyjnych przestępstw, obecność najmniéj trzech Członków, licząc w to Prezydującego.

8. Najwyższy Sąd karny składać się będzie:

a) z trzech przez Mocarstwa Opiekujące się krajem Wolnego Miasta, do Kraju tutejszego nadesłanych osób Sądowych, i

b) z dwóch Sędziów z Sądu Appellacyjnego lub Trybunału I. Instancyi Kraju tutejszego wybranych losem z pomiędzy tych, którzy w sprawach Najwyższéj Instancyi do Sądzenia przedstawianych, w żadnéj z dwóch niższych Instancyj obowiązków Sędziego nie dopełniali.

9. Prezydencja w Najwyższym Sądzie

Karnym zostawać będzie zawsze przy osobie Sądowéj przez jeden z Dworów Opiekuńczych delegowanéj. Funkcją tę będzie przez cały rok delegowany jednego i tego samego Protegującego Mocarstwa sprawował. Po upływie tego czasu przechodzi Prezydencja podług porządku na Delegowanego z strony innego Protegującego Mocarstwa. Porządek alfabetyczny początkowych liter tychże Mocarstw, wskaże koléj pod tym względem zachować się mająca.

10. Najwyższy Sąd Karny będzie się zwyczajnie dwa razy na rok w Mieście Krakowie zbierał. W nadzwyczajnych wypadkach jednak może to zbieranie się jeszcze częściéj następować, jak skoro w Konferencją połączeni Rezydenci potrzebę tego uznają.

11. Do Najwyższego Sądu Karnego należeć będą wszystkie działania, które wedle obowiązującego w Wolném Mieście Krakowie Kryminalnego prawodawstwa, dla Najwyższéj Sądowéj Instancyi są zastrzeżonemi, o ile takowe w miarę istniejących stosunków miejsce znaleść mogą. W szczególności służyć będzie prawo Najwyższemu Sądowi Karnemu dawania poleceń, aby wszystkie akta każdego w tutejszych Sądach sądzonego na drodze karnéj processu, do rozpatrzenia się były Mu przedstawionemi, i w razie odkrytéj nieregularności, winnych takowéj, na drodze prawnéj do odpowiedzialności pociągania.

12. Do wydania prawomocnego wyroku z strony Najwyższéj karnéj Instancyi, obecność wszystkich pięciu Członków,

tejże jest potrzebną, inne wszelkie czynności tego Sądu będą wyłącznie przez trzy osoby sądowe z strony Opiekuńczych Mocarstw delegowane pod rozwagę branemi i ważnie decydowanemi.

13. Wszystkie sprawy karne w których do dnia 20 Lipca r. b. żaden jeszcze wyrok nie zapadł, mają być wedle wskazanych powyższych przepisów instruowanemi i sądzonemi.

14. W wszystkich Instancjach, liczba Sędziów, w przedmiotach spraw karnych decydujących, licząc w to Prezydującego, musi być nie parzysta; los oznaczy który z Sędziów ma być od sądzenia wyłączonym, każdoczesny Prezydujący i Referent do losowania nie należą.

15. Wszystkie istniejące dotąd Ustawy o ile te niniejszemu urządzeniu i dołączonym doń dwom uzupełniającym rozporządzeniom pod *A.* i *B.* sprzeciwiają się, mają być za uchylone uważanemi

16. Wykonanie niniejszego Urządzenia, które od dnia 20 Lipca r. b. obowiązywać zacznie i czuwanie nad jego ścisłem wykonaniem w czém do kogo należy, polecamy.

Działo się w Krakowie na posiedzeniu Naszém w sali obrad Senatu dnia drugiego Miesiąca Lipca tysiąc ośmset trzydziestego dziewiątego roku.

Prezydujący
(M. P.) X. BYSTRZONOWSKI.
Sekr. Jlny Senatu
DAROWSKI.
Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

Odpis do Nru 23.

Supplement A.

SUPPLEMENT A.

zu den Grundsätzen der Reorganisirung des Gerichtswesens in Freistaate Krakau.

I.

So oft Inzichten vorkommen, welche mit Grund vermuthen lassen, dass in dem Freistaate Krakau eine oder mehrere Personen sich des Verbrechens des Hochverrathes, oder anderer die Ruhe störender Handlungen, des Aufstandes, des Aufruhrs oder öffentlichen Gewaltthätigkeit schuldig gemacht haben, wovon der 1te Theil des dortlauds verbindlichen kaiserlich österreichischen Strafgesetzbuches, von dem

SUPPLEMENT A.

do zasad reorganizacyi służby sprawiedliwości w W. M. Krakowie.

I.

Jak skoro poszlaki zajdą, które słusznie domniemywać się każą, że w Wolném M. Krakowie, jedna lub więcéj osób zbrodni zdrady głównéj, albo innych spokojność naruszających czynności, buntu, rozruchu, albo publicznego gwałtu winną się stała, o których część pierwsza w tymże kraju obowiązującego Cesarsko-Austrjackiego Kodexu Karnego od §. 52 do §. 71 włącznie traktuje, al-

25ten bis inclusive zum 71ten §. handelt, oder dass ein welch' immer geartetes Verbrechen zur Beförderung hochverrätherischer Absichten, als Folge oder in Verbindung politischer Umtriebe, begangen worden sei, wird in der Regel, Seitens der Hohen Schutzmächte, eine ausserordentliche Untersuchungs-Commission nach Krakau entsendet werden, welche die von den Polizeibehörden veranlassten Vorerhebungen zu vervollständigen, über jeden der Beschuldigten, nach Vorschrift der bestehenden Gesetze, das Qualifications-Erkenntniss zu erlassen, und gegen diejenigen derselben, welche zum Kriminalverfahren geeignet erkannt werden sollten, den ordentlichen, strafrechtlichen Untersuchungsprozess abzuführen, alle Verhöre jedoch, in Gegenwart zweier, von der Krakauer Regierung zu delegirenden beeideten Besi-

bo że jakakolwiek inna zbrodnia do popierania celów zdrady głównéj zmierzająca, i jako następność lub w związku z politycznemi wichrzeniami popełnioną została, będzie zawsze z strony Wysokich Opiekuńczych Mocarstw, nadzwyczajna sledcza Kommissja do Krakowa zsyłaną, która wstępne badania Władz Policyjnych uzupełni, względem każdego obwinionego wedle przepisów obowiązującego Ustawodawstwa wyrok kwalifikacyjny wyda, i z tych którzy uznanemi będą za ulegających kryminalnemu postępowaniu zupełną kryminalną inkwizycją wyprowadzi. Wszystkie badania jednak mają być w obecności dwóch przez Rząd Wolnego M. Krakowa delegować się mających Assydentów przysięgłych, przedsiębranemi. Osądzenie tych z obwinionych którzy do kryminalnego postępowania będą

tzer, vorzunehmen haben wird. Die Aburtheilung jener Beschuldigten, welche zum Kriminalverfahren geeignet befunden werden, ist von den ordentlichen Strafbehörden des Freistaates, und nach Vorschrift der bestehenden Gesetze, vorzunehmen.

II.

Eine Ausnahme von der, durch den vorhergehenden Abschnitt, in Bezug auf die Abführung der Untersuchung, ausgesprochenen Regel, kann nur dann Platz greifen, wenn die zu einer Conferenz vereinigten Residenten, nach genauer Erwägung aller Umstände und Verhältnisse, solches als zulässig erklären. In diesem Falle werden alle der, in dem Iten Abschnitte bezeichneten Untersuchungs-Commission zugewiesenen Amtshandlungen,

się kwalifikować, ma być przez zwyczajne karne Sądy Wolnego Miasta i wedle przepisów obowiązujących Ustaw, przedsiewziętem.

II.

Wyłączenie od tego, przez poprzedzający Artykuł co do prowadzenia Instrukcyi orzeczonego prawidła, może mieć na tedy tylko miejsce, jeżeli Rezydenci w Konferencją połączeni, po dokładnem rozważeniu wszystkich okoliczności i stosunków, takowe jako przypuszczalne uznają. W tym wypadku będą wszystkie w pierwszym artykule wyszczególnione Kommissyi Sledczéj przydzielone urzędowe działania przez Trybunał W. M. Krako-

von dem Krakauer Landesgerichte, im Beisein von Delegirten der drei Residentschaften, vorgenommen werden.

III.

Die Entscheidung über die Frage, ob Grund vorhanden ist, zu vermuthen, dass ein Verbrechen zur Beförderung hochverräterischer Absichten, als Folge oder in Verbindung mit politischen Umtrieben begangen worden sei, ist ausschliesslich den zu einer Conferenz vereinigten Residenten der Schutzmächte vorbehalten.

IV.

In Rechtskraft erwachsene Strafurtheile über die, in dem ersten Abschnitte aufgezählten Verbrechen, wird der Senat des Freistaates Krakau nur es so fern mildern oder ganz nachsehen können, als

wa w obecności delegowanych z strony trzech Rezydentów, przedsiębranemi.

III.

Rozstrzygnienie tego pytania, czyli jest miejsce domniemania, że zbrodnia dla popierania celów zdrady głównéj, i jako następność lub w związku z politycznemi wichrzeniami popełnioną została, zostawione jest wyłącznie Rezydentom Opiekuńczych Mocarstw, w Konferencją połączonym.

IV.

Wyroki karzące w prawomocność przeszłe i zapadłe w osądzeniach zbrodni w pierwszym Artykule wyszczególnionych, może Senat W. M. Krakowa, tak dalece tylko złagodzić, albo karę zupełnie daro-

die Hohen Schützmächte solchen als zulässig erkennen sollten. Demgemäss hat In diesem Falle der Senats Präsident, wenn er beabsichtigen würde, von der, ihm mittelst des Artikels VII der Krakauer Verfassungs-Urkunde zustehenden Befugniss Gebrauch zu machen, und auf Begnadigung anzutragen, vorerst die Zustimmung der Schutzhöfe, sowohl über den Umstand ob eine Begnadigung überhaupt Platz greifen, und sodann in welcher Art und Weise die verhängte Strafe gemildert oder nachgesehen werden dürfe, durch Vermittelung drei Residenden einzuholen.

V.

Da der Freistaat Krakau keinen befestigten Ort, und überhaupt keine in der Art versicherten Gefängnisse besitzt, um Staats-Verbrecher nach Vorschrift der be-

wać, jak dalece uznają to Dwory Opiekuńczych Mocarstw być przypuszczalném. Stosownie do tego Prezes Senatu, gdyby miał w zamiarze użyć prawa jakie mu z mocy art. VII. Ustawy zasadniczéj W. M. Krakowa służy i za ułaskawieniem wniosek uczynić, winien będzie poprzednio za pośrednictwem Rezydentów postarać się o otrzymanie pozwolenia z strony Opiekuńczych Dworów, tak co do okoliczności, czyli ułaskawienie miejsce mieć może, jak następnie w jaki sposób orzeczona kara, złagodzoną albo darowaną być ma.

V.

Ponieważ kraj Wolnego Miasta Krakowa, żadnego obwarowanego miejsca, a szczególniéj żadnych w ten sposób zabespieczonych więzień nie posiada, aby

stehenden Gesetze, verwahren zu können, so übernehmen es die Hohen Schutzmächte, jene Individuen, welche wegen eines der in dem 1ten Abschnitte aufgezählten Verbrechen zu einer Kerkerstrafe verurtheilt werden, in ihren Gefangenanstallten in Gewahrsam halten zu lassen; und zwar sind die Unterthanen der Schutzmächte, wenn selbe wegen eines der obbezeichneten Verbrechen zur Kerkerstrafe verurtheilt werden, von jener Schutzmacht allsogleich nach in Rechtskraft erwachsenem Urtheile zu übernehmen, welcher sie vermöge ihrer Landeszuständigkeit angehören, ohne dass diese irgend eine Entschädigung für deren Verwahrung oder Unterhaltskosten von dem Freistaate anzusprechen, berechtiget sein soll. Wegen der Verwahrung der Krakauer Unterthanen aber, wird die freistädtische Re-

zbrodniarzy stanu wedle przepisów obowiązujących Ustaw mógł w nich osadzać, przeto biorą na siebie Wysokie Opiekuńcze Dwory indyvidua te, któreby za zbrodnie w pierwszym artykule wyszczególnione na karę więzienia wskazanemi były w własnych więzieniach osadzać polecić, i jeżeli poddani Opiekuńczych Mocarstw za popełnienie wyżéj wyszczególnionych zbrodni na więzienie skazanymi zostaną, mają być zaraz po zaszłéj prawomocności wyroków, przez Rząd tego Mocarstwa którego są poddanymi odebranymi, bez prawa domagania się od kraju W. Miasta jakiego wynadgrodzenia, względnie strzeżenia zaś i utrzymania w więzieniach poddanych Wolnego Miasta Krakowa ma Rząd tegóż miasta z jedném z

gierung gehalten sein, mit einem der Schutzstaaten ein geeignetes Abkommen zu diesem Zwecke zu treffen.

VI.

Ueber schwere Polzeiübertrettungen gegen die Sicherheit des gemeinschaftlichen Staatsbundes und den öffentlichen Ruhestand, wovon der IIre Theil des in dem Freistaate Krakau verbindlichen Strafgesetzbuches von dem 37ten bis inclusive zum 71ten §. handelt, so wie über jene, welche durch Beleidigung der Civil oder Militärwachen begangen worden, endlich über alle Pressvergehen ohne Unterschied, inso weit solche nicht zum Verbrechen ausarten, wird die Polizei Direction die Untersuchung abführen, und das Urtheil in Iter Instanz fällen. Der ernere Rechtszug über derlei Uebertretungen aber wird an die Senatsabtheilung

Opiekuńczych Mocarstw stósowny układ zawrzéć.

VI.

W ciężkich policyjnych przestępstwach, przeciwko bespieczeństwu spółecznemu, spokojności publicznéj, o których druga część w Wolném Mieście Krakowie obowiązującego Kodexu Karnego od §. 37. do 71 włącznie traktuje, jako téż w tych które przez obrazę warty cywilnéj lub wojskowéj popełnionemi są, nakoniec w wszystkich przestępstwach przeciwko Cenzurze bez różnicy, jak daleko takowe nie przechodzą w zbrodnie, prowadzić będzie Dyrekcja Policyi instrukcją i wyrokować w I^{éj} Instancyi. Dalsze postępowanie prawne w tego rodzaju przestępstwach, należeć będzie do Wydziału

der Polizei stattfinden, welche über diese Uebertretungen in 2ter und letzter Instanz das Urtheil zu fällen berufen sein soll.

Eine Milderung oder gänzliche Nachsicht der, über diese Uebertretungen rechtskräftig verhängten Strafen, kann von dem Senate nur dann und nur inso fern zugestanden werden, als die zu einer Conferenz vereinigten Residenten solches als zulässig erkennen.

Pro vera copia

(L. S.) (unterzeichnet) v. HARTMANN.

Policyi w Senacie, który w tych przestępstwach w drugiéj i ostatniéj Instancyi wyrokować będzie.

Złagodzenie albo zupełne darowanie kar na powyższe przestępstwa prawomocnemi wyrokami wymierzonych, może być przez Senat, tylko w tedy i o tyle dopuszczoném, o ile w Konferencją połączeni Rezydenci to za przypuszczalne uznają.

Za wierność odpisu
(L. S.) (podpisano) v. HARTMANN.

Za zgodność z aktami
(L. S.) Darowski
Sekr. Jlny Senatu.

Odpis do Nru 23.

SUPPLEMENT B.

zu den Grundzügen zur Reorganisirung des Gerichtswesens im Freistaate Krakau.

I.

Wenn ein Glied des Senats-Collegiums, mit Inbegriff des General-Secretärs, ein Präsident, ein Richter oder Procurator bei dem Landesgerichte oder dem Obergerichte, oder der Polizei Director im Freistaate Krakau, wegen Missbrauchs der Amtsgewalt, wegen Unterschlagung der Staatsgelder, wegen Erpressung oder Verletzung der Amtspflicht

Odpis do Nru 23

SUPPLEMENT B.

do Zasad Reorganizacyi służby sprawiedliwości w W. M. Krakowie.

I.

Jeżeli Członek Senatu licząc w to Sekretarza Jeneralnego, Prezes, Sędzia, lub Prokurator przy Trybunale lub Sądzie wyższym, albo téż Dyrektor Policyi w W. M. Krakowie o nadużycie Władzy Urzędowéj, kradzież grosza publicznego, o zdzierstwo lub przeniewierzenie się w obowiązkach Urzędu publicznego, (abus d'autorité, peculat, concussion, pre-

(abus d'autorité, péculat, concussion, prévarication) zur gerichtlichen Verantwortung gezogen wird; so haben die zu einer Konferenz vereinigten Residenten (welchen die betreffenden Actenstücke unverzüglich mitzutheilen kommen) Namens der hohen Schutzmächte eine Untersuchungs-Commission niederzusetzen, die entweder aus Gerichtsbeamten der Schutzstaaten, oder aber aus Gliedern der freistädtischen Gerichte bestehen kann, und welche die allenfällig schon gepflogenen Vorerhebungen zu vervollständigen, über jeden der Beschuldigten nach Vorschrift der bestehenden Gesetze das Qualifications-Erkenntniss zu erlassen, und gegen diejenigen derselben, welche zum Criminalverfahren geeignet erkannt werden sollen, den ordentlichen strafgerichtlichen Untersuchungsprozess abzuführen;

varication) do Sądowéj odpowiedzialności pociągnionym będzie, połączeni w Konferencją Rezydenci, (którym dotyczące akta niezwłocznie zakommunikowanemi być mają) utworzą w Imieniu Dworów Opiekuńczych Kommissją śledczą z osób Sądowych Państw Opiekuńczych albo téż z Członków krajowych Sądów składać się mającą, która poprzednio przedsiębrane już śledztwo uzupełni, co do każdego z obwinionych, wedle przepisów obowiązujących Ustaw kwalifikacyjny wyrok wyda, i przeciwko tym którzy za kwalifikujących się do kryminalnego postępowania uznanymi zostaną, ordynaryjną kryminalną inkwizycją przeprowadzi. Inkwizycja jednak w obecności dwóch przez Rząd W. M. Krakowa delegować się mających Assydentow przysięgłych odbywać się ma. Sądzenie tych obwinio-

alle Verhöre jedoch in Gegenvart zweier, von der Krakauer Regierung zu delegirenden beeideten Besitzer vorzunehmen haben wird. — Die Aburtheilungen jener Beschuldigten, welche zum Criminalverfahren geeignet befunden werden, ist von den ordentlichen Strafbehörden des Freistaates, und nach Vorschrift der bestehenden Gesetze vorzunehmen.

II.

In Rechtskraft erwachsene Strafurtheile über die in dem vorhergehenden Abschnitte aufgezählten Verbrechen, wird der Senat des Freistaates nur insofern mildern oder ganz nachsehen können, als die hohen Schutzhöfe solchen als zulässig erkennen.

Demgemäss hat der Senat, wenn er in dem obbezeichneten Falle eine Begna-

nych którzy za kwalifikujących się do kryminalnego przeciwko nim postępowania uznanymi zostali, ma przez zwyczajne Sądy karzące i wedle przepisów obowiązujących Ustaw następować.

II.

W prawomocność przeszłe wyroki karne, zapadłe w zbrodniach w poprzedzającym artykule wymienionych, będzie mógł Senat W. M. Krakowa o tyle tylko złagodzić, albo zupełnie kary niemi orzeczone uchylić, o ile to wysokie Dwory przypuszczalném być uznają. Jeżeli więc w wymienionym wypadku będzie miał w zamiarze ułaskawienie, winien się będzie wprzód za pośrednictwem Rezydentów postarać o uzyskanie stósownego przyzwolenia z strony Opiekuńczych Mocarstw, tak pod względ-

digung beabsichtigen sollte, vorerst die Zustimmung der Schutzmächte, sowohl über den Umstand: ob eine Begnadigung überhaupt Platz greifen, und sodann in welcher Art und Weise die verhängte Strafe gemildert oder nachgesehen werden dürfe, durch Vermittlung der Residenten einzuholen.

Pro vera copia

(L. S.) (unterzeichnet) von HARTMANN.

dem tym, czyli ułaskawienie w ogólności może mieć miejsce jak następnie w jaki sposób orzeczona kara złagodzoną albo zniesioną być ma.

Za wierność odpisu

(L. S.) (podpisano) von HARTMANN.

Za zgodność z Aktami

(M. P.) Darowski

Sekr. Jlny Senatu.

MY

PREZES i SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i Sciśle Neutralnego

MIASTA KRAKOWA I JEGO OKREGU.

Mając sobie przez Konferencją JWW. Rezydentów Trzech Najjaśniejszych Opiekuńczych Dworów udzielony dodatek do §fu 70 Statutu Uniwersytet Urządzającego, uzupełniający przepisy pod względem form w udzielaniu stopnia Doktora zachowywać się mających wydane, takowy w texcie niemieckim który za autentyczny uważanym być ma, jak w przekładzie na język polski do wiadomości po-

wszechnéj podajemy, chcąc mieć aby w Dzienniku Praw zamieszczonym, i jako część obowiązującego Statutu uważanym był.

Kraków d. 20 Czerwca 1839 r.

Prezydujący
SCHINDLER.

Sekr. Jlny Senatu
DAROWSKI.

Nowakowski Sekr. D. K. Senatu

ZUSATZ

am Schlusse des §§. 70 des Krakauer Universitäts Statuts.

Israeliten, welche den juridischen Doctor Grad zu erlangen wünschen, können nur Doctores juris civilis werden, und dürfen daher auch den, durch den §. 73 vorgeschriebenen strengen Prüfungen aus dem Kirchenrechte (e jure canonicco) nicht unterzogen werden. Ingleichen sind bei Graduirung der Israeliten die herkömlichen Gebräuche nur in so weit zu beobachten als solche mit den mosaischen Religionsbegriffen verträglich sind.

(unterzeichnet) v. Hartmann. — Baron d'Ungern Sternberg. — Liehmann.

DODATEK

Na końcu §§fu 70 Statutu Uniwersytetu Krakowskiego.

Starozakonni którzy pragną otrzymać stopień Doktora prawa, mogą być tylko Doktorami Prawa Cywilnego, a tém samem nie powinni być pociąganymi do składania ścisłego examinu z prawa Kościelnego *e jure canonico* §fu 73 przepisanego. Również dawne zwyczaje przy graduowaniu używane, mają być o tyle tylko względnie Izraelitów zachowywanemi, o ile też z przepisami Wyznania Mojżeszowego pogodzić się dadzą.

(podpisano) v. HARTMANN. — BARON d'UNGERN STERNBERG. — LIEHMANN.

(P. M) Za zgodność
Sekr. Jlny Senatu
DAROWSKI.

MY

PREZES i SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i Ściśle Neutralnego

MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

Wysokie Opiekuńcze Dwory wziąwszy pod rozwagę tak Statut Organiczny Uniwersytetu, jak wewnętrzne onegoż urządzenie, w roku 1833 przez Kommissją Reorganizacyjną wydane, uznały za potrzebne zaprowadzić w tychże niektóre modyfikacje doświadczeniem lat następnych spowodowane. Mając sobie przez Konferencją Rezydentów tychże Opiekuńczych Mocarstw udzielone rzeczone modyfikacje

łącznie z oznajmieniem, iż wolą Wysokich Dworów jest, aby takowe niezwłocznie ogłoszonemi i w wykonanie wprowadzonemi były, też poniżéj tak w texcie niemieckim który za autentyczny uważanym być ma, jak w przekładzie na język ojczysty, dla wiadomości powszechnéj, a w szczególności Zakładów Naukowych, których dotycze, ogłaszamy; polecając, aby w Dzienniku Praw zamieszczonemi były.

Działo się w Krakowie na Posiedzeniu Naszém w Sali Obrad Senatu dnia dziewiętnastego miesiąca Lipca tysiącznego ośmsetnego trzydziestego dziewiątego roku.

Prezydujący
X. BYSTRZONOWSKI.
Sekr. Jlny Senatu
Darowski.

MODIFIKATIONEN DES KRAKAUER UNIVERSITÄTS STATUTS.

ORGANISCHES STATUT

für die Universität zu Krakau.

I. HAUPTSTÜK.

Von den Behörden der Universität.

Der 3te Absatz des I § wird lauten:

Ihm ist insbesondere die Verwaltung der sämmtlichen für die Unterrichts-Anstalten bestimmten Fonds, die Aufsicht über die Professoren, Studirenden und die bei der Universität, so wie bei dem Liceum und der technischen Schule angestellten Beamten übertragen.

MODYFIKACJE
STATUTU UNIWERSYTETU KRAKOWSKIEGO.

Statut organiczny dla Uniwersytetu Krakowskiego.

ROZDZIAŁ I.

O Władzach Uniwersytetu.

Trzeci ustęp §fu Igo będzie brzmienia:
Jemu jest w szczególności poruczonym zarząd wszelkiemi na zakłady naukowe przeznaczonemi funduszami, dozór nad professorami, uczniami i urzędnikami tak przy Uniwersytecie jako też przy Liceum i szkole Technicznéj ustanowionemi.

Nach dem Absatze 6 dieses § wird eingeschaltet:

Der Regirungs Commissair ist für die strengste Beobachtung aller über das Unterrichtswesen im Freistaate in Kraft stehende Statute, Reglements und Anordnungen persöhnlich verantwortlich. Sollte ihm daher von der höheren Behörde ein Auftrag zukommen, welcher entweder im Widerspruche mit den Bestimmungen dieser Statute, Reglements oder Anordnungen stände, oder welcher auf den seiner Leitung anvertrauten wichtigen Dienstzweig nachtheilig oder störend einwirken könnte, so ist es die Pflicht des Regirungs Commissairs, in der kürzest möglichen Frist eine gehörig begründete Vorstellung dagegen an diese höhere Behörde zu richten, und falls solche nicht gehörig berücksichtigt werden sollte, diesen

Po szóstym ustępie tegóż §fu dodać: Kommissarz Rządowy odpowiedzialnym jest osobiście za najściślejsze zachowanie przepisów w Statutach, Urządzeniach i Postanowieniach, które pod względem instrukcyi publicznéj wydanemi są i w Wolnem Mieście obowiązują, zawartych. W razie więc, gdyby od wyższéj Władzy otrzymał zlecenie przeciwne przepisom trgoż Statutu, Urządzeń albo Postanowień, albo mogące szkodliwy lub tamujący wpływ wywierać na bieg téj ważnéj gałęzi służby publicznéj, któréj kierunek jemu jest powierzonym, będzie obowiązkiem Kommissarza Rządowego w jak najkrótszym przeciągu czasu uczynić w téj mierze na gruntowych zasadach o-oparte przedstawienie do téjże saméj wyższéj Władzy; gdyby zaś takowe należytego skutku nie odniosło, zawiadomić ma

Umstand unverzüglich und ausführlich den Residenten der Schutzmächte bekannt zu geben, die sodann mit dem Präsidenten des Senats sich darüber verständigen werden, welche Folge einer derlei Mittheilung zu geben sei.

Der mit Nro 3 bezeichnete Absatz des 3ten § wird lauten:

Dem Regierungs Commissair, oder in dessen Verhinderung, einem vom Senate mit Zustimmung der Residenten der Schutzmächte zu delegirenden Stellvertreter.

IItes HAUPTSTÜCK.

Von den Facultäten und den Professoren:

Im 13ten § kommt nach dem 5ten Absatze, welcher mit den Worten endet: »fixen Gehalt festgesetzt,« folgender neuer Absatz einzuschalten,

Einem Professor oder Lehrer wird

o téj okoliczności bezzwłocznie i dokładnie Rezydentów Opiekuńczych Mocarstw, którzy w ówczas porozumieją się z Prezesem Senatu względem skutku, jaki takowemu udzieleniu nadanym być ma.

Ustęp pod Nr. 3 §fu 3go brzmieć będzie:

Z Kommissarza Rządowego lub w razie zachodzącéj przeszkody z zastępcy delegowanego od Senatu za przyzwoleniem Rezydentów Mocarstw Opiekuńczych.

ROZDZIAŁ II.

O Wydziałach i Professorach.

W §fie 13tym po czwartym ustępie kończącym się w te słowa: »za czas służby 30 lat przechodzącéj« ma być nowy następujący ustęp dodanym:

Jednakże professorowi lub nauczycielowi w tedy tylko zupełna w stosunku

jedoch der volle, nach Maassgabe seiner Dienstzeit ihm zustehende Pensionsgehalt nur dann bewilligt werden können wenn derselbe sich mit einem, auf den Grund der jährlichen Conduitlisten, von dem Regierungs Commissair ausgestellten ämtlichen Zeugnisse, über sein tadelloses Betragen während der ganzen Dienstzeit auszuweisen vermag. Denjenigen, welche ein derlei Zeugniss beizubringen nicht im Stande sind, wird auf den Grund des von dem Regierungs-Commissär über die Ursache dieser Verweigerung zu erstattenden Berichts, und nach Erkenntniss des Senates, vor welchem der beschwerte Theil sich zu rechtfertigen berufen ist, ein verhältnissmässig geringerer Ruhegehalt zugesprochen. Die auf diese Weise zu bewirkende Verminderung des Ruhegehaltes darf jedoch nie 25 procent desselben übersteigen.

lat służby onemuż przypadająca pensja może być przyznaną, gdy udowodni świadectwem urzędowem przez Kommissarza Rządowego wydanem na corocznych listach konduity opartem, że przez cały ciąg służby postępowanie jego było nienagannem. Tym zaś, którzy takowego świadectwa nie będą mogli złożyć, na zasadzie raportu Kommissarza Rządowego wyjaśniającego przyczyny dla których podobnego świadectwa odmówił, tudzież po decyzyi Senatu, do którego strona uciążona odwołać się ma prawo, stosunkowo zmniejszona pensja emerytalna przyznana będzie. Zmniejszenie pensyi emerytalnéj na téj drodze nastąpione nie może nigdy $^{25}/_{100}$ téjże pensyi przenosić. Z resztą rozumie się samo przez się, że professorowie i nauczyciele za jakiekolwiek przekroczenie ze służby oddaleni nie mogą sobie rościć prawa do pensyi emerytalnéj.

Es versteht sich übrigens von selbst, dass Professoren und Lehrer, welche wegen was immer gearteten Vergehens, des Dienstes entlassen werden, keinen Anspruch auf einen Ruhegehalt haben.

Der vorletzte Absatz dieses §, welcher mit den Worten anfängt, »Im Falle einer« wird nunmehr ganz unterdrückt.

Der letzte Absatz des § 13ten wird lauten wie folgt:

Obige Bestimmungen kommen in ihrer ganzen Ausdehnung auch auf das Lehrpersonale des Liceums, so wie der technische Schule, und auf den Regierungs Commissär in so weit in Anwendung, als solche auf letzteren ihrer Natur nach anwendbar sind.

IIItes HAUPTSTÜCK.

Von dem Budget der Universität.

Zusatz am Schlusse des § 15.

Der Universitäts Budget begreift in sich,

Przedostatni ustęp tego §fu zaczynający się od wyrazów: » w przypadku nastąpionego« całkowicie się znosi.

Ostatni ustęp 13go §fu brzmieć będzie, jak następuje:

Powyższe przepisy stosują się w całéj swéj rozciągłości i do professorów lub nauczycieli Liceum i szkoły Technicznéj, tudzież do Kommissarza Rządowego, o ile z natury swojéj do ostatniego zostosować się dadzą.

ROZDZIAŁ III.

O Budżecie Uniwersytetu.

W końcu §fu 15go dodać:

Budżet Uniwersytecki oprócz funduszów Uniwersytetu, mieści w sobie także fun-

nebst den Fonds für die Hochschule, auch jene für das Liceum, die technische Lehr Anstalt, die Districts und Volksschulen.

Zusatz am Schlusse des § 16.

Die allenfalsigen Forderungen der allgemeinen Staatscasse an den Uniwersitätsfond dürfen, bei den obigen monatlichen Competenzzahlungen, auf keinen Fall in Abzug gebracht werden. Selbige sind vielmehr dem Regierungs-Commissair namhaft zu machen und dürfen, nur auf dessen Anweisung, von dem Universitäts Cassirer berichtiget werden. Die über die Legalität einer derlei Forderung möglicher Weise sich erhebenden Streitigkeiten werden insofern selbige zur Beilegung im gerichtlichen Wege nicht geeignet wären, von dem hohen Rathe definitiv entschieden.

dusze na Liceum, szkołę Techniczną, szkoły Wydziałowe i początkowe przeznaczone.

Dodać w końcu §fu 16go.

Jakiekolwiek by były pretensje Kassy krajowéj do funduszów Uniwersyteckich, takowe w żadnym przypadku z powyższych miesięcznych kompetencyjnych wypłat potrącanemi być nie mogą.

O takowych winien być zawiadomionym Kommissarz Rządowy, za którego jedynie assygnacją Kassjer Uniwersytecki zaspokajać one może. Wszelkie spory zachodzić mogące względem prawności takowych pretensyj o ile nie będą się kwalifikowały do ułatwienia na drodze sądowéj, rozstrząsać będzie ostatecznie wielka Rada Uniwersytetu.

IVtes HAUPTSTÜCK.

Allgemeine Bestimmungen über die Studien.

Der 3te Abschnitt des §. 29 wird lauten wie folgt:

Den Professoren bleibt es in der Regel unbenommen über die Ferienzeit nach Belieben zu verfügen. Diejenigen Professoren jedoch, welchen die Aufsicht über Cabinette oder sonstige wissenschaftliche Institute anvertraut ist, können ohne schriftliche Ermächtigung des Regierungs Commissärs von hier sich nicht entfernen, und dieser darf ihnen die Bewilligung hiezu nur in dem Falle ertheilen, wenn er zu ihrer Vertretung hinreichende Vorsorge zu treffen in der Lage ist.

Vtes HAUPTSTÜCK.

Von den Conservatoren der Universität und deren Substituten.

Der § 37 wird lauten wie folgt:

Die Substituten sind berechtigt, von

ROZDZIAŁ IV.

Ogólne przepisy dotyczące Nauk.

Trzeci ustęp §fu 29go brzmieć będzie jak następuje:

W ogóle wolno jest professorom rozrządzać według upodobania ferjami, ci jednakże z pomiędzy nich, którzy mają sobie powierzony dozór nad gabinetami lub innemi zakładami naukowemi, nie mogą się z miejsca oddalać bez upoważnienia na piśmie od Kommissarza Rządowego uzyskanego, który wtedy tylko może udzielić to pozwolenie, gdy będzie w stanie obmyśleć do zastępstwa środki troskliwość jego zaspokajające.

ROZDZIAŁ V.

O Konserwatorach Uniwersytetu i ich substytutach.

§ 37 brzmieć będzie jak następuje:

Substytuci mają prawo żądać od kan

der Universitäts Kanzlei die Auskunft zu fordern, welche sie zu den an die Conservatoren abzustattenden Berichten benöthigen.

Inneres Reglement für die Krakauer Universität.

Ites HAUPTSTÜCK.

Studien Plan.

§ 1.

IV. PhilosophischeFacultät.

Der mit Nro 3 bezeichnete Absatz dieses Abschnittes wird lauten wie folgt:

III. Desgleichen der Phisik, wöchentlich 9 Stunden. (Die Worte: »nebst pupulärer Mechanik für die Künstler und Handwerker« fallen weg).

Zusatz am Schlusse des § 1.

Die Festsetzung der Stunden und des

cellaryi Uniwersytetu wyjaśnień potrzebnych do raportów przez siebie konserwatorom zdawanych.

Urządzenie Wewnętrzne Uniwersytetu Krakowskiego.

ROZDZIAŁ I.

Plan Nauk.

§ I.

Wydział Filozoficzny.

Trzeci ustęp tego oddziału będzie brzmiał jak następuje:

III. Professor fizyki, dziewięć godzin na tydzień (wyrazy: »tudzież mechaniki popularnéj dla artystów i rzemieślników« wypuszczają się).

W końcu Igo §fu dodać:

Oznaczenie godzin i dni, w których

Tages, an welchen jeder Professor die ihm übertragenen Vorlesungen zu halten hat, liegt dem Regierungs Commissair ob.

IIItes HAUPTSTÜCK.

Von der Wahl und den Pflichten des Universitäts Rectors.

Der § 6 wird lauten wie folgt.

Die Wahl des Rectors geschieht in den letzten 14 Tagen des zu Ende gehenden Schuljahres, in einer Plenar Sitzung, von allen Professoren, durch Stimmenmehrheit, mittelst vota secreta. Nur wirkliche, im Dienste stehende professores publici ordinarii der hiesigen Universität haben das Recht zu wählen, und auch nur aus diesen kann der Rector erwählt werden. Die Functionen des neuen Rectors beginnen mit dem nächsten Schul-

każdy professor wykładać ma właściwe sobie przedmioty, zależeć będzie od Kommissarza Rządowego.

ROZDZIAŁ III.

O obiorze i obowiązkach Rektora Uniwersytetu.

§ 6 będzie następującego brzmienia:

Obiór Rektora dopełnianym być ma w ciągu ostatnich dni 14stu kończącego się roku szkolnego większością głosów sekretnych na ogólnem posiedzeniu wszystkich professorów. Tylko zwyczajni professorowie czynni, *professores publici ordinarii*, tegoż Uniwersytetu, mają prawo obierania i z pomiędzy nich tylko Rektor obrany być może. Urzędowanie nowego Rektora zaczyna się z początkiem następ-

jahre, bis zu welcher Epoche sein Vorgänger das Amt zu verwalten hat.

Der § 9 wird lauten wie folgt:

Kein Professor, welcher zum Rector gewählt worden, kann sich der Annahme dieses Amtes entziehen. (Der Eingang dieses § wird unterdrückt).

Der § 12 wird lauten wie folgt:

Der neue Rector wird zu Anfang des Schuljahres von dem Regierungs Commissär feierlich dem gesammten Universitäts Personale vorgestellt u. s. w.

Der Schlussatz des § 14 wird lauten wie folgt:

Er hat das Recht, sich desfalls mit den Landesbehörden, so wie auch mit wisseschaftlichen Anstalten im Auslande, mit Vorwissen und unter Zustimmung des Regierungs Commissairs in Correspondenz zu setzen.

pnego roku szkolnego, do któréj to chwili poprzednik jego urząd swój pełni.

§ 9 brzmieć będzie jak następuje:

Professor obrany Rektorem nie może się wymawiać od przyjęcia tego Urzędu (Początek tego § uchyla się).

§ 12 brzmieć będzie jak następuje:

Nowo-obranego Rektora Kommissarz Rządowy przedstawi uroczyście na początku roku szkolnego całemu zgromadzeniu professorów Uniwersytetu i t. d.

Ostatni peryod §fu 14go brzmieć będzie jak następuje:

Ma prawo wchodzić w téj mierze w korespondencją tak z Władzami Krajowemi, jako téż zagranicznemi zakładami naukowemi a to za wiedzą i przyzwoleniem Kommissarza Rządowego.

Der 17 § wird lauten wie folgt:

Um in eine der Facultäten aufgenommen zu werden, haben die Studirenden vor Anfang des Schuljahres sich bei dem betreffenden Decan zu melden, und demselben ihren Geburtsschein so wie die Zeugnisse über die früher zurückgelegten Studien zu übergeben. Erkennt der Decan, in Gemässheit dieser Urkunden, deren Aufnahme in die Facultät als zulässig so lässt er durch den Studirenden in einem Register nachfolgende Rubriken eigenhändig mit Genauigkeit ausfüllen.

a) Nahme und Zuhname des Studirenden,
b) dessen Alter
c) dessen Religion
d) dessen Geburtsort,
e) Nahme und Zuhname der Eltern
} wie solches der Geburtsschein angiebt.

f) Stand der Eltern
g) Wohnort derselben,

§ 17 brzmieć będzie jak następuje:

Chcący być przyjętemi na Wydział uczniowie winni przed rozpoczęciem się roku szkolnego zgłosić się do właściwego Dziekana przy złożeniu metryki urodzenia tudzież świadectw z poprzednio odbytych nauk. Jeżeli Dziekan uzna na mocy tych dowodów, że uczeń kwalifikuje się do przyjęcia na Wydział, przedstawi uczniowi Regestr, w którym tenże własnoręcznie i dokładnie zapełni następujące rubryki:

a) Imie i nazwisko ucznia *b*) wiek c) Religja *d*) miejsce urodzenia *e*) Imie i nazwisko rodziców	zgodnie z metryką urodzenia.

f) stan rodziców
g) miejsce ich zamieszkania

h) Wo er bis zum letzten Jahre inclusive die Schulen besuchte?

i) Ob er die Quittung des erlegten Unterrichtsgeldes beigebracht habe?

Der Decan hat diese Register, sammt den oben bezeichneten Urkunden, spätestens vierzehn Tage nach Anfang des Schuljahres dem Regierungs Commissair bei den Unterrichts Anstalten vorzulegen, welchem es zur Pflicht gemacht ist, diejenigen Studirenden aus selbigen zu streichen, deren Aufnahme in die betreffende Facultät den bestehenden Vorschriften zuwider wäre, so wie die Zulässigkeit der Aufnahme der übrigen in dem fraglichen Register ausdrücklich zu bemerken. Diese auf vorstehende Weise von dem Regierungs Commissair bestätigten Verzeichnisse werden von selbigen dem betreffenden Decan zurückgestellt, welcher solche

h) gdzie uczęszczał do szkół aż do ostatniego roku włącznie.

i) czy złożył kwit z opłaty szkolnéj?

Regestr takowy wraz z wszystkiemi wyżéj wymienionemi dowodami najpóźniéj w 14 dni po rozpoczęciu się roku szkolnego Dziekan przedstawi Kommissarzowi Instytutów Naukowych, który ma obowiązek wymazać z niego uczniów, którychby przyjęcie na właściwy Wydział sprzeciwiało się istniejącym przepisom, tudzież wyraźnie oznaczyć w pomienionym Regestrze tych, którzy mogą być przyjęci. Takowe wykazy przez Kommissarza Rządowego w powyższy sposób zatwierdzone zwrócone będą właściwemu Dziekanowi, który je prześle Rektorowi Uniwersytetu końcem wpisania kwalifikujących się do słuchania prelekcyi uczniów

dem Universitäts Rector zur Bewirkung des Eintrages der zum Besuche der Vorlesungen berechtigen Jünglinge in das Album Universitatis zuzusenden, so wie den betreffenden Professoren die Nahmen dieser Studirenden bekannt zu geben hat.

Das Album der Universität wird ganz dieselben Rubriken enthalten, wie die oben bezeichneten Register der Decane. Sowohl das Album als diese Register werden, nach geschlossener Einschreibung, im Originale in das Archiv der Universitätskanzelei hinterlegt. Von dem Album erhält der regierende Senat, der hohe Rath und der Universitäts Senat Abschriften; so wie solche den Residenten der Schutzmächte auf ihr allenfalsiges Verlagen zu verabfolgen sind.

Der § 18 wird lauten wie folgt:

Die Unterthanen der drei Schutzmäch-

w Album Uniwersytetu, tudzież właściwych professorów o nazwiskach tychże uczniów zawiadomi. Album Uniwersytetu mieścić będzie zupełnie takie same rubryki jak wyżéj wspomnione Regestra Dziekańskie. Tak Album jako i Regestra po zamkniętym wpisie mają być złożonemi w oryginale do Archivum kancellaryi Uniwersytetu.

Senat Rządzący, Wielka Rada Uniwersytetu i Senat Akademicki otrzymają odpisy Album, równie jako i Rezydenci Mocarstw Opiekuńczych na każde przez Nich wniesione o to żądanie.

§ 18 brzmieć będzie jak następuje:

Poddani Trzech Opiekuńczych Mocarstw nie będą mogli ani w Album Uni-

te können weder in das Album Universitatis eingetragen, noch zu irgend einer Krakauer Lehranstalt weder als ordentliche Schüller noch als freiwillige Zuhörer zugelassen werden, ohne die diesfällige Erlaubniss ihrer respektiven Regierung, die sie dem betreffenden Residenten vorzuzeigen haben und welche dieser mit seinem vidi versehen wird, hiezu beizubringen. Der Regierungs Commissär ist für die püncklichste Befolgung dieser Anordnug persöhnlich verantwortlich und verpflichtet, über die an den Krakauer Lehranstalten studirenden Staatsangehörigen der Schutzmächte den respectiven Residenten, auf deren Verlangen, directe Auskünfte zu ertheilen.

Der 19 § wird lauten wie folgt:

Jünglingen, welche die öffentlichen Vorlesungen als freiwillige Zuhörer besuchen

wersytetu być wpisani, ani do żadnego naukowego Instytutu w Krakowie przyjęci, bądź jako uczniowie zwyczajni, bądź jako dobrowolni słuchacze, dopóki nieokażą pozwolenia od właściwego Rządu, które właściwemu Rezydentowi końcem uzyskania jego wizy złożyć są obowiązani. Komissarz Rządowy jest osobiście odpowiedzialnym za ścisłe wykonanie tego przepisu, tudzież ma obowiązek udzielać bezpośrednio wyjaśnień właściwemu Rezydentowi na jego zażądanie co do uczniów będących poddanemi Mocarstw Opiekuńczych a pobierających nauki w Krakowskich Instytutach Naukowych.

§. 19 brzmieć będzie jak następuje:

Młodzieńcom życzącym sobie uczęszczać na prelekcje publiczne jako słuchacze dobrowolni, udzieli pozwolenie Rektor, mając wzgląd na ich wiek, u-

wollen, ertheilt hiezu der Rector, mit Rücksicht auf Alter, Befähigung und Sitten, nach hierüber gepflogenem Einvernehmen mit dem Regierungs Commissär bei den Unterrichts Anstalten, die Erlaubniss, und macht hievon dem betreffenden Professor die Anzeige.

IV^tes HAUPTSTÜCK.

Von den Universitäts Sitzungen.

Der Eingang des § 23 wird lauten wie folgt:

Es können Plenar Sitzungen und Facultätsversammlungen gehalten werden. Erstere versammelt und präsidirt der Rector, letztere der Decan der betreffenden Facultät. Beide können nur mit Vorwissen und mit Zustimmung des Regierungs Commissairs stattfinden; welchem auch die Protokolle dieser Sitzungen und

sposobienie i obyczaje, za porozumieniem się z Kommissarzem Instytutów Naukowych, i o takowem pozwóleniu właściwego professora zawiadomi.

ROZDZIAŁ IV.

O posiedzeniach Uniwersytetu.

§. 23 zaczynać się będzie jak następuje:

Mogą się odbywać posiedzenia ogólne i posiedzenia Wydziałowe. Pierwsze za zwołaniem i pod przewodnictwem Rektora, drugie za zwołaniem i pod przewodnictwem Dziekana właściwego Wydziału. Tak pierwsze jak drugie mogą mieć miejsce tylko za wiedzą i przyzwoleniem Kommissarza Rządowego, któremu protokóły tychże dwojakich posiedzeń

Versammlungen zur Einsicht und Bestättigung vorzulegen sind. In beiden entscheidet Stimmenmehrheit u. s. w.

Der § 25 wird lauten.

Eine Plenar Sitzung hat so oft statt, als deren Abhaltung von dem Rector mit Vorwissen und Zustimmung des Regierungs Commissärs für nothwendig erachtet wird. Dem Rector kommt die Einberufung derselben zu. Auch einem Decan oder dreien Professoren im Vereine steht das Recht zu, auf die Abhaltung einer solchen Sitzung bei dem Rector anzutragen. Die Einberufung geschieht schriftlich von Seite des Rectors an alle verpflichteten Mitglieder.

Der § 26 wird lauten:

Die Facultäts Sitzung besteht aus dem Decan und allen Professoren derselben Facultät. Der Decan jeder Facultät hat

do przejrzenia i potwierdzenia podane będą. W obydwóch większość głosów stanowi i t. d.

§. 25. brzmieć będzie:

Ogólne posiedzenie ma tak często miejsce, jak odbycie onegoż przez Rektora z wiedzą i za zezwoleniem Kommissarza Rządowego za potrzebne uznaném będzie. Do Rektora należeć będzie zwołanie onegoż. Także Dziekanowi albo trzem professorom w połączeniu służy prawo przedstawienia Rektorowi potrzeby zwołania ogólnego posiedzenia. Zwołanie odbywa się piśmiennie przez wezwanie z strony Rektora wszystkich z obowiązku do obrady téj należących członków.

§. 26. brzmieć będzie:

Posiedzenie Wydziałowe składa się z Dziekana i Professorów właściwego Wydziału. Dziekan każdego Wydziału ma

das Recht, mit Vorwissen und Zustimmung des Regierungs Commissärs, eine Facultäts Sitzung zusammen-zurufen. Selbe hat in der Regel in den ersten drei Tagen eines jeden Monats stattzufinden. Ausserordentliche Facultäts Sitzungen werden von dem Rector gleichfalls nur mit Zustimmung des Regierungs Commissärs veranlasst.

Zusatz am Schlusse des § 36.

Die nächste Aufsicht über die Professoren führt der Regierungs Commissär. Ihm steht das Recht zu, die Saumseligen oder Undienstwilligen zu ermahnen, und nöthigenfalls mit Geldstrafen, nach Maassgabe des Dienstvergehens, nach geschehener motivirter Anzeige an den Senats Präsidenten, bis zum Betrage eines Monatgehaltes zu belegen. Ein für Dienstvergehen von dem Regierungs Commissär,

prawo za wiedzą i przyzwoleniem Kommissarza Rządowego zwołać posiedzenie Wydziałowe, które zwykle w pierwszych trzech dniach każdego miesiąca odbywać się ma. Nadzwyczajne posiedzenia Wydziałowe nakazuje Rektor, ale także tylko za przyzwoleniem Kommissarza Rządowego.

W końcu §fu 36 dodać:

Najbliższy dozór nad professorami sprawuje Kommissarz Rządowy. Jemu służy prawo napominania opieszałych lub w służbie niechętnych, a w razie potrzeby skazywania na kary pieniężne aż do wysokości jednomiesięcznéj pensyi, a to w stósonku wielkości wykroczenia, przeciwko obowiązkom służby popełnionego, tudzież za poprzednim raportem do Prezesa Senatu uczynić się mającym, obejmującym wyłuszczenie powodów, które go do tego kroku skłoniły. Professor za prze-

mit diesem maximum der Geldstrafe einmal belegter, oder vom regierenden Senate bestrafter Professor wird überdies für die nachfolgenden 10 Jahre des Rechts verlustig, zum Rector oder Decan gewählt, oder zum Deputirten Seitens der Universität in die Repräsentanten Cammer entsendet zu werden. Sollte der Senats Präsident auf eine Gegenvorstellung des mit Strafe belegten Professors, diese Gegenvorstellung erheblich genug finden, um das Straferkenntniss zu suspendiren, so kann, im Fall eine Verständigung zwischen dem Präsidenten und dem Regierungs Commissär nicht stattfindet, an die Entscheidung der Residenten der Schutzmächte recurirt werden.

So wird auch der Regierungs Commissär über das Benehmen der Professoren im Dienste, so wie über ihr mora-

kroczenie w służbie przez Kommissarza Rządowego na takie maximum kary pieniężnéj raz skazany albo przez Senat Rządzący ukarany, utraca prawo nadto na dziesięć lat po sobie idących bycia obranym na Rektora albo Dziekana lub téż na delegowanego ze strony Uniwersytetu do Izby Reprezentantów. Gdyby Prezes Senatu przedstawienie przez skazanego professora złożone uznał tyle na uwagę zasługującem, iżby zawieszenie wykonania decyzyi karę orzekającéj powodowało, na tedy w przypadku, gdyby Prezes i Kommissarz nie mogli się w téj mierze porozumieć, odwołanie się do decyzyi Rezydentów Opiekończych Mocarstw może mieć miejsce. Nadto Kommissarz Rządowy winien postępowanie professorów tak pod względem służby jako téż i ich moralnego sprawowania się w ogól-

lisches Verhalten im Allgemeinen genaue Vormerkungen führen, und alljährig dem Senats Präsidenten ausführliche Conduitlisten über den gesammten Lehrkörper vorlegen, auf welche bei Beförderungen, Gehaltserhöhungen, Pensionirungen oder sonstige Begünstigungen die vorzüglichste Rücksicht zu nehmen ist.

Die Residenten der Schutzmächte haben die Befugniss, von diesen Conduitlisten Einsicht zu nehmen, und selbst Abschriften davon zu verlangen.

VII^tes HAUPTSTÜCK.

Von den Concursen.

Der Abschnitt Nro 7 des § 39 wird lauten wie folgt:

Die Aufzählung der erforderlichen Behelfe, als: Taufschein, curriculum vitae,

ności, notować i corocznie Prezesowi Senatu dokładną listę konduity całego składu nauczycielskiego składać, na którą szczególniéj wzgląd miany będzie przy posuwaniu na wyższe stopnie, podwyższaniu płacy, przyznawaniu pensyi emerytalnéj i we wszystkich innych wynagrodzeniach. Rezydenci Dworów Opiekóńczych mają prawo przeglądania tejże listy konduity, a nawet zażądania odpisów.

ROZDZIAŁ VII.

O Konkursach.

Oddział 6ty §fu 39go brzmieć będzie jak następuje:

Wzmiankę o potrzebnych dowodach, jakiemi są: Metryka chrztu, bieg życia

alle Studienzeugnisse der betreffenden Facultät und das Doctor-Diplom.

IX^{tes} HAUPTSTÜCK.

Von den Kanzleien.

Der § 52 wird lauten:

Die Universitäts-kanzlei besteht, unter der Leitung des Regierungs Commissärs aus einem Secretär und der erforderlichen Anzahl von Manipulationsbeamten. Das sämmtliche Universitätskanzlei-Personale wird von dem regierenden Senate, auf den Vorschlag des Regierungs Commissärs, ernannt. Diesem ist es übertragen, jeden dieser Beamten zur genauesten Erfüllung seiner Pflichten anzuhalten. Sollten Ermahnungen nicht genügen, so hat der Regierungs Commissär das Recht, dieselben mit Geldstrafen bis zu dem Belaufe eines Monatgehaltes zu belegen,

wszystkie świadectwa z odbytych nauk, tudzież dyplom doktorski.

ROZDZIAŁ IX.

O Kancellaryi.

§ 52 będzie brzmiał:

Kancellarya Uniwersytetu zostająca pod stérem Kommissarza Rządowego składa się z Sekretarza i potrzebnéj liczby Officyalistów. Tych wszystkich mianuje Senat Rządzący na przedstawienie Kommissarza Rządowego, który winien czuwać nad tém, aby każdy z tych urzędników jak najdokładniéj obowiązki swe wypełniał. Gdyby napomnienia nie skutkowały, Kommissarz Rządowy ma prawo skazywać ich na karę pieniężną aż do wysokości jedno-miesięcznéj płacy, a w razie cięższych wykroczeń przeciwko służbie przedstawiać Senatowi do zawieszenia, albo nawet do oddalenia z urzędu.

so wie bei gröberen Dienstübertretungen auf deren Suspendirung oder selbst Entlassung bei dem Senate anzutragen. Sollte in dieser Beziehung ein Meinungs-Conflict zwischen dem Senate und dem Regierungs Commissär entstehen, so wäre letzterer berechtigt, sich an die Residenten der Schutzmächte um deren Entscheidung zu wenden.

Xtes HAUPTSTÜCK.

Von den Studirenden.

Zusatz am Schlusse des § 67.

Ist dass Benehmen eines Studirenden intra oder extra muros von der Art, dass solches ein Aergerniss geben oder andere Jünglinge durch böses Beispiel zu Fehltritten verleiten, oder endlich auf die Schulzucht und Ordnung störend einwirken könnte, so hat der Regierungs Commissär die Pflicht einen derlei Studirenden unverzüglich aus den Catalogen zu

Jeżeliby w téj mierze zachodziła różność zdań między Senatem a Kommissarzem, ten ostatni ma prawo okoliczność tę przedstawić pod rozstrzygnienie Rezydentów Mocarstw Opiekuńczych.

ROZDZIAŁ X.

O Uczniach.

W końcu §fu 67go przydać.

Gdyby postępowanie ucznia w obrębie lub po za obrębem szkolnym mogło stać się powodem do zgorszenia, lub też przykładem do złego dla reszty młodzieży, lub nakoniec na karność i porządek szkolny w sposób oneż naruszający wpływać, obowiązkiem będzie Kommissarza Rządowego, aby takiego ucznia niezwłocznie z katalogu wymazał i z zakładów naukowych oddalił; o takowem wszakże

streichen, und ihm von den Unterrichts-anstallten auszuschliessen, über diese bewirkte Entfernung jedoch, so wie über die Gründe derselben dem Präsidenten des regierenden Senats, und wenn dieser Fall einen Unterthan der Schutzmächte betreffen sollte, auch dem respectiven Residenten Anzeige zu erstatten.

Zusatz am Schlusse des § 68.

Ausser den in den § 66 67 bezeichneten Zeugnissen, dürfen an die Studirenden keine andere ausgestellt werden.

Neuer § am Schlusse des X^ten^ Hauptstückes.

§ 68 bis.

Um in dem philophischen Lehrcurse eine dem Alter und dem Grade der Bildung der meisten Studirenden entsprechende Schulzucht zu handhaben, wird das für die Studirenden des Liceums ad Sanctam Annam in Wirksamkeit stehende

oddaleniu równie jako i o powodach, Prezesa Senatu Rządzącego, a gdyby wypadek ten dotyczył ucznia, który jest poddanym jednego z Mocarstw Opiekuńczych, i właściwego Rezydenta o tém zawiadomił.

W końcu §fu 68go dodać:

Żadne inne świadectwa nie mogą być uczniom wydawane, oprócz tych, o których mowa w §§ 66 i 67.

W końcu Rozdziału Xgo przydać nowy §.

§. 68 powtórnie

Końcem utrzymania w kursie nauk filozoficznych karności odpowiadającéj wiekowi i stopniowi wykształcenia większéj części uczniów, ma być urządzenie karności szkolnéj obowiązujące w Lyceum Stéj Anny do uczniów rzeczonego nauko-

Disciplinar Reglement auch für jene des besagten Lehrcurses vorgeschrieben. Es bleibt jedoch dem Regierungs Commissär an den Unterrichts Anstalten vorbehalten nach Maassgabe des sich in diesem Lehrcurse äussernden Geistes der Ordnung, in besagtem Reglement Modifikationen eintreten zu lassen. Die von den Professoren und dem Decan dieser Facultät, bei Ausübung dieses Reglements, zu leistende Mitwirkung, wird durch eine besondere vom Regierungs Commissär zu erlassende Verfügung bestimmt werden. Die besagten Professoren so wie der Decan sind verbunden, den ihnen hiedurch übertragenen Pflichten pünktlichst nachzukommen.

XVIII^tes HAUPTSTÜCK

Von den geistlichen Beneficien.

Zusatz am Schlusse des § 98.

Um diese Beneficien oder Domherren Stellen zu erlangen, müssen die Candi-

wego kursu rozciągniętem. Wolno jednak będzie Kommissarzowi przy Instytutach naukowych poczynić w tym urządzeniu stosowne modyfikacye w miarę objawiającego się ducha porządku. Kommissarz Rządowy wyda osobne rozporządzenie oznaczające, jaki udział mieć będą professorowie i Dziekan tego Wydziału w wykonaniu przepisów powyższego urządzenia. Rzeczeni dopiero professorowie i Dziekan winni będą ściśle obowiązków, jakie na nich takowe urządzenie włoży, dopełnić.

ROZDZIAŁ XVIII.

O beneficjach Duchownych.

W końcu §fu 98go dodać:

Ażeby beneficya te lub kanonje otrzymać, obowiązani są kandydaci wykazać

daten zu denselben sich mit einem Zeugnisse des Regierungs Commissärs über ihr Wohlverhalten während der ganzen Dienstzeit als Professoren oder Lehrer auszuweisen vermögen, und hat dabei dasjenige zu gelten, was § 13 des II^ten Hauptstückes hinsichtlich der Pensionirung der Professoren bestimmt ist.

XX^stes HAUPTSTÜCK.

Uiber die Abänderlichkeit des Statuts.

Zusatz am Schlusse des § 100.

Alle Zweifel, welche über den wahren Sinn des Universitäts Statuts sowohl, als über jenen der sonstigen, Namens der Schutzhöfe für die Unterrichts Anstalten des Freistaats erlassenen Verfügungen sich ergeben könnten, dürfen nur von Hochdero zu einer Conferenz vereinten Residenten entschieden oder aufgeklärt werden.

Pro vera copia

(L. S.) (unterzeichnet) v. HARTMANN

się świedectwem Kommissarza Rządowego udowodniającém, iż przez cały ciąg służby w zawodzie professorskim lub nauczycielskim dobrze się sprawowali; obok czego obowiązywać będzie to, co jest przepisane w §fie 13tym Rozdziału II. pod względem pensyonowania professorów.

ROZDZIAŁ XX.

O zmianie Statutu.

W końcu §fu 100 przydać:

Wszelkie wątpliwości, jakieby pod względem ducha Statutu Uniwersyteckiego, tudzież innych rozporządzeń dla zakładów naukowych W. M. Krakowa w imieniu Dworów Opiekuńczych wydanych zajść mogły, będą mogły być tylko przez Rezydentów w Konferencją połączonych rozwiązywanemi lub objaśnionemi.

Za wierność odpisu,

(L. S.) (podpisano) v. HARTMANN.

Nro 5,608 *D. Gł. S.*

MY

PREZES i SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i Sciśle Neutralnego

MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

Na przedstawienie Senatora czuwającego nad sprawami Instytutów publicznych i opieką małoletnich nam uczynione, zważywszy że wydana przez nas ustawa przechodnia pod dniem 14 Września 1833 r. w skutku nowéj organizacyi Władz Sądowych wskazując przepisy według których sprawy cywilne na drodze rekursu przed dniem 15 Września 1833 r. wytoczone, rozsządzone być mają, nie

objęła spraw hypotecznych, które odsądzonemi będąc w I. Instancyi przez Kommissyą hypoteczną po rok 1831 do wyższych Instancyj jeszcze przed zaprowadzeniem nowego składu Sądów w roku 1833 wywołanemi zostały; w uzupełnieniu namienionéj Ustawy przechodniéj postanowiliśmy i stanowimy:

ARTYKUŁ I.

Artykuł I. Ustawy przechodniéj z d. 14 Września 1833 r. według którego, wszelkie sprawy które przed dniem 15 Września 1833 r. bądź w Sądzie Pokoju w ostatniéj, bądź w Sądzie Appellacyjnym w drugiéj lub w ostatniéj Instancyi odsądzonemi zostały, i odsądzonemi jeszcze będą, ulegają rozpoznaniu Sądu III. Instancyi, ma być w zastósowaniu swem odniesiony i do spraw przez Kommissyą

hypoteczną w I. Instancyi osądzonych, a to bez względu na ilość przedmiotem sporu hypotecznego będącą.

ARTYKUŁ II.

Ogłoszenie niniejszego postanowienia i zamieszczenie onegoż w Dzienniku Praw a następnie wprowadzenie go w wykonanie z dniem dzisiejszym, jako terminem, od którego obowiązywać zaczyna, w czém do kogo należy, w szczególności zaś, dopilnowanie skutku onegoż Prezesowi Sądu III. Instancyi polecamy.

Działo się na Posiedzeniu Naszem w Sali Obrad Senatu w Krakowie dnia pierwszego Miesiąca Października, tysiącznego ośmsetnego trzydziestego dziewiątego roku.

Prezydujący,

(M. P.) SCHINDLER.

Sekr. Jlny Senatu DAROWSKI.

Nowakowski Sek. D. K. Senatu.

Nro 7,009 *D. G. S.*

URZĄDZENIE SZYNKÓW.

MY

PREZES i SENATOROWIE

Wolnego Niepodległego i Sciśle Neutralnego

MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

Gdy zebrane dotąd spostrzeżenia przekonały Nas o potrzebie zaprowadzenia pewnych odmian w Urządzeniu z daty 11 Stycznia 1839 r. do L. $\frac{3388}{\text{z r. } 838}$ Szynki w mieście Krakowie regulującem, a nawet zastąpienia tegoż Urządzenia innném nowém wszystkie pod powyższym względem obowiązywać mające przepisy łączącém, w wykonaniu tego zamiaru postanowiliśmy i stanowimy co następuje:

ARTYKUŁ 1.

Sprzedaż cząstkowa wszystkich trunków upajających, w celu zużycia takowych w miejscu sprzedaży bez względu na ilość, niemniéj sprzedaż trunków krajowych do ilości hurtu dochodzącéj, zaś trunków zagranicznych na kwaterki, półkwaterki, szklanki, kieliszki lub inne drobniejsze naczynia do zużycia po za wspomnionem miejscem, nazywa się szynkiem. Przemysł ten różniący się od handlu jako na zdrowie i obyczaje mieszkańców ważny wpływ wywierający tudzież stanowiący jedno z źródeł dochodów gminnych, oddzielnym i to następującym Urządzeniom poddanym zostaje, i tak:

ARTYKUŁ 2.

Każden mieszkaniec Miasta Krakowa, prawo miejskie posiadający, chcący się tru-

dnić jakiegokolwiek rodzaju szynkiem lub utrzymywać oberżę, dom zajezdny, traktjernię, garnkuchnię, cukiernię, kawiarnię lub billard, zanim do prowadzenia tego przemysłu przystąpi, winien jest uzyskać w Senacie Rządzącym na to Konsens, i opłacać do Kass Rządowych w ratach półrocznych z góry, to jest: w ośmiu pierwszych dniach Stycznia i w pierwszych ośmiu dniach Lipca każdego roku taką należytość, jaka na każdy rodzaj konsensu Taryffą w Art. 11 niniejszego Urządzenia zamieszczoną, wymierzona jest.

Téj saméj Taryffie podlegają handle hurtowe wódek krajowych na mocy Ustawy Sejmowéj z dnia 5 Lutego r. 1838 niemniéj fabryki wszelkich upajających trunków, o ile sprzedaż hurtowa lub

cząstkowa trunków w nich wytwarzanych do tychże przywiązaną będzie.

Uzyskujący Konsens na szynk, sprzedaż hurtową wódek, lub wyrób trunków, winien będzie nadto opłacić stempel na zamierzony rodzaj przemysłu prawem oznaczony. Od téj opłaty stempla wyłączają się jednak ci, którzy przy posiadanych naleraz konsensach nadal utrzymanymi będą, o ile udowodnią, że takowy stempel raz już opłacili.

ARTYKUŁ 3.

Posiadający konsensa na jakikolwiek rodzaj szynku, niemniéj posiadający konsensa na hurtową sprzedaż wódek lub na wyrób trunków upajających, winni będą z dniem 1 Stycznia r. 1840 mieć zawieszoną nade drzwiami szynku, składu

lub fabryki, tablicę drewnianą koloru białego z napisem koloru czarnego treści następującéj:

Szynk, skład, fabryka tego lub owego trunku za konsensem do Nru N. Uchwałą N. do Nru kontroli N.

Dla akuratności tych tablic winien jest posiadający konsens zgłosić się do Inspektora Dochodów Niestałych, i żądać ażeby mu dokładny Numer Uchwały Senatu tudzież Numer kontroli udzielonym został; właściciel konsensu któryby w tablicę takową do 1 Lutego 1840 r. zaopatrzonym nie był ulegnie karze Złp. 20; kto się w nią niezaopatrzy do 1 Marca 1840 r. karzę Złp. 30 a kto nakoniec takowéj przed szynkiem, składem lub fabryką do 1 Kwietnia 1840 r. zawieszonéj mieć nie będzie, utraci prawo do konsensu.

Właściciele oberż domów zajezdnych traktjerniów, cukierniów i garnkuchniów mogą używać nad wjazdami lub drzwiami wchodowemi godeł dowolnych, zawsze jednak obyczajności i spokojności publicznéj nienaruszających, lecz winni są zawsze mieć zawieszone rzeczone tablice wewnątrz sal jadalnych lub izb szynkowych pod rygorami wyżéj oznaczonemi.

ARTYKUŁ 4.

Właściciel chcący dom swój obrócić na oberżę lub dom zajezdny, winien jest przed Kommissją przez Wydział Dochodów Publ: i Skarbu do tego wyznaczyć się mającą, udowodnić, iż dom na oberżę przeznaczony obejmuje najmniéj sześć pokoi do codziennego wynajęcia dla gości, niemniéj stajnię mogącą mieścić przynajmniéj sześć koni, rachując na każde-

go konia dwa łokcie i pół długości żłobu i schowanie przyzwoite na trzy powozy. Ażeby zaś dom za zajezdny poczytanym być mógł, powinien mieć na przedmieściu stajnię najmniéj na ośmnaście koni, rachując na każdego konia $2^1/_2$ łokcia długości żłobu, izbę jednę dużą urządzoną na przyjęcie przybywających gości, schronienie na wozy, bryki lub powozy w ilości najmniéj sześciu, i być położonym przy uczęszczanéj drodze publicznéj, w miejscu przystępném i do zajazdu łatwém. W obrębach zaś miasta między plantacjami tudzież na Stradomiu i Kazimierzu domy zajezdne powinny mieć stajnię przynajmniéj na dwanaście koni wedle powyższego rozmiaru, a oprócz izby wspólnéj najmniéj 4 pokoje osobne do wynajmowania codziennego dla podróżnych, tudzież schronienie na cztery powozy.

Do konsensów na oberże jest przywiązane

zarazem prawo szynkowania wszelkich trunków tak krajowych jak zagranicznych tudzież utrzymywania traktyerni i kawiarni bez obowiązku posiadania na to oddzielnych konsensów, lecz jedynie dla osób w oberży goszczących, nie zaś po za dom. Do konsensów na domy zajezdne jest zarazem przywiązane prawo szynkowania trunków krajowych ordynaryjnych, to jest wódki i piwa krajowego wszelkiéj nazwy i gatunku, niemniéj prawo utrzymywania garnkuchni bez oddzielnych konsensów lecz tak jadło jak napoje jedynie osobom wewnątrz domu oneż pożywającym, nie zaś po za dom wydawanemi być będą mogły. Szynki i kawiarnie po oberżach i domach zajezdnych chociaż do realności nie do osób przywiazane, policzone będą jednak w poczet wszystkich szynków w mieście Kra-

kowic i Kazimierzu nateraz istniejących, których liczba na przyszłość w sposób niżéj w Art. 8 wyjaśniony ograniczoną będzie.

Każde udowodnione przekroczenie co do pomienionego sposobu szynkowania napojów i sprzedaży potraw, karanem będzie na właścicielach oberż karą pieniężną od Złp. 100 do Złp. 300. Na właścicielach zaś domów zajezdnych od 50 do 100 Złp. w miarę ilości przekroczeń.

Pomiędzy traktyernią i garnkuchnią stanowi się ta różnica, że 1mo w pierwszych sniadania, obiady i wieczerze, w drugich zaś tylko śniadania i wieczerze i to w ordynaryjniejszym gatunku dawane być mogą, 2do Że do pierwszych prawo szynkowania wszelkich napojów tak krajowych jak zagranicznych, do drugich tylko prawo szynkowania trunków krajowych ordynaryjnych, to jest wódki i

piwa krajowego, wszelkiéj nazwy i rodzaju, dla gości wewnątrz domu, nie zaś po za dom, przywiązaném jest.

Po każdéj zmianie właściciela oberży lub domu zajezdnego, kwalifikacje dla tego rodzaju realności prawem niniejszém przepisane, przez Kommissją przez Wydział Dochodów Publ: i Skarbu w Senacie Rządzącym do tego wyznaczyć się mającą, sprawdzone będą; poczém dopiero przepisanie konsensów na imie nowego właściciela za opłatą nowego stempla z tytułu szynkowania w myśl Ustawy stemplowéj mianowicie Art. 19 przepisanego, nastąpić może.

Stanowi się w końcu, iż z względu na wygodę i bezpieczeństwo podróżnych, muzyki i tańce karczemne po oberżach i domach zajezdnych miejsca mieć nie-

powinny, a to pod karą Złp. 50 za każde przekroczenie.

ARTYKUŁ 5.

Następujące rodzaje konsensów przez Senat Rządzący na przyszłość wydawanemi będą, jako to:

a) Konsensa na oberże,

b) Konsensa na domy zajezdne,

c) Konsensa na szynk trunków w własnych fabrykach miodosytniach lub likierniach wytwarzanych,

d) Na szynk piwa i kawy w ogrodach w letnich miesiącach,

e) Na traktjernie do których prawo szynkowania wszelkich napojów dla bawiących wewnątrz domu,

f) Na garnkuchnie, do których prawo szynkowania trunków krajowych or-

dynaryjuych dla bawiących wewnątrz domu, przywiązane jest;

g) Na sam szynk trunków ordynaryjnych to jest wódki prostéj i zaprawnéj, tudzież piwa krajowego wszelkiéj nazwy i rodzaju w domu i po za dom;

h) Na wyszynk win wszelkiéj nazwy i gatunku;

i) Na szynk miodu, wiśniaku, maliniaku i dereniaku;

k) Na szynk piwa zagranicznogo i porteru;

l) Na szynk samego piwa krajowego wszelkiéj nazwy i gatunku;

m) Na szynk kawy, herbaty i ponczu;

n) Na cukiernię, którym obok sprzedaży ciast, cukrów i wszelkich chłodników jako to: limonad, groków, orszad, lodów, służy także prawo szynkowania likierów, rossolisów, śli-

wowicy, ponczu, rumu, araku, wódek gdańskich, francuzkich i essencyi ponczowéj, maraskino i bischofu;

o) Na billardy;

p) Na hurtową sprzedaż wódek krajowych stósownie do prawa Sejmowego z r. 1838.

q) Na wytwór trunków upajających zagranicznych jako to: rumu, araku, śliwowicy, wódek francuzkich i gdańskich, rozmaitych likierów, piwa angielskiego i porteru, tudzież win francuzkich.

Konsensa na oberże lub domy zajezdne będą mogły być lub do realności lub do osób przywiązane, co od decyzyi Senatu zależeć będzie, wszystkie zaś inne rodzaje konsensów będą tylko osobiste. Właściciele teraźniejszych oberz i domów zajezdnych, będą co do czasu trwa-

nia Konsensów przy tych prawach utrzymani, jakie im nateraz służą.

ARTYKUŁ 6.

Konsensa na oberże lub domy zajezdne do realności przywiązane gasną:

a) przez dobrowolne zrzeczenie się,

b) przez upadek realności do tego stopnia, że przepisane w Art. 4 niniejszego Urządzenia kwalifikacje posiadać poprzestała.

Wszystkie inne Konsensa gasną:

1. Po upływie lat dziesięciu to jest z końcem Grudnia 1849, w którym to czasie nowa regulacja szynków przedsięwziętą będzie.

2. Przez śmierć osoby ukonsensowanéj.

3. Przez dobrowolne zrzeczenie się ukonsensowanego.

4. Przez utratę kwalifikacyj do posiadania Konsensu przepisanych.

5. Przez wydalenie się osoby ukonsensowanéj za granicę bez passportu, lub za passportem na dłuższy czas jak na rok jeden.

6. Przez skassowanie Konsensu za karę wedle Art. 14 niniejszego Urządzenia.

Konsensa do realności przywiązane, mogą być za wiadomością Rządu alienowane lub poddzierżawione.

Konsensa osobiste ani alienowanemi ani poddzierżawianemi, ani z jednego miejsca na inne przenoszonemi być nie mogą, bez poprzedniego pismiennego zezwolenia Wydziału Dochodów Publicznych i Skarbu w Senacie Rządzącym.

Chcący dzierżawić Konsensa na jakikolwiek rodzaj szynku, muszą się wywieść z posiadania tych samych kwalifi-

kacyj, jakie w Art. 9 dla samych ukonsensowanych przepisanemi są.

Przenoszenie szynku z jednego miejsca w drugie, nie będzie mogło mieć miejsca tylko dwa razy do roku, to jest z dniem 1 Stycznia i 1 Lipca.

ARTYKUŁ 7.

Liczba oberž, domów zajezdnych, traktyerniów i garnkuchniów o tyle tylko zostaje ograniczoną o ile prawo szynkowania trunków upajających do tychže przywiązane, wchodzi w ogólne policzenie szynków rzeczonych trunków, których liczba w Artykule następującym ograniczoną się znajduje.

Udzielając przeto Senat Rządzący konsensa na rzeczone rodzaje przemysłu, nietylko będzie miał na uwadze rzeczywiste

potrzeby mieszkańców miasta i własny interes samych przedsiębiorców, ale nadto czuwać będzie, ażeby przez udzielenie rzeczonych konsensów, liczba szynków niżéj oznaczona przekroczoną nie została.

Żądający konsensów na hurtową sprzedaż wódek krajowych, winni są udowodnić kwalifikacje prawem Sejmowém z r. 1838 przepisane, i wykazać składy na wódki od ognia bezpieczne, to jest w piwnicach lub magazynach sklepionych jeden tylko wchód od ulicy w któréj są położone, mające; hurtowa zaś sprzedaż wódek ogranicza się niniejszym do ilości dwóch garncy w ten sposób, że tak jak szynkarzom nie jest wolno sprzedawać więcéj jak dwa garnce wódki prostéj tworzonéj lub okowity, tak hurtownikom nie wolno jest sprzedawać niżéj téj ilości a to pod karą pieniężną za pierw-

szém dostrzeżeniem Złp. 100 za drugiem Złp. 200 i utratą Konsensu.

Otrzymujący Konsensa na wyrób trunków zagranicznych, nabywają tém samém prawa do hurtowéj sprzedaży swych fabrykatów. Nie tak się rzecz ma co do wyszynku trunków w ich fabrykach wytwarzanych, takowy policzonym być winien w ogólną liczbę szynków tego rodzaju, których ilość jest ograniczoną; naprzykład: win zagranicznych, do szynków winnych; piwa angielskiego, regensburskiego, bawarskiego i porteru, do szynków piwa zagranicznego; rumu, araku, śliwowicy, wódek gdańskich i francuzkich, likierów, maraskino i bischofu, do cukierniów.

Konsensa na takowy nie będą więc mogły być udzielane, tylko osobom posiadającym w Artykule dwunastym przepisane

kwalifikacje, i o tyle tylko, o ile liczba szynków tego rodzaju, nie jest już zapełnioną. Sprzedaż hurtowa w rzeczonych fabrykach ogranicza się co do win do butelek pół kwartowych opieczętowanych; co do piwa do baryłek ośmiogarncowych; co do rumu, araku, śliwowicy, likierów i t. p. do butelek trzech kwaterkowych.

ARTYKUŁ 8.

Konsensa na szynki trunków upajających ograniczają się co do ilości od dnia 1. Stycznia 1840 r. w stósunku ludności miasta Krakowa i Kazimierza a mianowicie:

A. Dla miasta Krakowa z przedmieściami i Stradomiem.

a) Konsensów na szynk trunków ordynaryjnych 140

b) Na szynk win wszelkich . . 28

c) Na szynk miodu, wiśniaku, maliniaku i dereniaku . . . 8
d) Na szynk piwa zagranicznego i porteru. 16
e) Na szynk samego piwa krajowego wyrobu 10
f) Na szynk kawy, herbaty i ponczu. 36
g) Na szynk piwa i kawy w ogrodach 4
h) Na cukiernie. 12

***B*. Dla miasta Kazimierza.**

a) Konsensów na szynk trunków ordynaryjnyah 60
b) Na szynk win 12
c) Na szynk miodu, wiśniaku, maliniaku i dereniaku . . . 4
d) Na szynk piwa zagranicznego. 9
e) Na szynk samego piwa krajowego wyrobu 4

f) Na szynk kawy herbaty i ponczu. . . . , ... 14
g) Na szynk piwa i kawy w ogrodach 2
h) Na cukiernie 3

Ogół. . . 108

do tego dodawszy szynki w mieście Krakowie i przedmieściach 254

Ogół wszystkich szynków czyni. 362

Do téj ograniczonéj liczby szynków nie wchodzą:

1. Propinacje Rządowe na Zamku, w Browarach królewskich i na Grzegórzkach;

2. Konsensa na szynki udzielane z tytułu restauracyi domów, które jednakże tylko do termiuu Uchwałami Senatu zamierzonego dotrwać mają, i na przyszłość więcéj udzielanemi nie będą. Przeciwnie zaś szynki po własnych browarach, mio-

dosytniach, likierniach i innych fabrykach trunków wejdą w liczbę ograniczonych szynków, i opłacać będą taxę konsensową wyższą od szynków zwyczajnych wedle Taryffy niżéj w Art. 11. zamieszczonéj. Posiadający konsensa na hurtową sprzedaż wódek krajowych nigdy konsensów na wyszynk takowych uzyskać nie będą mogli.

ARTYKUŁ 9.

Ponieważ jak się wyżéj rzekło, liczba szynków trunków upajających od 1. Stycznia 1840 r. będzie ograniczoną, ponieważ nadto spostrzegać się daje, że znaczna liczba teraźniejszych szynkarzy nie posiada już Urządzeniem szynków z roku 1822 przepisanych kwalifikacyj; nastąpi przeto przed upływem bieżącego roku sprawdzenie kwalifikacyj wszystkich

nateraz ukonsensowanych szynkarzy, i z tych tym tylko nowe konsensa udzielonemi będą, którzy rzeczoném prawem i Artykułem 12tym niniejszego Urządzenia przepisane kwalifikacje rzeczywiście posiadają lub o takowe w oznaczonym poniżéj terminie postarają się.

Gdyby po takowém sprawdzeniu liczba szynkarzy ukwalifikowanych nateraz exystujących większą się być okazała, jak w Artykule poprzednim dla każdego rodzaju szynku jest przepisaną, natenczas nadwyżka takowych szynkarzy pozostanie przy używaniu praw konsensowych aż do legalnego w Art. 6. oznaczonego ich wygaśnięcia; nowe zaś Konsensa o tyle tylko udzielanemi będą o ile ilość ich ograniczona zapełnioną nie będzie.

Ponieważ zaś dla tych, którzy nieposiadając Urządzeniem z r. 1822 przepisa-

nych kwalifikacyj Konsensa na szynki chociaż na legalnéj drodze lecz nieprawnie uzyskać potrafili, a takowe na teraz postradać muszą, z trudnościąby przyszło postarać się w tak krótkim czasie o inny sposób zarobkowania, postanowiamy przeto pozostawić takowych przy użytkowaniu nieprawnie posiadanych Konsensów po koniec Czerwca 1840 r. przez któren to przeciąg czasu inny przemysł sobie obmyśleć, lub téż brakujące kwalifikacje uzupełnić będą mogli. Po upływie tego terminu szynki nie ukwalifikowanych, bez żadnego względu na dalsze przedstawienia, zamkniętemi zostaną.

Rozumie się z resztą, że tak ci którzy jako nadliczbowi do legalnego wygaśnięcia konsensów przy prawie szynkowania utrzymanemi będą, jak ci, którym szynkowanie bez kwalifikacyj, po koniec Czer-

wca 1840 r. dozwolone jest, wyższe opłaty taryffą poniżéj w Art. 11 zamieszczoną przepisane, do Skarbu publicznego wnosić będą obowiązani.

ARTYKUŁ 10.

Konsensa na oberże dzielić się będą w stósunku ilości pokói na trzy klassy:

1. Do pierwszéj klassy należą wszystkie oberże mieszczące w sobie najmniéj 20 pokoi,

2. do drugiéj od 10 do 20 pokoi,

3. do trzeciéj od 6 do 10 pokoi wyłącznie.— Wszystkie inne konsensa z wyjątkiem konsensów na hurtową sprzedaż wódek i wyrabianie trunków zagranicznych, które bez względu na miejsce i objętość jednéj opłacie ulegają, dzielić się będą w stósunku miejscowego położenia równie na trzy klassy jako to:

A) Do pierwszéj klassy należeć będą wszystkie domy zajezdne, traktjernie, garnkuchnie, szynkownie, cukiernie, kawiarnie, billardy i ogrody położone w miejscach:

CYRKUŁ I.

a) *w Rynku Głównym*

W Gminie I. od Nru Igo do 23, inclusive.

w Gminie II. od Nru 235 do 240, *potem* od Nru 259 do 265 inclusive.

w Gminie III. od Nru 337 do 340 *potem* od 354 do 358 inclusive.

CYRKUŁ II.

W Gminie IV. od Nru 452 do 458 *potem* od 493 do 499 inclusive.

b) *w Rynku Małym*

CYRKUŁ I.

W Gminie Iéj Nra 57, 58, 59, 61 i 67

CYRKUŁ III.

W Gminie Véj Nra 625, 626 *potem* od Nru 673 do 681 inclusive; *nakoniec* w tejże Gminie Nra 654; 655, 670 i 671.

c) *Przy placu Szczepańskim z Przecznicą Teatralną.*

CYRKUŁ I.

W Gminie IIIciéj od Nru 359 do 363 inclusive, *potem* 369, 381, *nakoniec* od Nru 389 do 393 inclusive;

d) *Przy placu ś. Ducha.*

CYRKUŁ III.

W Gminie V Nra 576, 577, 578, 591 59²/₃, 594, 595.

e) *Przy Ulicy Szerokiéj.*

CYRKUŁ I.

W Gmimie Iszéj od Nru 39 do 43, inclusive, *potem* od Nru 69 do 79 inclusive.

f) *Przy ulicy Grodzkiéj.*

CYRKUŁ I.

W Gminie I. od Nru 24 do 38 inclusive, *potem* od Nru 80 do 89, inclusive *daléj* Nro 97, 98, i 99, *nakoniec* od Nru 101 do 122 inclusive.

CYRKUŁ I.

W Gminie II. Nro 180, 181 i 182 *daléj* od Nru 197 do 206 inclusive, *nakoniec* od Nru 222 do 234 inclusive.

g) *Przy ulicy Krakowskiéj w Kazimierzu od mostu Stradomskiego do Ratusza Kazimierskiego.*

CYRKUŁ V.

W Gminie VI od Nru 61 do 98 inclusive, *potem* od Nru 119 do 128 inclusive.

h) *Przy ulicy Wielickiéj w mieście Kazimierzu od Ratusza Kazimierskiego do mostu Podgórskiego.*

W Gminie VI od Nru 1 do 32 inclusive, *potem* od Nru 42 do 47 inclusive.

i) *Ulica Nadwiślna przy moście Podgórskim i Łazienkach.*

W Gminie VI od Nru 174 do 188 inclusive, *potem* Nr. 193.

k) *Przy ulicy Długiéj na Kazimierzu.*

W Gminie VI od Nru 99 do Nru 118½ inclusive *potem* Nra 131 i 132.

W Gminie X od Nru 86 do Nru 90 *daléj* Nra 198, 199, 207, i od 210 aż do Nru 213 inclusive.

W Gminie XI. Nr 1 i 2 *potem* od Nru 20 do 25 inclusive.

l) *Przy ulicy Szerokiéj na Kazimierzu.*

W Gminie XI Nro 41 i 42 *potem* od N. 46 do 63 inclusive *nakoniec* od N. 67 do 88 inclusive i Nr. 209,

m) *Na tak zwanéj Wolnicy w mieście Kazimierzu.*

W Gminie VI. N. 129 *potem* od N. 148 do 152 inclusive.

CYRKUŁ III.

Dom naprzeciwko Szlachtuza w Gminie VIII. Nro 273.

Do klassy drugiéj należeć będą wszystkie domy zajezdne, traktjernie, garnkuchnie, kawiarnie, cukiernie, billardy i szynki położone:

a) w domach miasta Krakowa w obrębach plantacjów poprzednią klassą nie objętych,

b) w domach miasta Kazimierza i miasta żydowskiego poprzednią klassą nie objętych,

c) w domach przy ulicy Stradom mianowicie:

W CYRKULE V.

W gminie VI od Nru 1 do 6 inclusive *potem* od Nru 13 do 34 inclusive.

d) przy targowisku końskiém.

CYRKUŁ II.

W Gminie VII. od Nru 49 do Nru 53 inclusive, *potem* od Nru 27 do Nru 34 inclusive.

e) *przy targowisku żboża.*

W Gminie VII. od Nru 2 do Nru 10 inclusive, *potem* Nra 24, 25, 26, 29 *nakoniec*

od Nru 40 do Nru 47 inclusive i w Numerach 76, 77 i 50 na Piasku.

f) *przy targowisku trzody.*

CYRKUŁ III.

W Gminie VIII od Nru 245 do 250 inclusive.

g) *przy targowisku bydła i Szlachtuzie Generalnym.*

W Gminie VIII Nra 250½, 251, 252, 267, 271, 272, *potem* od Nru 276 do 282 inclusive.

h) *przy Składach Nadwiślańskich..*

CYRKUŁ IV.

W Gminie IX. od Nru 263 do 267 inclusive.

i) *przy dólnych młynach.*

W Gminie IX. od Nru 104 do 107 inclusive, *potem* Nro 112, 126, i 127.

CYRKUŁ II.

k) *przy górnych młynach.*

CYRKUŁ II.

W Gminie VIII Nro 56, 64, 66, 67 i 68.

C. Do 3éj klassy będą należeć wszystkie domy zajezdne, traktjernie, garnkuchnie, cukiernie, billardy, kawiarnie i szynki, pomiędzy plantacyami a okopami miasta Krakowa położone, poprzedniemi klassami nieobjęte.

ARTYKUŁ XI.

Opłaty od konsensów w stósunku pomienionych klass ustanowiają się od 1go Stycznia 1840 r. następujace:

A. w Klassie 1széj

1) Od oberży . . . . . . Złp. 500
2) „ domu zajezdnego . . . „ 300
3) „ traktjerni wraz z wyszynkiem wszelkich trunków dla gości wewnątrz domu „ 300

4) Od szynku trunków ordynaryjnych to jest: wódek i piwa krajowego wszelkiéj nazwy i rodzaju . . . . . Złp. 300

5) Od garnkuchni wraz z wyszynkiem trunków ordynaryjnych dla gości wewnątrz domu . . . . „ 200

6) Od cukierni . . . . . . „ 150

7) Od szynku win wszelkiéj nazwy i rodzaju . . . . . „ 150

8) Od szynku miodu maliniaku, dereniaku i wiśniaku . . „ 60

9) Od piwa zagranicznego i porteru . . . . „ 75

10) Od szynku samego piwa krajowego wyrobu wszelkiéj nazwy i rodzaju . . . „ 30

11) Od szynku kawy herbaty i ponczu . . . . „ 36

12) Od billardu jednego . Złp. 60
13) Od szynku piwa i kawy w ogrodach publicznych . „ 30
14) Od wyszynku piwa, miodu i likierów w własnych browarach, miodosytniach i likierniach . . . . „ 100

B. w Klassie IIéj.

1) Od oberży . . , . . Złp. 450
2) „ domu zajezdnego . . „ 200
3) „ traktjerni . . . . . „ 200
4) „ szynku trunków ordynaryjnych . . . . „ 200
5) od garnkuchni . . . . . „ 150
6) od cukierni . . . . . . „ 100
7) „ szynku win . . . . „ 100
8) „ szynku miodu . . . . „ 40
9) „ piwa zagranicznego i porteru . . . . „ 50

10) piwa krajowego wyrobu Złp. 20
11) od szynku kawy herbaty i ponczu . . . . „ 24
12) od jednego billardu . . „ 40
13) od piwa i kawy w ogrodach „ 20
14) od wyszynku trunków w własnych fabrykach . . „ 70

C. w *Klassie IIIciéj.*

1) Od oberży . . . . Złp. 400
2) „ domu zajezdnego . . . „ 100
3) „ traktjerni . . . . . . „ 150
4) „ szynku trunków ordynaryjnych . . . . „ 100
5) „ garnkuchni . . . . . „ 100
6) „ cukierni . . . . „ 50
7) „ szynku win . . . . . „ 50
8) „ miodu etc. . . . . . . „ 20
9) „ piwa zagranicznego i porteru . . . . „ 25

10)	Od piwa krajowego wyrobu Złp.	10
11)	„ szynku kawy herbaty i ponczu . . . . „	12
12)	„ jednego billardu . . . „	20
13)	„ szynku piwa i kawy w ogrodach . . . . „	10
14)	„ wyszynku trunków w własnych fabrykach . . „	35

D. bez różnicy Klass.

1)	Od fabryki win zagranicznych wraz z hurtową ich sprzedażą . . „	300
2)	„ fabryki likierów, rumu, araku, śliwowicy, maraskino, bischofu, wódek francuzkich i gdańskich i t. p. . . „	200
3)	„ fabryki piwa zagranicznego i porteru . . „	100

4) Od hurtowéj sprzedaży wódek krajowych. . . Złp. 100

Kto po doręczonem sobie uwiadomieniu, iż żądany konsens otrzymał, stempla przyzwoitego nie złoży, i konsensu niepodniesie, utraca prawo do niego i takowy konsens kassacyi ulegnie.

ARTYKUŁ 12.

Konsensa na oberże, domy zajezdne, traktjernie, garkuchnie, cukiernie i jakikolwiek rodzaj szynku, nie będą odtąd udzielane jak tylko mieszkańcom miasta Krakowa prawo miejskie posiadającym, wszczególności zaś:

1. Wdowom po urzędnikach publicznych żadnego majątku nie posiadającym, i pensyi emerytalnéj nie pobierającym.

2. Wdowom po innych mieszkańcach M. Krakowa pozostałym, w Krakowie zro-

dzonym, bez żadnego sposobu do życia będącym, tak długo jak długo powtórnie za mąż nie pójdą.

3. Kupcom i rzemieślnikom podupadłym, jeżeli wiarygodnemi świadectwami i kwitami Kassowemi udowodnią, że handlem lub rzemiosłem rzeczywiście trudnili się, i podatek zarobkowo-przemysłowy regularnie opłacali, lecz że dla starości, słabości zdrowia lub upadku w majątku, handlu lub rzemiosła daléj prowadzić nie są w stanie, i że żadnego innego sposobu utrzymania się nie mają; nakoniec

4. Tym, którzy lubo są właścicielami domów, dla szczupłych jednak z nich dochodów i braku wszelkich innych funduszów siebie i familij swojéj wyżywić nie są w stanie.

Za posiadających prawo miejskie uważani będą w braku innych dowodów ci, którzy będąc już uznani za tutejszo-krajowych, w spisach ludności miasta Krakowa od 10ciu lat zamieszczeni znajdują się, i przez ten przeciąg czasu lub urząd publiczny piastowali, lub handlem albo rzemiosłem użytecznym trudnili się, lub którzy nakoniec realność miejską posiadali, i przez rzeczony przeciąg czasu obyczajne i w niczém nieposzlakowane życie pędzili. Prawo miejskie w ten sposób przez mężów nabyte spływa na pozostałe po nich wdowy i dzieci w prawem łożu spłodzone.

ARTYKUŁ 13.

Nie będą mogli otrzymać żadnego konsensu choćby nawet prawo miejskie posiadali:

a) Urzędnicy publiczni, pensją etatową pobierający i ich żony, niedopuszczając żadnego wyjątku;

b) Kupcy kongregacyjni z wyjątkiem:

1. Winiarzy, hurtowym handlem win trudniących się, którym konsensa na szynk win;

2. Kupców korzennych, którym konsensa na szynk piwa zagranicznego i porteru, udzielane być będą mogły;

c) Rzemieślnicy i rękodzielnicy professją swoją rzeczywiście prowadzący;

d) Osoby obojéj płci w służbie prywatnéj, niemniéj stróże, parobcy i pachołcy, w służbie Rządowéj będący;

e) Ci którzy o prowadzeniu życia niemoralnego są przekonani; nakoniec

f) Ci którzy na liście defraudantów opłat konsumpcyjnych raz są zamieszczeni.

Jeżeliby kto posiadając już konsens na jaki rodzaj szynku, został późniéj Urzędnikiem etatowym, otworzył handel, wszedł w służbę prywatną, lub objął jaki inny sposób zarobkowania, winien jest złożyć konsens w Wydziale Dochodów Publicznych i Skarbu w dniach ośmiu do skassowania, a to pod karą pieniężną Złp. 100.

ARTYKUŁ 14.

Utraci konsens do osoby przywiązany za karę:

1. Kto należytości konsensowéj w ratach półrocznych z góry Skarbowi publicznemu opłacać się winnéj, najpóźniéj w dniach piętnastu po terminie nie opłaci;

2. Kto trunek konsensem nie objęty szynkować poważy się; dla czego każden szynkujący jakiegokolwiek rodzaju trunki, winni są mieć zawieszone w miejscu

wyszynku konsensa i kwity z ostatnich opłat, tak, żeby każdego czasu przez Urzędników dozór mających spostrzeżone i czytane być mogły, a to pod karą Złp. Dziesięciu;

3. Kto się potrzykroć poważy używać za szynkarza lub szynkarkę osoby do tego od Dyrekcyi Policyi nie upoważnione, lub kto pod pozorem szynkarza lub szynkarki szynk swój sposobem potajemnym, bądź za opłatą, bądź za inną jaką umową poddzierżawi, takowy ulegnie za pierwszym razem karze Złp. 50, za drugim Złp. 100, za trzecim konsens utraci;

4. Kto potrzykroć o oszustwo w napojach i miarach przekonanym będzie, takowy prócz poniesienia kary drugą częścią Kodexu Karnego na tego rodzaju przestępstwa ustanowionéj, utraci nadto za trzecim razem udzielony mu konsens.

5. Kto o defraudacją dochodów konsumpcyjnych przekonanym zostanie; ten za pierwszym razem Złp. 50, za drugim Złp. 100 tytułem kary zapłaci, za trzecim razem zaś konsens odebranym sobie mieć będzie;

6. Kto o zbrodnią lub ciężki występek oskarżony i przekonany będzie, i za takowe karze ulegnie;

7. Kto się poważy dawać w swéj szynkowni schronienie i przytułek złodziejom i ludziom podejrzanym, lub przechowywać i nabywać rzeczy skradzione od osób do prawnego posiadania takowych widocznie niepodobnych;

8. Kto się potrzykroć poważy wbrew istniejącym przepisom policyjnym szynk w zakazanych godzinach otwierać lub utrzymywać muzykę w szynku bez specyalnego upoważnienia Dyrekcyi Policyi;

takowy za pierwszém dostrzeżeniem karze pieniężnéj Złp. dwanaście, za drugiem Złp. dwadzieścia cztery, za trzeciem utracie konsensu ulegnie.

9. Kto dostrzeżonym i przekonanym będzie, że gościom swoim dodawał trunków upajających aż do zupełnego utracenia zmysłów, takowy ulegnie za pierwwszym razem karze Złp. dwunastu, za drugim Złp. dwadzieścia cztéry, za trzecim konsens utraci.

10. Podobnéj karze ulegnie ten ktoby dzieciom trunki upajające w szynku do picia sprzedawał.

Jeżeli powyższych przekroczeń dopuści się posiadacz konsensu do realności przywiązanego, kary pieniężne na takowe oznaczone i do niego rozciągniętemi będą.

Tam zaś gdzie zachodzi utrata konsensu, tylko zawieszenie w użytkowaniu praw z konsensu na szynk trunków wy-

pływających względnie posiadacza wykraczającego, miejsce mieć może.

Hurtownicy wódek, o ile przepisy w tym Artykule zawarte do nich zastósować się dadzą, ulegają tym samym karom, co szynkarze.

Dostrzeganie pomienionych przekroczeń należy tak do Inspektora Dochodów Niestałych, jak do Dyrekcyi Policyi.

Dochodzenie i wymiar kar pienięžnych do téj ostatniéj z wolném odwołaniem się do Wydziału Spraw Wewn. i Policyi w Senacie Rządzącym.

Tam gdzie zachodzić będzie za karę utrata konsensu, Wydział Spraw Wewn. i Policyi orzekać będzie z wolném odwołaniem się do Senatu Rządzącego. Kary pienięžne wyžéj wymienione należeć będą w połowie Skarbowi publicznemu a w połowie donosicielowi. Gdyby zaś

tym był sam Urzędnik publiczny do przestrzegania tego rodzaju przekroczeń z obowiązku swego powołany, natenczas cała kara pieniężna Skarbowi publicznemu przypadnie.

ARTYKUŁ 15.

a) Kto bez otrzymanego konsensu szynk otworzyć poważy się, utraci na zawsze prawo do otrzymania konsensu, choćby nawet posiadał przepisane urządzeniem niniejszém do tego kwalifikacje, ulegnie nadto karze pieniężnéj od Złp. 50 do 100, w miarę śmiałości przekroczenia i zrządzonéj Skarbowi szkody, i będzie miał sobie szynk natychmiast zamknięty.

b) Każdy posiadacz konsensu odpowiedzialny jest za osoby których do wyręczenia się w prowadzeniu

swojego przemysłu użyje. Nie będzie więc mógł wymawiać się, iż przestępstwo w szynku jego popełnione, bez jego wiedzy i winy przez sługi jego lub wyręczycieli dokonaném zostało, i karę bądź pieniężną, bądź utratę konsensu za sobą pociągającą sam tylko ponosić będzie winien, z wolnym regressem do wyręczycieli. Jeżeli atoli konsensa za pozwoleniem Rządu są wydzierżawione, kary takowe spadną nie na właścicieli konsensów lecz na ich dzierżawców;

c) Nikt odtąd nie będzie mógł uzyskać jak jeden rodzaj konsensu, z wyjątkiem fabrykantów trunków zagranicznych, którzy obok konsensu na wytwory, konsens na wyszynk swych fabrykatów uzyskać będą mogli i o-

prócz konsensów na billardy, które obok wszystkich innych konsensów istnieć mogą.

d) Nikomu odtąd nie będzie wolno dwóch szynków jednego rodzaju prowadzić, ani przez siebie samego ani przez szynkarzy lub dzierżawców;

e) Dwa szynki jednego rodzaju odtąd w jednym i tym samym domu istnieć nie będą mogły;

f) Na jednéj i téj saméj ulicy szynki jednego rodzaju przynajmniéj o dwa domy od siebie oddalone być powinny, niemniéj jeden szynk naprzeciw drugiego tegoż samego rodzaju umieszczonym być nie będzie mógł;

g) Dziesięć sążni od okopów miasta jako w miejscach do defraudacyi łatwych, szynków zakładać dozwolonem nie będzie.

h) Nie będzie wolno odtąd utrzymywać przy szynkach kantorów jakiéjkolwiek loteryi;

i) Nowe konsensa nie będą odtąd udzielane jak tylko z 1 Stycznia i z 1 Lipca każdego roku.

Raz uzyskane konsensa nie będą mogły być w trakcie roku etatowego złożone. Kto więc konsens swój na następny rok etatowy złożyć zamyśla, winien jest podać stósowną deklaracją w Biórze Inspektora Dochodów najpoźniéj do 15 Grudnia każdego roku; kto zaś tego nie uczyni, będzie uważanym za chcącego użytkować z swego konsensu na rok następny i wciągnionym z opłatą od tegoż w regestr Biórczy opłat tego rodzaju za tenże rok, tak dalece, iż żadne przeciwko temu czynione reklamacje i przedstawienia uwzględnionemi nie będą;

k) Kto chce uzyskać konsens na szynk piwa i kawy w ogrodach w letnich miesiącach, winien jest podać prośbę do Wydziału Dochodów publicznych i Skarbu na właściwym stemplu przed 20 Kwietnia każdego roku. Tym którzy już do domu z ogrodem złączonego, konsens na szynk trunków ordynaryjnych lub samego piwa krajowego posiadają, prawo szynkowania piwa i kawy w przyległym ogrodzie, na powyższą deklaracją, bez oddzielnego konsensu, jednakże za opłatą należytości w pozycyi 13 taryffy w Art. 11 zawartéj, udzielone być będzie mogło;

l) Konsensa do osób nie do realności przywiązane, nikomu tytułem darowizny, sprzedaży lub spadku ustąpione być nie mogą. W przypadku

więc śmierci ukonsensowanego, spadkobiercy lub prawa ich reprezentujący, winni są pod karą policyjną Złp. dwudziestu, konsensa takowe w ośm dni po zejściu ukonsensowanego wraz z kwitem ostatniéj opłaty Wydziałowi Dochodów Publicznych i Skarbu złożyć. Jeżeli Wydział z kwitu Kassy przekona się, że należytość za bieżące półrocze przez zmarłego rzeczywiście opłaconą została, dozwoli pozostałéj wdowie lub wdowcowi, lub w ich braku pozostałym dzieciom, a gdyby te małoletniemi były ich opiekunom, używać prawa szynkowania aż do końca opłaconego półrocza, z wyjątkiem jednak, gdyby spadkobiercy lub ich reprezentanci byli ludzie złych obyczajów lub o defraudacją docho-

dów konsumpcyjnych przekonani, w którym to razie opłata konsensowa za czas nieużytkowania z konsensu, zwróconą im będzie;

ł) Jeżeli pozostała wdowa lub wdowiec po osobie ukonsensowanéj chce mieć konsens małżonkowi jéj służący na własne imie przepisanym, winien lub winna jest o takowe przepisanie dopraszać się Wydziału Doch: Publicznych i Skarbu, i po upływie opłaconego przez zmarłego półrocza, oczekiwać decyzyi Senatu przy zamkniętym szynku. Jeżeli zaś wdowa uzyskawszy takowe przepisanie, wchodzi w nowe związki małżeńskie, utraca przez to samo udzielony jéj konsens i winna jest złożyć takowy na dni ośm przed zawarciem nowych ślubów w

rzeczonym Wydziale, a to pod karą Złp. pięćdziesiąt.

Przepisanie konsensów osobistych na imie małoletnich lub ich opiekunów, w żadnym razie żądanem i uzyskanem być nie może.

ARTYKUŁ 16.

Przepisy niniejsze obowiązują tak chrześcian jak starozakonnych, którym konsensa na oberże, domy zajezdne, traktjernie, garnkuchnie, cukiernie, billardy i wszelkiego rodzaju szynki, w miejscach do zamieszkania im dozwolonych udzielane być będą mogły.

ARTYKUŁ 17.

Oberżyści, traktjernicy, garnkuchniarze właściciele domów zajezdnych, cukiernicy, szynkarze etc. etc. którzy przy nate-

raz posiadanych konsensach utrzymanemi zostaną, będą mieli udzielone sobie nowe konsensa bez opłaty nowego stempla.

ARTYKUŁ 18.

Urządzenie szynków wydane przez Nas w dniu 11 Stycznia 1839 r. niemniéj wszystkie inne szynków dotyczące szczegółowe rozporządzenia i przepisy, o ileby z niniejszem Urządzeniem, przez które zastąpionemi zostają, w sprzeczności się znalazły, z dniem 1 Stycznia 1840 roku obowiązywać przestają.

ARTYKUŁ 19.

Wykonanie niniejszego Urządzenia w czem do kogo należy, zaś czuwanie nad jego ścisłem wykonaniem polecamy obydwom Wydziałom w Senacie Rządzącym,

Dyrekcyi Policyi i Inspektorowi Dochodów Niestałych.

Działo się na Posiedzeniu Naszem dnia szóstego Grudnia roku tysiącznego ośmsetnego trzydziestego dziewiątego.

Prezydujący
SCHINDLER.
Sekr. Jlny Senatu
Darowski.
Nowakowski Sekr. D. K. Senatu.

STATUT

Towarzystwa wstrzemięźliwości

OD MOCNYCH NAPOJÓW

W KRAKOWIE.

Upowszechnione żebractwo i nędza, strata majątków i zdrowia, publiczne zgorszenia nakoniec, spowodowały założenie *Towarzystw Wstrzemięźliwości* od mocnych napojów w mieście Krakowie pod następującemi prawidłami

I. Towarzystwo wstrzemięźliwości od mocnych napojów w Krakowie mieć będzie dw cele:

a) Powściągać wszelkiemi sposobami jakie będą w jego mocy od używania mocnych napojów.

b) Nagradzać ciągłą i udowodnioną trzeźwość, w téj klassie ludzi zwłaszcza, dla któréj nadgroda może otworzyć pole do lepszego bytu.

II. Towarzystwo to składać się będzie z założycieli i członków. Założycielami zwać się będą ci, którzy prócz obowiązków wspólnych członkom pierwsze prace podejmują w założeniu opisanie Towarzystwa i którzy złożą na wstępie i na raz jeden po Złp. 50, na pierwsze potrzeby Towarzystwa.

III. Założyciele i członkowie Towarzystwa obowiążą się pod słowem honoru i karą pieniężną do następujących warunków:

a) Używać gorących napojów jak najumiarkowaniéj i dla zdrowia jedynie;

b) Niemieć i niecierpieć w domach własnych w Krakowie i na przedmieściach ani w do-

mach pod ich zarządem będących, żadneg
szynku wódki, miodu, araku i wina i il
możności nie najmować mieszkań w domac
w których się podobne szynki znajdują.

c) Nieprzyjąć żadnego służącego płci obojéj
któryby niemiał dowodnéj zalety trzeźwości
a takiego odprawić, któryby przez kilkakro
tne pijaństwo skłonność do tego nałogu oka
zał. — Wydawać jak najskrupulatniéjsz
swiadectwa służącym pod względem trzeź
wości.

d) Odmówić jałmużny ubogim dostrzeżony
w wadzie pijaństwa.

e) Unikać stósunków z tymi którzy przez szy
ki i zachęcanie do mocnych napojów sta
się pośrednią przyczyną pijaństwa i płyn
cych z tąd zdrożności.

f) Opłacać regularnie co miesiąc składkę Zł
dwa do kassy i na potrzeby Towarzystw

IV. Ażeby zostać członkiem Towarzyst
należy być wolnym od wady przeciw któ

wymierzone. są cele Towarzystwa, tudzież po-
leconym przez jednego z założycieli lub człon-
ków i otrzymać większość głosów obecnych
członków na drugiem posiedzeniu po zaleceniu
przypadłem — Równość głosów tak w tym
przedmiocie, jak i we wszystkich innych roz-
wiąże prezydujący.

V. Towarzystwo mieć będzie Prezesa, Vi-
ce-Prezesa, Sekretarza i Kassyera.

Obowiązkiem Prezesa i Vice Prezesa jest
kierunek interesów Towarzystwa i zwoływanie
posiedzeń, które najmniej raz na miesiąc od-
bywać się będą; Sekretarz trudnić się będzie
wygotowaniem i utrzymywaniem porządku w pi-
smach od Towarzystwa wychodzących i do
niego wystósowanych.

Kassyer utrzymywać będzie fundusze To-
warzystwa równie jak regestra wpływów i wy-
datków — powinien on mieć kaucyą hypoteczną
na Złp. 3,000. Żaden wydatek miejsca mieć
nie może bez woli Towarzystwa i assygnacyi

podpisanéj przez Prezesa lub Vice-Prezesa Sekretarza.

VI. Fundusze Towarzystwa składać się będą:

a) z ilości na wstępie przez założycieli złożonych —

b) ze składek przez założycieli i członków Towarzystwa miesięcznie wnoszonych;

c) z darów i ofiar —

d) z sztrofów o których się niżéj nadmieni

Urzędnicy Towarzystwa (którzy co rocznie wybierani będą) na pierwszem posiedzeniu w miesiącu Październiku każdego roku złożą sprawę z pomienionych funduszów.

VII. Również corocznie Towarzystwo rozpatrzywszy się w swych funduszach, wyznaczy w miarę tychże nadgrody dla rzemieślników uboższych, służących i wyrobników M. Krakowa, którzy przez moralne postępowanie i ciągłą a dobrze udowodnioną trzeźwość zasłużą na względy Towarzystwa.

Sposób ubiegania się o takowe nagrody i warunki, ogłoszone zostaną przez pisma publiczne.

VIII. Gdyby nad wszelkie spodziewanie Towarzystwa który z założycieli lub członków uchybił przepisom Art. III. może być skazanym na karę pieniężną od 6 do 30 Złp. a w razie ponawianego uchybienia, przestanie być członkiem Towarzystwa na decyzyą uchwaloną większością głosów.

IX. Towarzystwo starać się będzie nabywać do swego składu takich członków, którzy mają wpływ na klassę ludu pospolicie najwięcej pijaństwu oddającą się.

409.

Nro 883 *D. G. S.*

SENAT RZĄDZĄCY

W. M. Krakowa i Jego Okręgu

Niniejszy Statut Towarzystwa wstrzemięźliwości od mocnych napojów zatwierdza.

Kraków dnia 4 Marca 1839 roku.

Prezes Senatu,
HALLER.
Sekr. Jlny Senatu,
Darowski.

Nowakowski, Sekr. D. K. Senatu.

BEILAGEN

zu

DEM MILIZ-STATUTE

von *A* bis *I*.

ALLEGATA

do

STATUTU DLA MILICYI

od *A* do *I*.

A.

STAND DES MILIZ-CORPS
der freien Stadt Cracau.

Zahl der Köpfe einzeln	Zahl der Köpfe zusammen	BEZEICHNUNG DER ABTHEILUNGEN UND DER GRADE	Anmerkung
		Stab der Miliz	Der Auditor hat den Rang eines Hauptmannes und versieht zugleich die Dienste des Rechnungsführers und Adjutanten.
1.		Commandant	
1.		Auditor.	
	2.	**Polizei-Compagnie**	Ein Lieutenant oder ein Unterlieutenant dieser Compagnie kommandirt die Gendarmerie Abtheilung.
1.		Hauptmann	
1.		Lieutenant	
1.		Unterlieutenant	
2.		Feldwebel	
12.		Korporals	
1.		Tambour	
95.		Soldaten.	
	113.	**I. Linien-Compagnie**	
1.		Hauptmann	
1.		Lieutenant	
1.		Unterlieutenant	
2.		Feldwebel	
12.		Korporals	
6.		Stellvertreter	
2.		Tambours	
140.		Soldaten.	
	159.	**II. Linien-Compagnie**	
1.		Hauptmann	
1.		Lieutenant	
1.		Unterlieutenant	
2.		Feldwebel	
12.		Korporals	
6.		Stellvertreter	
2.		Tambours	
139.		Soldaten.	
	158.	**Gendarmerie-Abtheilung**	
1.		Wachtmeister	
6.		Brigadier	
1.		Trompeter	
32.		Gendarms zu Pferd	
10.		detto zu Fuss.	
	50.	**Musik**	
1.		Kapellmeister	
18.		Hautboisten.	
	19.		
Köpfe	501.	Gesammtzahl der ganzen Miliz.	

A.

STAN KORPUSU MILICYI
Wolnego Miasta Krakowa.

Liczba Głów pojedyncza	Liczba Głów razem	WYMIENIENIE ODDZIAŁU I STOPNI	Uwagi
		Sztab Milicyi	
1.		Kommendant	Audytor ma rangę Kapitana a pełni zarazem służbę płatnika i Adjutanta.
1.		Audytor.	
	2.	**Kompania Policyjna**	
1.		Kapitan	Porucznik albo podporucznik téj kompanii dowodzi oddziałem Żandarmeryi.
1.		Porucznik	
1.		Podporucznik	
2.		Feldwebli	
12.		Kaprali	
1.		Dobosz	
95.		Żołnierzy.	
	113.	**Kompania I. Milicyjna**	
1.		Kapitan	
1.		Porucznik	
1.		Podporucznik	
2.		Feldwebli	
12.		Kaprali	
6.		Zastępców	
2.		Doboszy	
140.		Żołnierzy.	
	159.	**Kompania II. Milicyjna**	
1.		Kapitan	
1.		Porucznik	
1.		Podporucznik	
2.		Feldwebli	
12.		Kaprali	
6.		Zastępców	
2.		Doboszy	
139.		Żołnierzy.	
	158.	**Oddział Zandarmeryi.**	
1.		Wachmistrz	
6.		Brygadyerów	
1.		Trębacz	
32.		Żandarmów konnych	
10.		detto pieszych.	
	50.	**Muzyka Milicyjna**	
1.		Kapelmistrz	
18.		Muzykantów.	
	19.		
Głów	501.	Ogół całéj Milicyi.	

I.

W Y K A Z
różnych potrzeb z strony Rządu W. Miasta Krakowa dla Milicyi tego kraju dostarczanych.

A m u n i c y a.

Milicya krajowa będzie w amunicyą składającą się z ostrych i ślepych ładunków, w karabiny, sztutce i pistolety, jak równie w stosowną ilość skałek w miarę potrzeby zaopatrzoną.

Muzyka Milicyjna.

Na utrzymanie muzyki milicyjnéj ustanowiony jest etat summę Złp. **11,062** wynoszący.

F u r a ż.

Dla jednego konia żandarma obrok dzienny w ilości **2½** garnca owsa, **10** funtów siana i **5** funtów słomy oznacza się.

W tym samym stosunku tak Kommendantowi Milicyi dla dwóch koni, jak Officerowi oddziałem żandarmeryi kommenderującemu obrok dla jednego konia ma być wydawanym, o ile konie te istotnie posiadać będą.

Dla każdego żołnierza Milicyi krajowéj będzie dla wysłania siennika co każde dwa miesiące po **30** funtów słomy świeżéj dostarczaném.

Utensylia, naczynia i ruchomości.

Oprócz potrzebnych naczyń kuchennych dla Milicyi, będzie taż w potrzebną liczbę konewek i kubków, jak niemniéj koszy, siekier i w inne ogniowe rekwizyta, jako też w lichtarze i żelazne szczypce, nakoniec w miotły zaopatrzoną.

Dla Żandarmów konnych wszystkie potrzebne rekwizyta stajenne, jako to: taczki, putnie, miara na owies, latarnie, sieczkarnie i t. p. będą dostarczone.

Koszary, będą dla Milicyi potrzebnemi ruchomościami zaopatrzone, jako to: łóżkami, ławkami, stołami, wieszadłami i półkami i t. p.

Również kordegardy, tak jak i areszta dla Officerów, tudzież podofficerów i żołnierzy, nakoniec kancellarya Audytorjatu, będą w potrzebne ruchomości, sprzęty, tudzież do utrzymania czystości, oświetlenia jak i ogrzania tychże potrzebne utensylia zaopatrzone (rozumié się, że wszystkie te lokale wedle potrzeby ogrzewać i oświetlać należy).

Uwaga. Dla wyżéj wymienionych utensyliów naczyń i ruchomości, Rząd W. M. Krakowa o ile to jest możebném, na zasadach na doświadczeniu opartych czas trwałości oznaczy.

Kraków dnia **25** Stycznia **1842**.

Za Zgodność Odpisu

(M. P.)

(podpisano) v. HARTMANN.

I.

NACHWEIS

Über verschiedene Leistungen der Regierung des Freistaates Krakau, an dessen Miliz-Corps.

Ammunition.

Die Landes-Miliz wird mit Ammunition, bestehend in scharfen und blinden Patronen, für Gewehre, Stutzen, und Pistolen so wie mit den erforderlichen Flintensteinen, nach Massgabe des Bedürfnisses versehen.

Miliz-Musik.

Zur Erhaltung der Milizmusik ist Etatsmässig der Betrag von **11062** flr. polnisch festgesetzt.

Fourage.

Für ein Gendarmerie-Pferd ist die Fourage täglich mit 2½ Garnez Hafer, **10** Pfund Heu und **5** Pfund Stroh bemessen.

Nach derselben Ausmass, kömmt dem Commandanten des Militz-Corps die Fourage für 2 Pferde und dem die Gendarmerie-Abtheilung befehligenden Offiziere für ein Pferd zu verabfolgen; insoferne sie sich im Besitze dieser Pferde wirklich befinden.

Für jeden Kopf der Milizmannschaft, werden zur frischen Füllung des Strochsackes, alle 2 Monate, **30** Pfund Stroh verabreicht.

Utensilien, Geschirre, Mobilien.

Nebst dem erforderlichen Kochgeschirre für die Mannschaft, wird für diese, die benöthigte Anzahl Wasserschaffe, und Kannen, dann Neidenkörbe, Schaufeln, Äxte und sonstige Feuerungsrequisiten, wie nicht minder Leuchter- und eiserne Lichtscheeren, dann Besen verabfolgt.

Für die Gendarmerie zu Pferd, sind alle erforderlichen Stallrequisiten, wie Schubkarren, Wasserkübel, Hafermaasse, Stall-Laternen, Hechselschneide, Maschinen etc. zu liefern.

Die Cassernen müssen mit den für die Mannschaft erforderlichen Mobilien versehen seyn wie Bettstätten, Bänke, Tische, Gewehrrechen, Brotbretter etc.

Ingleichen müssen die Wachtstuben, so wie die Arreste für Officiere und die Mannschaft, endlich die Auditoriatskanzlei, mit den erforderlichen Mobilien, Geräthschaften, Geschirren, und den zur Reinhaltung, Erleuchtung und Beheizung derselben benöthigten Utensilien versehen werden (Es versteht sich von selbst, dass diese Localitäten nach Bedarf zu beheizen und zu erleuchten kommen).

Anmerkung. Für die vorangeführten Utensilien, Geschirre und Mobilien, wird die Regierung des Freistaates, in so weit solches thunlich ist, eine auf Erfahrung gegründete Dauerzeit festsetzen.

Krakau den 25 Jänner 1842.

Für gleich lautende Abschrift.

(L. S.)

(gezeich.) v. HARTMANN.

H.

W Y K A Z

Effektów do uzbrojenia, umundurowania i wyekwipowania Podofficerów i Żołnierzy Milicyi W. M. Krakowa służących z włączeniem w to i tych które Żandarmeryi pieszéj i konnéj przynależą, z oznaczeniem czasu przez który trwać powinny.

Sztuki	Wyszczególnienie Effektów
	NA JEDEN ROK.
	U b r a n i e ż a n d a r m a.
2	Koszule.
1	para konnemu } spodni letnich.
2	pary pieszemu } spodni letnich.
1	para konnemu } gatek.
2	pary pieszemu } gatek.
2	Halsztuchy
1	para rękawic bez sztylpów.
2	pary onucek.
1	Ręcznik.
1	para rajtuzów z sukna szaraczkowego konnemu.
1	" butów nowych z podkuciem.
1	" " podszycia z okuciem.
1	" " podzolowania.
	Rekwizyta stajenne dla Żandarma.
1	Zgrzebło blaszane.
1	Grzebień rogowy.
1	Szczotka.
1	Postronek na furaż.
1	Powód do uździenicy.
2	Torby na obrok.
	Do ubrania żołnierza kompanii policyjnéj i milicyjnéj.
2	Koszul.
2	pary czechczer.
2	" gatek.
1	para butów nowych z okuciem.
1	" " podszycia.
1	" " podzolowania.
	NA LAT DWA.
	U m u n d u r o w a n i e ż a n d a r m a.
1	Mnndur ciemno - granatowy.
1	Rajtuzy " granatowe płótnem podszyte.
1	Spencer " granatowy.
1	Furażerka " granatowa.
1	Spencer z drylichu.
1	Sztuka skóry juchtowéj na karwasze do rajtuzów granatowych.
1	Skóra cielęca do rajtuzów szaraczkowych.
1	Postronek policyjny.
1	Cerata na kaszkiet.
	R e k w i z y t a s t a j e n n e.
1	Dera na konia płótnem podszyta.
1	Sakwy na owies.
1	Uździenica stajenna.

Anzahl der Stücke	Benanntlich
	Montirung der Polizei- und Linien-Mannschaft.
1	Dunkelblaues Röckel.
1	Paar dunkelblaue Hosen.
1	Spenzer von weissem Tuche.
1	Paar Fäustlinge von Tuch.
1	Blaue Comod-Mütze mit Schild.
1	Rossharne Halsbinde mit Schnalle.
1	Überzug von Wachsleinwand für den Tschako.
	Ausserdem für den Polizeisoldaten.
1	Stockbügel mit Stockriemen.
1	Polizeistrick.
	AUF III. JAHRE.
1	Porteppe (nach dem Grade) von ½ oder ⅓ Silber und Wolle, oder ganz vom Wolle für die Unteroffiziere und Tambours.
	Für den Gendarm, den Polizei- und Liniensoldaten.
3	Bettücher.
3	Polsterüberzüge.
1	Strohsack.
1	Polstereinschütte.
1	Grauer Mantel.
1	Paar Stülpen zu den Handschuhen des Gendarmen.
	AUF IV. JAHRE.
1	Wachtmantel für die Wachtposten im Winter.
	Für den Gendarm, den Polizei- und Liniensoldaten.
1	Wollene Decke (Kotze).
1	Weisse Fangschnur zum Tschako.
1	Pompon mit Kokarde.
1	Weisses Achselband für den Gendarm.
1	Mantelsack von groben Tuche für denselben.
	AUF VI. JAHRE.
1	Tressenschmuck für die Unteroffiziere.
	Für den Gendarm, den Polizei- und Milizsoldaten.
1	Tschako von Filz mit ledernem Deckel.
1	Büchel zum Verzeichnen der Effekten.
	Sattelzeug.
1	Schabrake vom Lammfell mit Tuch besetzt.
1	Schweissdecke mit Leder besetzt.
1	Bauchgurt mit Aufzugriemen von schwarzem geglänzten Leder.
1	Obergurt mit Strumpfen und Schnallen.
	AUF VIII. JAHRE.
1	Die Dauer eines Gendarmerie-Pferdes ist bei gewöhnlichen Verhältnissen im Durchschnitt für diese Zeit bemessen.
	AUF IX. JAHRE.
	Für den Gendarm, den Polizei- und Liniensoldaten.
1	Messingenes Schild mit dem Wappen der freien Stadt Krakau.
1	Paar Sturmbänder mit Schuppen.
1	Säbelgeheng von weissem Leder mit Schnalle.

Sztuki	Wyszczególnienie Effektów
	Umundurowanie Policyanta i Milicyanta.
1	Mundur ciemno-granatowy.
1	Spodnie „ granatowe.
1	Spencer z sukna białego.
1	Para rękawic sukiennych.
1	Furażerka granatowa z daszkiem.
1	Halsztuk włosienny z sprzączką.
1	Cerata na kaszkiet.
	Nadto dla policyanta.
1	Laska z szlufką żelazną i temblakiem skórzanym.
1	Postronek policyjny.
	NA LAT TRZY.
1	Porte-épée (podług stopnia) z ½ albo ⅓ srebra i wełny albo z saméj wełny dla Podofficerów i Doboszy.
	Dla żandarmów policyjnych i liniowych żołnierzy.
3	Prześcieradła.
3	Poszewki.
1	Siennik.
1	Wsypka.
1	Płaszcz szaraczkowy.
1	Para sztylpów do rękawic żandarma.
	NA LAT CZTÉRY.
1	Płaszcz zimowy dla stojących na straży w zimie.
	Dla żandarma policyanta lub milicyanta.
1	Koc wełniany.
1	Kordony z nici białych.
1	Pompon z kokardą.
1	Akselbant z nici białych dla żandarma.
1	Mantelzak z sukna grubego dla tegoż.
	NA LAT SZEŚĆ.
1	Galonki dla Podofficerów.
	Dla żandarma policyanta lub milicyanta.
1	Kaszkiet filcowy z wierzchem skórzanym.
1	Książeczka do zapisywania effektów.
	W okulbaczeniu.
1	Czaprak z baranków suknem obszyty.
1	Wojłog skórą pokryty.
1	Popręg z przystułą z skóry czarno glancowanéj.
1	Obergurt z antabkami i krzyżownikami.
	NA LAT OŚM.
1	Trwałość w służbie konia żandarmeryi w zwyczajnych okolicznościach oznacza się w przecięciu na czas powyżéj oznaczony.
	NA LAT DZIEWIĘĆ.
	Dla Żandarma policyanta lub milicyanta.
1	Szyld mosiężny z herbem W. M. Krakowa.
1	Para podpinek w łuskę.
1	Pendent z skóry białéj z sprzączką.

Anzahl der Stücke	Benanntlich
1	Lederne Bajonetscheide mit Beschlag.
1	Gewehrriemen von weissem Leder.
1	Säbelhandriemen mit Quaste für den Gendarm.
	Sattellzeug.
1	Sattell mit Gurt Beschlag und Polster.
1	Vorderzeug mit Schleifen und Bindriemen zu Pistolenhalftern.
1	Paar Pistolenhalfter mit Riemen.
1	„ Steigbügelriemen mit Schnallen.
1	Hinterzeug mit Kreuzriemen.
3	Packriemen zum Mantelsack.
1	Umlaufriemen mit Schleifen zum Obergurt.
1	Stallgurte mit Polster zur Pferdsdecke.
1	Zaum (v. Hauptgestell) mit Halfter und Trense.
	AUF XII. JAHRE.
1	Truhe mit Beschlag uud Schloss.
	AUF XVIII. JAHRE.
	Für den Gendarm.
1	Patrontasch und Ladstockriemen.
1	Paar Epauletten vom Messingblech.
1	Säbel mit messingenem Griff.
1	Paar Pistolen.
1	Karabiner für den Gendarm zu Pferd ohne Bajonett.
1	Paar Spornen.
1	„ Schliesseisen.
	Für die Mannschaft der Polizei- und Linien-Compagnie.
1	Patrontasche mit weissen Riemen.
1	Mantelbindriemen.
1	Kleine Granate von Messing.
1	Messingene Nummer zur Patrontasche für den Polizeisoldaten.
	AUF XX. JAHRE.
1	Trommel.
	AUF XXV. JAHRE.
1	Paar eiserne Steigbügel.
1	Reitstange.
1	Kinnkette.
1	Trensengebiss.
3	gegossene messingene Nummern zur Patrontasche Kopf und Vorderzeig für den Gendarm zu Pferd.
	AUF XXX. JAHRE.
1	Säbel mit lederner Scheide für die Infanterie.
	Anmerkung. Die ganze Polizei-Compagnie hat Säbel, bei den Linien-Compagnien nur die Unteroffiziere, Tambours und Musici.
	AUF LX. JAHRE.
1	Gewehr mit Bajonett, Ladstock und Kugelzieher für die Infanterie.

H.

NACHWEIS

über die zur Bewaffnung, Montirung und Equipirung der Miliz-Mannschaft des Freistaates Krakau, mit Inbegriff der Gendarmerie zu Pferd und zu Fuss, gehörigen Stücke und Effekten sammt Bezeichnung der für solche festgesetzten Dauer.

Anzahl der Stücke	Benanntlich
	AUF I. JAHR.
	Bekleidung des Gendarmen.
2	Hemden.
1	Paar Sommerhosen für den Gendarm zu Pferd.
2	„ „ „ „ zu Fuss.
1	„ Gattien „ „ zu Pferd.
2	„ „ „ „ zu Fuss.
2	Halstücher.
1	Paar Handschuh ohne Stülpen.
2	„ Fussfetzen.
1	Handtuch.
1	Paar Reithosen vom grauen Tuche für den Gendarm zu Pferd.
1	Paar neue Stiefel mit Beschlag.
1	„ Vorschuh mit Beschlag.
1	„ Sohlen.
	Stallrequisiten für den Gendarmen.
1	Blecherner Striegel.
1	Hornkam.
1	Bürste.
1	Fouragierstrick.
1	Strick zur Halfter.
2	Futersäcke.
	Bekleidung des Soldaten der Polizei und Linien-Compagnie.
2	Hemden.
2	Paar leinene Sommerhosen (Czechczer).
2	„ Gattien.
1	„ neue Stiefeln mit Beschlag.
1	„ Vorschuh mit Beschlag.
1	„ Sohlen.
	AUF II. JAHRE.
	Montirung des Gendarmen.
1	Dunkelblaues Röckel.
1	Dunkelblaue Reithose mit Leinwand gefüttert.
1	Dunkelblauen Spenzer.
1	Dunkelblaue Comod-Mütze.
1	Spenzer von Drillich.
1	Stück Juchtenleder zum Besatz der blauen Reithosen.
1	Kalbleder zum Besatz der grauen Reithosen.
1	Polizeistrück.
1	Überzug von Wachsleinwand für den Tschako.
	Stallrequisiten.
1	Pferdedecke mit Leinwand gefüttert.
1	Hafersack.
1	Stallhalfter.

Sztuki	Wyszczególnienie Effektów
1	Bagnet, szajda skórzana z okuciem.
1	Flintpas z skóry białéj.
1	Temblak skórzany z kutasem dla Żandarma.
	Effekta okulbaczenia.
1	Terlica z pasem, okuciem i poduszką.
1	Podpiersienie z szlufkami i trokami na olstra.
1	Para olstrów z nawiązaniem.
1	„ pusliska z przączkami.
1	Podogonie z pasem.
3	Troki rzemienne do mantelzaka.
1	Umlaufrym z przączką do obergurta.
1	Gurt stajenny z poduszką do deki.
1	Munsztuk z uździenicą i trenzlą.
	NA LAT DWANASCIE.
1	Kuferek z okuciem i kłotką.
	NA LAT OŚMNAŚCIE.
	Dla żandarma uzbrojenie.
1	Ładownica z pasem i smyczą do stempla.
1	Para naramienników z blachy mosiężnéj.
1	Pałasz z gryfem mosiężnym.
1	Para pistoletów.
1	Karabinek dla żandarma konnego bez bagneta.
1	Para ostróg.
1	„ kajdanek.
	Dla policyanta lub milicyanta.
1	Patrontasz z białym pasem.
1	Trok do płaszcza.
1	Granat mosiężny.
1	Numer mosiężny na patrontasz dla żołnierza policyjnego.
	NA LAT DWADZIEŚCIA.
1	Bemben dla dobosza.
	NA LAT DWADZIEŚCIA PIĘĆ.
1	Para strzemion żelaznych.
1	Munsztuk żelazny.
1	Łańcuszek do podpięcia.
1	Trenzla z werblikiem.
3	Numera lane mosiężne na ładownice, mundsztuki i popiersienia.
	NA LAT TRZYDZIEŚCI
	dla konnego żandarma.
1	Pałasz z pachwą skórzaną (dla piechoty).
	Uwaga. Cała kompania policyjna ma pałasze, w kompaniach milicyjnych zaś tylko Podofficerowie, Dobosze i Muzycy.
	NA LAT SZEŚĆDZIESIĄT.
1	Karabin z bagnetem, stęplem i grajcarem.

B.

F O R M U L A R

der Conduite-Liste für die Offiziere der Miliz der freien Stadt Cracau.

Charge	Datum der letzten Ernennung	Vor- und Zuname	ledig-verheirathet, mit oder ohne Kinder	Alter	Geburtsort und Land	Dienstzeit				hat Beihülfe oder nicht	Gesundheitsumstände	Gemüthsbeschaffenheit	Natürliche Anlagen	Spricht Sprachen	liest und schreibt	Geschicklichkeit			Reiter	Pferdekenner	Aufführung									Sonst im Dienste	Verdient das Avancement	Wie oft präterirt worden und aus welcher Ursache
						in der freien Stadt Cracau		im Ganzen	hat in einer fremden Armee gedient							im Exerciren	im Adjustiren	im Abrichten			Betragen			Eifer und Verwendung	guter Wirth	Fehler						
						in der Miliz	in anderen Branchen														mit dem Civile	in der Miliz	mit den Untergebenen			dem Trunke ergeben	Spieler	Schuldenmacher	Zanker			

B.

LISTA IMIENNA

Konduity Officerów Milicyi Wolnego Miasta Krakowa.

Ranga	Data ostatniéj Nominacyi	Imie i Nazwisko	Kawaler, żonaty, ma dzieci lub tychże nie ma	Wiek	Miejsce urodzenia i kraj	Czas służby				Ma wsparcie lub nie?	Stan zdrowia	Temperament	Naturalne usposobienie	Posiada języki	Czyta i pisze	Zręczność			Jeździec	Znający się na koniach	Sprawowanie się									W ogóle w służbie	Zasługujący na promocyą	Jak często pomieniony w awansie i z jakiéj przyczyny
						w Wolném Mieście Krakowie															W obchodzeniu się			Gorliwość i applikacya	Dobry gospodarz	Błędy						
						W Milicyi	W innych gałęziach służby	W ogóle	Służył w obcéj Armii							W mustrze	W ubiorze	W nauczaniu mustry			Z cywilnemi	W milicyi	Z podwładnemi			Opilstwo	Gracz	Długirobiący	Kłótnik			

6

Ad Nrum 59. D. G. S.

WYKAZ Lit. B.

Ile Szynków każdego rodzaju na każdym Placu i Ulicy stosunkowo znajdować się będzie powinno, skoro liczba wszystkich Szynków zmniejszy się do prawem oznaczonych.

Nazwisko Placu lub Ulicy	Ilość Szynków trunków ordynaryjnych wraz z Oberżami, Domami Zajezdnemi, Traktyerniami i Garkuchniami.	Ilość Szynków Win wszelkich.	Ilość Szynków Miodu, Wiśniaku, Maliniaku i Dereniaku.	Ilość Szynków Piwa zagranicznego i Porteru.	Ilość Szynków Piwa krajowego wyrobu.	Ilość Szynków Kawy, Herbaty i Pączu.	Ilość Szynków Piwa i Kawy w ogrodach.	Ilość Cukierń.
Miasto Kraków.								
Rynek Główny	13	3	1	11	2	6	—	6
Ulica Grodzka	8	8	1	4	2	3	—	3
„ Szeroka	3	—	—	—	—	1	—	—
„ Stolarska	1	—	—	—	—	1	—	—
„ Sienna	1	—	—	—	—	1	—	—
„ S. Józefa	1	—	—	—	1	—	—	—
„ Kanonna	2	—	—	—	—	—	—	—
„ Franciszkańska	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Bracka	2	—	—	—	—	1	—	—
„ Wiślna	1	—	1	—	—	1	—	1
„ Gołębia	1	—	—	—	—	—	—	—
„ S. Anny	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Szewska	5	2	—	—	1	1	—	—
„ Szczepańska	2	—	1	—	—	1	—	—
Plac Szczepański	3	—	—	—	—	2	—	—
Ulica Żydowska	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Rogacka	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Sławkowska	5	2	—	—	—	3	—	1
„ S. Jana	4	1	—	—	—	1	—	—
„ Floryańska	6	5	1	1	—	4	—	1
„ Szpitalna	4	2	1	—	1	2	—	—
Plac S. Ducha	1	—	—	—	—	—	—	—
Ulica Mikołajska	2	1	1	—	—	1	—	—
Rynek Mały	3	—	—	—	—	1	—	—
Przecznica Mikołajska	1	—	—	—	—	1	—	—
Rynek Kleparski	14	—	—	—	2	1	—	—
Ulica Warszawska	1	—	1	—	—	—	—	—
Targowisko Końskie	4	—	—	—	—	—	—	—
Ulica Długa w Gm. 7méj	10	—	—	—	1	—	—	—
Piasek	6	—	—	—	—	—	—	—
Ulica Czarna	1	—	—	—	—	—	—	—
„ S. Piotra	2	—	—	—	—	—	1	—
„ Biskupia	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Podzamcze	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Wygoda	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Smoleńsk	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Nowy Świat	2	—	—	—	—	—	1	—
„ Krupnicza	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Dolne Młyny	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Czarna Wieś	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Długa w Gm. 8méj	2	—	—	—	—	—	—	—
„ Mogilska	1	—	—	—	—	—	—	—
Wesoła Lubicz	3	1	—	—	—	1	1	—
„ Duża	6	—	—	—	—	—	1	—
Targowisko Trzody	1	—	—	—	—	—	—	—
Wielopole	2	—	—	—	—	—	—	—
Ulica Staro-Wiślna	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Polna	2	—	—	—	—	—	—	—
„ Stradom	2	3	—	—	—	3	—	—
Razem	140	28	8	16	10	36	4	12
Miasto Kazimiérz.								
Ulica Kazimiérz	35	8	2	4	2	7	—	1
„ Chrześciańsko-Żydowska	12	2	1	2	2	4	—	1
„ Kirchowna	4	—	—	—	—	—	—	—
Plac zwany Kupa	1	—	—	2	—	1	—	—
„ „ Wolnica	—	1	—	—	—	1	—	—
Ulica Szeroka	7	1	—	1	—	1	—	1
„ Wązka	—	—	—	—	—	—	—	—
Podbrzezie	1	—	1	—	—	—	2	—
Razem	60	12	4	9	4	14	2	3

WYKAZ Lit. C.

Jaka liczba Szynków każdego rodzaju na każdéj Ulicy lub Placu z porównania wykazów Lit. A. i B. z końcem roku 1850 ubyć będzie musiała.

Nazwisko Placu lub Ulicy	Ilość Szynków trunków ordynaryjnych wraz z Oberżami, Domami Zajezdnemi, Traktyerniami i Garkuchniami.	Ilość Szynków Win wszelkich.	Ilość Szynków Miodu, Wiśniaku, Maliniaku i Dereniaku.	Ilość Szynków Piwa zagranicznego i Porteru.	Ilość Szynków Piwa krajowego wyrobu.	Ilość Szynków Kawy, Herbaty i Pączu.	Ilość Szynków Piwa i Kawy w ogrodach.	Ilość Cukierń.
Miasto Kraków.								
Rynek Główny	4	1	—	—	—	3	—	—
Ulica Grodzka	2	1	—	—	—	2	—	—
„ Szeroka	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Stolarska	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Sienna	1	—	—	—	—	1	—	—
„ Kanonna	1	—	—	—	—	—		
„ Bracka	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Wiślna	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Gołębia	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Szewska	1	—	—	—	—	1	—	—
„ Szczepańska	1	—	—	—	—	1	—	—
Plac Szczepański	1	—	—	—	—	1	—	—
Ulica Sławkowska	1	—	—	—	—	1	—	—
„ Ś. Jana	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Floryańska	1	1	—	—	—	2	—	—
„ Szpitalna	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Mikołajska	1	—	—	—	—	—	—	—
Rynek Mały	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Kleparski	3	—	—	—	—	—	—	—
Ulica Warszawska	1	—	—	—	—	—	—	—
Targowisko Końskie	1	—	—	—	—	—	—	—
Ulica Długa w Gm. 7méj	3	—	—	—	—	—	—	—
Piasek	1	—	—	—	—	—	—	—
Ulica Ś. Piotra	1	—	—	—	—	—	—	—
Podzamcze	1	—	—	—	—	—	—	—
Ulica Wygoda	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Smoleńsk	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Nowy Świat	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Czarna Wieś	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Długa w Gm. 8méj	1	—	—	—	—	—	—	—
Wesoła Lubicz	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Duża	1	—	—	—	—	—	—	—
Wielopole	1	—	—	—	—	—	—	—
Ulica Staro-Wiślna	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Biskupia	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Polna	1	—	—	—	—	—	—	—
„ Stradom	1	1	—	—	—	1	—	—
Razem	45	4	3	—	mniéj teraz 6 czyli może przybyć 6	13	mniéj 2 czyli może 2 przybyć	2 może przybyć
Miasto Kazimiérz.								
Ulica Kazimiérz	1	3	1	—	—	—	—	—
„ Chrześciańsko-Żydowska	—	Ul. Szeroka 1	1	—	—	—	—	—
Razem	1	4	2	mniéj o 7 czyli może przybyć 7	—	mniéj o 3 czyli 3 może przybyć	mniéj o 1	może być 3 żadnéj niema

Wzór II.

AUDYTORJAT WOJSKOWY

WYKAZ

Ukończonych i toczących się inkwizycyj w wojskowym Audytorjacie od dnia 1 Stycznia do 31 Grudnia 18 . .

Numer bieżący	IMIE NAZWISKO i miejsce urodzenia	Dzień w którym do inkwizycyi był pociągnionym	Rodzaj występku	Do jakiego stopnia inkwizycja jest doprowadzoną	Dzień stanowczego orzeczenia	Treść orzeczenia	czyli kara jest wykonaną złagodzoną lub darowaną	przeszkody w ukończeniu sprawy	Ilość ukończonych spraw	Ilość wiszących spraw	

Kraków dnia

Imie i Nazwisko Audytora,

Podpis Kommendanta,

Wzór III.

TABELLA

Osób w Audytorjacie wojskowym od dnia 1 Stycznia do dnia ostatniego Grudnia 18 pod inkwizycją będących występków przez nie popełnionych, i kar na téż wymierzonych.

Pozostało w dochodzeniu z ostatnim Grudnia			przybyło w Roku 18				ZASKARŻONE WYSTĘPKI																																				KARY																pozostają jeszcze do dochodzenia z końcem Grudnia 18		
							POSPOLITE																												WOJSKOWE								śmierć										uwolnienie								
Officerowie od Kapitana poczynając na dół	Od feldfebla poczynając na dół	Summa	Officerowie poczynając od Kapitana na dół	Od feldfebla poczynając na dół	Summa	Summa pozostałych i przybyłych	Zdrada główna	Naruszenie spokojności publicznej	Uczestnictwa w towarzystwach tajemnych i inne czynności przeciwko bezpieczeństwu publicznemu	Fałszywe zaciąganie do wojska	Bunty rozruchy i uwodzenie do dania odporu Zwierzchności	Gwałty publiczne	Nadużycie Urzędu	Fałszowanie publicznych kredytowych papierów	Fałszowanie monety	Porubstwo i inne cielesne sprosności	Rajfurstwo	Opilstwo	Gry azardowe	Morderstwo	Zabójstwo	Stracenie płodu	Podrzucenie dzieciącia	Ranienie i inne ciężkie skaleczenia	Zgwałcenie Religii	Pojedynek	Podpalenie	Kradzież	Rozbój	Oszustwo	Lichwiarstwo	Dwużeństwo	Potwarz i inne obrazy honoru	Dana pomoc przestępcy	Nieuległość	Uwodzenie do powstania	Opór i obraza warty	Zbiegostwo	Samowolne oddalenie się	Umyślne skaleczenie	Ciężkie przewinienie przeciwko obowiązkom służby	Rabowanie	Przez powieszenie	Przez rozstrzelanie	Ciężkiego więzienia	Prostego więzienia	Aresztu u Profosa	Pędzenie przez rózgi	Chłosty	Kassacyi	Degradacyi	Pieniężne	Jako niewinni	Dla braku dowodów	Ułaskawieni	Zmarli w aresztach	Z aresztów zbiegli	Summa ukończonych inkwizycyi	Officerowi od Kapitana poczynając na dół	Od feldfebla poczynając na dół	Summa

Kraków dnia

Podpis Audytora

Podpis Kommendanta.

